AGATA KRISTI

ŽMOGŽUDYSTĖ GOLFO AIKŠTELĖJE

Bestseleris-11

- Mano drauge, aš pažįstu žmogiškąją prigimtį. Supažindinkite tokį vyriškį, kaip jaunasis Reno, ir tokią gražią merginą, kaip madmuazelė Marta, ir intymūs santykiai bus neišvengiami. Po to - ginčas su tėvu. Sprendžiant iš to, kaip Leoni nusakė jaunuolio pyktį, tai galėjo įvykti dėl pinigų arba dėl moters. Aš pasirinkau antrąjį atvejį. Ir buvau teisus.

- Jūs iš karto įtarėte, kad ji myli jaunąjį Reno?

Puaro nusišypsojo.

- Aš mačiau jos akyse nerimą. Nuo tada man madmuazelė Dobreil - mergina su nerimu akyse.

AGATA
KRISTI

ŽMOGŽUDYSTĖ GOLFO AIKŠTELĖJE

Romanas

Kaunas EUROPA 1994

UDK 820-3
Kr267

Versta iš kūrinio:
Агата Кристи
Собрание сочинений т.3
Минск, 1992 г.
ISBN 5-88366-003-7

"Bestselerių" serija
padėta leisti 1993 m.

ISBN 9986-436-20-6

1. BENDRAKELEIVĖ

Yra vienas senas anekdotas apie jauną rašytoją, kuris, norėdamas patraukti redaktorių dėmesį, pradėjo savo apsakymą originalia fraze: “Velniai griebtų!” - sušuko hercogienė”.

Įdomu, kad mano pasakojimas prasideda taip pat. Tik dama, ištarusi šią frazę, nebuvo hercogienė”.

Ėjo pirmosios liepos dienos. Sutvarkęs reikalus Paryžiuje, grįžau rytiniu traukiniu į Londoną. Ten gyvenau viename bute su savo senu bičiuliu, buvusiu belgų sekliu Erkiuliu Puaro.

“Kalė ekspresas” pasirodė esąs neįprastai tuščias - be manęs, kupė buvo tik viena keleivė.

Iš viešbučio išvykau šiek tiek skubėdamas, todėl pajudėjus traukiniui pradėjau tikrinti savo daiktus. Iki šio momento aš tik akies krašteliu žvilgčiojau į savo bendrakeleivę, tačiau ji netikėtai atkreipė mano dėmesį. Pašokusi iš vietos, ji nuleido stiklą, iškišo galvą laukan, po to greitai įtraukė ją vidun ir sušuko: “Velniai griebtų”!

Esu senamadiškų pažiūrų. Todėl galvoju, kad moteris turi būti moteriška. Nepakenčiu šiuolaikinių neurasteniškų damų, kurios šoka nuo ryto iki vakaro, rūko kaip garvežiai ir svaidosi žodžiais, nuo kurių paraustų žuvies pardavėja iš Bilingsteito!

Truputį apniukęs, pakėliau akis į dailų veiduką, virš kurio puikavosi raudona skrybėlaitė. Mergaitės ausis dengė tankūs juodi plaukai. Pagalvojau, kad jai ne daugiau kaip septyniolika.

Sutikusi mano žvilgsnį, ji nė trupučio nesutriko ir nutaisiusi išraiškingą grimasą tarė:

- O Dieve, gerasis ponas pasipiktinęs mūsų elgesiu! - šiuos žodžius ji ištarė taip, tarsi kreiptųsi į publiką. - Prašau atleisti už tą posakį! Žinoma, tai labai nemoteriška, tačiau, garbės žodis, turėjau tam pakankamai

priežasčių! Įsivaizduokite, aš prasilenkiau su savo vienintele seserimi!

- Nejaugi? - pasakiau aš švelniai. - Kokia nelaimė!

- Jis smerkia! - sušuko merguželė. - Jis smerkia net mano seserį. Tai visiškai neteisinga, juk jis net nėra jos matęs!

Aš ruošiausi praverti burną, tačiau ji aplenkė mane!

- Nieko daugiau nesakykite! Manęs niekas nemyli! Aš pasitrauksiu į miškus ir maitinsiuosi kirminais! Jaučiuosi tarsi būčiau nužudyta! Mergina pasislėpė už didžiulio prancūzų komiksų žurnalo. Po minutės kitos aš pastebėjau, kad ji akimis patyliukais seka mane, žvelgdama pro žurnalo viršų. Nejučia nusišypsojau. Ji tuoj pat metė žurnalą ir ėmė smagiai kvatotis.

- Aš žinojau, kad jūs ne toks jau mulkis, kaip atrodote, - tarė ji.

Jos juokas buvo toks užkrečiantis, kad ir aš negalėjau susilaikyti, nors man ir nelabai patiko žodis "mulkis". Merginos elgesys man atrodė nepakenčiamas, tačiau aš nenorėjau būti juokingas. Taigi nutariau būti lankstesnis. Galų gale juk ji iš tiesų miela.

- Na štai! Dabar mes draugai! - pareiškė siautūnė. - Prisipažinkite, kad jūs gailitės, jog nėra mano sesers.

- Man gaila..

- Štai koks jūs gudruolis! - įsiterpė bendrakeleivė.

- Leiskite man užbaigti. Norėjau pasakyti, kad, nepaisant visko, aš galiu susitaikyti su jos nebuvimu, - lengvai linktelėjau.

Mergina paniuro.

- Liaukitės. Aš vertinu atvirą nepripažinimą. Juk jūsų veidas sako: "Ji ne iš mūsų aplinkos". Šiuo atveju jūs teisus, tačiau, atminkite, mūsų dienomis tai gana sunku nustatyti. Ne kiekvienas dabar atskiria paprastą damą nuo hercogienės. Na, štai, man regis, aš vėl jus šokiruoju! Jus tikriausiai atkasė kokiame užkampyje? Man tai nesvarbu, tačiau visuomenei tokie kaip jūs dar galėtų praversti. Tiesiog nekenčiu storžievių. Jie išveda mane iš pusiausvyros.

Mergina išraiškingai pasipurtė.

- O kaip jūs atrodote, kai nepykstate? - paklausiau šypsodamasis.

- Kaip paprasčiausias kipšiukas! Tada man vis tiek, ką aš kalbu ar darau! Kartą vos neužmušiau vieno vaikino! Dievaži. Beje, jis to nusipelnė. Manyje esama itališko kraujo. Dėl to tikriausiai kada nors turėsiu nemalonumų.

- Na, nepykite nors ant manęs, - paprašiau.

- Nepyksiu. Jūs man patikote. Patikote iš karto, kai tik jus pamačiau. Tačiau jūs žiūrėjote į mane tokiu smerkiančiu žvilgsniu, jog nega-

lėjau tikėtis, kad susidraugausime.

- Mes jau susidraugavome. Papasakokite apie save.

- Esu aktorė. Ne, ne tokia, apie kokią jūs galvojate: pusryčiai "Savojos" viešbutyje, brangenybės, fotografijos kiekviename laikraštyje, nurodant, kokį vartoju veido kremą, - aš nuo šešerių metų vartausi ant tiltelių.

- Atleiskite, nesuprantu, - pasakiau nustebęs.

- Negi jums neteko matyti vaikų akrobatų?

- A, dabar aišku.

- Gimiau Amerikoje, tačiau didžiąją gyvenimo dalį praleidau Anglijoje. Dabar mes paruošėme naują programą.

- Kas?

Aš ir mano sesuo. Programoje dainavimas, šokiai ir akrobatika. Tai įspūdinga. Mes tikimės neblogai užsidirbti.

Mano naujoji pažįstama pasilenkė į priekį, pasiruošusi aistringai pasakoti apie savo programą. Beje, dauguma jos terminų man buvo nesuprantami. Ir vis dėlto aš pajutau, kad mergina mane sudomino. Ji buvo panaši ir į vaiką, ir į moterį. Nors ji teigė esanti apšaudytas žvirblis, sugebantis kovoti už save, tačiau jos elgesyje buvo ir kažkokio negudraus naivumo bei atviraširdiško noro "prasimušti į žmones". Į ateitį ji žvelgė taip aistringai, ir man buvo malonu žiūrėti į pasakojimo įkaitintą jos veiduką. Mes pravažiavome Amjeną. Šis vietovardis sužadino manyje prisiminimus. Mano bendrakeleivė, atrodo, intuityviai pajuto, apie ką aš mąsčiau.

- Galvojate apie karą?

Linktelėjau galvą.

- Jūs kariavote?

- Taip. Mane sužeidė ir, nors dėl invalidumo buvau paleistas iš armijos, kurį laiką šį bei tą ten dar veikiau. O dabar dirbu vieno parlamento nario sekretoriumi.

- O! Tai tikriausiai labai atsakingas darbas?

- Ne. Praktiškai beveik nėra ką veikti. Paprastai aš atlieku visus darbus per porą valandų. Tas darbas net, pasakysiu, nuobodus. Atvirai kalbant, aš nežinau, ką daryčiau, jei neturėčiau hobi.

- Tik nesakykite, kad renkate vabalus!

- Ne. Turiu labai įdomų bičiulį. Beje, mes gyvename viename bute. Jis belgas, dirba privačiu detektyvu Londone. Jam puikiai sekasi. Tai iš tiesų nuostabus žmogus. Jis skina pergales ten, kur oficialiosios policijos valdininkai patiria pralaimėjimus.

Mano bendrakeleivė klausėsi plačiai išplėtusi akis.

- Kaip tai įdomu, tiesa? Dievinu nusikaltimus. Žiūriu visus detektyvinius filmus. O pranešimus laikraščiuose apie žmogžudystes tiesiog ryte ryju.

- Pamenate istoriją apie žmogžudystę Stailze? - paklausiau aš.

- Reikėtų pagalvoti... Hm... Tai buvo sena dama, kurią nunuodijo kažkur Esekse, tiesa?

Aš linktelėjau galvą.

- Tai buvo pirma stambi Puaro byla. Jeigu ne jis, žudikas būtų likęs nenubaustas. Puaro iš tiesų puikus seklys.

Aš trumpai papasakojau to nusikaltimo istoriją, baigdamas savo pasakojimą netikėta atomazga. Mergina klausėsi lyg užkerėta. Mes taip įsijautėme į pasakojimą, jog nepastebėjome, kaip traukinys atvyko į Kalė.

- Dieve mano! - sušuko bendrakeleivė. - Kur mano pudrinė?

Mergina greitai puolė pudruotis, po to pasidažė lūpas ir galiausiai patikrino rezultatą pažvelgdama į kišeninį veidrodėlį.

- Dabar gerai! Save gerbianti mergina negali būti apsileidusi.

Aš pasišaukiau du nešikus ir mes išėjome į peroną. Bendrakeleivė ištiesė man ranką.

- Atleiskite, ateityje pažadu kontroliuoti savo posakius.

- Nejaugi neleisite man padėti jums įsėsti į garlaivį.

- Galbūt man nereikės sėsti į garlaivį. Pirmiausia aš privalau susirasti savo seserį. Tačiau vis vien esu jums dėkinga.

- Ir vis dėlto mes dar susitiksime. Ar ne tiesa? Aš... - sutrikau. - Aš noriu susipažinti su jūsų seserimi.

Mes abu nusikvatojome.

- Tai labai miela iš jūsų pusės. Aš jai tai pasakysiu. Tačiau man atrodo, jog mums susitikti neverta, nors jūs ir labai maloniai elgėtės su manimi kelionės metu, nepaisydamas net to, jog aš jus įžeidžiau. Bet tai, kas atsispindėjo jūsų veide iš pat pradžių, absoliuti tiesa. Aš ne jūsų daržo uoga. Ir puikiai žinau, kad tokios pažintys dažniausiai baigiasi nelaime.

Jos veidas pasikeitė. Akimirkai iš jo išnyko ankstesnis nerūpestingumas. Ji surimtėjo.

- Taigi, sudie, - ištarė ji švelnesniu tonu.

- Nejaugi jūs man nepasakysite net savo vardo? - sušukau aš, kai ji pasisuko ir jau ruošėsi nueiti.

Mergina dirstelėjo per petį. Abiejuose jos skruostuose pasirodė duobutės. Atrodė, tarsi ji būtų iš nuostabaus Grezo paveikslo.

- Sindrelė, - tarė ji, linksmai nusijuokdama.

Prisipažinsiu: aš beveik netikėjau, kad su Sindrele kada nors teks susitikti.

2. PAGALBOS ŠAUKSMAS

Kitą dieną, lygiai 9.05, aš įėjau į mūsų valgomąjį papusryčiauti. Mano bičiulis Puaro, kuris visada buvo punktualus, ką tik pradėjo lupti antrą kiaušinį.

Pamatęs mane jis nušvito.

- Jūs gerai miegojote? Ar jau atsigavote po tos siaubingos kelionės? Nuostabu, kad jūs pasirodėte prie stalo beveik laiku. Atleiskite, bet jūsų kaklaraištis nusisukęs į šalį. Leiskite, aš jį pataisysiu.

Aš jau esu aprašęs Erkiulį Puaro ankstesniuose savo užrašuose. Jo ūgis - 5 pėdos ir 4 coliai, kiaušinio formos galva truputį pakrypusi į šoną, akys, žaižaruojančios žalia ugnimi jaudulio ar pykčio minutę, šiurkštūs kareiviški ūsai ir neslepiamas asmeninės vertės pajautimas!

Puaro labai tvarkingai ir galantiškai rengiasi. Jis turi įgimtą tvarkos poreikį. Pastebėjęs kreivai prisegtą papuošalą ar dulkelę ant drabužio, jis kankinasi tol, kol neištaiso padėties. Tvarka ir logika - jo dievai. Jis visuomet įtariai žiūri į tokius daiktinius įrodymus kaip pėdų atspaudai arba cigarečių pelenai, tvirtindamas, kad be kitų įkalčių jie niekada nepadės išaiškinti nusikaltimo. Išnarpliojęs sudėtingą bylą, Puaro džiaugiasi it vaikas. Be to, jis mėgsta pirštu pabarbenti į savo kiaušinio formos galvą, pamokomai sakydamas: “Svarbiausias darbas vyksta ten. Atminkite, mano drauge, viską lemia tos mažos pilkosios ląstelės!”

Aš atsisėdau į savo vietą prie stalo ir, atsakęs į Puaro pasveikinimą, tariau, kad valandos kelionę jūra nuo Kalė iki Duvro vargu ar galima pavadinti “siaubinga”.

Mosikuodamas arbatiniu šaukšteliu, Puaro išraiškingai paneigė mano pastabą.

- Žinoma! Jeigu žmogus per valandą patiria pačius siaubingiausius įspūdžius, jam atrodo, kad jis pragyveno daug laiko! Vaizdingai yra pasakęs vienas jūsų, anglų, poetas: “Laikas skaičiuojamas ne valandomis, o širdies tvinksniais”.

- Man atrodo, kad Brauningas turėjo galvoje ką nors romantiškes-

nio, negu jūros liga.

- Tai todėl, kad jis buvo anglas. Ak, jūs anglai! Pas mus viskas kitaip.

Netikėtai jis apmirė ir dramatišku gestu parodė į tosterį.

- Na, to tai jau per daug! - sušuko jis.

- Kas atsitiko?

- Šis gabaliukas. Jūs atkreipėte dėmesį? - jis paėmė mažytį duonos gabalėlį ir ištiesė man apžiūrėti.

- Argi jis kvadratinis? Ne. Trikampis? Taip pat, ne. Galbūt apvalus? Ne. Ar turi jis kokią nors akiai patrauklią formą? Kurgi simetrija? Nėra.

- Šis gabalėlis atpjautas nuo apvalaus kepalo, Puaro, - paaiškinau ramiai.

Puaro įtariai pažiūrėjo į mane.

- Koks sąmoningas mano bičiulis Hastingsas! - ištarė jis sarkastiškai. - Supratote jūs ar ne? Aš draudžiu patiekti tokią duoną. Tai bet kaip sulipdytas beformis kepalas, tokio nė vienas kepėjas neturi teisės kepti!

Aš bandžiau pakeisti pokalbio temą, parodydamas atneštą paštą.

- Ar yra kas nors įdomaus?

Puaro nepatenkintas palingavo galva.

- Aš dar nežiūrėjau laiškų, tačiau šiomis dienomis nieko įdomaus neįvyksta. Įsivaizduokite, aš nusiritau iki to, kad ieškau damoms dingusių kambarinių šunelių! Paskutinis bent šiek tiek įdomesnis nusikaltimas buvo ta mažytė paini istorijėlė su Jardli briliantu. Prieš kiek mėnesių ji įvyko, mano drauge?

Jis su kartėliu palingavo galvą.

- Nenusiminkite, Puaro, jums dar nusišypsos laimė. Atplėškite laiškus. Kas žino, galbūt horizonte jau pasirodė rimtas darbas.

Puaro nusišypsojo ir, paėmęs specialias žirklutes, tvarkingai prakirpo keletą vokų, kurie gulėjo prieš jį ant stalo.

- Sąskaita. Dar viena sąskaita. O štai raštelis nuo Džepo.

- Taip? - aš ėmiau karpyti ausimis. Skotland Jardo inspektorius Džepas ne kartą mus kviesdavo narplioti įdomių bylų.

- Jis tik dėkoja man už nedidelį patarimą Aberistvito byloje. Džiaugiuosi galėdamas jam padėti.

- O kaip jis dėkoja jums? - pasidomėjau, kadangi gerai pažinojau Džepą.

- Jis rašo, kad džiaugiasi galėdamas bendradarbiauti su tokiu žmogumi kaip aš.

Tai buvo taip būdinga Džepui, kad aš nesusilaikiau ir nusišypso-

jau. Puaro toliau ramiai skaitė korespondenciją.

- Štai čia pasiūlymas skaityti paskaitą vietiniams jauniesiems skautams. Grafienė Forfanok bus dėkinga, jeigu aš ją aplankysiu. Žinoma, dingo dar vienas kambarinis šuniukas! O dabar paskutinis laiškas... Ak!

Aš suklusau. Puaro įdėmiai skaitė. Po minutės jis numetė lapelį man.

- Tai ne toks jau įprastas dalykas, mano drauge. Perskaitykite pats.

Laiškas buvo parašytas ant užsienietiško popieriaus tvirta, charakteringa rašysena.

"Vila "Ženevjeva"
Merlinvil sin-Mer, Prancūzija

Gerbiamasis sere!

Man reikia seklio paslaugų. Tačiau dėl priežasčių, apie kurias informuosiu vėliau, nenoriu oficialiai kreiptis į policiją. Iš įvairių žmonių girdėjau, kad esate ne tik talentingas žmogus, bet ir mokate saugoti paslaptis. Aš nenoriu šio reikalo detalių patikėti paštui, tačiau paslaptis, kurią aš žinau, kiekvieną mano gyvenimo dieną daro mirtinai pavojingą. Esu įsitikinęs, kad pavojus rimtas, ir todėl maldauju negaištant laiko kuo greičiau atvykti į Prancūziją. Vos gavęs telegramą apie jūsų atvykimą, aš pasiųsiu automobilį į Kalė. Būsiu be galo dėkingas, jeigu jūs atsisakysite visų šiuo metu tiriamų bylų ir visą laiką paskirsite mano interesams. Už jūsų paslaugas esu pasiruošęs sumokėti bet kokią sumą. Jūs man būsite reikalingas ilgą laiką. Jums galbūt teks vykti į Santjagą, kur aš gyvenau keletą metų. Kartoju, aš pasiruošęs sumokėti bet kokią sumą, kurią jūs nurodysite.

Dar kartą tvirtinu, kad tai neatidėliotinas reikalas.

Jus gerbiantis P. G. Reno."

Po parašu buvo skubiai brūkštelėta beveik neįskaitoma frazė: *"Dėl Dievo, atvažiuokite!"*

Grąžinau laišką Puaro. Mano širdis ėmė stipriau plakti.

- Pagaliau! - sušukau. - Čia iš tiesų kažkas nepaprasta.

- Taip, iš tikrųjų, - monotoniškai nutęsė Puaro.

- Jūs, žinoma, važiuosite, - pasakiau aš.

Puaro, giliai susimąstęs, linktelėjo. Pagaliau jis atsitokėjo ir pažvelgė į laikrodį. Jo veidas buvo labai rimtas.

- Atsiminkite, mano drauge, negalima gaišti laiko. Kontinentinis ekspresas išvyksta iš Viktorijos stoties 11 val. Tačiau nesijaudinkite.

Mes dar galėsime skirti 10 minučių pasitarimui. Jūs važiuosite su manimi, tiesa?

- Norėčiau...

- Jūs gi pats kalbėjote, kad nebūsite reikalingas šefui dar keletą savaičių.

- O, šiuo atžvilgiu viskas gerai. Mane atšaldo misterio Reno užuominos, kad tai jo asmeninis reikalas.

- Neskubėkite daryti išvadų. Beje, man jo vardas girdėtas.

- Tai garsus Pietų Amerikos milijonierius. Jo pavardė Reno, tačiau aš galvoju, kad jis anglas. Tik nežinau, ar tai tas pats asmuo.

- Tikriausiai tai ir yra būtent jis. Turiu galvoje tai, kad jis paminėjo Santjagą. Santjagas yra Čilėje, o Čilė - Pietų Amerikoje. Ak, mes šauniai judame pirmyn.

- Dieve mano, Puaro, - tariau apimtas jaudulio, - čia kvepia dideliais pinigais. Jeigu mums pavyks, tapsime turtuoliais.

- Nereikia būti tokiam optimistui, mano drauge. Turtingas žmogus su savo pinigais taip lengvai nesiskiria. Kartą mačiau, kaip žinomas milijonierius išvijo iš tramvajaus visus keleivius, kad galėtų surasti pamestą pusę penso.

Aš pritardamas linktelėjau.

- Šiaip ar taip, - tęsė Puaro, - mane vilioja ne pinigai. Tiriant bylą malonu turėti kart-blanš, na ir neblogai būti užtikrintiems, jog negaištame laiko veltui. Tačiau mane sudomino viena šios istorijos keistenybė. Atkreipėte dėmesį į post scriptum? Kokį įspūdį jis padarė jums?

Pagalvojęs atsakiau:

- Akivaizdu, kad rašydamas laišką jis stengėsi tvardytis, tačiau, emocijų paveiktas, prikeverzojo dar ir šiuos keturis nevilties kupinus žodžius.

Puaro neigiamai papurtė galvą.

- Jūs klystate. Negi nematote, kad visas tekstas parašytas juodu rašalu, o post scriptum - visai blyškiu?

- Na ir kas? - paklausiau nustebęs.

- Dieve, mano drauge, pajudinkite truputėlį smegenis! Argi neakivaizdu? Misteris Reno, parašęs laišką, atidžiai perskaitė jo turinį. Po to, ne akimirkos jausmo paveiktas, o tikslingai prirašė tuos paskutinius neryškius žodžius.

- Bet kodėl jis taip padarė?

- Po velnių! Tam, kad jie padarytų tokį pat įspūdį, kokį padarė jums.

- Nesuprantu...

- Aiškiau kalbant, jis nori žūtbūt užsitikrinti mano atvykimą!

Dar kartą perskaitęs laišką, jis paniuro:

- Parašyta nepakankamai įtaigiai.

Vis dėlto jo akyse sužibo žalsvos kibirkštėlės, kurios visuomet rodydavo vidinį jo susijaudinimą:

- Taigi, mano drauge, post scriptum buvo parašytas ne susijaudinimo akimirką, o sąmoningai ir šaltakraujiškai. Akivaizdu, kad reikalas neatidėliotinas, todėl privalome pas Reno vykti kuo skubiau.

- Merlinvilis, - sukuždėjau. - Man atrodo, jog apie jį esu girdėjęs.

Puaro linktelėjo.

- Tai tyli vietelė, tačiau prašmatni! Ji yra maždaug pusiaukelėje tarp Bolonijos ir Kalė. Ten važinėti madinga.

Ieškantys ramybės turtingi anglai ją mėgsta. Aš manau, kad Reno Anglijoje turi namą.

- Taip, Ratland Geite, kiek pamenu. Jis taip pat turi didelį dvarą kaimo vietovėje, kažkur Hertfordšire. Tačiau aš apie tai labai mažai žinau. Jis beveik neužsiima visuomenine veikla. Manau, kad jis nemažai kapitalo yra investavęs Sityje ir kad didžiąją savo gyvenimo dalį praleido Čilėje ir Argentinoje.

- Na, smulkmenas mes sužinosime iš jo paties. Eime ruoštis kelionei. Pasiimsime po nedidelį lagaminėlį ir su taksi nuvažiuosime iki Viktorijos stoties.

- O kaip grafienė? - paklausiau šypsodamasis.

- Neverta kreipti dėmesio! Jos reikalai, be abejo, neįdomūs.

- Kodėl jūs tuo taip įsitikinęs?

- Priešingu atveju ji būtų atvažiavusi pati, o ne rašytų laišką. Moterys nemoka laukti, atminkite tai, Hastingsai.

11 valandą mes išvykome iš Viktorijos stoties į Duvrą. Prieš išvykstant Puaro išsiuntė telegramą Renė, pranešdamas mūsų atvykimo į Kalė laiką.

- Aš stebiuosi, kad jūs nenusipirkote kelių butelių vaistų nuo jūros ligos, Puaro, - pasakiau, prisiminęs mūsų pokalbį per pusryčius.

Mano bičiulis, su nerimu sekęs oro permainas, priekaištingai pažvelgė į mane.

- Nejaugi jūs pamiršote nuostabų Laveržjė metodą? Aš visuomet naudoju jį. Jeigu pamenate, reikia balansuoti į supimo taktą, sukiojant galvą iš kairės į dešinę, įkvepiant ir iškvepiant ir kartu skaičiuojant iki šešių tarp įkvėpimų.

- Hm-m, - šyptelėjau aš. - Taip balansuodamas jūs labai pavargsite,

kol pasieksite Santjagą.

- Kokia mintis! Nejaugi jūs galvojate, jog aš važiuosiu į Santjagą?

- Ponas Reno savo laiške jus ten kvietė.

- Jis nežino Erkiulio Puaro metodų. Aš nesiblaškau šen bei ten keliaudamas ir alindamas save. Mano darbas vyksta viduje - čia, - ir jis išraiškingai pabarbeno sau į kaktą.

Kaip visuomet, šis jo gestas paskatino mane ginčytis:

- Visa tai labai gerai, Puaro, tačiau man atrodo, kad jūs puolate į kraštutinumus, atmesdamas kai kuriuos įkalčius. Pirštų atspaudai vis dėlto kartais padeda demaskuoti žudiką.

- Ir, žinoma, nuvedė ne vieną nekaltą žmogų į kartuves, - sausai pasakė Puaro.

- Tačiau pirštų atspaudų, pėdų, įvairių dirvožemio pasikeitimų ir kitų įkalčių tyrimai yra labai svarbūs!

- Žinoma, aš niekuomet kitaip ir negalvojau. Pastabus žmogus, raštingas ekspertas, be abejo, naudingi! Tačiau tokie sekliai kaip Erkiulis Puaro - aukščiau ekspertų! Ekspertai rankioja faktus, o seklio darbas - išaiškinti nusikaltimą panaudojant loginę dedukciją, teisingai atkurti įvykių seką, nustatyti jų ryšį su įkalčiais. Tačiau svarbiausia - suprasti nusikaltėlio psichologiją. Jums kada nors teko medžioti lapę?

- Na, medžiojau seniau, - atsakiau, šiek tiek nustebintas netikėto temos pakeitimo. - O ką?

- Tuojau paaiškinsiu. Ar jūs medžiojote lapę su šunimis?

- Taip, su skalikais, - atsargiai patikslinau. - Žinoma.

- Tačiau tuo pat metu, - Puaro pagrasino man pirštu, - jūs nenulipote nuo arklio ir nebėgote pėdsakais, įbedęs nosį į žemę, šaukdamas “au, au”?

Neištvėręs garsiai nusikvatojau. Patenkintas Puaro kinkavo.

- Taigi jūs leidžiate juodą darbą dirbti skalikams. Tačiau kartu jūs reikalaujate, kad aš, Erkiulis Puaro, tapčiau pajuokos objektu, ropodamas žole tam, kad rasčiau galimus pėdsakus. Prisiminkite Plimuto ekspreso paslaptį. Šaunusis Džepas vyko tikrinti geležinkelio bėgių. Kai jis grįžo, aš, neišėjęs iš savo buto, galėjau tiksliai papasakoti, ką jis surado.

- Vadinasi, jūs manote, jog Džepas veltui gaišo laiką?

- Nė kiek, nes jo aptikti įkalčiai patvirtino mano versiją. Tačiau, važiuodamas ten, aš būčiau sugaišęs daug laiko. Tas pats ir dėl ekspertų. Prisiminkite Kavendišų bylą. Apklausos, kurią vedė prokuroras, metu buvo nustatytas rašysenos identiškumas, o gynėjas bandė įsikibti už parodymų, liudijančių neatitikimą. Visa tai buvo daroma griežtai juridine

tvarka. O rezultatas? Mes jį žinojome iš pat pradžių - tiriamoji rašysena buvo labai panaši į Džono Kavendišo rašyseną. Logiškai mąstant, iškyla klausimas: "Kodėl?" Todėl, kad tai iš tiesų jo rašysena? Arba kažkas mus tuo norėjo įtikinti? Aš įspėjau, mano drauge, teisingai įspėjau.

Štai taip efektingai Puaro privertė mane nutilti, nors, atvirai pasakius, neįtikino. Vis dėlto jis patenkintas atsilošė krėsle.

Aš gerai žinojau, kad garlaivyje negaliu pykinti savo draugo, todėl ir pasitraukiau. Kelionės metu oras buvo nuostabus, jūra - lygi it veidrodis. Todėl aš nė kiek nenustebau išgirdęs, kad Laveržjė metodas eilinį kartą padėjo. Tačiau Kalė mūsų laukė nusivylimas: automobilio, kuris turėjo pasitikti, nebuvo. Puaro spėliojo, kad galbūt jo išsiųsta telegrama dar nepasiekė adresato.

- Kadangi mes turime kart-blanš, automobilį pasisamdysime, - nedvejodamas pareiškė jis.

Po kelių minučių mes išvykome Merlinvilio kryptimi. Girgždėdamas mus kratė senas sugriuvęs automobilis. Tokio iki šiol dar neteko nuomotis.

Tačiau mano nuotaika buvo pakili.

- Koks nuostabus oras! - sušukau. - Tai turėtų būti puiki kelionė.

- Ba! - džiūgavau toliau. - Jūs viską išsiaiškinsite, užtikrinsite pono Renė saugumą, suseksite piktadarius ir viskas baigsis šlovės spindesiu!

- Esate optimistas, mano drauge.

- Taip, aš visiškai įsitikinęs sėkme. Juk jūs neprilygstamasis Erkiulis Puaro!

Tačiau mano bičiulis ant šio kabliuko nepakibo. Jis santūriai stebėjo mane.

- Tokią nuotaiką, kaip mūsų, škotai pavadintų "fei". Ji pranašauja katastrofą.

- Nesąmonė. Gaila, kad mūsų pojūčiai skirtingi.

- Priešingai negu jūs, aš jaučiu baimę.

- Ko gi jūs bijote?

- Nežinau. Tačiau nujaučiu kažkokią nelaimę.

Jis kalbėjo taip įtikinamai, jog aš nejučia pasidaviau jo nuotaikai.

- Jaučiu, - tarė jis lėtai, - kad tai sudėtinga byla, ilga, paini istorija, kurią bus nelengva išnarplioti.

Aš būčiau klausinėjęs toliau, tačiau tuo metu mes jau pasiekėme Merlinvilį ir stabtelėjome, norėdami paklausti praeivio kelio į "Ženevjevos" vilą.

- Visą laiką važiuokite tiesiai, mesjė. "Ženevjevos" vila yra maždaug

už pusės mylios nuo miesto. Tai didžiulė vila ant jūros kranto, - atsakė jis.

Padėkoję pajudėjome toliau. Pervažiavę miestelį netrukus atsidūrėme ties kelio išsišakojimu ir buvome priversti sustoti. Mūsų link krypavo valstietis. Mes palaukėme jo. Netoliese stovėjo mažytis apgriuvęs namelis, visai nepanašus į vilą. Mums belaukiant, prie namelio esantys varteliai atsidarė ir juose pasirodė jauna mergina.

Valstietis susilygino su mumis ir į vairuotojo klausimą atsakė:

- Vila "Ženevjeva"? Viso labo keli žingsniai šiuo keliu, po to - į dešinę, mesjė. Jeigu ne kelio posūkis, jūs jau dabar ją pamatytumėte.

Vairuotojas linktelėjo ir automobilis pajudėjo tolyn. Kaip užkerėtas žiūrėjau į merginą, kuri, padėjusi ranką ant vartelių, stebėjo mus. Esu grožio gerbėjas, tačiau čia buvo tokia gražuolė, pro kurią nė vienas vyriškis nebūtų praėjęs abejingas. Aukšta, grakšti tarsi jauna deivė, ilgais auksiniais saulėje blizgančiais plaukais. Prisiekiu, tai buvo viena iš gražiausių merginų, kurias aš kada nors mačiau. Kuomet mes ėmėme tolti, aš nejučia atsigręžiau.

- Prisiekiu Jupiteriu, Puaro, - sušukau aš, - jums vertėtų atkreipti dėmesį į šią jaunąją deivę!

Puaro kilstelėjo antakius.

- Prasideda, - sumurmėjo jis. - Radote deivę!

- Po velnių, argi aš neteisus?

- Galimas dalykas, tačiau joje aš neįžvelgiau nieko dieviško.

- Negali būti, kad jūs nepastebėjote!

- Mano drauge, du žmonės retai kada mato tą patį. Jūs, pavyzdžiui, išvydote deivę. O aš... - jis stabtelėjo.

- Ką?

- Aš pamačiau merginą, kurios akyse atsispindėjo nerimas, - rimtai atsakė Puaro.

Tuo metu mes privažiavome didelius žalius vartus ir netikėtai kartu aiktelėjome. Prie vartų stovėjo policininkas. Jis pakėlė ranką, norėdamas užkirsti mums kelią.

- Įvažiuoti draudžiama, mesjė!

- Tačiau mes norėjome pamatyti poną Reno, - paaiškinau aš. - Mums paskirtas susitikimas. Juk tai jo vila?

- Taip, mesjė, tačiau...

Puaro pasilenkė į priekį.

- Tačiau kas?

- Šį rytą ponas Reno buvo nužudytas.

3. "ŽENEVJEVOS" VILOJE

Akimirksniu Puaro iššoko iš automobilio. Jo akys blizgėjo nuo susijaudinimo. Jis sugriebė policininką už peties.

- Ką jūs kalbate? Nužudytas? Kada? Kur?

Policininkas paniuro.

- Suprantu, - minutėlę pagalvojęs tarė Puaro. - Policijos komisaras name?

- Taip, mesjė.

Puaro išsitraukė vizitinę kortelę ir brūkštelėjo joje keletą žodžių.

- Štai! Būkite malonus, pasistenkite, kad kortelę tuojau pat perduotų komisarui.

Policininkas paėmė kortelę, įdėmiai ją apžiūrėjo, po to paspaudė skambučio mygtuką. Po kelių sekundžių pasirodė kitas policininkas, kuriam jis įteikė Puaro vizitinę kortelę. Netrukus pasirodė žemaūgis storulis milžiniškais ūsais. Jis skubiai tipeno prie vartų. Policininkas atidavė jam pagarbą ir pasitraukė į šalį.

- Mano brangusis mesjė Puaro, - sušuko ateinantysis, - džiaugiuosi jus matydamas! Jūsų atvykimas - tiesiog stebuklas!

Puaro veidas prašviesėjo.

- Mesjė Beksas! Tai bent džiaugsmas, - jis pasisuko į mane. - Susipažinkite: mano draugas iš Anglijos kapitonas Hastingsas, o štai čia - mesjė Liusjenas Beksas.

Komisaras ir aš ceremoningai nusilenkėme vienas kitam, po to Beksas vėl atsisuko į Puaro.

- Dieve mano, nemačiau jūsų nuo tos istorijos Ostende laikų. Girdėjau, jūs metėte darbą policijoje?

- Taip. Dabar turiu privačią kontorą Londone.

- Ir jūs sakote, kad galite pateikti informacijos, kuri, galimas dalykas, mums padės?

- Galbūt. Jūs žinote, kad mane čia iškvietė?

- Ne. Kas jus kvietė?

- Velionis. Matyt, jis žinojo apie ruošiamą pasikėsinimą į jo gyvybę. Deja, jis kreipėsi į mane pernelyg vėlai.

- Velniai griebtų! - sušuko prancūzas. - Vadinasi, jis numatė tai, kad gali būti nužudytas? Tai iš esmės keičia mūsų versiją. Na, užeikime į vidų.

Jis atidarė vartelius ir mes pajudėjome namo link. Beksas tęsė:

- Mūsų tardytojas mesjė Otė privalo skubiai viską užfiksuoti. Jis ką tik apžiūrėjo įvykio vietą ir ruošiasi apklausti liudininkus. Nuostabiausias žmogus. Jis patiks jums. Labai geranoriškas. Visuomet veikia originaliai.

- Kada įvyko nusikaltimas?

- Kūnas buvo rastas šį rytą, apie 9 valandą. Pagal madam Reno parodymus ir gydytojų išvadas, mirtis įvyko maždaug 2 valandą nakties. Prašau įeiti.

Mes priėjome paradines vilos duris. Hole sėdėjo dar vienas policininkas. Pamatęs komisarą, jis atsistojo.

- Kur dabar yra mesjė Otė? - paklausė komisaras.

- Svetainėje, mesjė.

Komisaras Beksas atidarė kairiąsias holo duris ir mes įėjome į svetainę. Otė ir jo sekretorius sėdėjo prie didelio apvalaus stalo. Mums įėjus, jie pakėlė galvas nuo popierių. Komisaras pristatė mus ir paaiškino mūsų atvykimo tikslus. Tardytojas Otė buvo aukštas prakaulus vyriškis, skvarbiomis tamsiomis akimis ir tvarkingai pakirpta barzda, kurią kalbėdamas nuolatos glostė. Prie židinio stovėjo pagyvenęs žmogus, kurį mums pristatė kaip daktarą Diuraną.

- Labai keista, - pastebėjo Otė, kai komisaras baigė savo pasakojimą. - Jūs turite laišką, mesjė?

Puaro padavė laišką ir tardytojas jį perskaitė.

- Hm. Taip. Jis kalba apie paslaptį. Gaila, kad jis neparašė smulkiau. Mes jums labai dėkingi, mesjė Puaro. Tikiuosi, kad jūs dar pagelbėsite mums išaiškinant šią bylą. O gal jūs ruošiatės grįžti į Londoną?

- Aš linkęs pasilikti, ponas tardytojau. Aš nesugebėjau atvykti laiku ir užkirsti kelią nusikaltimui, tačiau laikau savo pareiga surasti nusikaltėlį.

Tardytojas nusilenkė.

- Jūsų ketinimai garbingi. Be to, madam Reno, be abejonės, norės pasinaudoti jūsų paslaugomis. Kiekvieną minutę mes laukiame mesjė Žiro iš Paryžiaus policijos valdybos. Esu įsitikinęs, kad jūs padėsite vienas kitam tiriant bylą. O dabar, aš manau, jūs neatsisakysite dalyvauti liudininkų apklausoje? Kažin ar dar reikia pridurti, kad prireikus jums bus skirta visokeriopa pagalba.

- Dėkoju, mesjė. Jūs suprantate, kad šiuo metu esu absoliučioje nežinomybėje. Aš praktiškai beveik nieko nežinau.

Otė linktelėjo komisarui ir šis tarė:

- Šį rytą sena tarnaitė Fransuaza, nusileidusi žemyn tvarkyti kambarių, pamatė plačiai atlapotas paradines duris. Pamaniusi, kad į namus įsiveržė plėšikai, ji žvilgtelėjo į svetainę. Tačiau pamačiusi, kad visas sidabras savo vietose, nusiramino ir daugiau apie tai nebegalvojo. Ji nusprendė, kad šeimininkas anksti pabudo ir išėjo pasivaikščioti.

- Atleiskite, mesjė, kad jus pertraukiu, bet ar turėjo jis tokį įprotį?

- Ne, tačiau senė Fransuaza buvo kategoriškos nuomonės apie anglus: visi jie esą išprotėję ir bet kurią akimirką gali ryžtis pačiam netikėčiausiam poelgiui! Atėjusi žadinti madam Reno, kambarinė su siaubu pamatė ją surištą, užkimšta burna. Tuo pat metu buvo surastas jau atšalęs mesjė Reno kūnas - jis buvo nužudytas peilio dūriu į nugarą.

- Kur?

- Būtent tai ir yra viena iš labiausiai stebinančių įvykio aplinkybių, mesjė Puaro. Jis gulėjo veidu žemyn neseniai iškraustoje duobėje.

- Ką?

- Taip. Duobė buvo ką tik iškasta - už keleto jardų nuo vilos teritorijos ribos.

- Ir kiek laiko jis jau buvo miręs?

Į šį klausimą atsakė daktaras Diuranas:

- Aš apžiūrėjau kūną šiandien, 10 valandą ryto. Mirtis greičiausiai įvyko maždaug prieš 7-10 valandų.

- Hm. Taip. Vadinąsi, žmogžudystė buvo įvykdyta tarp vidurnakčio ir trečios valandos ryto.

- Visiškai teisingai. Madam Reno parodymai taip pat patvirtino, kad nužudymas įvyko po 2 valandos. Mirtis, regis, buvo staigi ir, be jokios abejonės, smurtinė, kadangi pats žmogus tokiu būdu nusižudyti negali.

Puaro linktelėjo ir komisaras pasakojo toliau:

- Išsigandę tarnai skubiai išlaisvino madam Reno iš virvių, kuriomis ji buvo surišta. Ji buvo siaubingai nusilpusi, beveik netekusi sąmonės nuo baimės, skausmo ir kankinimų. Madam Reno papasakojo, kad naktį į miegamąjį įėjo du kaukėti vyrai, užkimšo burną, surišo ją ir jėga išsivedė jos vyrą. Tarnai tuo metu miegojo. Sužinojus tragišką žinią, madam Reno iš karto ištiko sunkus nervinis priepuolis. Daktaras Diuranas jai skubiai davė migdomųjų ir mes iki šiol negalėjome jos smulkiau apklausti. Tačiau, be abejo, ji prabus ramesnė.

Komisaras stabtelėjo.

- O kas dar gyvena šiame name, mesjė?

- Sena tarnaitė Fransuaza, kuri daug metų gyveno pas ankstesnius

"Ženevjevos" vilos savininkus, be to, dvi jaunos kambarinės - seserys Denira ir Leoni Olard. Jos kilusios iš Merlinvilio, iš gana padorios šeimos. Dar yra vairuotojas, kurį mesjė Reno atsivežė iš Anglijos. Tačiau jis šiuo metu atostogauja. Ir galiausiai - madam Reno ir jos sūnus Žakas Reno. Šiuo metu jis taip pat išvykęs.

Puaro palenkė galvą.

Tardytojas Otė šūktelėjo:

- Maršanai!

Pasirodė policininkas.

- Atveskite tą moterį, Fransuazą.

Policininkas linktelėjo ir dingo. Po poros minučių jis sugrįžo, lydėdamas išsigandusią Fransuazą.

- Jūs esate Fransuaza Arišė?

- Taip, mesjė.

- Ar seniai tarnaujate "Ženevjevos" viloje?

- Vienuolika metų gyvenau pas ponią grafienę. Po to, kai šį pavasarį ji pardavė vilą, aš pasilikau pas anglų milordą Reno. Niekada nebūčiau pagalvojusi...

Tardytojas pertraukė ją:

- Žinoma, žinoma. O dabar, Fransuaza, papasakokite apie šias lauko duris. Kas turėjo jas užrakinti nakčiai?

- Aš, mesjė. Visą laiką aš tai darau pati.

- O vakar vakare?

- Užrakinau, kaip visuomet.

- Jūs tuo įsitikinusi?

- Prisiekiu visais šventaisiais, mesjė.

- Kelintą valandą tai buvo?

- Kaip visuomet, 10.30, mesjė.

- O ką tuo metu veikė kiti vilos gyventojai, ar visi jau miegojo?

- Ponia nuėjo į miegamąjį truputį anksčiau negu paprastai. Denira ir Leoni užlipo į viršų kartu su manimi. Mesjė buvo savo kabinete.

- Vadinasi, vėliau atidaryti duris galėjo tik pats mesjė Reno?

Fransuaza truktelėjo savo plačiais pečiais.

- Jis nebūtų taip neapgalvotai elgęsis! Juk plėšikai ir žudikai tiesiog zujo aplinkui! Ką jūs! Mesjė nebuvo kvailys. Nebent tada, kai jis išleido tą damą...

Tardytojas staiga nutraukė ją:

- Kokią damą? Apie ką jūs kalbate?

- Tą damą, kuri atėjo pas jį vakare.

- Vadinasi, tą vakarą jį aplankė dama?

- Žinoma, mesjė. Ji ir iki tol daug kartų lankėsi.

- Kas ji? Jūs pažįstate ją?

Moters veide pasirodė gudri išraiška.

- Iš kur aš galiu žinoti? - sumurmėjo senė. - Aš vakar vakare jos neįleidau.

- Aha! - pyktelėjęs tardytojas smarkiai trinktelėjo kumščiu į stalą. - Baikite krėsti juokus, kalbėdama su policija! Reikalauju, kad jūs tučtuojau pasakytumėte moters, kuri vakar lankėsi pas mesjė Reno, vardą.

- Policija, policija, - burbėjo Fransuaza. Niekada nemaniau, kad turėsiu reikalų su policija. Tačiau aš puikiai žinau, kas tai buvo. Tai buvo madam Dobreil.

Komisaras šūktelėjo ir, neslėpdamas nuostabos, palinko į priekį.

- Madam Dobreil iš "Margaritos" vilos, kuri yra pakeliui į čia?

- Aš taip ir pasakiau, mesjė. O, ji graži ir velniškai gundanti! - senės veidą iškreipė smerkianti grimasa.

- Madam Dobreil! - sušvokštė komisaras. - Neįtikėtina!

- Visi jūs vienodi, - sumurmėjo Fransuaza. - Sakau tiesą, o jie jau net reikalą pamiršo.

- Ką jūs, - tarė teisindamasis komisaras. - Mes nustebome, štai ir viskas. Vadinasi, madam Dobreil ir mesjė Reno buvo... - jis droviai nutilo. - A? Tai buvo, be abejo, intymūs ryšiai.

- Iš kur aš galiu žinoti? O kaip jūs galvojate? Mesjė buvo labai turtingas anglų milordas, o madam Dobreil - neturtinga. Ji su savo dukra gyvena kukliai, tačiau rengiasi prašmatniai. Tikriausiai madam Dobreil - moteris, turinti įdomią praeitį! Ji jau nebe jauna, tačiau, patikėkit, pati mačiau, kaip einant gatve vyrai atsisuka jai pavymui. Be to, pastaruoju metu ji gaudavo pinigėlių. Visas miestas tai žino. Jos jau nebetaupė taip smulkmeniškai, kaip anksčiau, ir Fransuaza palingavo galvą, patvirtindama savo žodžių teisingumą.

Otė mįslingai glostė savo barzdą.

- O madam Reno? - pagaliau paklausė jis. - Kaip ji vertino šią "draugystę"?

Fransuaza gūžtelėjo pečiais.

- Ji visuomet buvo tokia taiki, tokia švelni. Iš išorės atrodė, kad ji nieko neįtaria. Tačiau vis dėlto aš manau, kad taip nebuvo. Juk širdies neapgausi, mesjė! Aš pastebėjau, kaip diena po dienos ponia vis labiau liesėja ir blykšta. Ji buvo jau nebe tokia, kokia atvyko čia prieš mėnesį. Mesjė taip pat pasikeitė. Jis turėjo savų rūpesčių. Jis tiesiog susigūžė

savyje. Nėra ko ir stebėtis, kai šitokiu būdu klostėsi romanas. Jokio susilaikymo, jokio atsargumo. Žinoma, tai angliškas stilius!

Pasipiktinęs pradėjau kuistis kėdėje, tačiau tardytojas, tarsi nepastebėdamas Fransuazos išpuolių, klausinėjo toliau.

- Vadinasi, mesjė Reno pats išlydėjo iš namų madam Dobreil?

- Taip, mesjė. Aš girdėjau, kaip jie išėjo iš kabineto ir priėjo prie lauko durų. Mesjė atsisveikino ir uždarė duris.

- Kelintą valandą tai įvyko?

- Maždaug dvidešimt penkios minutės vienuoliktos, mesjė.

- O kada mesjė Reno nuėjo miegoti?

- Aš girdėjau, kaip jis nuėjo į miegamąjį praėjus dešimčiai minučių nuo to laiko, kai mes suguleme. Vilos laiptai girgžda taip, jog girdisi kiekvienas lipančiojo į viršų ar į apačią žingsnis.

- Ir tai viskas? Ar naktį jūs negirdėjote kokių nors garsų ar triukšmo?

- Visiškai nieko, mesjė.

- Kuris iš tarnų ryte nulipo anksčiausiai?

- Aš, mesjė. Ir iš karto pastebėjau, kad durys atvertos iki galo.

- O kaip langai pirmame aukšte? Ar jie visi buvo uždaryti?

- Absoliučiai visi. Niekur nieko įtartino nepastebėjau.

- Gerai, Fransuaza, galite eiti.

Senė nukrypavo prie durų. Ties slenksčiu ji atsisuko.

- Noriu pridurti, mesjė. Šita madam Dobreil - neaiški asmenybė. O taip, moterys supranta viena kitą. Ji bjauri, atminkite mano žodžius! - ir, reikšmingai linguodama galvą, Fransuaza išėjo iš kambario.

- Leoni Olard, - pakvietė tardytojas.

Leoni atrodė ties isterijos riba, ji buvo apsiašarojusi. Tačiau tardytojas Otė greitai su ja susidorojo. Leoni daugiausia kalbėjo apie tai, kaip ji aptiko šeimininkę surištomis rankomis ir kojomis bei užkimšta burna. Kaip ir Fransuaza, naktį ji nieko negirdėjo.

Jos sesuo Deniza tardymo metu taip pat pravirko. Ji patvirtino, kad jos šeimininkas pastaruoju metu labai pasikeitė.

- Kiekvieną dieną jis darėsi vis niūresnis. Mesjė Reno labai mažai valgė, visą laiką atrodė labai prislėgtas.

Tačiau Deniza turėjo savo versiją.

- Be abejo, mafija susekė jo pėdsakus, - tvirtino ji. - Du kaukėti vyrai, kas gi kitas tai galėjo būti? Mafija - siaubinga organizacija!

- Žinoma, tai įtikėtina, - ramiai pasakė tardytojas. - O dabar, mano mergaite, pasakykite, ar tai jūs vakar vakare į namus įleidote madam

Dobreil?

- Ne, vakare, mesjė, o pavakary.

- Tačiau Fransuaza ką tik pasakė, kad madam Dobreil čia buvo vakar vakare.

- Ne, mesjė. Iš tikrųjų kažkokia dama buvo atėjusi pas mesjė Reno vakar vakare, tačiau tai buvo ne madam Dobreil.

Nustebęs tardytojas suabejojo, tačiau mergina atkakliai tvirtino savo. Ji puikiai pažįstanti madam Dobreil iš išvaizdos. O ši dama, nors ir brunetė, tačiau žemesnio ūgio ir gerokai jaunesnė. Niekas negalėjo priversti Denizos pakeisti parodymų.

- Ar jums kada nors anksčiau teko matyti šią damą?

- Niekada, mesjė, - atsakė mergina ir droviai pridūrė: - Tačiau aš galvoju, kad tai buvo anglė.

- Anglė?

- Taip, mesjė. Nors jos prancūziška tartis gan nepriekaištinga, tačiau akcentas vis dėlto juntamas. Iš akcento juk visuomet galima atpažinti užsienietį, ar ne tiesa? Be to, išeidami iš kabineto jie kalbėjosi angliškai.

- Ar jūs girdėjote, apie ką jie kalbėjosi? Ar jūs supratote jų pokalbio esmę? Tai mane labai domina.

- Aš? Aš labai gerai kalbu angliškai, - su pasididžiavimu tarė Deniza. - Ta dama plepėjo labai greitai, todėl negalėjau suprasti visko, tačiau girdėjau paskutinius mesjė Reno žodžius, kuomet jis atidarė duris. Dama stabtelėjo tarpduryje, o jis pusbalsiu pakartojo: “Ta-aip, ta-aip. O dabar, dėl Dievo meilės, išeikite!”

- “Taip, taip. O dabar, dėl Dievo meilės, išeikite!” - pakartojo tardytojas, užsirašydamas frazę.

Paleidęs Denizą ir minutę pagalvojęs jis vėl pakvietė Fransuazą. Tardytojas paklausė, ar ji įsitikinusi, kad vakar vakare pas mesjė Reno buvo atėjusi Dobreil. Tačiau senė tvirtino savo, sakydama, kad tai, be jokios abejonės, buvo būtent ji. Deniza esą norinti pasirodyti geresnė už kitus, štai ir viskas! Todėl ji ir sukurpė šitą gražią istoriją apie nepažįstamąją.

Dėl to ji demonstravo ir anglų kalbos mokėjimą! Galimas dalykas, jog mesjė niekada ir nesakė tos frazės agliškai, o jeigu ir būtų pasakęs, tai nieko nereikštų, nes madam Dobreil puikiai kalba angliškai. Ir apskritai namuose įprasta kalbėtis angliškai.

- Matote, mesjė sūnus Žakas dažnai lankėsi pas savo tėvus, o prancūziškai jis kalba labai prastai. Todėl jam esant būdavo kalbama angliškai, - paaiškino Fransuaza.

Tardytojas linktelėjo galvą, po to pasidomėjo vairuotoju ir sužinojo, kad tik vakar mesjė Reno pranešė vairuotojui Mastersui, jog artimiausiu laiku mašinos tikriausiai nereikės ir kad Mastersas gali atostogauti.

Tarp Puaro antakių pasirodė raukšlės.

- Kaip? - sukuždėjo jis.

Po to nekantriai paėjo į priekį ir paklausė:

- Atleiskite, mesjė Beksai, tačiau mesjė Reno, be abejo, galėjo pats vairuoti automobilį?

Komisaras žvilgtelėjo į Fransuazą ir senė greitai atsakė:

- Ne, mesjė nemokėjo vairuoti.

Raukšlė Puaro kaktoje dar pagilėjo. Man nusibodo tylėti, todėl įsiterpiau:

- Norėčiau, kad jūs paaiškintumėte, kas jus neramina.

- Negi jūs nesupratote? Savo laiške mesjė Reno sako, kad atsiųs man automobilį į Kalė.

- Galbūt jis norėjo pasamdyti automobilį? - pateikiau aš savo versiją.

- Žinoma, taip ir yra. Tačiau kam samdyti automobilį, kai yra nuosavas? Ir kodėl būtent vakar reikėjo netikėtai ir skubiai išsiųsti vairuotoją? Ar tai ne todėl, kad dėl kažkokios priežasties iki mums atvykstant mesjė Reno norėjo jo atsikratyti?

4. LAIŠKAS SU PARAŠU "BELA"

Fransuaza išėjo iš kambario. Tardytojas mįslingai barbeno pirštais į stalą.

- Mesjė Beksai, - tarė jis pagaliau, - turime absoliučiai prieštaringus parodymus: kuo tikėti - Fransuaza ar Denira?

- Denira, - ryžtingai tarė komisaras. - Juk ji įleido atvykėlę. Fransuaza sena, užsispyrusi ir, akivaizdu, nemėgsta madam Dobreil. Be to, mes turime žinių, jog mesjė Reno turėjo ryšių su kita moterimi.

- Klausykite! - sušuko mesjė Otė. - Mes pamiršome apie tai informuoti mesjė Puaro, - jis ėmė raustis ant stalo popieriuose ir padavė vieną iš jų mano bičiuliui.

- Šį laišką, mesjė Puaro, mes radome nužudytojo palto kišenėje.

Puaro paėmė laišką ir išskleidė jį. Tai buvo suglamžytas raštelis, kuriame netvirta rašysena buvo angliškai parašyta:

"Mano brangusis!

Kodėl Tu taip ilgai nerašai? Juk tiesa, kad vis dar tebemyli mane? Pastaruoju metu Tavo laiškai taip pasikeitė, pasidarė šalti ir keisti, o dabar - tas ilgas tylėjimas.... Aš bijau. Kas bus, jeigu Tu nebemyli manęs? Bet tai neįmanoma. Kokia aš kvailutė - visuomet ką nors išsigalvoju. O jeigu Tu iš tikrųjų nebemyli manęs? Aš net nežinau, ką darysiu, galbūt nusižudysiu. Aš negalėsiu be Tavęs gyventi. Kartais man atrodo, kad tarp mūsų yra kita moteris. Tegu ji pasisaugo! Ir Tu taip pat! Aš verčiau Tave nužudysiu, negu leisiu jai Tave užvaldyti!

Na, bet kokius klaikius niekus aš čia rašau: juk Tu mane myli ir aš Tave myliu. Taip, myliu, myliu, myliu, myliu Tave!

Tave dievinanti Bela."

Nei adreso, nei datos laiške nebuvo. Nutaisęs rimtą veido išraišką, Puaro ištiesė jį atgal.

- Ir ką gi jūs siūlote, ponas tardytojau?

Otė truktelėjo pečiais.

- Akivaizdu, kad mesjė Reno buvo kažkokiu būdu susijęs su šia angle - Bela. Jis atvyksta čionai, sutinka madam Dobreil ir užmezga su ja flirtą. Jo jausmai Belai išblėsta ir ji tuoj pat ima kažką įtarinėti. Šiame laiške aiškiai jaučiama grėsmė. Mesjė Puaro, juk iš pažiūros reikalas atrodo paprastas. Pavydas! Tas faktas, kad mesjė Reno buvo nužudytas dūriu į nugarą, aiškiai rodo, jog nusikaltimą įvykdė moteris.

Puaro linktelėjo.

- Dūris į nugarą - taip, bet išrausta duobė?! Juk tai sunkus, daug pastangų reikalaujantis darbas. Ne, ne moteris kasė šį kapą. Tai buvo vyro rankų darbas.

Susijaudinęs komisaras sušuko:

- Taip, taip, jūs teisus! Mes apie tai nepagalvojome.

- Kaip aš jau esu sakęs, - tęsė Otė, - iš pirmo žvilgsnio nusikaltimas atrodo paprastas, tačiau nepažįstamųjų su kaukėmis pasirodymas ir Reno laiškas, kurį jūs gavote, apsunkina reikalą. Šių dalykų galbūt nesieja joks ryšys. Ar nemanote, kad laiškas, kurį jūs gavote, turi kokį nors ryšį su šita Bela ir jos grasinimais?

Puaro papurtė galvą.

- Vargu. Toks žmogus kaip mesjė Reno, kuriam buvo būdingas nuo-

tykių kupinas gyvenimas įvairiose pasaulio šalyse, nebūtų prašęs apginti nuo moters.

Tardytojas išraiškingai palingavo galvą.

- Mano nuomonė tokia pat. Dabar mes turime išsiaiškinti šio laiško prasmę.

- Paaiškinimas Santjage, - užbaigė komisaras. - Aš tučtuojau išsiųsiu telegramą šio miesto policijai, prašydamas pateikti visus duomenis apie nužudytojo gyvenimą: jo meilės istorijas, dalykinius užsiėmimus, draugus ir priešus. Bus keista, jeigu po šito mes neturėsime paslaptingojo žudiko įkalčių.

Komisaras apsidairė aplinkui, ieškodamas pritarimo.

- Puiku, - pasakė Puaro.

- Jo žmona galbūt taip pat galės mums nurodyti teisingą kryptį, - pridūrė tardytojas.

- Ar jūs tarp mesjė Reno daiktų neradote daugiau laiškų nuo tos Belos? - paklausė Puaro.

- Ne, nors mes peržiūrėjome kabinete visus jo asmeninius daiktus. Deja, mes neradome nieko įdomaus. Įvairūs tarnybiniai popieriai nekelia jokio įtarimo. Vienintelis dalykas, kuris buvo šiek tiek įdomesnis - tai jo testamentas. Štai jis.

Puaro peržiūrėjo dokumentą.

- Taip. O štai 1000 svarų skiriama misteriui Stonorui. Beje, kas jis?

- Mesjė Reno sekretorius. Jis gyvena Anglijoje, tačiau buvo atvykęs čia porą kartų.

- O visa kita lieka jo mylimai žmonai Eloizai. Juridiškai viskas įforminta nepriekaištingai. Patvirtinta dviejų liudytojų - tarnaičių Denisos ir Fansuazos - parašais. Nieko neįprasto čia nėra, - Puaro grąžino testamentą tardytojui.

- Galbūt, - pradėjo Beksas, - jūs nepastebėjote...

- Datos? - šyptelėjo Puaro. - Žinoma, pastebėjau. Prieš dvi savaites. Galimas dalykas, tai yra laikas, kai mesjė Reno pirmą kartą pajuto grėsmę. Daug turtingų žmonių miršta nepalikę testamento, nes negalvoja apie greitą mirtį. Tačiau, nepaisant meilės intrigų, testamento tekste juntama didelė mesjė meilė savo žmonai ir prisirišimas prie jos.

- Taip, - tarė Otė su abejonės gaidele balse. - Tačiau visa tai šiek tiek neteisinga sūnaus atžvilgiu - juk jis lieka visiškai priklausomas nuo motinos. Jeigu ji dar kartą ištekėtų ir jos antrasis vyras darytų jai įtaką, galimas dalykas, šis jaunuolis negautų nė vieno skatiko iš savo tėvo palikimo.

Puaro truktelėjo pečiais.

- Žmogus - savimi pasitikintis tvarinys. Galbūt mesjė Reno buvo įsitikinęs, kad jo našlė daugiau niekada neištekės. O dėl sūnaus, tai, ko gero, palikti pinigus motinos rankose buvo išmintinga. Visi žinome, kad turtingų žmonių sūnūs būna nenumaldomi švaistūnai.

- Galbūt tai, ką jūs sakote, ir tiesa. O dabar, mesjė Puaro, jūs tikriausiai norite apžiūrėti įvykio vietą. Deja, kūnas jau perneštas kitur, tačiau viskas buvo nufotografuota visais įmanomais rakursais ir išryškintos nuotraukos bus perduotos jūsų žiniai.

- Dėkoju, mesjė, už jūsų prielankumą.

Komisaras atsistojo.

- Eime kartu, ponai.

Jis atidarė duris, ceremoningai nusilenkė Puaro ir praleido jį į priekį. Puaro su ne mažesniu dėmesingumu nusilenkė komisarui.

Pagaliau jie išėjo į holą.

- Tai kabinetas? - linktelėjęs į oda apkaltas duris paklausė Puaro.

- Taip, jūs norėtumėte jį apžiūrėti? - paklausė komisaras ir atidarė duris. Visi nusekė paskui.

Kambarys, kurį Reno buvo išsirinkęs savo reikmėms, atrodė mažas, tačiau skoningai ir komfortiškai apstatytas. Patogus rašomasis stalas su daugybe stalčių dokumentams stovėjo priešais duris, palei langą. Du didžiuliai krėslai buvo atsukti į židinio pusę, tarp jų stovėjo mažas apvalus staliukas, apkrautas naujausiomis knygomis ir žurnalais. Knygų lentynos buvo užėmusios dvi sienas, o prie trečiosios stovėjo tamsus, raižiniais papuoštas ąžuolinis bufetas. Žalsvos užuolaidos puikiai tiko prie panašios spalvos kilimo. Puaro truputį pastovėjo, po to žengė žingsnį pirmyn, švelniai perbraukė delnu odinių krėslų atkaltes, paėmė nuo staliuko žurnalą ir atsargiai nuvingiavo pirštu ąžuolinio bufeto paviršiumi. Jo veide spindėjo visiškas pasitenkinimas.

- Dulkių nėra? - paklausiau aš šypsodamasis.

- Nė vienos dulkelės, mano drauge! Bet šį sykį, galimas dalykas, dėl to teks tik apgailestauti!

- Ak! - netikėtai ištarė jis su palengvėjimo gaidele balse. - Kilimėlis prie židinio patrauktas į šalį, - Puaro pasilenkė, norėdamas jį pataisyti.

Staiga iš jo lūpų išsprūdo šūksnis ir jis atsitiesė, laikydamas rankoje nedidelį popieriaus gabalėlį.

- Prancūzijoje... et, kaip ir Anglijoje, - tarnas pamiršta pašluoti po kilimais.

Beksas paėmė iš jo rankų radinį, o aš priėjau arčiau, norėdamas jį apžiūrėti.

- Jūs pažįstate tai, Hastingsai, a?

Aš neigiamai papurčiau galvą. Tačiau vis dėlto šis specifinis rožinis popierius pasirodė man kažkur matytas.

Komisaro nuovoka pasirodė greitesnė, negu mano.

- Čekio skiautelė, - sušuko jis.

Skiautelė buvo maždaug dviejų kvadratinių colių dydžio, ir joje rašalu buvo įrašytas žodis “Diuven”.

- Puiku! - tarė Beksas. - Šis čekis buvo išrašytas Diuven. O gal tai parašas.

- Pirmiausia, jei aš neklystu, - tarė Puaro, - mes matome mesjė Reno rašyseną.

Tai buvo kaipmat patikslinta, palyginus su jau žinomu testamento tekstu.

- Dieve mano, - sukuždėjo prislėgtas komisaras, - neįsivaizduoju, kaip aš to galėjau nepastebėti.

Puaro nusijuokė.

- Moralas toks - visuomet žvalgykitės po kilimėliais! Mano draugas Hastingsas pasakys jums, kad matyti bet kokį kreivai stovintį daiktą man tikra kankynė! Vos tik pastebėjau, kad kilimėlis priešais židinį guli kreivai, tariau sau: “Stop!” Jis buvo užsikabinęs už krėslo kojelės, kuomet jį nustūmė į šalį. Galimas dalykas, kad po juo yra kas nors, ko nepastebėjo senutė Fransuaza.

- Fransuaza?

- Arba Denira, arba Leoni. Ta iš jų, kuri tvarkė kambarį. O kambarį tikriausiai tvarkė šį rytą, nes jame visiškai nėra dulkių. Įvykius galima atkurti tokiu būdu. Galimas dalykas, kad vakar vakare mesjė Reno išrašė čekį kažkokios Diuven vardu. Po to šis čekis buvo suplėšytas ir jo skutelai išmėtyti ant grindų. Šį rytą... - šioje vietoje Beksas nervingai nutraukė jo kalbą, timptelėdamas skambučio virvelę.

Išgirdusi skambutį, tuoj pat pasirodė Fransuaza. Taip, ant grindų buvo labai daug popieriaus skiautelių. Kur ji dėjo jas? Žinoma, įmetė į krosnį! O kaipgi kitaip?

Nusivylimą reiškiančiu gestu Beksas liepė jai išeiti. Po to jo veidas prašviesėjo ir ji nubėgo prie rašomojo stalo. Po minutės jis jau vartė velionio čekių knygelę.

- Laikykitės! - sušuko Puaro, tapšnodamas jam per petį. - Be abejo, madam Reno galės mums papasakoti viską apie paslaptingąją Diuven.

Komisaro veidas nušvito.

- Tai tiesa. Tęskime toliau.

Kuomet mes ruošėmės išeiti iš kambario, Puaro šypsodamasis pareiškė:

- Man atrodo, kad vakar vakare mesjė Reno čia priėmė savo viešnią.

- Kaip jūs tai atspėjote? - sukluso komisaras.

- Štai taip, - ir Puaro dviem pirštais nuėmė nuo odinės krėslo atkaltės ilgą juodą moters plauką.

Mes išėjome per galines duris ir ėjome nedidelės daržinaitės, prigludusios prie namo sienos, link. Komisaras išėmė iš kišenės raktą ir atrakino duris.

- Kūnas yra čia. Mes jį pernešėme iš įvykio vietos kaip tik prieš jums atvykstant, kai fotografai baigė savo darbą.

Jis atidarė duris ir mes įėjome. Nužudytasis gulėjo ant žemės uždengtas paklode. Reno buvo vidutinio ūgio, sausokas ir, sprendžiant iš figūros, gunktelėjęs. Jis buvo kruopščiai nusiskutęs, ilga, plona, panašia į paukščio snapą nosimi ir gana arti viena kitos esančiomis akimis. Iš išvaizdos jam buvo galima duoti penkiasdešimt metų. Jo juodose plaukuose buvo žilų sruogų. Oda nuo įdegimo atrodė bronzinė, kaip žmogaus, kuris didžiąją savo gyvenimo dalį praleido po tropikų dangumi. Pro praviras lūpas matėsi sukąsti dantys.

Pamėlusiame veide buvo sustingusi nuostaba ir siaubas.

- Iš veido matyti, kad smūgis į nugarą buvo netikėtas, - pastebėjo Puaro.

Labai lėtai jis apvertė numirėlį nugara į viršų. Ten, tarp menčių, ant šviesiai pilko apsiausto matėsi apvali dėmė. Ties jo viduriu medžiaga buvo perrėžta. Puaro atidžiai tyrinėjo kūną.

- O kur jūs radote ginklą, kuriuo buvo įvykdytas nusikaltimas?

- Jis buvo paliktas žaizdoje.

Komisaras paėmė nuo lentynos didelį stiklinį ąsotį. Jame buvo daiktas, kuris labiau panėšėjo į peilį popieriui pjaustyti, negu į ką nors kitą. Aš apžiūrėjau juodą rankeną ir siaurus blizgančius ašmenis. Peilis buvo ne ilgesnis kaip dešimties colių. Puaro piršto galiuku atsargiai patikrino jo aštrumą.

- Ak, velniai griebtų! Koks aštrus! Paprastas, mielas žudymo įrankis!

- Deja, mes neradome ant jo jokių pirštų atspaudų, - pasakė Beksas. - Atrodo, žudikas mūvėjo pirštinėmis.

- Žinoma, jis buvo su pirštinėmis, - tarė Puaro. - Net Santjago nusikaltėliai puikiai apie tai nusimano. Tačiau vis vien mane labai domina tai, kad jūs neaptikote pirštų atspaudų. Juk taip nesunku palikti nė žudiko, o kieno nors kito pirštų žymes! Ir padaryti policiją laimingą! - jis pakraipė galvą. - Įtariu, kad mūsų nusikaltėlis buvo neprofesionalus arba turėjo mažai laiko. Na, viską pamatysime.

Puaro apvertė kūną į pradinę padėtį.

- Matau, kad po apsiaustu ant nužudytojo kūno tėra tik apatiniai drabužiai, - pasakė jis.

- Taip, tardytojas mano, kad tai gana įdomus faktas.

Tuo metu pasigirdo beldimas. Beksas priėjo prie mūsų durų ir jas atidarė. Tarpduryje stovėjo Fransuaza. Su neslepiamu smalsumu ji žvilgčiojo vidun.

- Na, kas dar? - nekantriai paklausė Beksas.

- Madam prašė pasakyti, kad jos savijauta pagerėjo ir ji pasiruošusi priimti poną tardytoją.

- Gerai, - greitai tarė Beksas. - Informuokite apie tai mesjė Otė ir pasakykite madam, kad mes tuojau ateisime.

Puaro trumpam stabtelėjo, žiūrėdamas į mirusiojo pusę. Akimirką aš pagalvojau, kad jis nori kreiptis į jį, prisiekdamas: "Nebus nei ramaus miego, nei poilsio, kol nesurasiu žudiko". Tačiau kai Puaro prabilo, jo žodžiai nuskambėjo banaliai ir juokingai:

- Mesjė Reno vilkėjo per ilgu apsiaustu.

5. MADAM RENO PASAKOJIMAS

Tardytojas Otė jau laukė mūsų hole ir mes visi ėmėme lipti į viršų. Fransuaza žingsniavo, rodydama mums kelią. Puaro ėjo zigzagais ir trukdė man, kol, prisidengęs delnu burną, sušnibždėjo:

- Nieko stebėtino, kad tarnai girdėjo mesjė Reno žingsnius, toks girgždesys gali prikelti ir numirėlį. Laiptų aikštelės viršuje tęsėsi siauras koridorius su durimis iš abiejų pusių.

- Tarnų kambariai, - paaiškino Beksas.

Mes priėjome koridoriaus galą, Fransuaza pasibeldė į galines duris

iš dešinės.

Silpnas balsas pakvietė mus įeiti ir mes atsidūrėme dideliame kambaryje, pro kurio langus buvo matyti už keturių mylių esanti žydra, spindinti jūra.

Lovoje, tarp pagalvių, gulėjo aukšta, išblyškusi moteris. Ji buvo jau garbaus amžiaus, kažkada buvę juodi jos plaukai buvo gerokai pasidabruoti, tačiau žvilgsnyje jautėsi vidinė jėga. Iš karto buvo matyti, jog tai - energinga moteris. Ji pasisveikino su mumis pagarbiai linktelėdama galva.

- Prašom sėstis, mesjė.

Mes atsisėdome priešais lovą, tardytojo sekretorius įsitaisė prie apvalaus stalo.

- Tikiuosi, madam, - pradėjo Otė, - jus nelabai apsunkins pasakojimas apie praėjusios nakties įvykius?

- Visiškai ne, mesjė. Aš žinau laiko vertę, kai reikia pagauti ir nubausti niekšingus žudikus.

- Labai gerai, madam. Aš manau, kad jūs ne taip pavargsite, jeigu klausinėsiu aš, o jūs - tik atsakinėsite. Kelintą valandą nuėjote miegoti vakar vakare?

- Pusę dešimtos, mesjė. Aš vakar buvau pavargusi.

- O jūsų vyras?

- Man regis, po valandos.

- Ar jis nebuvo dėl ko nors susirūpinęs ar susijaudinęs?

- Ne, ne daugiau, negu įprasta.

- Kas įvyko po to?

- Mes miegojome. Aš pabudau, kuomet kažkieno ranka užspaudė man burną. Norėjau sušukti, tačiau man nepavyko. Kambaryje buvo du vyrai. Abu - su kaukėmis.

- Ar galite pasakyti ką nors apie jų išvaizdą, madam?

- Vienas aukštas, su ilga juoda barzda, kitas - žemo ūgio ir kresnas. Jo barzda buvo rudoka. Abiejų skrybėlės buvo užsmauktos ant akių.

- Hm, - susimąstė tardytojas, - man atrodo, kad čia pernelyg daug barzdų.

- Jūs manote, kad jos buvo netikros?

- Taip, madam. Tęskite savo pasakojimą.

- Mane laikė žemaūgis vyras. Jis įgrūdo man į burną servetėlę, o po to surišo virve rankas ir kojas. Jo bendrininkas tuo metu stovėjo pasilenkęs ties vyru. Jis pagriebė nuo tualetinio stalelio mano peilį popieriui

pjaustyti ir įbedė aštrųjį galą vyrui ties širdimi. Po to jie privertė vyrą atsikelti ir išsivedė jį į gretimą kambarį - garderobą. Iš siaubo aš vos neapalpau. Ir vis dėlto iš visų jėgų stengiausi išgirsti, kas ten vyksta.

Tačiau jie kalbėjo pernelyg tyliai ir aš nieko negalėjau suprasti. Girdėjau tik tai, kad jie kalbėjo netaisyklinga ispanų kalba, kuria kalbama kai kuriose Pietų Amerikos vietovėse. Matyt, jie kažko reikalavo iš mano vyro ir labai pyko. Vėliau jų balsai sustiprėjo. Man regis, kalbėjo aukštesnysis. "Tu žinai, ko mums reikia? - sakė jis. - Slaptųjų dokumentų! Kur jie?" Aš nežinau, ką atsakė mano vyras, tačiau antrasis grubiai sušuko: "Tu meluoji! Mes žinome - jie pas tave. Kur raktas?" Tuo metu aš išgirdau, kaip jie ištraukia stalčius. Garderobo sienoje yra vyro seifas, kuriame jis visada laikydavo nemažas pinigų sumas. Leoni sako, kad seifas buvo išplėštas, tačiau, atrodo, jie nesurado to, ko ieškojo, todėl, kad po to aš išgirdau, kaip aukštasis keikdamasis liepė vyrui apsirengti. Manau, kad juos išgąsdino kažkoks triukšmas name, kadangi jie įstūmė pusnuogį vyrą į mano kambarį.

- Pardon, - nutraukė Puaro, - vadinasi, garderobe nėra kito išėjimo?

- Ne, mesjė, tik į mano kambarį. Jie labai skubėjo išvesti vyrą, mažasis tempė jį už rūbų iš priekio, o aukštasis, laikydamas rankoje kinžalą, ragino iš užpakalio. Polis stengėsi ištrūkti ir prieiti prie manęs. Aš mačiau jo kančios kupinas akis. Jis pasisuko prie manęs. "Aš privalau pasikalbėti su jais", - tarė jis. Po to, priėjęs prie lovos, pasakė: "Viskas gerai, Eloiza, nebijok. Aš grįšiu ryte". Nors jis ir stengėsi kalbėti ramiai, aš mačiau jo akyse siaubą. Po to jie išstūmė jį pro duris, o aukštasis pareiškė: "Atmink, vienas garsas - ir tu miręs".

- Po to, - tęsė madam Reno, - aš, atrodo, apalpau. Atsikvošėjusi pamačiau Leoni, kuri trynė mano riešus ir pylė į burną brendį.

- Madam Reno, - tarė tardytojas, - ar jūs galite įsivaizduoti, ko ieškojo žudikai?

- Ne, mesjė.

- Ar jūs žinojote, kad jūsų vyras kažko bijo?

- Taip. Aš pastebėjau, kaip jis keitėsi.

- Prieš kiek laiko?

Madam Reno susimąstė.

- Ko gero, prieš dešimt dienų.

- Ne anksčiau?

- Galimas dalykas, bet aš tai pastebėjau neseniai.

- Ar jūs apie tai kalbėjotės su savo vyru?

- Kartą. Tačiau jis vengė atsakymo. Vis dėlto buvau įsitikinusi, kad

jis jaudinosi. Bet kadangi jis greičiausiai stengėsi tai nuo manęs paslėpti, aš vaizdavau, kad nieko nepastebiu.

- Ar jūs žinote, kad jis kreipėsi į seklį, prašydamas pagalbos?

- Seklį? - nustebusi sušuko madam Reno.

- Taip, štai į šį poną - mesjė Erkiulį Puaro, - Puaro nusilenkė. - Jis atvyko šiandien čia jūsų vyro kvietimu.

Ir, išsiėmęs iš kišenės mesjė Reno laišką, padavė jį madam Reno. Nuoširdžiai nustebusi ji perskaitė laišką.

- Aš nieko apie tai nežinojau. Greičiausiai jis aiškiai suvokė pavojų...

- O dabar, madam, aš paprašysiu jūsų būti atvirai. Ar jūsų vyrui gyvenant Pietų Amerikoje nebuvo kokio nors įvykio, kuris galėjo turėti įtakos nužudymui?

Madam Reno giliai susimąstė, po to neigiamai papurtė galvą.

- Nieko nepamenu. Žinoma, mano vyras turėjo daug priešų, kuriuos jis įveikė, tačiau aš neatsimenu nieko konkretaus. Aš nesakau, kad tokio atvejo nebuvo, tačiau aš apie tai nežinau.

Tardytojas neskubėdamas paglostė barzdą.

- Ar jūs galite patikslinti nusikaltimo įvykdymo laiką?

- Taip, tiksliai prisimenu, kad laikrodis, esantis ant židinio, išmušė du kartus, - ji galvos judesiu parodė į masyvų laikrodį, stovintį virš židinio ant lentynėlės.

Puaro atsistojo ir atidžiai jį apžiūrėjo. Patenkintas jis linktelėjo ir sugrįžo į savo vietą.

- Kas tai? - staiga sušuko komisaras Beksas ir pasilenkė. - Atrodo, tai rankinis laikrodis, kurį, be abejo, nuo tualetinio stalelio numetė žudikai. Jis sudužo į gabalėlius. Ar galvojo žudikai, kad laikrodis gali tapti įkalčiu?

Jis ėmė atsargiai rinkti sudužusio stiklo šukes. Staiga jo veide pasirodė nuostaba.

- Tai įdomu! - sušuko jis, apžiūrinėdamas laikrodį.

- Kas būtent?

- Rodyklės rodo septynias valandas!

- Įdomu! - eidamas prie komisaro, sumurmėjo tardytojas.

Laikrodžiu susidomėjo ir Puaro. Jis paėmė jį iš sutrikusio komisaro rankų, priglaudė prie ausies ir nusišypsojo.

- Taip, stiklas sudužo, tačiau laikrodis eina.

Visi nusijuokė. Tik tardytojas nesišypsojo. Nutaisęs rimtą veido išraišką, jis tarė:

- Bet dabar, žinoma, ne septynios valandos?

- Ne, - nuolankiai sutiko Puaro, - dabar kelios minutės šeštos. Tikriausiai laikrodis visada skubėjo, madam?

Madam Reno apsiniaukė.

- Jis truputį skubėdavo, - patvirtino ji, - tačiau ne tiek daug.

Tardytojas mostu parodė, kad laikrodžio problema išsemta ir klausinėjo toliau:

- Madam, šį rytą lauko durys buvo praviros. Beveik neabejotina, kad tuo pasinaudojo žudikai, tačiau jos neišlaužtos. Ar jūs galite kokiu nors būdu tai paaiškinti?

- Galbūt mano vyras, prieš miegą eidamas pasivaikščioti, pamiršo jas užrakinti.

- Ar taip galėjo būti?

- Žinoma, mano vyras buvo labai išsiblaškęs žmogus.

Tai sakydama, ji vėl truputėlį paniuro. Atrodė, kad šio fakto priminimas jai buvo skausmingas.

- Manau, galime daryti išvadą, - netikėtai pastebėjo komisaras, - kad vieta, į kurią buvo nuvestas mesjė Reno, buvo tolokai nuo namų, kadangi nusikaltėliai vertė jį apsirengti. O ten buvo paslėpti "slapti dokumentai".

Tardytojas linktelėjo.

- Toli, bet ne itin, kadangi jis kalbėjo, jog iki ryto sugrįš.

- Kada iš Merlinvilio stoties išvyksta paskutinis traukinys? - paklausė Puaro.

- Į vakarus - 11.50, į rytus - 12.17, tačiau, galimas dalykas, jie turėjo automobilį.

- Žinoma, - pritarė Puaro, jo veide matėsi susirūpinimas...

- Na ir kas? Automobilis padės mums rasti nusikaltėlius, - tarė tardytojas. - Automobilį su dviem užsieniečiais galėjo kas nors pastebėti. Traukinio variantą taip pat reikia kruopščiai patikrinti, mesjė Beksai.

Jis akimirką nusišypsojo, o po to kreipėsi į madam Reno:

- Noriu užduoti dar vieną klausimą. Ar jūs nepažįstate žmogaus, vardu Diuven?

- Diuven? - susimąsčiusi pakartojo ji. - Ne, neprisimenu.

- O jūsų vyras niekada neminėjo šio vardo?

- Niekada.

- Ar pažįstate kokią nors moterį, vardu Bela?

Klausdamas jis atidžiai stebėjo madam Reno, norėdamas pamatyti jos veide sutrikimo požymius, tačiau ji tik papurtė galvą.

Tardytojas tęsė toliau.

- Ar žinote, kad vakar vakare jūsų vyras turėjo svečią?

Dabar madam Reno skruostus nutvieskė lengvas raudonis, tačiau ji ramiai atsakė:

- Ne. Kas tai buvo?

- Moteris.

- Iš tikrųjų?

Tačiau tardytojas nebuvo linkęs sustoti ties šiuo klausimu. Vargu ar madam Dobreil turėjo kokį nors ryšį su nužudymu, o jis nenorėjo traumuoti madam Reno daugiau, negu buvo būtina.

Jis klausiamai pažvelgė į komisarą ir šis galvos linktelėjimu sutiko pereiti prie kitų klausimų.

Tardytojas atsistojo, perėjo kambarį ir sugrįžo, laikydamas stiklinį ąsotį, kurį mes matėme daržinaitėje. Jis išėmė iš jo peilį, kuriuo buvo įvykdyta žmogžudystė.

- Madam, tarė jis švelniai, - ar jūs pažįstate šį daiktą?

Ji tyliai aiktelėjo.

- Taip, tai mano peilis.

Pamačiusi kruvinus peilio ašmenis, ji loštelėjo, ir jos akys iš siaubo išsiplėtė.

- Tai... kraujas?

- Taip, madam. Jūsų vyras buvo nužudytas šiuo įnagiu.

Tardytojas skubiai paslėpė peilį.

- Ar jūs įsitikinusi, kad tai tas pats peilis, kuris praėjusią naktį gulėjo ant jūsų tualetinio stalelio?

- Taip. Tai mano sūnaus dovana. Karo metu jis tarnavo aviacijoje, - jos balse suskambo motiniškas pasididžiavimas. - Peilis pagamintas iš aviacinio plieno. Sūnus man jį padovanojo kaip prisiminimo apie jo tarnybą armijoje simbolį.

- Suprantu, madam. Tada kyla dar vienas klausimas. Kur dabar jūsų sūnus? Būtina skubiai išsiųsti jam telegramą.

- Žakas? Jis yra pakeliui iš Buenos Aires.

- Ką?

- Taip. Mano vyras vakar išsiuntė jam telegramą. Prieš tai jis buvo pasiuntęs jį su reikalu į Paryžių, tačiau vakar išaiškėjo, kad sūnui būtina vykti į Pietų Ameriką. Praėjusią naktį iš Šerburo į Buenos Aires išplaukė garlaivis, todėl vyras pranešė, kad reikia išvykti būtent šiuo laivu.

- Ar jūs ką nors žinote apie reikalus Buenos Aires?

- Ne, mesjė, aš apie tai nieko nežinau, bet Buenos Aires nebuvo

galutinis kelionės taškas. Iš ten jis turėjo vykti į Santjagą.

Tardytojas ir komisaras vienbalsiai sušuko:

- Santjagas! Vėl Santjagas!

Tuo metu, kai mes visi stebėjomės išgirdę paminint Santjagą, Puaro priėjo prie madam Reno. Iki to laiko jis stovėjo prie lango, visiškai pasinėręs į savo mintis ir vargu ar klausėsi kambaryje vykstančio pokalbio. Linktelėjęs jis sustojo prie lovos.

- Pardon, madam, leiskite man apžiūrėti jūsų rankas.

Madam Reno, nors šiek tiek nustebusi, ištiesė jam savo rankas. Aplink riešus buvo matyti gilūs raudoni rėžiai, likę nuo virvių. Man pasirodė, kad apžiūrėjus rankas jaudulio ugnelė iš jo akių išnyko.

- Jums tikriausiai labai skaudėjo? - paklausė jis liūdnoku balsu.

Susijaudinęs tardytojas jį pertraukė:

- Reikia kuo skubiau susisiekti per radiją su jaunuoju mesjė Reno. Būtina žinoti viską, ką jis gali papasakoti apie savo kelionę į Santjagą, - jis krenkštelėjo. - Jeigu mesjė Žakas būtų čia, mums nereikėtų taip varginti jus, madam.

- Jūs kalbate apie mano vyro lavono atpažinimą? - tyliai paklausė madam Reno.

Tardytojas linktelėjo.

- Esu tvirta moteris, mesjė.. Įvykdysiu viską, kas bus reikalinga. Esu pasiruošusi tai padaryti nedelsiant.

- Rytoj taip pat bus dar nevėlu. Patikėkite...

- Norėčiau šį reikalą sutvarkyti kuo greičiau.

Jos veide atsispindėjo dvasinė kančia.

- Daktaras skubiai priėjo ir apgaubė jos pečius apsiaustu. Visi lėtai nusileido į apačią. Norėdamas atidaryti daržinaitės duris, komisaras Beksas nuskubėjo į priekį. Po poros minučių tarpduryje pasirodė madam Reno. Ji buvo labai išbalusi, tačiau ryžtinga. Prieš pažiūrėdama į kūną, ji pakėlė ranką prie veido.

- Minutėlę, mesjė, aš tuojau susikaupsiu.

Madam Reno nuleido ranką ir pažvelgė į mirusįjį.

Jos nuostabi savitvarda netikėtai dingo.

- Poli! - sušuko ji. - Mano vyras! O Dieve!

Ji pasviro į priekį ir, netekusi sąmonės, krito ant žemės.

Tą pačią akimirką Puaro atsidūrė šalia jos. Jis pakėlė akių vokus, paklausė pulsą. Įsitikinęs, kad ji iš tikrųjų nualpusi, pasitraukė į šalį. Griebęs mane už rankos, jis sušnibždėjo:

- Mano drauge, aš - tikras kvailys! Koks begalinis sielvartas skam-

bėjo šios moters balse. Mano mintis pasirodė esanti klaidinga. Na, gerai! Pradėsiu viską iš naujo!

6. NUSIKALTIMO VIETA

Daktaras ir tardytojas Otė nunešė apalpusią moterį į namą. Komisaras žiūrėjo į juos linguodamas galvą.

- Vargšelė moteris, - sumurmėjo jis. - Smūgis buvo per stiprus. Gaila, niekuo negalime jai padėti. Dabar, mesjė Puaro, eime į įvykio vietą.

- Kaip pageidaujate, mesjė Beksai.

Mes grįžome į namą ir išėjome į gatvę per paradines duris. Būdamas namo viduje, Puaro apžiūrėjo laiptus ir nepatenkintu balsu pasakė:

- Netikiu, kad tarnai nieko nematė. Kai trys žmonės leidžiasi žemyn laiptais, girgždesys gali prikelti net mirusįjį.

- Jūs užmiršote, kad tai buvo vidurnaktį. Visi kietai miegojo.

Puaro irzliai niurnėjo, nenorėdamas sutikti su tokiu aiškinimu. Alėjos posūkyje sustojo, atsigręžė į namą ir pasakė:

- Visų pirma, kas paskatino nusikaltėlius įeiti į namą per paradines duris? Juk tokia maža tikimybė, kad tai pavyks. Daug patikimiau būtų buvę išdaužti langą.

- Bet juk visi pirmojo aukšto langai buvo uždaryti geležinėmis langinėmis, - paprieštaravo komisaras.

Puaro parodė langą antrame aukšte.

- Tai miegamojo, kuriame ką tik buvome, langas. Ar ne taip? Pažiūrėkite: įsiropšti ten šituo medžiu vieni niekai.

- Galimas dalykas, - sutiko komisaras. - Bet jie negalėjo to padaryti, nepalikdami pėdsakų klomboje.

Jis sakė tiesą. Abiejose laiptelių, vedančių paradinių durų link, pusėse buvo didelės ovalinės purpurinių geronijų klombos. Medis, apie kurį kalbėjo Puaro, augo vienos klombos pakraštyje ir prie jo neįmanoma buvo prisėlinti, nepalikus pėdsakų žemėje.

- Matote, - tęsė komisaras, - dieną nelijo, taigi nei ant takelių, nei alėjoje neliko jokių pėdsakų, bet puri klombų žemė - tai visai kas kita.

Puaro priėjo prie klombos ir pradėjo įdėmiai ją tyrinėti. Kaip sakė Beksas, klombos žemė buvo lygi. Niekur nesimatė jokių pėdsakų.

Patenkintas Puaro linktelėjo ir mes nuėjome. Bet staiga jis pasuko prie kitos klombos ir pradėjo atidžiai ją apžiūrinėti.

- Mesjė Beksai! - šūktelėjo jis. - Pažiūrėkite. Čia daug pėdsakų.

Komisaras priėjo prie jo ir nusišypsojo.

- Brangusis mesjė Puaro, be jokių abejonių, tai sodininko batų pėdsakai. Šiaip ar taip, tai neturi jokios reikšmės, kadangi šioje pusėje nėra medžio, taigi neįmanoma užsiropšti į viršutinį aukštą.

- Teisingai, - sausai tarė Puaro. Matyt, jo savimeilė buvo užgauta. - Vadinasi, jūs manote, kad šie pėdsakai neturi jokios reikšmės.

- Absoliučiai jokios.

Dabar, mano didelei nuostabai, Puaro tarė:

- Aš nesutinku su jumis. Turiu mažytę viltį, kad šie pėdsakai - pats svarbiausias dalykas iš visų, kuriuos mes šiandien matėme.

Mesjė Beksas tylėdamas truktelėjo pečiais.

Jis buvo pernelyg protingas, kad ginčytųsi su pagyvenusiu įžymiuoju sekliu.

- Tęsime? - paklausė jis.

- Žinoma. Pėdsakais aš galėsiu užsiimti vėliau, - žvaliai atsakė Puaro.

Užuot ėjęs alėja tiesiai prie vartų, Beksas pasuko vienu iš parko takelių. Jis vinguriavo į viršų nuožulniu šlaitu, apjuosdamas namą iš dešinės, ir buvo apsodintas kažkokiais krūmokšniais. Netikėtai mes atsidūrėme mažoje aikštelėje, iš kurios matėsi jūra. Čia buvo suoliukas, o netoliese - sena pavėsinė. Šiek tiek toliau buvo "Ženevjevos" vilos riba - lygi žemų krūmokšnių eilė. Beksas pralindo pro ją ir mes atsidūrėme plačioje atviroje aikštelėje. Tai, ką aš pamačiau, tiesiog apstulbino mane.

- Juk tai golfo aikštelė! - sušukau aš.

Beksas linktelėjo.

- Ji dar neužbaigta, - paaiškino jis, - ją buvo numatyta atidaryti kitą mėnesį. Ryte vienas iš darbininkų čia ir aptiko mesjė Reno kūną.

Man gniaužė kvapą. Kairėje matėsi siaura duobė. Šalia jos veidu į žemę gulėjo žmogus. Mano širdis virptelėjo ir akimirką į galvą šovė kvaila mintis, jog tragedija vėl pasikartojo. Tačiau išėjęs į priekį komisaras išsklaidė mano baimę. Jis garsiai ir nervingai tarė:

- Ir ką gi veikia policininkai? Juk duotas griežtas įsakymas be atitinkamų dokumentų nieko čia neįleisti.

Ant žemės gulėjęs žmogus pakėlė galvą.

- Bet aš tokį dokumentą turiu, - pasakė jis ir lėtai pakilo.

- Brangusis mesjė Žiro! - sušuko komisaras. - Aš nežinojau, kad jūs jau atvykote. Tardytojas labai nekantraudamas laukia jūsų.

Įžymaus Paryžiaus kriminalinės policijos detektyvo pavardę girdėjau daugelį kartų, todėl man buvo labai įdomu jį pamatyti. Tai buvo maždaug trisdešimties metų kariškai pasitempęs aukšto ūgio vyras kaštoniniais plaukais ir ūsais. Iš elgesio galėjai suprasti, kad tai buvo savo vertę jaučiantis žmogus. Beksas pristatė jam Puaro. Detektyvo akyse sužibo žingeidumo kibirkštėlė.

- Aš girdėjau apie jus, mesjė Puaro, - pasakė jis. - Anksčiau jūs buvote garsus. Bet dabar yra kitų metodų.

- Tačiau nusikaltimai mažai tepasikeitė, - švelniai tarė Puaro.

Aš iškart supratau, kad Žiro nusiteikęs priešiškai. Jį siutino mintis, jog Puaro taip pat tiria šį įvykį. Jeigu jis aptiktų pėdsakus, mąsčiau aš, tai greičiausiai nuslėptų nuo mūsų.

- Tardytojau... - pralemeno Beksas.

Bet Žiro grubiai jį nutraukė:

- Nusispjauti man ant tardytojo! Kol šviesu, svarbu viską apžiūrėti. Po pusvalandžio jau nebegalėsime čia dirbti. Aš viską žinau apie šį įvykį. Mano padėjėjai name dirbs iki ryto. Jeigu rasime siūlo galą, tai tik čia. Ar tik ne policininkai taip ištrypė aikštelę? Aš galvojau, kad mūsų laikais jie geriau išmano savo darbą.

- Žinoma, išmano. Pėdsakus, apie kuriuos jūs kalbate, paliko darbininkai, kurie rado lavoną.

Žiro paniekinamai numykė.

- Aš radau pėdsakų ten, kur visi trys brovėsi per krūmokšnius. Bet nusikaltėliai buvo gudrūs. Tik viduryje liko mesjė Reno batų pėdsakai, o iš šonų visi pėdsakai kruopščiai užlyginti. Vargu ar būtų buvę kas nors matyti ant kietos žemės, bet jie nusprendė nerizikuoti.

- Jūs ieškote tiesioginių įrodymų, - pasakė Puaro.

Žiro įdėmiai pažvelgė į jį.

- Žinoma.

Lengva šypsena nušvietė senojo seklio veidą. Atrodė, jog jis norėjo kažką pasakyti, tačiau susilaikė ir pasilenkė prie numesto kastuvo.

- Be abejo, juo kasė duobę, - pasakė Žiro. - Bet čia nėra prie ko prikibti. Kastuvas priklauso mesjė Reno, o žmogus, kuris juo naktį naudojosi, mūvėjo pirštines. Štai jos, - parodė jis moliu aplipusias pirštines. - Jos taip pat buvo Reno arba jo sodininko. Patikėkite, tie žmonės, nenorėdami rizikuoti, viską apgalvojo. Žmogų nudūrė jo paties peiliu ir įmetė į duobę, iškastą jo paties kastuvu. Jie stengėsi nepalikti jokių pėd-

sakų. Vis dėlto visuomet lieka kokių nors įkalčių, ir aš juos surasiu. Aš demaskuosiu nusikaltėlius!

Puaro susidomėjo trumpu pilkšvu švininio vamzdžio gabalu, kuris buvo numestas šalia kastuvo. Jis atsargiai palietė jį pirštu.

- O šitas daikčiukas irgi nužudytojo? - paklausė Puaro su lengva ironija.

Žiro gūžtelėjo pečiais, parodydamas, kad jis to nežino ir žinoti nenori.

- Šitas vamzdis gal seniai čia mėtosi. Šiaip ar taip, jis manęs nedomina.

- O man, priešingai, jis labai įdomus, - klastingai tarė Puaro.

Aš numaniau, kad jis tiesiog nori paerzinti Paryžiaus detektyvą, ir tai jam pavyko. Žiro, burbtelėjęs, kad negalima veltui gaišti laiko, staigiai nusisuko. Jis pasilenkė ir vėl pradėjo kruopščiai tyrinėti žemę.

Matyt, tuo metu Puaro galvoje staiga gimė kažkokia netikėta mintis. Peržengęs krūmokšnius, jis pabandė atidaryti vilos pakraštyje stovėjusios nedidelės daržinės duris.

- Ji uždaryta, - tarstelėjo per petį Žiro, - ten sodininkas laiko sukrovęs visokį šlamštą. Kastuvas paimtas ne iš šios daržinės, o iš netoli namo esančio įrankių sandėlio.

- Puiku, - džiugiai sušnabždėjo man komisaras. - Jis jau viską žino, nepabuvęs čia nė valandos! Na ir žmogus! Be abejonės, Žiro - geriausias šių laikų seklys.

Nors aš pajutau Žiro priešiškumą, tačiau širdies gilumoje juo žavėjausi. Šis žmogus tiesiog spinduliavo energija. Jutau, kad iki šiol Puaro nieko gero neaptiko, ir tai mane erzino. Atrodė, jog jis visą laiką užsiiminėjo tuščiais ir kvailais dalykais, neturinčiais nieko bendra su įvykiu.

Netikėtai Puaro neryžtingu balsu paklausė:

- Mesjė Beksai, būkite malonus, pasakykite, ką reiškia ši balta linija, juosianti duobę? Ar tai policininkų darbas?

- Ne, mesjė Puaro, tai susiję su golfu. Linija reiškia, kad čia bus bunkeris.

- Bunkeris? - Puaro pasisuko į mane. - Tai smėlio duobė su pylimu iš vienos pusės, ar ne tiesa?

Aš patvirtinau.

- Be abejo, mesjė Reno žaidė golfą?

- Taip, jis buvo geras žaidėjas. Darbas čia vyko būtent jo iniciatyva. Jis netgi projektavimo darbuose dalyvavo.

Susimąstęs Puaro palingavo galvą. Po to pasakė:

- Norėdami paslėpti lavoną, nusikaltėliai pasirinko ne pačią tinkamiausią vietą. Jie turėjo suprasti, kad jį suras iš karto, kai tik prasidės darbai.

- Visiškai teisingai, - pergalingai sušuko Žiro. - Tai rodo, jog nusikaltėliai nebuvo ištyrinėję vietovės. Tiesiog puikus įkaltis.

- Taip, - neryžtingai tarė Puaro, - tas, kuris pažįsta vietovę, neslėps čia lavono, jei nenorės, kad jį aptiktų. Tai būtų visiškai kvaila, ar ne taip?

Žiro netgi nesiteikė atsakyti.

- Taip, - nusivylusiu balsu tęsė Puaro. - Tai, be abejo, kvaila!

7. PASLAPTINGOJI MADAM DOBREIL

Kai mes pasukome atgal namo link, komisaras Beksas atsiprašė ir paliko mus, paaiškinęs jog turi skubiai pranešti tardytojui apie Žiro atvykimą.

Puaro taip pat pareiškė, kad apžiūrėjo viską, ką norėjo pamatyti, ir ruošiasi išvykti. Žiro dėl to aiškiai nudžiugo. Išeidami iš golfo aikštelės, mes žvilgsniu atsisveikinome su Žiro. Jis šliaužiojo keturpėsčias taip kruopščiai ieškodamas įkalčių, jog aš negalėjau juo nesižavėti. Puaro atspėjo mano mintis. Kai mes likome dviese, jis ironiškai pasakė:

- Pagaliau jūs pamatėte tikrą detektyvą, kuris jus sužavėjo: žmogus pėdsekys! Ar ne taip, mano drauge?

- Šiaip ar taip - jis tiria įvykį! - sausai pasakiau aš. - Jis aptiks visus pėdsakus, jeigu tik jų yra. Na, o jūs...

- Na, gerai! Aš irgi kai ką aptikau! Pavyzdžiui, švininio vamzdžio galą.

- Niekai, Puaro. Jūs gerai žinote, kad tai nesusiję su įvykiu. Aš turiu galvoje tiesioginių įkalčių, pavyzdžiui, batų pėdsakus, kurie nuves pas žudikus.

- Mano drauge, dviejų colių ilgio įkaltis ne mažiau vertingas, negu dviejų milimetrų. Tik romantikai mano, jog visi svarbūs įkalčiai būna mažyčiai. O švininis vamzdis, jūsų nuomone, neturi jokio ryšio su įvykiu todėl, kad taip pasakė Žiro. Jis galėjo suklysti, ir aš pasiruošęs tai įrody-

ti. Bet palikime šią temą ramybėje. Tegul Žiro tęsia savo paieškas, o aš tęsiu savo spėliojimus. Reikalas, atrodo, gana paprastas. Ir vis dėlto... mano drauge, aš nepatenkintas. Ir žinote, kodėl? Dėl to, kad rankinis laikrodis skuba dviem valandomis.

Be to, yra kelios nesuderinamos smulkmenos. Jeigu, pavyzdžiui, žmogžudystės tikslas buvo kerštas, kodėl jie nenužudė jo miegančio ir neužbaigė šito reikalo iš karto?

- Jiems buvo reikalingi "slapti dokumentai", - priminiau aš.

Nepatenkintas Puaro nubraukė nuo rankovės dulkelę.

- Na ir kur tie "slaptieji dokumentai"? Tikriausiai toli, nes jie liepė jam apsirengti. Ir vis dėlto jis nužudytas netoliese, šūvio atstumu nuo namo ribos. Ir visgi peilis atsirado atsitiktinai.

Jis susiraukęs nutilo, o po to tęsė:

- Kodėl tarnai nieko negirdėjo? Jiems davė migdomųjų? O gal jie turėjo bendrininką? Ar jis pasirūpino, kad paradinės durys būtų neužrakintos? Įdomu...

Jis staiga sustojo. Mes priėjome priešais namą nusitiesusią alėją. Netikėtai Puaro pasisuko į mane.

- Mano drauge, aš jus nustebinsiu ir nudžiuginsiu! Mane labai sujaudino jūsų priekaištai! Mes tyrinėsime batų pėdsakus.

- Kur?

- Ten, dešiniojoje klomboje. Mesjė Beksas sako, kad tai sodininko pėdos. Įsitikinkime, ar tai tiesa. Žiūrėkite, štai jis su vežimėliu eina mūsų link.

Iš tikrųjų kažkoks senis, prisikrovęs pilną vežimėlį sodinukų, dardėjo alėja. Puaro pašaukė. Palikęs vežimėlį, šlubuodamas jis pasuko prie mūsų.

- Nejaugi mes darysime jo batų įspaudus, kad galėtume palyginti su anais pėdsakais? - pajuokavau aš. Bet mano pasitikėjimas Puaro truputį sustiprėjo. Jeigu jau jis mano, jog svarbiausi pėdsakai dešiniojoje klomboje, galbūt jie ir nuves pas žudikus.

- Žinoma, - pasakė Puaro.

- Ar visa tai jam neatrodys įtartina?

- Jis nesupras.

Mes nutilome, nes senis jau buvo greta.

- Jums ko nors reikia, mesjė?

- Taip. Jūs seniai čia dirbate sodininku, tiesa?

- Dvidešimt ketverius metus, mesjė.

- Ir kuo jūs vardu?

- Ogiustas, mesjė.

- Aš susižavėjau šitomis puikiomis geranijomis. Jos nuostabios. Ar seniai jos pasodintos?

- Senokai. Žinoma, norint, kad klombos būtų tvarkingos, reikia ne tik kruopščiai išpjauti nužydėjusias gėles, bet ir kartkartėmis vietoj nuvytusių pasodinti naujų augalų.

- Vakar jūs pasodinote keletą naujų augalų, ar ne taip? Ten, vidury-je, ir dar kitoje klomboje.

- Jūs labai pastabus, mesjė. Jos prigyja per vieną ar dvi dienas. Taip, vakar vakare aš pasodinau kiekvienoje klomboje po dešimt sodinukų. Mesjė tikriausiai žinote, kad kepinant saulei negalima sodinti, - Ogiustas buvo sužavėtas Puaro dėmesio ir mielai plepėjo.

- Štai ten matau puikų egzempliorių, - parodė Puaro. - Ar negalėtumėte jį man nupjauti?

- Žinoma, mesjė, - senis žengė ant klombos ir atsargiai nupjovė atžalą, kuria žavėjosi Puaro.

Puaro ėmė berti padėkos žodžius ir Ogiustas nuėjo prie savo vežimėlio.

- Matote? - pasakė šypsodamasis Puaro ir parodė sodininko batų pėdsakus. - Viskas labai paprasta.

- Aš nesusiprotėjau...

- Kad batai palieka pėdsakus? Jūs neišnaudojate savo pilkųjų ląstelių galimybių. Ką jūs pasakysite apie šį pėdsaką?

Aš atidžiai apžiūrėjau klombą.

- Tai to paties bato padaryti pėdsakai, - pasakiau aš, atidžiai apžiūrėjęs.

- Jūs taip manote? Na, gerai! Aš su jumis sutinku, - pasakė Puaro.

Man atrodė, jog jam tai jau neberūpi. Jis jau galvojo apie kažką kita.

- Jūsų avilyje viena bite dabar mažiau, - pastebėjau aš.

- Dieve mano! Koks posakis! Ir ką jis reiškia?

- Aš norėjau pasakyti, kad dabar jūs užmiršote šituos pėdsakus.

Mano nuostabai, Puaro pakraipė galvą.

- Ne, ne, mano drauge. Pagaliau aš suradau teisingą kelią. Dar daug neaiškumų, bet, kaip aš jau minėjau Beksui, - šitie batų pėdsakai - patys svarbiausi ir įdomiausi šioje žmogžudystėje. Nieko nuostabaus, kad tas vargšas Žiro neatkreipė į juos nė mažiausio dėmesio.

Tuo momentu atsidarė paradinės durys ir Otė su komisaru nusileido žemyn.

- O, mesjė Puaro, mes ėjome paskui jus, - pasakė tardytojas. - Jau temsta, o aš dar norėčiau užeiti į svečius pas madam Dobreil. Be abejo, ji labai sielosis dėl mesjė Reno mirties.

Galbūt mes iš jos ką nors sužinosime. Galbūt tie "slapti dokumentai", kurių Reno nepatikėjo savo žmonai, paslėpti pas moterį, kurios meilė jį taip pavergė. Juk mūsų samsonai turi silpnybių, ar ne taip?

Daugiau niekas nieko nepasakė ir mes pradėjome leistis nuokalnėn. Puaro su tardytoju žingsniavo priekyje, o mes su komisaru ėjome iš paskos.

- Be abejo, Fransuazos pasakojimas teisingas, - pasitikinčiu balsu pasakė komisaras. - Aš pasitikslinau. Per pastarąsias šešias savaites, t. y. nuo to laiko, kai mesjė Reno atvažiavo į Merlinvilį, madam Dobreil į savo sąskaitą banke pervedė didelę pinigų sumą. Iš viso ji įmokėjo du šimtus tūkstančių frankų!

- Dieve, - ištariau aš suskaičiavęs, - juk tai maždaug keturi tūkstančiai svarų!

- Būtent. Be abejo, jis buvo beprotiškai įsimylėjęs. Bet pažiūrėsime, ar patikėjo jai savo "slaptuosius dokumentus". Tardytojas tikisi, o aš - ne.

Kalbėdamiesi mes ėjome skersgatviu iki kelio išsišakojimo, kur ryte palikome automobilį. Ir tik dabar aš supratau, kad namelis, iš kurio išėjo ta graži mergina, yra "Margaritos" vila, kurioje gyveno paslaptingoji madam Dobreil.

- Ji gyvena čia seniai, - pasakė komisaras, rodydamas galva į namo pusę, - labai ramiai, labai kukliai. Atrodo, kad ji neturi nei draugų, nei giminaičių, tik pažintis, kurias ji užmezgė Merlinvilyje. Ji niekuomet nepasakoja nei apie savo praeitį, nei apie savo vyrą. Niekas net nežino, ar jis gyvas, ar miręs. Supratote? Ją gaubia paslaptis.

Aš dar labiau susidomėjęs linktelėjau.

- O... dukra? - išdrįsau paklausti aš.

- Tikra gražuolė, kukli, nuoširdi. Jauti jai gailestį, nes ji tikriausiai nieko nežino apie tėvų praeitį. Bet žmogų, kuris panorės paprašyti jos rankos, tai būtinai sudomins, ir tuomet... - komisaras išraiškingai gūžtelėjo pečiais.

- Bet tai - ne jos kaltė! - sušukau aš, jausdamas kylančią pykčio bangą.

- Taip. Tačiau ar jūs vestumėte ją? Kiekvienas vyras smulkmeniškas žmonos tėvų atžvilgiu.

Mūsų pokalbis nutrūko, kadangi artinomės prie durų. Mesjė Otė

paskambino. Po kelių minučių pasigirdo žingsniai ir durys atsivėrė. Tarpduryje pasirodė mano rytinė deivė. Pamačiusi mus, ji mirtinai pabalo, jos akys išsiplėtė nuo niūrios nuojautos. Be abejonės, ji išsigando!

- Madmuazele Dobreil, - pasakė Otė, keldamas nuo galvos kepurę, - mums labai nepatogu trukdyti jus, bet įstatymas reikalauja... Jūs suprantate? Perduokite linkėjimus savo motušei. Gal ji malonėtų pasikalbėti su mumis keletą minučių?

Akimirką mergaitė stovėjo nejudėdama. Kairę ranką ji laikė prispaudusi prie krūtinės, tarsi norėdama nuraminti staigų ir liguistą širdies plakimą. Tačiau tuoj pat ji susitvardė ir tyliai tarė:

- Aš paklausiu. Prašau palaukti.

Ji nuėjo į šalia holo esantį kambarį ir mes išgirdome prislopintą šnabždesį. Paskui kitas panašaus tembro, tik kiek šiurkštesnis balsas tarė:

- Na, suprantama. Pakviesk juos.

Netrukus mes akis į akį susidūrėme su paslaptingąja madam Dobreil.

Ji buvo mažesnio ūgio, negu jos dukra. Visi grakštūs jos kūno apvalumai pabrėžė žydintį brandumą. Jos plaukai, skirtingai negu dukters, buvo tamsūs, sušukuoti Madonos stiliumi, su sklastymu per vidurį. Žydras akis rėmino juodos blakstienos. Nors ir puikiai išsilaikiusi, ji jau nebeatrodė jauna. Tačiau, nepriklausomai nuo amžiaus, ji buvo žavinga.

- Ponai, jūs norėjote pasimatyti su manimi? - paklausė ji.

- Taip, madam. - Otė atsikosėjo. - Aš tiriu mesjė Reno žmogžudystę. Žinoma, jūs apie tai girdėjote?

Ji tylėdama nulenkė galvą. Tuo metu jos veido išraiška nepasikeitė.

- Mes atėjome paklausti, ar jūs negalėtumėt... e.. šiek tiek paaiškinti šitą reikalą?

- Aš? - nustebo ji.

- Taip, madam. Mes žinome, kad jūs vakarais reguliariai lankėte velionį jo viloje. Tai tiesa?

- Jūs neturite teisės uždavinėti man tokių klausimų!

- Madam, aš tiriu žmogžudystę.

- Na, ir kas? Aš neturiu nieko bendro su šita žmogžudyste.

- Madam, mes to ir nesakome. Bet jūs gerai pažinojote mirusįjį. Gal jis pasipasakojo jums, kad jam gresia pavojus?

- Niekada.

- Gal jis pasakojo jums apie savo gyvenimą Santjage - apie priešus,

kurių galėjo ten turėti?

- Ne.

- Ar galite mums kuo nors padėti?

- Manau, kad ne. Aš apskritai nesuprantu, kodėl jūs atėjote pas mane. Nejaugi jo žmona negalėjo papasakoti jums visko? - su lengva ironija pareiškė ji.

- Madam Reno mums papasakojo viską, ką galėjo.

- A... - nutęsė madam Dobreil. - Įdomu.

- Kas jus domina, madam?

- Niekas.

Tardytojas pažvelgė į ją. Jis suprato, jog kaunasi su stipriu priešininku.

- Taigi jūs tvirtinate, jog mesjė Reno jums nieko nepranešdavo?

- Kodėl jūs manote, kad jis turėjo kažką pranešinėti?

- Todėl, madam, - taikliai pasakė mesjė Beksas, - kad vyras meilužei pasako tai, ką ne visuomet pasako žmonai.

- O! - pašoko ji, sužaibavusi akimis. - Jūs įžeidinėjate mane! Ir dar girdint mano dukrai! Aš nieko jums nepasakysiu. Būkite geri, išeikite!

Ji nugalėjo. Lyg sugėdinti mokyklinukai išėjome iš "Margaritos" vilos. Tardytojas kažką piktai sumurmėjo sau po nosim.

Puaro, rodos, pasinėrė į apmąstymus. Staiga jis paklausė Otė, ar nėra netoliese viešbučio.

- Šioje miesto dalyje yra nedidelis "De Ben" viešbutis. Jis yra pakeliui, už kelių šimtų jardų. Visiškai įtikėtina, kad tenai galima gauti naudingos informacijos. Tikiuosi, kad susitiksime ryte?

- Ačiū, mesjė Otė.

Mes draugiškai išsiskyrėme. Aš su Puaro nuėjau į Merlinvilį, o kiti sugrįžo į "Ženevjevos" vilą.

- Prancūzų policijos sistema nuostabi, - žiūrėdamas jiems pavymui tarė Puaro. - Tiesiog neįtikėtina, kokia informacija jie disponuoja, jie žino viską iki banalių smulkmenų. Nors mesjė Reno gyveno čia tik šešias savaites, tačiau jie puikiai žino jo skonį bei įpročius, per minutę jie gali informuoti apie madam Dobreil materialinę padėtį ir apie tai, kokią sumą ji turėjo banko sąskaitoje pastaruoju metu! Be abejo, dosjė - svarbus dalykas. Bet kas tai? - staiga jis atsisuko.

Keliu paskui juos bėgo grakšti mergina. Tai buvo Marta Dobreil.

- Atleiskite, - bėgdama prie mūsų šūktelėjo ji uždususi. - Aš... aš žinau, aš neturėčiau to daryti. Nesakykite nieko mano motinai. Tačiau ar tiesa tai, kad prieš mirtį mesjė Reno kreipėsi į seklį ir kad tai - jūs?

- Taip, madmuazele, - švelniai tarė Puaro. - Viskas tiesa. Tačiau kaip jūs visa tai sužinojote?

- Fransuaza pasakė mūsų tarnaitei Ameli, - nuraudusi paaiškino Marta.

Puaro timptelėjo lūpą.

- Tokiuose reikaluose slaptumas neįmanomas. Tačiau tai neturi reikšmės. Taigi, madmuazele, ką gi jūs norite sužinoti?

Mergina dvejojo. Atrodė, kad ji labai norėjo kažko paklausti, tačiau bijojo.

- Įtariate... ką nors?

Puaro atidžiai pasižiūrėjo į ją ir išsisukinėdamas atsakė:

- Žinoma, įtariame, madmuazele.

- Ir kas gi tas įtariamasis?

- Kodėl jus tai domina?

Atrodė, kad mergina išsigando savo klausimo. Man iš karto galvoje šmėstelėjo anksčiau pasakyti Puaro žodžiai: "Mergina su nerimu akyse".

- Mesjė Reno visada man buvo geras, - atsakė ji galų gale. - Natūralu, kad tai mane domina.

- Suprantu, - tarė Puaro. - Taigi, madmuazele, įtarimo šešėlis krenta ant dviejų žmonių.

- Ant dviejų?

Galėjau prisiekti, kad jos balse pasigirdo palengvėjimas.

- Jų vardai kol kas nežinomi, tačiau galvojama, kad tai čiliečiai iš Santjago. Dabar, madmuazele, jūs matote, ką reiškia būti jaunai ir gražiai! Aš jums atskleidžiau tarnybinę paslaptį.

Mergina linksmai nusijuokė ir nubėgo šalin. Ji buvo panaši į jauną amazonę. Aš atidžiai žiūrėjau jai įkandin.

- Mano bičiuli, - su švelnia ironija tarė jai Puaro, - nejaugi mes prisirišime prie šios vietos vien dėl to, kad jūs pamatėte jauną ir gražią moterį ir jums apsvaigo galva?

Aš nusijuokiau ir atsiprašiau.

- Tačiau jinai iš tikrųjų graži, Puaro. Kiekvienas vyriškis dėl jos prarastų ramybę.

Mano nuostabai, Puaro labai rimtai palingavo galvą.

- Ek, drauguži, nesižavėkite Marta Dobreil. Ši mergina ne jums! Patikėkite senuoju Puaro!

- Bet kodėl?! - sušukau aš. - Komisaras patikino mane, kad ji yra ir miela, ir graži! Tiesiog puiki!

- Dauguma pavojingų nusikaltėlių, kuriuos aš pažinojau, buvo angeliškos išvaizdos, - pamokančiai pasakė Puaro. - Patologiški polinkiai lengvai derinasi su Madonos veidu.

- Puaro, - sušnibždėjau, apimtas siaubo, - nejaugi jūs įtariate šį nekaltą kūdikį?

- Ta-ta-ta! Nereikia jaudintis! Aš nesakau, kad ją įtariu. Tačiau sutikite, kad jos jaudinimasis ir domėjimasis šiuo reikalu - neįprasti.

- Šį kartą aš įžvelgiu daugiau, negu jūs, - paprieštaravau. - Ji jaudinasi ne dėl savęs, o dėl motinos.

- Mano drauge, - tarė Puaro, - kaip ir visada, jūs nieko nematote. Madam Dobreil gali puikiausiai pasirūpinti savimi, jos dukrai nėra ko jaudintis. Prisipažįstu, kad truputėlį erzinau jus, tačiau dar kartą nuoširdžiai patariu: nesižavėkite šia mergina. Ji ne jums! Aš, Erkiulis Puaro, tai žinau! Velniai griebtų! Ak, kaip aš norėčiau prisiminti, kur esu matęs šį veidą?

- Kokį veidą? - paklausiau nustebęs. - Dukters?

- Ne. Motinos.

Išvydęs nustebimą, jis daugiareikšmiškai linktelėjo.

- Na, taip - būtent taip. Tai buvo seniai, kuomet aš dar tarnavau Belgijos policijoje. Aš niekada nemačiau šios moters, tačiau mačiau jos fotografiją: ji buvo susijusi su kažkokia byla. Man regis...

- Taip?

- Galbūt aš klystu, tačiau man atrodo, kad tai buvo byla, susijusi su žmogžudyste.

8. NETIKĖTAS SUSITIKIMAS

Kitą rytą mes anksti susirinkome viloje. Šį kartą policininkas ties vartais mums nepastojo kelio. Priešingai, jis mandagiai atidavė pagarbą ir mes įėjome į vidų. Tarnaitė Leoni tuo metu kaip tik leidosi laiptais žemyn ir, atrodo, buvo nusiteikusi šiek tiek paplepėti.

Puaro pasidomėjo madam Reno sveikata.

Leoni palingavo galvą.

- Vargšelė, ji siaubingai susinervinusi! Ji nieko nevalgo - visai nieko! Išbalusi kaip šmėkla. Žiūrint į ją, širdis plyšta. Aš taip nesisieločiau dėl žmogaus, kuris mane apgaudinėjo su kita moterimi!

Puaro užjaučiamai linktelėjo.

- Tai, ką jūs sakote, tikra tiesa, tačiau ką padarysi? Mylinčios moters širdis atleidžia suduotus jai smūgius. Vis dėlto esu įsitikinęs, kad per kelis paskutinius mėnesius jų santykiuose buvo daugybė scenų!

Leoni vėl papurtė galvą.

- Niekada, mesjė. Niekada negirdėjau, kad madam bent kartą būtų protestavusi ar bent pareiškusi priekaištą! Priešingai negu vyras, ji turėjo angelo kantrybę ir charakterį.

- Vadinasi, mesjė Reno nebuvo angeliško charakterio žmogus?

- Toli gražu, ne. Kuomet jis supykdavo, žinodavo visas namas. Tą dieną, kai jis susiginčijo su mesjė Žaku, - Dieve mano, juos buvo galima girdėti turgaus aikštėje - taip garsiai jie šaukė!

- Iš tikrųjų? - paklausė Puaro. - O kada įvyko šis ginčas?

- O, tai atsitiko kaip tik prieš mesjė Žakui išvykstant į Paryžių. Jis vos nepavėlavo į traukinį. Išėjęs iš bibliotekos, jis griebė hole stovintį savo lagaminą. Kadangi automobilis buvo remontuojamas, jam teko bėgti į stotį. Aš valiau dulkes svetainėje ir mačiau, kaip jis praėjo - jo veidas buvo baltas baltutėlis, o ant smakro matėsi raudonos dėmės. Na ir piktas jis buvo!

Leoni akivaizdžiai mėgavosi savo pasakojimu.

- O dėl ko jie susiginčijo?

- Šito aš nežinau, - prsisipažino Leoni. - Tiesa, jie šaukė, tačiau jų balsai buvo tokie garsūs ir kalbėjo jie taip greitai, kad juos galėjo suprasti tik gerai anglų-kalbą mokantis žmogus. Tačiau šeimininkas... jis visą tą dieną buvo kaip audros debesis! Niekas jam neįtiko.

Viršuje uždaromų durų garsas nutraukė Leoni žodžių srautą.

- O, manęs laukia Fransuaza! - prisiminusi savo pareigas, sušuko ji. - Šita seniokė visada barasi.

- Minutėlę, madmuazele! Kur šiuo metu yra tardytojas?

- Jie visi nuėjo į garažą apžiūrėti automobilio. Ponas komisaras galvoja, kad tą naktį, kai įvyko žmogžudystė, juo galėjo pasinaudoti.

- Kokia idėja? - sumurmėjo Puaro, kai mergina dingo.

- Jūs norite prisijungti prie jų?

- Ne, aš lauksiu jų sugrįžtant svetainėje. Tikiuosi, kad tokį karštą rytmetį ten galbūt vėsu.

Puaro ramumas man buvo ne visai suprantamas.

- Jeigu jūs neprieštaraujate... - pradėjau aš ir nutilau.

- Visiškai ne. Jūs norite užsiimti tyrinėjimais savarankiškai, taip?

- Na, norėčiau žvilgtelėti į Žiro, jeigu jis čia kur nors yra, ir sužino-

ti, ką jis sugalvojo.

- Žmogus pėdsekys, - atsilošdamas krėsle ir užsimerkdamas burbtelėjo Puaro. - Prašau, mano drauge. Iki pasimatymo.

Neskubėdamas išėjau pro paradines duris ir pasukau į viršų keliuku, kuriuo mes ėjome vakar. Iš tikrųjų buvo karšta. Nusprendžiau savarankiškai apžiūrėti nusikaltimo vietą. Tačiau aš nėjau tiesiai į tą vietą, o pasukau į krūmus, kad galėčiau išeiti į golfo aikštelę šimtą ar dar daugiau jardų dešiniau. Jeigu Žiro yra ten, aš norėjau stebėti jo darbą iš šalies ir tam tikrą laiką likti nepastebėtas. Tačiau krūmai čia buvo kur kas tankesni ir aš tik vargais negalais prasiskverbiau pro juos. Galų gale aš patekau į golfo aikštelę, tačiau taip energingai ir netikėtai, kad vos neužgriuvau ant jaunos damos, kuri stovėjo nugara į krūmokšnius.

Todėl nenustebau, kai ji sušuko prislopintu balsu. Aš taip pat aiktelėjau iš nustebimo. Tai buvo mano bendrakeleivė Sindrelė!

Nuostaba buvo abipusė.

- Jūs! - sušukome vienu metu.

Jaunoji mergina atsitokėjo pirmoji.

- Sveiki! - sušuko jinai. - Ką jūs čia veikiate?

- Jeigu jau apie tai kalbame, tai ką čia veikiate jūs? - atšoviau aš.

- Kai užvakar jus mačiau paskutinį kartą, jūs danginotės į Angliją. Nejaugi jūs lyg koks parlamento narys turite sezoninį bilietą kelionėms pirmyn ir atgal?

Aš apsimečiau nesupratęs jos pasakymo.

- Beje, kaip gyvuoja jūsų sesuo? - paklausiau.

Buvau apdovanotas baltadante šypsena.

- Koks mielas klausimas! Ačiū, sesuo laikosi gerai.

- Ji čia, kartu su jumis?

- Sesuo pasiliko mieste, - tvirtai atsakė mergina.

- Netikiu, kad jūs turite seserį, - nusijuokiau aš. - O jeigu ir turite, tai jos vardas Šėtonas!

- O jūs prisimenate mano vardą? - paklausė ji šypsodamasi.

- Sindrelė. Bet dabar jūs man pasakysite savo tikrąjį vardą, tiesa?

Ji neigiamai papurtė galvą.

- Net nepasakysite, kodėl jūs čia?

- Manau, jog jūs esate girdėjęs apie poilsiautojus.

- Brangiame Prancūzijos kurorte?

- Galima ir čia pigiai įsitaisyti, jei žinai, kur kreiptis.

Aš įdėmiai pasižiūrėjau į ją:

- Tačiau kuomet mes buvome susitikę prieš dvi dienas, jūs neketi-

note čia važiuoti.

- Kiekvienas turi savo keistenybių, - išdidžiai tarė Sindrelė. - Dabar aš užtektinai papasakojau. Maži berniukai neturėtų būti pernelyg smalsūs. Jūs vis dar man nepasakėte, ką čia veikiate. Tikriausiai atsitempėte su savimi parlamento narį padykinėti pliaže?

Aš papurčiau galvą.

- Neatspėjote. Pamenate, aš jums pasakojau apie savo seną draugą, seklį?

- Taip.

- Ir, galimas dalykas, jūs girdėjote apie nusikaltimą čia, "Ženevjevos" viloje.

Ji įsistebeilijo į mane. Jos krūtinė ėmė kilnotis, o akys pasidarė didelės ir apvalios.

- Jūs norite pasakyti, kad dalyvaujate tyrime?

Aš linktelėjau. Nebuvo jokios abejonės, jog aš nustebinau Sindrelę. Jos jausmai buvo akivaizdūs. Keletą sekundžių ji spoksojo į mane tylėdama. Po to sušuko:

- Tai bent įdomu! Nuneškite mane ten ant rankelių. Noriu pamatyti visą siaubą.

- Ką jūs tuo norite pasakyti?

- Tai, ką sakau. Viešpatie, negi aš jums nepasakojau, jog nusikaltimai man tiesiog kvapą gniaužia. Kaip jūs manote, dėl ko klampoju aukštakulniais bateliais po šį molyną? Aš juk čia klaidžioju keletą valandų. Bandžiau patekti į namą per paradines duris, bet tas senas kerėpla prancūzų žandaras net išklausyti manęs nepanoro. Man atrodo, jog Gražioji Elena, Kleopatra ir Marija Stiuart viename asmenyje nebūtų jo įtikinusi! Man iš tikrųjų velniškai pasisekė, kad sutikau jus. Eime, parodykite man viską.

- Bet luktelėkite minutėlę - aš negaliu to padaryti. Į vidų nieko neįleidžia.

- O jūs ir jūsų draugas - negi nesate "tūzai"?

Man nesinorėjo iš karto atskleisti savo nereikšmingumo, todėl pusiau juokaudamas paklausiau:

- O kodėl jūs šiai bylai skiriate tiek daug dėmesio? Ir ką konkrečiai norėtumėte pamatyti?

- O, absoliučiai viską! Vietą, kur įvyko žmogžudystė, lavoną, pirštų atspaudus ir kitus įdomius dalykus. Anksčiau man niekada neteko dalyvauti įvykių, susijusių su nužudymu, sūkuryje. Šių įspūdžių man turėtų užtekti visam gyvenimui.

Toks kraujo troškimas mane ėmė truputį pykdyti. Buvau skaitęs apie minias moterų, kurios apsupdavo teismų pastatus, kai būdavo teisiamas mirties bausme koks nors nelaimingasis. Kartais klausdavau savęs, kokios turėtų būti tos moterys? Dabar aš žinau. Visos jos panašios į Sindrelę - jaunos, trokštančios nesveikų įspūdžių, sensacijų bet kokia kaina, praradusios kuklumą ir kitus taurius jausmus. Ši karšta aistra sudomino mane prieš mano valią. Ir vis dėlto širdies gilumoje aš išsaugojau pirmąjį įspūdį: mielas veidukas, už kurio slypi kraujo troškimas!

- Liaukitės apsimetinėję, - netikėtai tarė mergina. - Ir nenutaisykite tokios reikšmingos veido išraiškos. Nejaugi jūs nusukote į šalį nosį ir pareiškėte, kad nenorite būti įpainiotas į šitą purviną reikalą, kai jus pakvietė šiam darbui?

- Taip, bet...

- O jūs, čia atostogaudamas, negi nesidomėtumėte vietiniais įvykiais? Žinoma, domėtumėtės.

- Aš vyras, o jūs - moteris.

- Jūsų manymu, moteris - tai padaras, kuris, išvydęs pelę, lipa ant kėdės ir spiegia. Tai atgyvenusi samprata. Tačiau jūs vis dėlto palydėsite mane ir viską parodysite, tiesa? Tai man gali turėti didžiulės reikšmės.

- Kodėl?

- Jie neįsileidžia reporterių. Tad aš galėčiau išplėšti didelį honorarą viename iš laikraščių. Jūs juk žinote, kaip jie gerai moka už sensacingą informaciją.

Aš dvejojau. Ji įspraudė savo mažą šiltą rankutę į mano delną.

- Būkit geras, labai jūsų prašau.

Aš kapituliavau. Širdies gilumoje jutau, kad su malonumu imsiuosi gido vaidmens. Galų gale manęs visiškai nejaudino šios merginos moralinė pozicija. Aš šiek tiek nervinausi, kaip į tai reaguos tardytojas, tačiau mintyse drąsinau save, tikėdamasis, kad nieko blogo čia nėra.

Iš pradžių mes nuėjome į vietą, kur buvo surastas lavonas. Ten stovėjo policininkas, kuris mandagiai atidavė man pagarbą. Jis matė mane išvakarėse ir nieko nepaklausė apie mano palydovę. Ko gero, jis palaikė ją tarnybiniu asmeniu. Paaiškinau Sindrelei kūno suradimo aplinkybes. Ji įdėmiai klausėsi, retkarčiais užduodama protingus klausimus. Po to mes pasukome vilos link. Ėjau gana atsargiai, kadangi, atvirai kalbant, man visiškai nesinorėjo ką nors sutikti. Per žalią veją aš nuvedžiau merginą gale namo esančios daržinės link. Bet čia aš prisiminiau, jog vakar vakare, po to, kai komisaras Beksas užrakino duris, jis paliko raktą policininkui Maršo "tam atvejui, jeigu rakto prireiks Žiro tuo metu, kai mes

būsime užsiėmę tyrimu". Aš pamaniau, kad greičiausiai seklys iš Siurtė, pasinaudojęs raktu, vėl jį grąžino Maršo. Palikęs merginą už gyvatvorės, įėjau į namą. Maršo stovėjo savo poste prie svetainės durų. Iš ten sklido prislopinti balsai.

- Mesjė reikalingas tardytojas Otė? Jis svetainėje - vėl tardo Francuazą.

- Ne, - greitai tariau aš. - Jo man nereikia. Tačiau aš labai norėčiau gauti raktą nuo daržinaitės, žinoma, jeigu tai neprieštarauja taisyklėms.

- Na. žinoma, mesjė, - jis padavė man raktą. - Štai jis. Mesjė tardytojas įsakė suteikti jums visokeriopą pagalbą. Jūs grąžinsite jį man, kuomet sutvarkysite ten savo reikalus, štai ir viskas.

- Žinoma.

Buvau maloniai nustebęs, kad Maršo akyse aš atrodau esąs tokio pat aukšto rango, kaip ir Puaro.

Mergina laukė manęs. Pamačiusi mano rankoje raktą, ji sušuko iš džiaugsmo.

- Tai jūs vis dėlto jį gavote?

- O kaipgi, - atsakiau ramiai. - Vis viena jūs žinote, kad aš tai darau, pažeisdamas instrukciją.

- Jūs esate tiesiog angelas ir aš šito neužmiršiu. Eime. Jie nepamatys mūsų iš namo, ar ne?

- Luktelėkite minutėlę, - tariau sulaikydamas ją. - Aš netrukdysiu jums, jeigu iš tikrųjų norite ten patekti. Bet ar tai būtina? Jūs matėte įvykio vietą, parką, vilą ir girdėjote visas bylos smulkmenas. Argi jums to neužtenka? Žiūrėti į lavoną bus baisu ir, žinote, nemalonu.

Akimirką ji žvelgė į mane su man nesuprantama veido išraiška. Po to nusijuokė.

- Man reikia siaubo, - pareiškė ji. - Eime!

Tylėdami mes priėjome daržinaitės duris. Aš atrakinau spyną ir mes įėjome į vidų. Priėjęs prie lavono, lengvai nutraukiau paklodę, kaip tai darė Beksas vakar. Iš merginos lūpų išsprūdo trumpas, prislopintas šūktelėjimas. Atsisukęs aš pamačiau jos veide siaubą. Gera, žaisminga nuotaika akimirksniu išgaravo.

Ji paklausė mano patarimo ir dabar susilaukė bausmės. Tačiau aš nejaučiau gailesčio. Tegul ji pajunta šitą siaubą, kurio taip siekė. Aš atsargiai apverčiau lavoną veidu žemyn.

- Matote, - paaiškinau aš, - jis buvo nužudytas dūriu į nugarą.

Ji beveik be garso sušnabždėjo:

- Kuo jam smogė?

Žvilgsniu parodžiau į stiklinį ąsotį.

- Štai šiuo peiliu.

Netikėtai mergina susiūbavo ir krito ant grindų. Aš puoliau jai padėti.

- Jums apsvaigo galva? Eime iš čia. Šis reginys - ne jums.

- Vandens, - sukuždėjo ji. - Greičiau vandens.

Aš palikau ją ir nubėgau į namą. Laimei, nieko iš tarnų arti nebuvo. Aš įstengiau pagriebti vandens stiklinę ir įvarvinau į ją iš kišeninio flakonėlio keletą lašų brendžio. Mergina gulėjo toje pačioje vietoje. Keletas gurkšnių vandens su brendžiu ją stebėtinai greitai atgaivino.

- Išveskite mane iš čia, greičiau, greičiau! - dejavo ji drebėdama.

Paėmęs Sindrelę už parankės, išvedžiau ją į lauką. Ji giliai kvėpavo.

- Dabar geriau. O, tai buvo siaubinga! Ir kodėl jūs mane ten įleidote?

Jos žodžiai nuskambėjo taip moteriškai, jog aš nesusilaikęs nusišypsojau. Širdies gilumoje buvau patenkintas, kad Sindrelė nualpo. Tai rodė, jog ji ne tokia jau storaodė, kaip aš galvojau. Juk ji dar beveik kūdikis ir jos smalsumas vaikiškas.

- Jūs puikiai žinote, kad aš visais įmanomais būdais stengiausi jus sulaikyti, - tariau aš švelniai.

- Taip, iš tiesų. Na, sudie.

- Palaukite, jūs negalite eiti viena. Jūs dar silpna. Aš primygtinai prašau leisti man palydėti jus atgal į Merlinvilį.

- Nesąmonė. Aš jau puikiai jaučiuosi.

- O jeigu jūs vėl netikėtai nualpsite? Ne, ne, aš eisiu kartu.

Tačiau šio pasiūlymo Sindrelė energingai purtėsi. Galų gale ji sutiko. Man buvo leista palydėti ją iki miestelio ribos. Mes vėl ėjome tuo pačiu taku ir, padarę nedidelį lankstą, išėjome į kelią. Ties ta vieta, kur prasidėjo pirmieji nameliai, ji sustojo ir ištiesė man ranką.

- Sudie, labai ačiū, kad palydėjote.

- Ar dabar jūs tikrai jau gerai jaučiatės?

- Taip, dėkoju jums. Tikiuosi, jog jums nebus nemalonumų dėl to, kad viską man parodėte?

Aš nuraminau merginą.

- Na, sudie.

- Iki pasimatymo, - pataisiau ją. - Jeigu jūs čia nuomojate kambarį, tai mes būtinai susitiksime.

Ji apdovanojo mane spindinčia šypsena.

- Tebūnie taip. Iki pasimatymo.

- Palaukite sekundę, jūs nepasakėte man savo adreso!

- Aš apsistojau “Diu Par” viešbutyje. Jis mažas, tačiau labai mielas. Ateikite pas mane rytoj.

- Būtinai ateisiu, - tariau aš, ko gero, pernelyg intymiai.

Aš žiūrėjau jai įkandin, kol mergina išnyko iš akiračio. Po to apsigręžiau ir nuėjau vilos link. Prisiminiau, kad pamiršau užrakinti daržinaitės duris. Laimei, niekas to nebuvo pastebėjęs. Pasukęs raktą, išėmiau jį iš spynos ir grąžinau Maršo. Atiduodamas raktą, netikėtai pagalvojau, kad, nors Sindrelė ir pasakė man savo adresą, aš vis dar nežinau jos tikrojo vardo.

9. ŽIRO SURANDA ĮKALČIUS

Svetainėje tardytojas labai rimtai klausinėjo senąjį sodininką Ogiustą. Puaro buvo šalia. Abu draugiškai šypsodamiesi pasisveikino su manimi. Aš tylutėliai atsisėdau į krėslą. Otė buvo be galo smulkmeniškas ir įtarus, tačiau tai jam nepadėjo išgauti kokių nors svarbių faktų.

Ogiustas prisipažino, kad sodininko pirštinės buvo jo. Jis visada naudojosi jomis, kai tekdavo karpyti nuodingosios primulės krūmus. Tačiau kada jomis mūvėjo paskutinį kartą, neprisiminė. Žinoma, jis neieškojo jų. Kur jos buvo laikomos? Tai vienoje vietoje, tai kitoje. Kastuvas dažniausiai būdavo mažoje daržinėlėje, skirtoje sodo įrankiams. Ar buvo ji užrakinta? Žinoma, ją rakindavo. O kas saugojo raktą? Velniai griebtų, dažniausiai jis būdavo duryse! Daržinėje nebuvo nieko vertingo, ką būtų galima pavogti. Kas gi galėjo tikėtis plėšikų ir žmogžudžių gaujos? Ankstesnės šeimininkės, madam grafienės laikais to niekada nebuvo. Otė numojo ranka ir užvertė aplanką. Senis suprato, kad tardymas baigėsi, ir murmėdamas nuėjo išėjimo link.

Prisiminęs man nesuprantamą Puaro susidomėjimą pėdomis klomboje, aš atidžiai klausiausi Ogiusto parodymų. Arba jis neturėjo jokio ryšio su nusikaltimu, arba buvo geras aktorius.

Staiga, kaip tik tuo metu, kai jis priartėjo prie durų, man į galvą šovė mintis.

- Atleiskite, mesjė Otė, - šūktelėjau aš, - ar negalima būtų užduoti vieną klausimą?

- Be abejo, mesjė.

Aš atsisukau į Ogiustą.

- Kur jūs laikote savo darbinius batus?

- Kartais popieriniame maiše, - sumurmėjo senis. - Bet dažniausiai aš būnu jais apsiavęs. O kurgi aš galėčiau juos laikyti?!

- O kur jie būna naktį?

- Po mano lova.

- O kas juos valo?

- Niekas. O kam juos valyti? Aš gi ne jaunikaitis, vaikštantis krantinėmis! Sekmadieniais aš apsiaunu išeiginius batus, o visą laiką... - jis truktelėjo pečiais.

Nusivylęs palingavau galva.

- Na, ką gi, - pasakė tardytojas. - Mes ne itin toli pasistūmėjome į priekį. Be abejo, mums trukdo tai, kad nėra telegrafo žinių iš Santjago. Ar kas nors matė Žiro? Man labai norėtųsi pasiųsti jo ieškoti ir...

- Jums neteks toli ieškoti, pone tardytojau. Ramus balsas privertė visus krūptelėti. Žiro stovėjo sode ir žiūrėjo į mus pro atvertą langą.

- Štai ir aš, pone tardytojau, jūsų paslaugoms. Atleiskite, kad pasirodžiau pavėluotai.

- Nieko, nieko, - sumurmėjo paniuręs tardytojas.

- Žinoma, esu viso labo tik seklys, - tęsė Žiro. - Aš nieko nenutuokiu tardyme. Tačiau jeigu būčiau tardęs, tai būčiau pasistengęs tai daryti ne prie atverto lango. Kiekvienas praeivis gali lengvai išgirsti viską, kas čia vyksta.

Otė paraudo iš pykčio. Akivaizdžiai matėsi, kas seklys ir tardytojas vienas kitam didelės simpatijos nejaučia. Jie ėmė ginčytis nuo pat pradžių. Galimas dalykas, kad tai buvo neišvengiama, nes Žiro laikė visus tardytojus kvailiais, tuo tarpu Otė, pagarbiai žiūrinčio į savo pareigybę, grubus Paryžiaus seklio elgesys negalėjo neįžeisti.

- Na, gerai, mesjė Žiro, - griežtai tarė tardytojas. - Be abejo, jūs veltui negaišote laiko ir atnešėte mums piktadarių sąrašą! Ir dabar galite tiksliai nurodyti, kur jie yra!

Nekreipdama dėmesio į ironiją, Žiro atsakė:

- Blogiausiu atveju aš bent žinau, iš kur jie atsirado.

- Ką jūs pasakėte?

Žiro išėmė iš kišenės du nedidelius daiktus ir padėjo juos ant stalo. Mes apspitome aplinkui. Tai buvo patys paprasčiausi daiktai: papiroso nuorūka ir neuždegtas degtukas. Tardytojas staiga pasisuko į Puaro.

- Ką jūs čia matote? - paklausė jis.

Jo balso tonas buvo grubokas. Aš susijaudinau, tačiau Puaro liko ramus. Jis truktelėjo pečiais.

- Papiroso nuorūka ir degtukai.

- O ką tai jums sako?

Puaro skėstelėjo rankomis.

- Tai man nieko nesako.

- A! - patenkintas tarė Žiro. - Jūs netyrėte šitų daiktų. Degtukas neįprastas šioje šalyje. Laimei, jis nebuvo uždegtas. Priešingu atveju aš nebūčiau galėjęs jo atpažinti. Akivaizdu, kad vienas iš plėšikų išmetė nuorūką ir vėl užsirūkė, tuo pat metu netyčia išmesdamas iš dėžutės vieną degtuką...

- O kur kitas degtukas? - paklausė Puaro.

- Koks degtukas?

- Na tas, kuriuo jis užsidegė papirosą. Jį taip pat suradote?

- Ne.

- Galbūt jūs ne itin kruopščiai ieškojote?

- Ne itin kruopščiai ieškojau? - akimirką atrodė, kad seklys sprogs iš pykčio, tačiau jis vis dėlto susivaldė. - Manau, kad jūs mėgstate juokauti, mesjė Puaro. Tačiau, šiaip ar taip, nuorūka yra. Šis papirosas iš Pietų Amerikos, jo tūtelė pagaminta iš specifinio popieriaus.

Puaro nusilenkė.

Dabar prabilo komisaras:

- Papiroso nuorūka bei degtukas galėjo priklausyti ir mesjė Reno. Pamenate, jis tik prieš dvejus metus grįžo iš Pietų Amerikos.

- Ne! - tvirtai atsakė jo oponentas. - Aš jau apžiūrėjau visus mesjė Reno daiktus. Papirosai, kuriuos jis rūkė, ir degtukai, kuriais naudodavosi, visiškai kitokie.

- Ar jums neatrodo keista, - paklausė Puaro, - kad tie nepažįstamieji atsirado be ginklo, pirštinių, be kastuvo ir taip sėkmingai surado visus šiuos daiktus?

Žiro atlaidžiai nusišypsojo.

- Be abejonės, tai keista. Ir, be mano versijos, bendrininko atsiradimas name nesuprantamas.

- Aha! - sušuko Otė. - Bendrininkas. Bendrininkas name!

- Arba ne name, - pasakė Žiro su keista šypsenėle.

- Betgi kažkas turėjo juos įleisti? Mes juk negalime manyti, kad nusišypsojus neįtikėtinai laimei, duris jie rado atviras.

- Sutinku, pone tardytojau. Duris jiems atidarė, tačiau jas lygiai taip pat lengvai, kaip iš vidaus, galima buvo atidaryti ir iš išorės, jeigu kas nors turėjo raktą nuo namo.

- Bet kas gi turi raktą?

Žiro gūžtelėjo pečiais.

- Vargu ar tas, kuris turi raktą, prisipažins. Bet raktą galbūt turi keletas žmonių. Pavyzdžiui, mesjė Žakas Reno. Dabar jis iš tiesų pakeliui į Ameriką, bet savo raktą jis galėjo pamesti arba iš jo galėjo jį pavogti. Be to, yra sodininkas. Jis daug metų čia tarnauja. Viena iš jaunų tarnaičių gali turėti mylimąjį. Padaryti rakto atspaudą ir pagal jį pagaminti naują raktą labai paprasta. Galimybių daug. Yra viena persona, kuri, aš spėju, tikriausiai įsigijusi tokį raktą.

- Kas ji?

- Madam Dobreil, - sausai atsakė detektyvas.

- Ė-ė-, nutęsė tardytojas ištįsusiu veidu. - Tai jūs apie ją irgi girdėjote, taip?

- Aš girdžiu viską, - pareiškė Žiro išdidžiai.

- Bet yra viena aplinkybė, kurios, prisiekiu, jūs negirdėjote, - pasakė Otė, patenkintas, kad gali pademonstruoti savo žinias, ir neskubėdamas papasakojo apie paslaptingąją praėjusios nakties viešnią, apie čekį, išrašytą Diuven vardu, ir pagaliau ištiesė Žiro laišką, pasirašytą Belos.

Žiro tylėdamas išklausė, įdėmiai peržiūrėjo laišką ir grąžino jį atgal.

- Visa tai labai įdomu, ponas tardytojau, tačiau aš laikausi savo versijos.

- O kuo pagrįsta jūsų versija?

-Nenorėčiau apie ją dabar kalbėti. Atminkite, aš juk ką tik pradėjau tyrimą.

- Pasakykite man, mesjė Žiro, - nelauktai tarė Puaro, - jūsų versija neneigia, kad durys galėjo būti atviros, tačiau ir nepaaiškina, kodėl jos buvo paliktos neužrakintos. Argi nebūtų buvę natūralu, jei žudikai išeidami būtų užrakinę duris? Jeigu policininkas atsitiktinai, kaip kad dažnai būna, būtų priėjęs prie namo, kad įsitikintų, ar viskas gerai, jie galėjo būti užklupti ir sugauti vietoje.

- Žudikai padarė klaidą. Aš sutinku su jumis, jie paprasčiausiai tai pamiršo.

Ir čia, mano nuostabai, Puaro ištarė beveik tuos pačius žodžius, kuriuos jis sakė Beksui vakar vakare:

- Tačiau aš nesutinku su jumis. Durys buvo paliktos neužrakintos arba tikslingai, arba dėl būtinybės, ir kiekviena versija, kuri nepripažįsta šio fakto, pasmerkta nesėkmei.

Mes visi žiūrėjome į Puaro, stebėdamiesi jo nesupratingumu. Atrodytų, neteisingas daiktinių įrodymų - nuorūkos ir degtuko - įvertinimas

turėjo jį pažeminti. Tačiau jis sėdėjo priešais mus patenkintas savimi kaip niekada ir, nė nesumirksėjęs, skaitė notaciją didžiajam Žiro.

Seklys, stebėdamas mano draugą šiek tiek pašaipiu žvilgsniu, suko ūsą.

- Ką gi, jūs su manimi nesutinkate. Tada atsakykite, kas jus šioje byloje labiausiai stebina. Norėčiau sužinoti jūsų nuomonę.

- Yra viena aplinkybė, kuri atkreipia ypatingą dėmesį. Sakykite, mesjė Žiro, ar jūs nematote nieko pažįstamo šioje byloje? Ar ji jums nieko neprimena?

- Aš negaliu iš karto atsakyti į šį klausimą. Nors, man atrodo, ne.

- Jūs klystate, - ramiai tarė Puaro. - Beveik lygiai toks pat nusikaltimas buvo įvykdytas anksčiau.

- Kada? Kur?

- Ak, šito, deja, aš dabar neprisimenu, tačiau pasistengsiu prisiminti. Tikiuosi, jūs man padėsite.

Žiro skeptiškai krenkštelėjo.

- Esu tyręs daugybę bylų, kuriose figūravo nusikaltėliai su kaukėmis! Aš negaliu prisiminti visų, su jomis susijusių smulkmenų. Visi nusikaltimai šiek tiek panašūs.

- Tačiau egzistuoja toks faktorius, kaip individualus braižas, - lektoriaus tonu Puaro kreipėsi į mus visus. - Aš dabar jums kalbu apie nusikaltimo psichologiją. Mesjė Žiro labai gerai žino, jog kiekvienas nusikaltėlis naudoja ypatingus metodus ir kad bylą tirianti policija visada gali gana tiksliai nustatyti nusikaltėlio asmenybę pagal šiuos metodus. Džepas jums pasakytų tą patį, Hastingsai. Žmogus - neoriginali būtybė. Jis neoriginalus įstatymų rėmuose, savo asmeniniame gyvenime, lygiai taip pat jis neoriginalus ir darydamas nusikaltimus. Visi jo padaryti nusikaltimai būna panašūs į pirmąjį. Vienas toks pavyzdys - anglų žudikas, kuris skandindavo savo žmonas vonioje. Jeigu jis būtų pakeitęs savo metodą, tai, galimas dalykas, būtų išvengęs arešto. Tačiau jis tapo savo stereotipinio mąstymo auka, manydamas, kad, jeigu pavyko vieną kartą, tai pavyks ir antrą, ir brangiai už tai sumokėjo.

- Na, o kokia šios ilgos tirados esmė? - pašaipiai ištarė Žiro.

- Esmė tokia: kuomet prieš jus yra du absoliučiai panašaus plano nusikaltimai, galima manyti, kad jie - to paties proto vaisiai. Aš ieškau šio proto, mesjė Žiro, ir aš surasiu jį. Jame slypi mįslės įminimo raktas. Jūs galbūt žinote absoliučiai viską apie papirosus ir degtukų galvutes, mesjė Žiro, o aš, Erkiulis Puaro, žinau, kaip mąsto žmogus! - ir mano bičiulis išraiškingai pabarbeno sau į kaktą.

- Tačiau ši kalba Žiro nepadarė jokio įspūdžio.

- Aš noriu jus informuoti apie dar vieną faktą, kuris iki šiol galėjo būti jums nežinomas, - tęsė Puaro. - Madam Reno rankinis laikrodis kitą dieną po tragedijos šoktelėjo dvi valandas į priekį. Galbūt tai jus sudomins.

Žiro įsistebeilijo į Puaro.

- Galbūt jis visada skubėjo?

- Madam Reno teigia, kad taip.

- Na, tada viskas gerai.

- Nepaisant to, dvi valandos - daugoka, - negarsiai tarė Puaro. - Be to, dar tos pėdos klomboje.

Jis linktelėjo į praviro lango pusę. Žiro žengtelėjo du žingsnius prie lango ir pasižiūrėjo laukan.

- Čia, šioje klomboje?

- Taip.

- Bet aš nematau jokių pėdų.

- Ten jų ir nėra, - tarė Puaro, pataisydamas ant stalo gulinčią nedidelę knygų krūvelę.

Akimirką laukinis įniršis iškreipė Žiro veidą. Jis žengė du žingsnius į savo kankintojo pusę, tačiau tuo metu atsidarė svetainės durys ir Maršo paskelbė:

- Mesjė Stonoras, sekretorius, ką tik atvyko iš Anglijos. Ar jis gali įeiti?

10. GABRIELIS STONORAS

Vyras, įėjęs į kambarį, atrodė įspūdingai. Tai buvo labai aukštas, gerai sudėtas įdegęs atletas. Jis buvo visa galva aukštesnis už kitus susirinkusiuosius. Net Žiro atrodė esąs menkas būdamas šalia jo. Vėliau aš sužinojau, jog Gabrielis Stonoras buvo nepaprastas žmogus. Kilęs iš Anglijos, jis apkeliavo beveik visą pasaulį. Medžiojo laukinius žvėris Afrikoje, turėjo ūkį Kalifornijoje, prekiavo Pietų jūrų salose. Buvo vieno Niujorko geležinkelių magnato sekretorius ir klajojo ištisus metus dykumoje su kažkokia arabų gentimi.

Jo žvilgsnis sustojo tiksliai ties Otė.

- Jūs - tardytojas, tiriantis bylą? Malonu susipažinti. Koks siaubin-

gas atsitikimas. Kaip jaučiasi madam Reno? Jai tai - baisus smūgis.

- Siaubinga, siaubinga, - atsakė Otė. - Leiskite jums pristatyti mesjė Beksą - mūsų policijos komisarą. Tai mesjė Žiro ir Siurtė. O šitas džentelmenas - mesjė Erkiulis Puaro. Mesjė Reno rašė jam laišką, kviesdamas atvykti, tačiau jis atvyko pernelyg vėlai ir nesuspėjo užkirsti tragedijai kelio. Mesjė Puaro draugas - kapitonas Hastingsas.

Stonoras susidomėjęs žvilgtelėjo į Puaro.

- Jis kvietė jus?

- Vadinasi, jūs nežinojote, kad mesjė Reno ruošėsi kviesti seklį? - įsiterpė Beksas.

- Ne, nežinojau. Tačiau tai manęs visiškai nestebina.

- Kodėl gi?

- Todėl, kad senis išsigando. Aš nežinau, koks ten buvo reikalas. Jis man nepatikėdavo savo paslapčių. Mūsų santykiai buvo kitokie. Tačiau įbaugintas jis buvo labai smarkiai.

- Hm, taip, - nutęsė Otė. - Ar jūs nenumanote, kodėl?

- Ne, sere.

- Atleiskite man, mesjė Stonorai, tačiau mes turime pradėti nuo nedidelių formalumų. Kuo jūs vardu?

- Gabrielis Stonoras.

- Ar seniai dirbate mesjė Reno sekretoriumi?

- Maždaug dvejus metus, nuo to laiko, kai pirmą kartą atvažiavau į Pietų Ameriką. Mus suvedė vienas bendras pažįstamas ir Reno man pasiūlė šį postą. Beje, jis buvo labai geras šeimininkas.

- Ar jis pasakojo jums apie savo gyvenimą Pietų Amerikoje?

- Taip, gana daug.

- Gal jūs žinote, ar jis kada nors buvo Santjage?

- Manau, jog keletą kartų.

- Ar jis neminėjo apie kokį nors ypatingą įvykį, kuris galėjo būti pretekstas jam atkeršyti?

- Niekada.

- Ar nepasakojo jis apie kokią nors paslaptį, kurią jis ten sužinojo?

- Ne.

- Ar kalbėjo jis kada nors apie kokią nors paslaptį apskritai?

- Kiek pamenu, ne. Tačiau, nepaisant viso to, kažkokia paslaptis buvo. Niekada neteko girdėti, kad jis pasakotų apie savo vaikystę arba kokį nors epizodą iš savo gyvenimo Pietų Amerikoje. Man atrodo, jog jis buvo kanadiečių kilmės prancūzas, tačiau aš niekada negirdėjau, kad jis būtų kalbėjęs apie savo gyvenimą Kanadoje. Jis buvo labai užsidaręs

žmogus.

- Taigi, jūsų žodžiais tariant, jis neturėjo priešų ir jūs negalite mums padėti įspėti paslaptį, dėl kurios jis galėjo būti nužudytas?

- Būtent taip.

- Mesjė Stonorai, ar jums teko kada nors girdėti Diuven pavardę? Jeigu taip, tai kokį ryšį ji turėjo su mesjė Reno?

- Diuven, Diuven... - susimąstęs Stonoras pakartojo šią pavardę keletą kartų. - Rodos, negirdėjau. Ir vis dėlto ji man atrodo pažįstama.

- Ar teko jums matyti mesjė Reno pažįstamą damą, vardu Bela?

Stonoras vėl neigiamai papurtė galvą.

- Bela Diuven? Tai jos pilnas vardas? Keista! Esu įsitikinęs, kad jį girdėjau. Tačiau šiuo metu negaliu tiksliai prisiminti.

Tardytojas krenkštelėjo.

- Supraskite, mesjė Stonorai, reikalas rimtas. Negalima nieko slėpti. Jūs, galimas dalykas, stengiatės tausoti madam Reno sveikatą. Kiek pamenu, jūs labai ją užjaučiate ir gerbiate. Tačiau taip jūs galite padaryti jai meškos paslaugą... - Otė stabtelėjo ir, pridėjęs ranką prie krūtinės, tęsė toliau: - Trumpai tariant, jūs neturėtumėte slapukauti.

Stonoras spoksojo į jį, norėdamas išsiaiškinti, ko iš jo norima.

- Aš ne visai jus suprantu, - subtiliai pradėjo jis. - Kuo čia dėta madam Reno? Aš iš tiesų jaučiu jai didelę simpatiją ir pagarbą. Tai visais atžvilgiais padori moteris. Tačiau aš ne visai suprantu, kokiu būdu mano neatvirumas gali jai turėti reikšmės.

- Na, pavyzdžiui, jeigu išaiškės, kad šita Bela Diuven buvo jos vyrui ne tik draugė, bei kai kas daugiau...

- Ak! - sušuko Stonoras. - Dabar aš jus suprantu. Tačiau galiu kirsti lažybų iš paskutinio savo dolerio, kad jūs klystate. Senis niekuomet nebūtų išdrįsęs netgi žvilgtelėti į kokį nors sijoną. Jis paprasčiausiai dievino savo žmoną. Tai buvo pati nuostabiausia pora, kurią aš kada nors pažinojau.

Otė lengvai palingavo galvą.

- Mesjė Stonorai, mes turime neginčytiną įrodymą - Belos meilės laišką, skirtą mesjė Reno, kuriame jis kaltinamas jausmų atšalimu. Negana to - mes turime įrodymų, kad mesjė Reno turėjo meilės ryšių su prancūze madam Dobreil, kuri nuomoja kaimyninę vilą. Ir tai žmogus, kuris, jūsų nuomone, niekada nežvilgčiojo į sijonus!

Sekretoriaus akys susiaurėjo.

- Palaukite, mesjė tardytojau, jūs einate klaidingu keliu. Aš puikiai pažinojau Polį Reno. Tai, ką jūs dabar sakote, absoliuti nesąmonė. Čia

turėtų būti koks nors kitas paaiškinimas.

Tardytojas patraukė pečiais.

- Koks kitas paaiškinimas?

- Kodėl jūs manote, jog tai buvo meilės istorija?

- Madam Dobreil nuolatos lankėsi pas jį vakarais. Be to, nuo to laiko, kai mesjė Reno atvyko į "Ženevjevos vilą", madam Dobreil sąskaita banke pasipildė keturiais tūkstančiais Anglijos svarų.

- Manau, kad tai galėjo būti, - ramiai tarė Stonoras. - Mesjė Reno prašymu, aš tuos pinigus pervedžiau. Tačiau jie buvo skirti ne meilės intrigoms.

- Ė! Dieve mano! Tai kam gi dar?

- Šantažas, - suduodamas ranka į stalą, griežtai tarė Stonoras. - Štai kas.

- Tai bent mintis! - sušuko išgirdęs tai tardytojas.

- Šantažas, - pakartojo Stonoras. - Seniui gerokai nuleido kraujo. Keturi tūkstančiai per du mėnesius. Čia tai bent! Aš jau minėjau, kad Reno gyveno paslaptingai. Akivaizdu, kad madam Dobreil žinojo šią paslaptį, todėl galėjo "užveržti varžtelius".

- Galimas dalykas! - susijaudinęs šūktelėjo tardytojas. - Visiškai galimas dalykas.

- Galimas dalykas?! - sugriaudėjo Stonoras. - Tai neginčijamas dalykas! Ar jūs klausinėjote madam Reno apie šitą išgalvotą meilės istoriją?

- Ne, mesjė. Mes nenorėjome jos jaudinti.

- Jaudinti? Ką jūs! Ji būtų nusijuokusi jums tiesiog į veidą. Kartoju jums - tai buvo pati tvirčiausia sutuoktinių pora, kurią aš pažinojau.

- Tai priminė man dar vieną momentą, - tarė Otė. - Ar mesjė Reno buvo jums patikėjęs savo testamento reikalus?

- Žinau apie testamentą viską, nes vežiau jį advokatui po to, kai mesjė Reno jį pasirašė. Jeigu jūs norite išstudijuoti jį, galiu išvardinti juristų pavardes. Jie turi šį testamentą. Jis labai paprastas. Pusė turto - žmonai iki mirties, kita pusė - sūnui. Prisimenu, jis paliko ir man tūkstantį. Po to nurodė keletą asmenų, kuriems nieko nepaliko.

- Kada buvo parašytas šis testamentas?

- Maždaug prieš pusantrų metų.

- Ar jūs labai nustebsite, mesjė Stonorai, jeigu mes jums pasakysime, kad mesjė Reno prieš dvi savaites parašė naują testamentą?

Stonoras akivaizdžiai nustebo.

- Neturiu apie tai nė menkiausio supratimo. Koks jis?

- Visas didžiulis turtas besąlygiškai paliekamas žmonai. Sūnus net nepaminėtas.

Stonoras švilptelėjo.

- Vaikinuko atžvilgiu tai, sakyčiau, gana žiauru. Žinoma, motina jį dievina, tačiau tai rodo tėvo nepasitikėjimą sūnumi. Jo savimeilei bus suduotas smūgis. Tačiau tai dar kartą patvirtina puikius Reno santykius su žmona.

- Galimas dalykas, - tarė Otė. - Mums teks patikrinti kai kurias savo hipotezes. Mes, be abejo, telegrafavome į Santjagą ir kiekvieną minutę laukiame atsakymo. Ko gero, jis daug ką paaiškins. Kita vertus, jeigu jūsų versija apie šantažą pasitvirtins, madam Dobreil privalės mums duoti vertingos informacijos.

Iki šiol tylėjęs Puaro paklausė:

- Mesjė Stonorai, ar anglas vairuotojas Mastersas seniai dirba pas mesjė Reno?

- Ilgiau, negu metus.

- Gal jūs žinote, ar jis lankėsi kada nors Pietų Amerikoje?

- Esu tikras, kad ne. Prieš tapdamas mesjė Reno vairuotoju, jis daug metų tarnavo Gločesteršire pas žmones, kuriuos aš gerai pažįstu.

- Vadinasi, jūs galite laiduoti už jį, kaip už visiškai neįtartiną žmogų?

- Visiškai teisingai.

Puaro atrodė šiek tiek suirzęs.

Tuo tarpu tardytojas pakvietė Maršo.

- Perduokite mano pagarbą madam Reno ir pasakykite, jog aš norėčiau keletą minučių su ja pasikalbėti. Paprašykite, kad ji nesijaudintų. Su ja pasikalbėsiu viršuje.

Maršo linktelėjo ir dingo.

Mes laukėme keletą minučių, o po to, visų nuostabai, atsidarė durys ir mirtinai išbalusi madam Reno įėjo į kambarį.

Tardytojas Otė atsiprašinėdamas pristūmė jai kėdę, o našlė atsidėkojo jam šypsena. Pareikšdamas užuojautą Stonoras ilgai laikė jos ranką. Kalbėti jis negalėjo. Madam Reno pasisuko į Otė.

- Jūs norėjote manęs kažko paklausti, pone tardytojau?

- Jums leidus, madam. Yra žinoma, kad jūsų vyras buvo Kanados prancūzas. Ar jūs galite ką nors papasakoti apie jo jaunystę arba šeimą?

Ji palingavo galvą.

- Mano vyras visuomet vengdavo kalbėti apie savo praeitį, mesjė. Man regis, jo vaikystė buvo sunki, nes jis nemėgo kalbėti apie tuos laikus.

Mūsų gyvenimas buvo susijęs tik su dabartimi ir ateitimi.

- Ar nebuvo jo praeityje kokios nors paslapties? Madam Reno šyptelėjo ir papurtė galvą.

- Nieko romantiško nebuvo, prisiekiu jums, mesjė tardytojau.

Otė taip pat nusišypsojo.

- Žinoma, mes neturime pasiduoti melodramatiškai nuotaikai. Tačiau yra dar kai kas... - jis ėmė dvejoti.

Stonoras pertraukė jį:

- Jų galvose gimė supernereali idėja, madam Reno. Jie sumąstė jog mesjė Reno turėjo romaną su madam Dobreil, gyvenančia, rodos, kaimynystėje.

Madam Reno skruostus užliejo ryškus raudonis. Ji atlošė galvą, po to sukando dantis, jos veidas ėmė drebėti. Stonoras žiūrėjo į ją sukrėstas, tačiau komisaras Beksas pasilenkė į priekį ir švelniai paklausė:

- Mes nenorėjome jūsų įskaudinti, madam, tačiau ar jūs turėjote pagrindo galvoti, jog madam Dobreil buvo jūsų vyro meilužė?

Raudodama madam Reno užsidengė rankomis veidą. Jos pečiai trūkčiojo nuo konvulsijų. Galų gale ji pakėlė galvą ir bejėgiškai ištarė:

- Madam Dobreil galėjo ja būti.

Niekada gyvenime man dar neteko matyti tokio neapsakomo nustebimo, koks atsispindėjo Stonoro veide. Jis buvo visiškai priblokštas.

11. ŽAKAS RENO

Sunku pasakyti, kaip būtų klostęsis pokalbis toliau, jeigu tuo metu nebūtų plačiai atsidariusios durys. Taigi durys atsivėrė ir į kambarį dideliais žingsniais įėjo aukštas jaunas vyras.

Pirmąją akimirką man šmėkštelėjo mintis, jog tai - atgijęs velionis. Geriau įsižiūrėjęs aš pastebėjau tamsius, nepražilusius pas mus įsiveržusio žmogaus plaukus. Iš tikrųjų, tai buvo gana įdomus jaunuolis. Jis puolė tiesiai prie madam Reno, nekreipdamas jokio dėmesio į aplinkinius.

- Mama!

- Žakai! - jie apsikabino. - Mano brangusis! Kodėl gi tu čia? Juk tu turėjai išplaukti "Anzora" iš Šerburo prieš dvi dienas? - po to, staiga prisiminusi aplinkinius, ji išdidžiai pristatė:

- Mano sūnus, mesjė.

- Labai malonu, - tarė Otė, atsakydamas į jaunuolio nusilenkimą. - Vadinasi, jūs neišplaukėte "Anzora"?

- Ne, mesjė, "Anzoros" išvykimas dėl variklio gedimų buvo atidėtas dvidešimt keturioms valandoms. Aš turėjau išplaukti praėjusią naktį, tačiau atsitiktinai nusipirkęs vakarinį laikraštį sužinojau apie mus ištikusią siaubingą tragediją, - jo balsas nutrūko, o akyse pasirodė ašaros. - Vargšas tėvas, mano vargšas, vargšas tėvas.

Žiūrėdama į jį, tarsi sapne, madam Reno pakartojo:

- Vadinasi, tu neišplaukei? - po to siaubingai nuvargusiu balsu lyg sau sušnibždėjo: - Galų gale dabar tai neturi reikšmės.

- Prašau sėstis, mesjė Reno, - rodydamas į kėdę tarė Otė. - Nuoširdžiai jus užjaučiu. Koks siaubingas smūgis sužinoti apie viską taip, kaip jūs sužinojote. Tačiau tai, kad jūs neišplaukėte, matyt, išeis į naudą. Tikiuosi, kad jūs padėsite mums įspėti paslaptį.

- Aš jūsų paslaugoms, mesjė. Klausinėkite, ko tik norite.

- Visų pirma papasakokite apie šią kelionę. Ar jūs vykote tėvo prašomas?

- Visiškai teisingai, mesjė. Gavau telegramą, kurioje tėvas manęs prašė skubiai vykti į Buenos Aires, iš ten per Andus į Volporoisą, o paskui - į Santjagą.

- Taip. O koks buvo šios kelionės tikslas?

- Neturiu jokio supratimo.

- Nejaugi?

- Taip. Pasižiūrėkite, štai telegrama.

Tardytojas paėmė ją ir garsiai perskaitė: "Skubiai važiuok į Šerburą, sėsk į "Anzorą", kuri šiandien išplaukia į Buenos Aires. Galutinis tikslas - Santjagas. Tolesnę instrukciją gausi Buenos Aires. Nevėluok. Reikalas nepaprastai svarbus. Reno."

- O anksčiau jūs apie tai niekados nesikalbėjote?

Žakas Reno papurtė galvą.

- Ne. Be abejo, aš žinojau, kad mano tėvas ilgai gyveno Pietų Amerikoje, ir kad ten buvo investavęs dalį savo kapitalo. Tačiau anksčiau jis niekada man nesiūlė ten važiuoti.

- Jūs, be abejo, esate ne kartą buvęs Pietų Amerikoje, mesjė Reno?

- Buvau ten dar vaikystėje. Mokiausi Anglijoje ir po to praleisdavau šioje šalyje didelę savo laisvalaikio dalį. Todėl iš tikrųjų apie Pietų Ameriką aš žinau kur kas mažiau, negu jums galėtų atrodyti. Matote, karas prasidėjo, kai man buvo septyniolika.

- Jūs tarnavote Anglijos aviacijoje?

- Taip, mesjė.

Otė linktelėjo ir tardė toliau, užduodamas mums jau gerai žinomus klausimus. Atsakydamas Žakas Reno tvirtai pareiškė, kad apie tėvo priešus Santjage jis nieko nežino, kad pastaruoju metu tėvo elgesyje jokių pasikeitimų nepastebėjo, o apie "slaptuosius dokumentus" nieko negirdėjo. Jis galvojo, kad kelionę į Pietų Ameriką sąlygojo grynai biznio reikalai.

Otė minutei nutilo, pasigirdo ramus Žiro balsas:

- Savo ruožtu aš taip pat norėčiau užduoti keletą klausimų, pone tardytojau.

- Suprantama, mesjė Žiro, - šaltai atsakė tardytojas.

Žiro pastūmė savo kėdę arčiau stalo.

- Ar jūsų santykiai su tėvu buvo draugiški, mesjė Reno?

- Žinoma, - su pasididžiavimu atsakė jaunuolis.

- Jūs niekuomet nesipykdavote?

Žakas truktelėjo pečiais.

- Ne visada dviejų žmonių nuomonės sutampa.

- Taip, žinoma. Tačiau jeigu kas nors pasakytų, kad prieš išvykdamas į Paryžių jūs smarkiai susipykote su tėvu - tai, be abejo, būtų melas?

Aš negalėjau nesižavėti Žiro išradingumu. Jo pasakymas "žinau viską" nebuvo tik tuščias pagyrūniškumas. Žakas Reno buvo aiškiai nepatenkintas klausimu.

- Mes.... mes susiginčijome, - atsakė jis.

- Vadinasi, įvyko ginčas! Jo metu jūs ištarėte tokią frazę: " Kai tu numirsi, aš galėsiu daryti viską, ką tik panorėsiu".

- Galbūt, - burbtelėjo Žakas, - nepamenu.

O jūsų tėvas atsakė: "Tačiau aš dar nenumiriau!" - jūs savo ruožtu išpoškinote: "Aš šito norėčiau!"?

Jaunuolis tylėjo. Jis nervingai čiupinėjo ant stalo esančius daiktus.

- Prašau atsakyti, mesjė Reno, - griežtai tarė Žiro. Praradęs savitvardą, jaunuolis padarė neatsargų judesį ir numetė kaulinį peilį, skirtą popieriui pjaustyti.

- Kokią tai turi reikšmę?! - sušuko jis. - Jūs ir taip viską žinote. Taip, iš tikrųjų, mes su tėvu pykomės. Turiu pripažinti, jog visa tai aš sakiau. Buvau toks piktas, kad negaliu prisiminti, ką kalbėjau! Buvau įsiutęs ir tuo momentu aš vos neužmušiau jo. Darykite savo išvadas! - išraudęs nuo susijaudinimo, Žakas atsilošė krėsle.

Žiro nusišypsojo, po to, truputį atitraukęs kėdę, tarė:

- Tai viskas. Otė, jūs, be abęjo, norite tęsti tardymą?

- Taip, būtent taip, - tarė Otė. - O kokia buvo jūsų nesutarimų priežastis?

- Aš atsisakiau kalbėti.

Otė įsitempė.

- Mesjė Reno, su įstatymais nejuokaujama! - sugriaudėjo jo balsas. - Dėl ko jūs susipykote?

Jaunasis Reno tebetylėjo. Jis buvo piktas ir niūrus. Tačiau tuoj pat nuskambėjo malonus ir nepiktas Erkiulio Puaro balsas:

- Jeigu norite, aš jums apie tai papasakosiu, mesjė.

- Jūs žinote?

- Suprantama. Ginčo objektas buvo Marta Dobreil.

Išsigandęs Reno pašoko. Tardytojas palinko į priekį.

- Ar tai tiesa, mesjė?

Žakas linktelėjo.

- Taip, - ištarė jis. - Aš myliu madmuazelę Dobreil ir ketinu ją vesti. Kai aš tai pasakiau tėvui, jis įsiuto. Žinoma, aš negalėjau klausyti, kaip jis įžeidinėjo mano mylimą merginą, ir taip pat nesusitvardžiau.

Otė pasižiūrėjo į madam Reno.

- Jūs žinojote apie šią... sūnaus aistrą, madam?

- Aš bijojau šito, - paprastai atsakė ji.

- Mama! - sušuko jaunuolis. - Ir tu taip pat! Marta tokia miela ir graži. Kodėl tu nusistačiusi prieš ją?

- Aš neturiu nieko prieš madmuazelę Dobreil. Bet aš norėčiau, kad tu vestum anglę. O jeigu išsirinktum prancūzaitę, tai jokiu būdu ne tokią, kurios motinos praeitis abejotina!

Jos balse aiškiai buvo galima išgirsti slaptą priešiškumą vyresniajai Dobreil ir aš supratau, kad žinia apie sūnaus meilę konkurentės dukrai buvo jai sunkiai pakeliamas smūgis.

Kreipdamasi į tardytoją, madam Reno tęsė:

- Galimas dalykas, man derėjo apie tai pasikalbėti su vyru, tačiau aš tikėjausi, kad flirtas greitai baigsis ir kad neverta kreipti į jį dėmesio. Dabar aš jaučiuosi esanti kalta, kad tylėjau. Tačiau mano vyras atrodė toks suirzęs ir išsekęs, tiesiog nepanašus į save, todėl aš stengiausi apskritai jo nejaudinti.

Otė linktelėjo ir paklausė Žaką:

- Ar buvo tėvas nustebęs, kai jūs pareiškėte jam apie savo ketinimą vesti madmuazelę Dobreil?

- Jam tai buvo visiškai nelauktas dalykas. Jis liepė man besąlygiškai išmesti šią mintį iš galvos. Ir prisiekė, kad niekada neduos sutikimo mums susituokti. Aš pasipiktinau ir norėjau sužinoti, kodėl jis nusistatęs prieš madmuazelę Dobreil. Tėvas į tai neatsakė. Jis apsiribojo užuominomis apie paslaptį, susijusią su motinos ir dukters gyvenimu. Atsakiau, kad vesiu Martą, nepaisydamas jos kilmės, tačiau jis ėmė ant manęs šaukti ir atsisakė toliau svarstyti šį klausimą. Jo manymu, aš privalėjau pamiršti šią merginą. Tokia prievarta mane įsiutino ypač dėl to, kad jis pats su madam ir madmuazele Dobreil elgėsi labai maloniai ir nuolatos siūlė jas pasikviesti pas mus. Mano kantrybė trūko ir mes rimtai susipykome. Tėvas priminė man, kad esu visiškai nuo jo priklausomas. Atrodo, į tai aš atšoviau, jog po jo mirties galėsiu elgtis, kaip panorėsiu. Puaro nutraukė Žaką netikėtu klausimu.

- Vadinasi, jūs žinojote tėvo testamento turinį?

- Žinojau, kad jis man užrašė pusę savo palikimo, o kitą pusę paliko motinos globai. Ši pusė man atiteks po jos mirties, - atsakė jaunuolis.

- Tęskite pasakojimą, - paprašė tardytojas.

- Po to mes abu įtūžę rėkėme vienas ant kito, kol man toptelėjo galvon, jog galiu pavėluoti į keleivinį traukinį. Laiko buvo mažai, todėl man teko bėgti į stotį. Aš vis dar negalėjau atsikvošėti. Tačiau toldamas nuo namų aš pamažu aprimau. Paskui parašiau Martai apie viską, kas įvyko. Jos atsakymas mane nudžiugino. Ji rašė, kad mes privalome atkakliai laikytis savo ir tada bet koks pasipriešinimas bus įveiktas. Laikas turi išbandyti mūsų jausmus. Ir mano tėvai, įsitikinę, jog tai nėra tik laikinas susižavėjimas, be abejo, sušvelnės. Žinoma, aš jai nieko neminėjau apie svarbiausią argumentą, kuris, tėvo nuomone, trukdė mūsų santuokai. Pamažu įsitikinau, kad užsispyrimu nieko nelaimėsiu.

- Mesjė Reno, ar jūs esate girdėjęs Diuven pavardę?

- Diuven? - pakartojo Žakas. - Diuven? - jis lėtai pasilenkė ir pakėlė anksčiau numestą peilį popieriui pjaustyti. Kai jis pakėlė galvą, jo žvilgsnis susidūrė su įdėmiu Žiro žvilgsniu. - Diuven? Ne, nežinau.

- Ar nenorėtumėte perskaityti šio laiško, mesjė Reno? Galbūt galėsite pasakyti, kas jį parašė jūsų tėvui?

Žakas Reno paėmė laišką ir perskaitė jį nuo pradžios iki galo. Jo veidas nuraudo.

- Mano tėvui? - paklausė jis susijaudinęs.

- Taip, laišką mes suradome jo palto kišenėje.

- A... - jo žvilgsnis nuslydo į motinos pusę.

Tardytojas suprato, kad Žakas jos gailisi, ir paklausė:

- Ką jūs galite pasakyti apie autorių?

- Neturiu jokio supratimo.

Otė sunkiai atsiduso.

- Velniškai paslaptinga byla. Na, gerai, palikite laišką ramybėje. Taigi, kur mes sustojome? Ties nužudymo įrankiu! Manau, kad tai gali būti jums skaudu, mesjė Reno. Teko girdėti, jog tai - jūsų dovana motinai.

Žakas Reno palinko į priekį. Skaitant laišką įraudęs jo veidas dabar mirtinai išbalo.

- Jūs norite pasakyti, kad iš aviacinio plieno pagamintu peiliu buvo... nužudytas mano tėvas? Betgi tai neįmanoma! Šituo vokams atplėšti skirtu niekučiu!

- Deja, mesjė Reno, tai tiesa. Mano manymu, tai idealus įnagis tokiems dalykams. Jis aštrus ir patogus.

- Kur jis? Norėčiau jį pamatyti! Jis tebėra... kūne?

- O ne, jis išimtas. Norėtumėte jį pamatyti? Tam, kad įsitikintumėte? Galimas dalykas, tai būtų ne pro šalį, nors madam jau atpažino jį. Vis dėlto... mesjė Beksai, norėčiau jus sutrukdyti...

- Gerai. Aš tuoj pat jį atnešiu.

- Ar nebus geriau, jei mesjė Reno pats nueis į daržinę? - pasiūlė Žiro. - Be abejo, jam būtina pamatyti tėvo kūną.

Krūptelėjęs jaunuolis parodė neigiamą gestą ir tardytojas atsakė:

- Ne, ne dabar. Mes pasinaudosime mesjė Bekso paslaugomis. Jis atneš peilį čia.

Komisaras išėjo. Stonoras priėjo prie Žako ir paspaudė jam ranką. Atsistojęs Puaro pataisė pakrypusią žvakidę. Tardytojas jau kažkelintą kartą skaitė paslaptingąjį meilės laišką, atkakliai kabindamasis už savo versijos apie nužudymą iš pavydo.

Staiga atsidarė durys ir į kambarį įbėgo komisaras.

- Pone tardytojau! Pone tardytojau!

- Kas gi atsitiko?

- Dingo peilis! Jo ten nėra!

- Nėra?

- Prapuolė. Stiklinis ąsotis, kuriame jis buvo, tuščias!

- Ką?! - sušukau aš. - Tai neįmanoma. Juk dar šį rytą aš jį mačiau... - žodžiai įstrigo man gerklėje.

Dabar aš atsidūriau visų dėmesio centre.

- Taip, aš mačiau peilį šį rytą, - lėtai ištariau aš. Tiksliau, prieš pusantros valandos.

- Vadinasi, jūs buvote daržinėje? Iš kur jūs gavote raktą?

- Paprašiau policininko.

- Ir jūs buvote ten? Kam jums to prireikė?

Ėmiau dvejoti, bet galų gale nusprendžiau, kad geriausia iškloti visą tiesą.

- Mesjė Otė, - pradėjau aš. - Aš padariau rimtą nusižengimą, dėl kurio turiu jus prašyti atleidimo.

- Tęskite, mesjė.

- Reikalas tas, - kalbėjau aš, trokšdamas būti bet kur, tik, žinoma, ne čia, - kad aš sutikau pažįstamą jauną ledi. Ji karštai panoro pamatyti viską, kas įmanoma, ir aš... Na, trumpai tariant, aš paėmiau raktą ir parodžiau jai lavoną.

- O! - sušuko pasipiktinęs tardytojas. - Tai, ką jūs padarėte, iš tikrųjų baisus ir rimtas nusižengimas, kapitone Hastingsai! Apskritai tai prieštarauja visoms taisyklėms. Jūs neturėjote teisės leisti sau panašios kvailystės.

- Žinau, - trumpai pasakiau aš. - Jokia bausmė nebus man per griežta, mesjė.

- Ar jūs pakvietėte šią ledi?

- Žinoma, ne. Aš ją sutikau atsitiktinai. Ji anglė, pakeliui apsistojusi Merlinvilyje, nors iki šio netikėto susitikimo aš apie tai nežinojau.

- Gerai, gerai, - švelniu tonu tęsė tardytojas, - tai prieštarauja visoms taisyklėms, tačiau ledi, be abejo, jauna ir graži... Štai ką reiškia jaunystė! - ir jis sentimentaliai atsiduso.

Ne toks romantiškas komisaras sugrįžo prie klausimo:

- Bet negi jūs išeidamas neužrakinote durų?

- Tai ir yra svarbiausia, - lėtai ištariau aš. - Būtent dėl to aš taip siaubingai save smerkiu. Mano pažįstama ėmė alpti. Aš atnešiau jai brendžio su vandeniu, po to palydėjau ją iki miesto. Susijaudinęs aš pamiršau užrakinti duris. Aš tai padariau tik sugrįžęs į vilą.

- Vadinasi, daržinė buvo neužrakinta ne trumpiau kaip dvidešimt minučių... - lėtai ištarė komisaras ir nutilo.

- Taip, - patvirtinau aš.

- Dvidešimt minučių, - susimąstęs pakartojo komisaras.

- Liūdnas faktas, - vėl sugriežtėjusiu tonu ištarė Otė. - Negirdėtas.

Staiga įsiterpė kitas balsas.

- Jums šis faktas atrodo liūdnas? - paklausė Žiro.

- Žinoma.

- O man atrodo, kad tai nuostabu, - nepiktai tarė Žiro.

Netikėto sąjungininko atsiradimas išmušė mane iš pusiausvyros.

- Nuostabu, mesjė Žiro? - dar kartą paklausė tardytojas, atsargiai tyrinėdamas jį akies krašteliu.

- Būtent.

- Bet kodėl?

- Todėl, kad dabar mes žinome, jog žudikas ar jo bendrininkas prieš valandą buvo netoli vilos. Bus keista, jeigu, žinodami tai, mes jo greitu laiku nesučiupsime, - jo balsas skambėjo grėsmingai. Žiro tęsė: - Pagrobdamas peilį, jis daug kuo rizikavo. Galimas dalykas, jis bijojo palikti pirštų atspaudus.

Puaro kreipėsi į Beksą.

- Jūs, regis, sakėte, kad pirštų atspaudų neliko?

Žiro truktelėjo pečiais.

- Galbūt peilis nebuvo pakankamai kruopščiai apžiūrėtas?

Puaro pasižiūrėjo į jį.

- Jūs neteisus, mesjė Žiro. Žudikas mūvėjo pirštinėmis. Jis turėjo būti garantuotas.

- Aš nesakau, kad tai buvo pats žudikas. Tai galėjo būti jo bendrininkas, kuris to nežinojo.

Tardytojo padėjėjas surinko nuo stalo popierius. Otė kreipėsi į mus:

- Šiandien mūsų darbas baigtas. Mesjė Reno, jeigu pageidaujate, galite perskaityti parodymus. Aš kiek įmanydamas stengiausi, kad tardymas vyktų neoficialioje aplinkoje. Aš tiriu bylas originaliu metodu, o garsusis mesjė Žiro - dar originalesnis. Dabar byla - jo patikimose rankose. Be abejo, jis suras žudikus. Keista, kad jie dar nesučiupti. Madam, leiskite man dar kartą pareikšti jums nuoširdžią užuojautą. Laimingos kloties, mesjė, - padėjėjo ir komisaro lydimas, jis pasišalino.

Puaro išsiėmė savo didžiulį, į svogūną panašų laikrodį ir pažvelgė į jį.

- Eime į viešbutį papietauti, mano drauge, - tarė jis, - ten jūs smulkiai papasakosite man apie savo neprotingą rytmetinį poelgį. Niekas į mus nežiūri. Galime išeiti neatsisveikinę.

Mes patyliukais išėjome iš kambario. Tardytojas ką tik buvo išvažiavęs savo automobiliu. Aš jau ruošiausi leistis laipteliais žemyn, tačiau mane sustabdė Puaro balsas.

- Minutėlę, mano drauge, - jis išsitraukė iš kišenės ruletę ir nutaisęs rimtą veidą ėmė matuoti hole kabantį paltą. Anksčiau aš šito palto nepastebėjau, todėl spėliojau, kad jis mesjė Stonoro arba Žako Reno nuosavybė.

Po to, kažką niūniuodamas sau po nosimi, Puaro įsidėjo ruletę į kišenę ir nusekė paskui mane į gryną orą.

12. PUARO AIŠKINASI KAI KURIUOS KLAUSIMUS

- Kodėl jūs matavote paltą? - su neslepiamu smalsumu paklausiau aš, kai mes neskubėdami ėjome iki baltumo įkaitintu keliu.

- Velniai griebtų! Tam, kad sužinočiau jo ilgį, - atšovė Puaro.

Aš pyktelėjau. Puaro įprotis viską apgaubti paslaptimi erzino mane. Aš nutilau ir pasinėriau į savo mintis. Prisiminiau madam Reno žodžius, pasakytus sūnui. "Vadinasi, tu neišplaukei? - tarė ji, o po to pridūrė: - Galų gale dabar tai jau nebeturi reikšmės".

Ką ji turėjo galvoje? Galimas dalykas, ji žino daugiau, negu mums atrodo? Ji tegia nieko nežinanti apie paslaptingąjį reikalą, kurį patikėjo sūnui jos vyras. Tačiau ar ji iš tikrųjų nieko nežino, ar slapukauja? Ar negalėjo ji aiškiai išdėstyti kai kurių klausimų? O gal jos tylėjimas - tai iš anksto kruopščiai parengto plano dalis?

Kuo ilgiau apie tai galvojau, tuo labiau įtikėjau, kad esu teisus. Madam Reno žinojo daugiau, negu pasakojo. Ją išdavė nustebimas pamačius sūnų. Buvau tikras, kad ji žino bent jau nužudymo motyvus. Tačiau kažkokie svarbūs argumentai verčia ją tylėti.

- Jūs taip giliai susimąstėte, mano drauge, - pastebėjo Puaro, pertraukdamas mano apmąstymus. - Kas gi jus taip sudomino?

Aš pasakiau jam savo išvadas, nors ir tikėjausi, kad Puaro gali pasišaipyti iš mano įtarinėjimų. Mano nuostabai, jis reikšmingai linktelėjo:

- Esate visiškai teisus, Hastingsai. Nuo pat pradžių buvau tikras, jog ji kažką slepia. Aš iš karto įtariau, kad ji, nors galbūt ir neinscenizavo nusikaltimo, tačiau jam tyliai pritarė.

- Jūs įtarėte ją? - sušukau aš.

- Na, žinoma. Faktiškai naujasis testamentas jai labai palankus. Todėl nuo pat pradžių aš atkreipiau į ją ypatingą dėmesį. Jūs galbūt pastebėjote, kad pasitaikius pirmai progai aš apžiūrėjau jos rankų riešus. Norėjau įsitikinti, ar ji ne pati užsirišo sau burną ir susirišo rankas. Deja, aš iš karto pastebėjau, jog virvės buvo taip smarkiai užsiveržusios, kad net

įsirėžė į kūną. Ir tai įrodo, jog nusikaltimo ji negalėjo padaryti viena. Tačiau galbūt ji slapta pritarė nusikaltimui arba skatino jį įvykdyti ir turėjo bendrininką. Maža to, jos pasakojimas man pasirodė girdėtas: kaukėti vyrai, kurių ji neatpažino, užuominos apie "slaptuosius dokumentus" - visa tai aš jau anksčiau esu skaitęs ar girdėjęs. Dar viena maža detalė, sustiprinusi mano įsitikinimą, kad ji nesako tiesos, - tai rankinis laikrodis, Hastingsai, rankinis laikrodis!

Vėl rankinis laikrodis! Puaro smalsiai žiūrėjo į mane.

- Jaučiate, mano drauge? Pamenate?

- Ne, - susierzinęs tariau aš, - nejaučiu ir nepamenu. Tai vėl tos pačios mįslės, kurių jūs nesiteikiate paaiškinti. Jums visada patinka iki pat paskutinės minutės ką nors slėpti.

- Nepykite, drauguži, - šypsodamasis tarė Puaro. - Jeigu norite, aš paaiškinsiu. Tačiau nė žodžio Žiro, sutarta? Jis elgiasi su manimi kaip su suvaikėjusiu seniu. Bet pažiūrėsime! Bendro reikalo labui aš jam daviau patarimą. Jeigu jis nepasinaudos juo - tai jau jo reikalas.

Aš užtikrinau Puaro, kad jis gali visiškai pasikliauti manimi.

- Gerai! Tada pajudinkime savo pilkąsias ląsteles! Sakykite, mano drauge, kada įvyko tragedija?

- Kada? Antrą valandą, na, maždaug tokiu laiku, - atsakiau aš nustebęs.

- Pamenate, madam Reno sakė, jog girdėjo du laikrodžio dūžius, kai tie žmonės dar tebebuvo kambaryje.

- Būtent. Ir, remdamiesi tuo, jūs, tardytojas, Beksas ir visi kiti, daugiau neklausinėdami, nustatėte nusikaltimo įvykdymo laiką. Bet aš, Erkiulis Puaro, teigiu, kad madam Reno meluoja. Nusikaltimas įvyko greičiausiai dviem valandomis anksčiau.

- Bet gydytojas...

- Apžiūrėję kūną, jie nustatė, kad auka mirė prieš septynetą ar dešimtį valandų. Mano drauge, dėl kokių nors priežasčių žudikams buvo labai svarbu sudaryti įspūdį, jog nusikaltimas įvyko vėliau. Ar jums teko skaityti apie laikrodžius ir žadintuvus, rodančius tikslų nusikaltimo laiką? Tam, kad laikas būtų nustatytas ne vien pagal madam Reno parodymus, kažkas pasuko rankinio laikrodžio rodykles dviem valandomis į priekį ir iš visų jėgų tėškė jį į grindis. Tačiau, kaip dažnai pasitaiko, jam nepasisekė. Stiklas sudužo, o laikrodžio mechanizmas nenukentėjo. Tai buvo pats didžiausias nusikaltėlių neapdairumas, leidžiantis manyti, jog, visų pirma, madam Reno meluoja, ir, antra, kad nusikaltėliams būtinai reikėjo pakeisti nusikaltimo laiką.

- Bet kokios galėtų būti to priežastys?

- O, čia ir glūdi visa paslaptis. Kol kas aš negaliu šito paaiškinti. Man į galvą atėjo tik viena mintis, kuri gali būti su tuo susijusi.

- Ir kokia gi ta mintis?

- Paskutinis traukinys iš Merlinvilio išvyksta septyniolika minučių pirmos.

Pamažu aš pradėjau kai ką suprasti.

- Vadinasi, jeigu nusikaltimas įvyko dviem valandomis vėliau, tai bet kuris, išvykęs šiuo traukiniu, turi neginčytiną alibi!

- Puiku Hastingsai! Jūs pataikėte į taikinį!

Aš pašokau.

- Mes galime gauti informacijos stotyje! Tikriausiai jie pastebėjo šiuo traukiniu išvažiuojančius du užsieniečius! Mes privalome tuojau pat ten nueiti!

- Jūs taip manote, Hastingsai?

- Žinoma. Eime.

Lengvu rankos prisilietimu Puaro atšaldė mano įkarštį.

- Galite eiti ten, jeigu norite, drauguži, tik nė nemėginkite užsiminti apie dviejų užsieniečių požymius.

Aš įsispoksojau į Puaro, o jis nekantriai paklausė:

- Olialia, nejaugi jūs tikite ta fantazija apie kaukėtus vyrus?

Jo žodžiai taip suglumino mane, jog aš tiesiog nežinojau, ką ir atsakyti. O jis neskubėdamas tęsė:

- Jūs tikriausiai girdėjote, kai aš sakiau Žiro, jog visos nusikaltimo detalės man yra žinomos? Tai štai, iš to seka išvada: pirmąjį nusikaltimą įvykdęs žmogus padarė ir šitą, arba žudiko pasąmonėje išliko informacija apie garsų procesą ir tai padėjo jam sudaryti būtent tokį nusikaltimo planą. Aš galiu pasakyti, kad kai... - jis nutilo.

Aš mąsčiau apie tai, ką pasakė Puaro.

- O mesjė Reno laiškas? Jame aiškiai kalbama apie paslaptį ir apie Santjagą!

- Be abejo, mesjė Reno gyvenime yra paslaptis, tuo abejoti nereikia. Beje, aš manau, kad žodis "Santjagas" - "antis", kuri nuolatos painiojasi kelyje, kad suklaidintų mus. Galimas dalykas, jis buvo panaudotas dar ir tam, kad kuo toliau nukreiptų mesjė Reno įtarinėjimus. Būkite tikras, Hastingsai, jam grėsė pavojus ne Santjage, o netoliese, Prancūzijoje.

Puaro kalbėjo taip rimtai ir taip įsitikinęs savo teisumu, jog negalėjo neįtikinti ir manęs. Vis dėlto aš pamėginau suabejoti dar kartą:

- O degtukai ir nuorūka, kurie buvo rasti netoli lavono? Iš kur jie?

Puaro veidas nušvito iš pasitenkinimo.

- Jie specialiai numesti tam, kad Žiro ir į jį panašūs apsiriktų! O, Žiro gudruolis, jis sugeba siekti savo. Kaip ir geras medžioklinis šuo. Jis toks patenkintas savimi! Valandų valandas jis šliaužiojo pilvu. "Žiūrėkite, ką suradau", - sakė jis. Po to vėl: "Ką jūs čia matote?". O aš nuoširdžiai atsakiau: "Nieko". O Žiro, didysis Žiro juokiasi ir galvoja: "Na ir idiotas šitas senis!" Bet mes dar pažiūrėsime...

Čia mano mintys sustojo ties svarbiausiu faktu.

- O kam tada ši kaukių istorija?

- Sugalvota tam, kad visus suklaidintų.

- O kas gi iš tikrųjų įvyko?

Puaro truktelėjo pečiais.

- Tai gali pasakyti vienas žmogus - madam Reno. Tačiau ji nesakys. Grasinimai ir maldavimai nepadės. Tai nuostabi moteris, Hastingsai. Kai tik aš ją pamačiau pirmą kartą, supratau, jog tai neįprasto charakterio moteris. Kaip minėjau, iš pradžių aš buvau linkęs įtarti ją. Vėliau pakeičiau nuomonę.

- Kas jus privertė tai padaryti?

- Jos nuoširdi rauda prie mirusio vyro kūno. Galiu prisiekti, kad jos klyksme buvo tikra kančia.

- Taip, - pritariau susimąstęs, - čia negalima suklysti.

- Atleiskite, mano drauge, klysti visada galima. Pasižiūrėkite į garsią aktorę, argi tai, kaip jinai vaizduoja kančią, nepribloškia jūsų? Ne, kokie bebūtų tvirti mano įsitikinimai, išvadas aš galiu daryti tik turėdamas rimtų įrodymų. Didelis nusikaltėlis gali būti ir puikus aktorius. Mano įsitikinimai pagrįsti ne emocijomis, o nenuginčijamu faktu, kad madam Reno iš tikrųjų apalpo. Aš tikrinau jos pulsą ir žiūrėjau akių vyzdžius. Tai nebuvo apgaulė - apalpimas buvo tikras ir aš įsitikinau, kad jos sielvartas ne apsimestinis. Be to, dar viena mažytė, tačiau įdomi smulkmena: madam Reno nebuvo būtina demonstruoti tokio sielvarto. Ji jau buvo nualpusi, kai tik sužinojo apie vyro mirtį, todėl antrą kartą tai vaizduoti nebuvo reikalo. Ne, madam Reno nėra savo vyro žudikė. Bet kodėl ji melavo? Apie rankinį laikrodį, apie kaukėtus žmones, dar apie kai ką. Sakykite, Hastingsai, kaip paaiškinti, kad durys buvo atrakintos?

- Na, - šiek tiek suglumęs tariau aš, - manau, jog tai - neapsižiūrėjimas. Jie pamiršo jas užrakinti.

Puaro palingavo galva ir sunkiai atsiduso.

- Tai Žiro versija. Ji manęs netenkina. Tačiau šio fakto patikrinti neįmanoma. Esu tikras, kad jie išlipo pro langą.

- Ką?

- Būtent taip.

- Bet apačioje, klombose, pėdsakų nebuvo.

- Nebuvo, bet turėjo būti. Paklausykite, Hastingsai. Kaip jūs girdėjote, sodininkas Ogiustas apsodino klombas prieš dieną iki nužudymo. Vienoje iš jų liko daugybė didelių batų pėdsakų, kitoje - nė vieno! Supratote? Kažkas buvo atėjęs ir grėbliu užlygino klombose paliktus pėdsakus.

- Bet kur jie rado grėblį?

- Ten pat, iš kur paėmė kastuvą ir sodininko pirštines, - nekantriai pasakė Puaro. - Tai paprasta.

- O kas jus verčia manyti, kad jie išlipo būtent pro langą? Juk labiau įtikėtina, kad jie įlipo pro langą, o išėjo pro duris.

- Žinoma, tai įmanoma. Ir vis dėlto aš beveik garantuotas, kad jie išlipo pro langą.

- Manau, jūs klystate.

- Galbūt, mano drauge.

Aš ėmiau galvoti apie naujus faktus ir Puaro išvadas. Prisiminiau, kaip mane stebino paslaptingos Puaro užuominos apie klombas ir rankinį laikrodį. Jo pastebėjimai tuo metu man atrodė tokie nereikšmingi.

Tik dabar aš supratau, kad, pasinaudojęs menkiausiomis smulkmenomis, jis puikiai paaiškino daugelį dalykų. Nors ir pavėluotai, aš vis dėlto pagyriau savo draugą.

- Kita vertus, - nusivylusiu balsu tariau aš, - nors mes ir žinome kur kas daugiau, negu anksčiau, tačiau dar nepriartėjome prie svarbiausiojo dalyko - kas visgi nužudė mesjė Reno?

- Taip, - žvaliai tarė Puaro. - Iš esmės mes dar labiau nutolome nuo šio klausimo.

Atrodė, jog šis faktas teikia Puaro savotišką pasitenkinimą. Priblokštas įsistebeilijau į jį. Jis pagavo mano žvilgsnį ir šyptelėjo.

Staiga netikėta mintis suspurdėjo mano smegenyse.

- Puaro! Madam Reno! Dabar aš supratau. Galimas dalykas, ji mėgina kažką apsaugoti.

Stebėdamas ramų Puaro veidą, aš supratau, kad ši mintis jau buvo atėjusi jam į galvą.

- Taip, - tarė jis susimąstęs. - Saugo arba dangsto ką nors. Arba viena, arba antra.

Kai mes įėjome į viešbutį, jis gestu parodė man, kad tylėčiau.

13. MERGINA SU NERIMU AKYSE

Kurį laiką mes valgėme tylėdami. Paskui Puaro ironiškai pasakė:

- Beje, mes visai užmiršome jūsų lengvabūdiškus poelgius. Gal papasakosite apie tai?

Pajutau, jog raustu.

- A, jūs apie tai, kas įvyko šį rytą? - man velniškai norėjosi išvengti šio pokalbio.

Tačiau tokiems triukams Puaro niekuomet nepasiduoda. Žybčiodamas akimis, jis per keletą minučių išpešė iš manęs visą istoriją.

- Štai kaip! Be galo romantiška istorija. O koks šios žavingos ledi vardas?

Teko pripažinti, jog nežinau.

- Dar romantiškiau! Iš pradžių atsitiktinis susitikimas Paryžiaus traukinyje, po to - čia. Panašu į meilę iš pirmo žvilgsnio.

- Liaukitės tyčiojęsis, Puaro.

- Vakar buvo madmuazelė Dobreil, šiandien madmuazelė... Pelenė! Be jokios abejonės, jūs turite turko širdį, Hastingsai! Jums reikia įsitaisyti haremą! - Puaro nusišypsojo.

- Nieko juokingo čia nėra. Madmuazelė Dobreil labai graži mergina ir aš ja be galo žaviuosi. Ir šito neslepiu. Ta kita - nieko ypatingo, nemanau, kad kada nors ją vėl sutiksiu.

- Jūs nesiruošiate dar kartą susitikti su šia ledi?

Paskutiniuose jo žodžiuose nuskambėjo atviras susidomėjimas ir aš pastebėjau, kaip jis įtariai dėbtelėjo į mane. Prisiminiau iškabą su didžiuliu raudonu užrašu "Viešbutis Diu Par" ir tai, kad ji pasakė: "Užeikite pas mane", ir kaip skubotai aš atsakiau: "Būtinai ateisiu".

Nutaisęs abejingą veidą, tariau:

- Ji mane kvietė užeiti, tačiau, žinoma, aš neisiu.

- Kodėl "žinoma"?

- Na, aš nenoriu.

- Jūs pasakėte, kad madmuazelė Pelenė apsistojo "Angleter" viešbutyje, ar ne taip?

- Ne, "Diu Par".

- Ak taip, aš pamiršau.

Akimirką mano galvoje kilo abejonė.

Nieko tikslaus apie viešbutį Puaro aš nekalbėjau. Žvilgtelėjau į jį ir nusiraminau. Jis pjaustė duoną mažais taisyklingais kvadratėliais ir atrodė, jog apie nieką dabar nemąsto. Tikriausiai jam pasirodė, kad aš sakiau, kur mergina apsistojusi.

Kavą mes gėrėmė verandoje, žiūrėdami į jūrą. Puaro surūkė vieną iš savo miniatiūrinių cigarečių. Po to išsiėmė iš kišenės laikrodį.

- Traukinys į Paryžių išvyksta 2.25, - pasakė jis. - Man jau laikas.

- Į Paryžių? - sušukau aš.

- Taip ir pasakiau, mano drauge.

- Jūs važiuojate į Paryžių? Kodėl?

Puaro labai rimtai atsakė:

- Ieškoti mesjė Reno žudiko.

- Jūs manote, kad jis yra Paryžiuje?

- Esu visiškai įsitikinęs, kad ne. Nepaisant to, aš privalau jo ieškoti ten. Jūs nesuprantate, kodėl, tačiau ateis laikas ir aš jums viską paaiškinsiu. Patikėkite, važiuoti į Paryžių būtina. Išvykstu trumpam. Greičiausiai grįšiu rytoj. Nesiūlau manęs lydėti. Likite čia ir stebėkite Žiro. Be to, stenkitės bendrauti su jaunuoju mesjė Reno.

- Taip, - tariau aš. - Leiskite paklausti, kaip jūs sužinojote apie intymius Žako ir Martos santykius?

- Mano drauge, aš pažįstu žmogiškąją prigimtį. Supažindinkite tokį vyriškį, kaip jaunasis Reno, ir tokią gražią merginą, kaip madmuazelė Marta, ir intymūs santykiai bus neišvengiami. Po to - ginčas su tėvu. Sprendžiant ir to, kaip Leoni nusakė jaunuolio pyktį, tai galėjo įvykti dėl pinigų arba dėl moters. Aš prisiminiau antrąjį atvejį. Ir buvau teisus.

- Jūs iš karto įtarėte, kad ji myli jaunąjį Reno?

Puaro nusišypsojo.

- Aš mačiau jos akyse nerimą. Nuo tada man madmuazelė Dobreil - mergina su nerimu akyse.

Rimtas Puaro kalbos tonas leido manyti, kad merginos akyse jis perskaitė ir dar kai ką.

- Ką jūs turite galvoje, Puaro?

- Man regis, mano drauge, kad mes greitai sužinosime. Bet aš privalau eiti.

- Aš jus palydėsiu, - pasakiau ir atsistojau.

- Nedarykite nieko panašaus. Draudžiu.

Jis buvo toks kategoriškas, jog aš su nuostaba įsistebeilijau į jį. Jis išraiškingai linktelėjo.

- Jūs mane teisingai supratote, dražuži? Iki pasimatymo.

Puaro išėjus, man pasidarė nuobodu. Aš nuėjau į pliažą ir ėmiau apžiūrinėti besimaudančiuosius, tačiau neturėjau pakankamai energijos, kad pasekčiau jų pavyzdžiu. Galima buvo įsivaizduoti, kad tarp jų, apsitempusi kokiu nors nuostabiu maudymosi kostiumėliu, krykštauja Sindrelė. Tačiau jos nesimatė. Be tikslo klampojau pakrantės smėliu. Nevalingai atėjo mintis, jog galų gale padorumas reikalauja aplankyti merginą. Tuo istorija ir baigsis. O jeigu aš nenueisiu, ji gali pati ateiti pas mane į vilą.

Taip pamąstęs, iš pliažo patraukiau į miestą. Greitai susiradau "Diu Par" viešbutį. Tai buvo gana kukli įstaiga. Labai nejauku nežinoti vardo ledi, pas kurią eini. Tam, kad nepatekčiau į kvailą padėtį, nutariau užeiti ir apsižvalgyti. Galbūt aš ją pamatysiu hole. Įėjau, tačiau jos niekur nebuvo. Palaukiau, kiek leido mano kantrybė. Po to pasikviečiau į šalį durininką ir ištiesiau jam penkis frankus.

- Noriu pamatyti ledi, kuri yra čia apsistojusi. Tai jauna, nedidelio ūgio tamsiaplaukė anglė. Aš tiksliai neprisimenu jos vardo.

Slopindamas pašaipą, vyras neigiamai papurtė galvą.

- Pas mus negyvena tokia ledi.

- Tačiau ji sakė, kad apsistojo čia.

- Mesjė tikriausiai suklydote. O greičiausiai suklydo ledi, nes ja domėjosi dar vienas džentelmenas.

- Ką jūs sakote? - nustebęs sušukau aš.

- Taip, taip, mesjė. Džentelmenas, kuris nupasakojo jos išvaizdą lygiai taip pat, kaip ir jūs.

- Kaip jis atrodė?

- Jis buvo mažo ūgio, gerai apsirengęs, švariai nusiskutęs, su šiurkščiais ūsais, jo galva buvo keistos formos, akys žalios.

Puaro! Tai štai dėl ko jis neleido man lydėti jo į stotį! Koks įžūlumas!

Būčiau dėkingas, jeigu jis nesikištų į mano reikalus. Nejaugi jis galvoja, kad man reikia priežiūros?

Padėkojęs durininkui, išėjau, vis dar tebepykdamas ant savo nepatiklaus draugo.

Tačiau kurgi yra ši ledi? Nuslopinęs pyktį, pamėginau viską išsiaiškinti. Matyt, ji suklydo, pasakydama ne to viešbučio pavadinimą. Bet vėliau man į galvą atėjo kita mintis. Ar tai buvo klaida? Galbūt ji sąmoningai nuslėpė savo vardą ir davė klaidingą adresą?

Kuo daugiau galvojau, tuo labiau linkau prie antrosios versijos.

Dėl kažkokių priežasčių ji nenorėjo, kad mūsų pažintis peraugtų į draugystę. Visa ši istorija mane giliai suerzino ir itin bjauriai nusiteikęs grįžau į "Ženevjevos" vilą. Aš nėjau tiesiai į namą, o pasukau takeliu prie daržinės ir paniuręs atsisėdau ant mažo suolelio.

Mano mintis pertraukė netoliese nuskambėję balsai. Akimirksniu supratau, kad jie sklinda iš "Margaritos" vilos sodo ir greitai artėja. Kalbėjo moteris, ir aš pažinau Martą Dobreil.

- Mielasis, - tarė ji, - nejaugi tai tiesa? Nejaugi baigėsi mūsų vargai?

- Tu juk žinai, Marta, - atsakė Žakas Reno. - Dabar mūsų niekas negali išskirti, mylimoji. Pašalinta paskutinė mūsų santuokos kliūtis. Iš manęs jau niekas tavęs neatims.

- Niekas? - sušnibždėjo mergina. - O, Žakai, Žakai, aš bijau.

Nenorėdamas klausytis įsimylėjėlių paslapčių, nusprendžiau eiti iš čia. Atsikėlęs aš pamačiau juos per tvorą. Jie stovėjo netoliese, veidais atsisukę į mane. Žakas viena ranka laikė apkabinęs merginą ir žiūrėjo jai į akis. Tai buvo graži pora: tamsiaplaukis, puikiai sudėtas jaunuolis ir jauna blyškiaveidė deivė. Jie atrodė tarsi sutverti vienas kitam, laimingi, nepaisant jų gyvenimą užtemdžiusios siaubingos tragedijos.

Tačiau merginos veidas buvo neramus. Ir, atrodo, Žakas Reno tai suprato, nes priglaudė ją prie savęs ir paklausė:

- Bet ko tu bijai, brangioji? Ko gi dabar bijoti?

Ir čia aš išvydau jos neramų žvilgsnį, apie kurį kalbėjo Puaro.

Marta tyliai sukuždėjo, bet aš įspėjau jos žodžių prasmę:

- Bijau dėl tavęs.

Aš negirdėjau, ką į tai atsakė Žakas, kadangi mano dėmesį patraukė keistas dalykas. Žalioje gyvatvorėje buvo geltonas krūmas, o tai vasaros pradžioje atrodė mažų mažiausiai neįprasta. Aš žengiau jo link, norėdamas geriau apžiūrėti, tačiau man besiartinant krūmas prasiskleidė ir aš išvydau priglaustą prie lūpų pirštą. Tai buvo Žiro.

Jis įsitempė mane į tankmę ir laikė tol, kol balsai nutilo.

- Ką jūs čia veikiate? - paklausiau aš.

- Tą patį, ką ir jūs - klausausi.

- Bet aš tai dariau netyčia!

- A! - tarė Žiro. - O aš - tyčia.

Kaip visuomet, aš juo žavėjausi ir tuo pat metu jaučiau priešiškumą. Jis įtariai apžiūrėjo mane nuo galvos iki kojų.

- Jūsų pasirodymas čia - ne į naudą. Per jus aš neišgirdau kažko svarbaus. O kur jūs dėjote savo prieštvaninį senį?

- Mesjė Puaro išvyko į Paryžių, - šaltai atsakiau aš.

Žiro žvitriai spragtelėjo pirštais.

- Vadinasi, jis išvažiavo į Paryžių! Na, gerai. Kuo ilgiau jis ten bus, tuo geriau. Bet ką jis tikisi ten surasti?

Jo balse pasigirdo nerimo gaidelė.

- Šito aš jums negaliu pasakyti, - ramiai atsakiau.

Žiro įdėmiai spoksojo į mane.

- Galimas dalykas, jam dar užteko proto, kad nepasakytų jums, - pasakė jis grubiai. - Iki pasimatymo. Aš užsiėmęs, - ištaręs šiuos žodžius, Žiro atsuko man nugarą ir be jokių ceremonijų pasišalino.

Atrodė, kad "Ženevjevos" viloje viskas apmirė. Aišku, Žiro negeidė mano kompanijos, o po to, ką paslapčiomis pamačiau, pasidarė aišku, kad aš nereikalingas ir Žakui Reno.

Grįžęs į miestą, su malonumu išsimaudžiau ir vėl nuėjau į viešbutį.

Kitą rytą pusryčiavau bufete. Valgydamas pastebėjau, kad padavėjas kalbasi su kažkokiu žmogumi, esančiu anapus durų. Jis grįžo susijaudinęs. Minutę padvejojęs, nervingai maigydamas rankoje servetėlę, padavėjas priėjo prie manęs ir išklojo:

- Atleiskite man mesjė, ar jūs turite ką nors bendro su įvykiais "Ženevjevos" viloje?

- Taip, - nekantriai atsakiau aš. - Na ir kas?

- Vadinasi, mesjė negirdėjote naujienos?

- Kokios naujienos?

- Šią naktį ten įvykdyta dar viena žmogžudystė!

- Ką!?

Palikęs nebaigtus valgyti pusryčius, aš griebiau skrybėlę ir nubėgau kiek įkabindamas. Antra žmogžudystė, o Puaro nėra! Kokia nelaimė. Ir kas gi vis dėlto nužudytas?

Aš pralėkiau pro policininkų postus. Būrelis tarnų stovėjo ant kelio, kalbėjosi ir gestikuliavo. Pagriebiau už rankos Fransuazą.

- Kas atsitiko?

- O mesjė, mesjė! Dar viena mirtis! Šiuos namus kažkas prakeikė. Taip, taip, esu įsitikinusi, kad prakeikė. Reikia prašyti pono klebono, kad jis atneštų pašventinto vandens. Nė vienos nakties daugiau nepasiliksiu po šiuo stogu. Kas žino, gal dabar jau mano eilė?

Ji persižegnojo.

- Taip, - sušukau aš, - tačiau kas nužudytas?

- Iš kur aš galiu žinoti. Vyras. Nepažįstamas. Jį rado ten, daržinėje, mažiau negu šimtas pėdų nuo tos vietos, kur buvo surastas vargšas mesjė. Ir tai dar ne viskas. Jis nudurtas! Nudurtas į širdį tuo pačiu peiliu!

14. ANTRASIS LAVONAS

Nedelsdamas apsigręžiau ir nubėgau takeliu prie daržinės. Sargybiniai pasitraukė, praleisdami mane. Tramdydamas susijaudinimą, įėjau į vidų.

Daržinėje tvyrojo prieblanda. Tai buvo skubotai suręstas pastatas, senų puodų bei įvairių įrankių saugojimo vieta. Sukrėstas to, ką pamačiau, aš stabtelėjau ant slenksčio.

Žiro, laikydamas rankoje kišeninį žibintuvėlį, keturpėsčias ropojo asla ir tyrinėjo kiekvieną žemės pėdą. Paniuręs jis dėbtelėjo į mane, po to jo veidas šiek tiek prašviesėjo.

- Jis ten, - tarė Žiro, apšviesdamas žibintuvėliu tolimą kampą.

Aš nuėjau į kitą daržinės galą. Negyvėlis gulėjo ant nugaros. Tai buvo liesas, vidutinio ūgio žmogus. Tikriausiai jam buvo ne daugiau kaip penkiasdešimt metų.

Jis vilkėjo gražų mėlyną kostiumą, matyt, siūtą gero siuvėjo. Numirėlio veidas buvo siaubingai iškreiptas, o kairėje krūtinės pusėje, ties širdimi, styrojo juoda žvilganti peilio rankena. Aš ją pažinau. Tai buvo tas pats peilis, kurį vakar ryte mačiau stikliniame ąsotyje.

- Kiekvieną minutę aš laukiu pasirodant gydytojo, - paaiškino Žiro. - Nors vargu ar jis reikalingas. Nėra jokios abejonės, kad šis žmogus miręs. Jis nudurtas į širdį, ir mirtis, ko gero, buvo staigi.

- Kada tai įvyko? Vakar vakare?

Žiro papurtė galvą.

- Vargu. Nesu medicinos ekspertas, bet šis žmogus, mano manymu, miręs daugiau kaip prieš dvylika valandų. Kada jūs matėte peilį paskutinį kartą?

- Vakar, apie dešimtą valandą ryto.

- Tuomet aš linkęs manyti, jog nusikaltimas įvykdytas vos tik jam dingus.

- Tačiau netoli daržinės nuolat vaikščiojo žmonės...

Žiro sukikeno.

- Jūs darote didžiulę pažangą! Kas jums sakė, kad jis nužudytas šioje daržinėje?

- Na, - aš susierzinau, - aš... Aš taip manau.

- Esate neeilinis seklys! Pasižiūrėkite į mirusįjį. Argi taip krenta žmogus, nudurtas į širdį? Kojos tvarkingai suglaustos, rankos prispaus-

tos prie šonų. Argi gali žmogus gulėti ant nugaros ir laukti, kada jį nudurs peiliu, nė nebandydamas priešintis? Tai juk nelogiška, ar ne? Bet pažvelkite čionai, - jis nukreipė žibintuvėlį į žemę. Minkštame grunte aš pastebėjau daugybę šluotražio paliktų žymių. - Jį čia atitempė dviese, jau mirusį. Kietame lauko grunte pėdsakų neliko, o, būdami pakankamai atsargūs, jie pasirūpino, kad jų neliktų ir čia. Bet man vis dėlto pavyko nustatyti, jog vienas iš tų dviejų - moteris.

- Moteris?

- Taip.

- Kaipgi jūs tai sužinojote, juk pėdsakai sunaikinti?

- Nors nusikaltėliai ir labai kruopščiai naikino savo pėdsakus, vis dėlto moteriškų batelių kulniukų žymės kai kur liko. O štai dar vienas įkaltis.

Pasilenkęs į priekį, jis nuėmė kažką nuo peilio rankenos ir ištiesė man. Tai buvo ilgas juodas moters plaukas, panašus į tą, kurį Puaro rado bibliotekoje ant krėslo atkaltės.

Ironiškai šypsodamasis, Žiro vėl apvyniojo jį aplink peilio rankeną.

- Mes, kiek įmanoma, palikome viską kaip buvo, - paaiškino jis. Tardytojas bus patenkintas. Ar pastebėjote dar ką nors įdomaus?

Aš buvau priverstas neigiamai papurtyti galvą.

- Pasižiūrėkite į nužudytojo rankas.

Aš pažiūrėjau. Lavono nagai buvo aplūžinėję ir bespalviai, rankų oda šiurkšti. Klausiamai žvilgtelėjau į Žiro.

- Akivaizdu, jog tai ne džentelmeno rankos, - paaiškino jis. - Tačiau apsirengęs jis, priešingai, kaip pasiturintis žmogus. Keista, ar ne?

- Labai keista, - sutikau aš.

- Be to, jo drabužiai be jokių etikečių. Ką tai reiškia?

- Ogi tai, kad šis žmogus mėgino apsimesti kuo nors kitu. Kodėl? Gal jis ko nors bijojo? Bandė bėgti? Kol kas mes šito nežinome, tačiau aišku viena: jis taip atkakliai siekė nuslėpti savo asmenybę, kaip mes siekiame ją nustatyti.

Žiro vėl pasižiūrėjo į kūną.

- Kaip ir praėjusį kartą, ant peilio rankenos pirštų atspaudų nerasta. Žudikas vėl mūvėjo pirštinėmis.

- Vadinasi, jūs manote, kad abiejų žmonių žudikas tas pats asmuo? - nekantriai paklausiau aš.

Žiro tarytum užsisklendė.

- Nesvarbu, ką aš galvoju. Pamatysim. Maršo!

Tarpduryje pasirodė policininkas.

- Kodėl iki šiol nėra madam Reno?

- Aš išsiunčiau jos pakviesti prieš ketvirtį valandos.

- Jinai jau ateina, kartu su sūnumi.

- Gerai. Tačiau jie man reikalingi po vieną.

Maršo atidavė pagarbą ir po minutės pasirodė su madam Reno. Linktelėjęs Žiro žengė jos pasitikti.

- Čionai, madam, - jis nusivedė moterį į daržinės kampą, o po to, netikėtai pasitraukęs į šalį, paklausė:

- Štai nužudytasis. Ar jūs pažįstate jį?

Žiro akys tarsi adatėlės įsmigo į madam Reno veidą. Nepraleisdamas nė menkiausio judesio, jis stengėsi perskaityti jos mintis.

Tačiau madam Reno buvo visiškai rami, netgi, man pasirodė, pernelyg rami. Ji žiūrėjo į lavoną be jokio susidomėjimo, be jokių susijaudinimo požymių.

- Aš niekuomet gyvenime nesu mačiusi šito žmogaus, - tarė ji.

- Jūs esate tuo tikra?

- Visiškai.

- Ar tai nėra vienas iš jūsų užpuolėjų?

- Ne, - man pasirodė, kad ji akimirką susvyravo. - Nemanau. Anie buvo barzdoti. Tiesa, tardytojas galvoja, kad tos barzdos netikros, tačiau vis viena - ne. Atrodė, tarsi madam Reno apsisprendė:

- Esu tikra, kad nė vienas iš tų dviejų nepanašus į jį.

- Dėkoju, madam. Tai viskas.

Madam Reno išėjo iš daržinės aukštai iškėlusi galvą. Saulė žaidė sidabrinėmis jos plaukų gijomis. Žakas Reno taip pat neatpažino lavono ir tardymo metu elgėsi visiškai natūraliai.

Žiro patyliukais krenkštelėjo. Buvo sunku nuspręsti, ar jis patenkintas, ar nusivylęs. Jis kreipėsi į Maršo:

- Ar antroji dama taip pat čia?

- Taip, mesjė.

- Tuomet įveskite ją.

"Antroji" pasirodė esanti madam Dobreil. Ji buvo pasipiktinusi ir akivaizdžiai demonstravo savo nepasitenkinimą.

- Aš protestuoju, mesjė! Tai prievarta! Kokį ryšį aš galėčiau turėti su visu tuo?

- Madam, - sausai tarė Žiro, - aš tiriu ne vieną, o dvi žmogžudystes. Kiek man žinoma, jūs galėjote įvykdyti abi.

- Kaip jūs drįstate? - sušuko madam Dobreil. - Kaip jūs drįstate mane įžeidinėti? Tai žema!

- Žema? O ką jūs pasakysite apie tai? - Žiro nuėmė nuo peilio plauką ir ištiesė jai. - Ar jūs matote, kas tai, madam? - jis priėjo prie jos arčiau. - Leiskite palyginti, ar nepanašus šis plaukas į jūsiškį?

Suspiegusi madam Dobreil atšoko atgal, jos lūpos buvo pabalusios.

- Prisiekiu, tai ne mano plaukas. Aš nieko nežinau apie nusikaltimą, tiksliau, apie abu nusikaltimus. Kiekvienas, kuris mane apkalba, meluoja. O Dieve, ką man daryti?

- Nurimkite, madam, - šaltai nutraukė ją Žiro, - kol kas jūsų niekas nekaltina. Tačiau jūs pasielgsite protingai, pasistengdama teisingai atsakyti į mano klausimus.

- Galite klausti, ką tik norite, mesjė.

- Pasižiūrėkite į numirėlį. Ar neteko jums matyti jo anksčiau?

Lengvas raudonis vėl pasirodė jos veide. Priėjusi arčiau, madam Dobreil susidomėjusi pasižiūrėjo į auką. Po to papurtė galvą.

- Aš jo nepažįstu.

Abejoti madam Dobreil nuoširdumu buvo neįmanoma. Galvos linktelėjimu Žiro ją paleido.

- Jūs paleidžiate ją? - tyliai paklausiau aš. - Ar tai protinga? Tikriausiai tas juodas plaukas yra iš jos galvos.

- Nereikia manęs mokyti, - atkirto Žiro. - Ji bus stebima. Kol kas aš nenoriu jos suimti.

Po to niūriai ir atidžiai jis vėl pažiūrėjo į kūną.

- Kaip jūs manote, ar nužudytasis panašus į ispaną? - netikėtai paklausė jis.

Atidžiai apžiūrėjau lavoną.

- Ne, man regis, tai prancūzas.

Žiro reikšmingai tarė:

- Aš irgi taip manau.

Jis minutę pastovėjo, paskui staigiu judesiu pastūmė mane į šalį ir atsiklaupęs keturpėsčias vėl ėmė tyrinėti daržinės gruntą. Žiro buvo nuostabus seklys. Niekas neišsprūdo iš jo akiračio. Pėda po pėdos vartydamas spalvotus puodus, rausdamasis senuose maišuose, jis tyrinėjo žemę. Jis susidomėjo prie durų numestu ryšuliu, tačiau jame pasirodė esąs tik suglamžytas švarkas ir kelnės. Keikdamasis Žiro numetė skudurus. Jam pasirodė įtartinos dvi poros senų pirštinių, bet galų gale jis papurtė galvą ir atidėjo jas į šalį. Po to jis grįžo prie puodų, metodiškai vartydamas juos vieną po kito. Viską išrausęs, jis atsistojo ir palingavo galvą.

Atrodė, lyg jis būtų išmuštas iš vėžių, atsidūręs aklavietėje.

Tuo metu lauke pasigirdo triukšmas ir po minutės ant slenksčio

pasirodė mūsų senas draugas tardytojas, jo padėjėjas ir komisaras Beksas. Paskutinis įėjo gydytojas.

- Tai į nieką nepanašu, mesjė Žiro! - sušuko tardytojas Otė. - Dar vienas nusikaltimas! Matyt, mes laiku nesugebėjome atskleisti šios bylos giluminių priežasčių. Ko gero, čia slypi kažkokia baisi paslaptis. Kas tapo auka šį kartą?

- Niekas negali to pasakyti, mesjė. Lavonas dar neatpažintas.

- Kur kūnas? - paklausė gydytojas.

Žiro truputį pasitraukė į šalį.

- Čia, kampe. Kaip matote, jis nudurtas į širdį peiliu, kuris vakar buvo pavogtas. Man atrodo, kad žmogžudystė įvyko iš karto po peilio vagystės. Bet dabar suteiksime žodį jums. Jūs galite laisvai paimti peilį - ant jo nėra pirštų atspaudų.

Gydytojas atsiklaupė šalia velionio, o Žiro atsisuko į tardytoją.

- Na ir galvosūkis, ar ne? Bet aš jį išnarpliosiu.

- Vadinasi, niekas neatpažįsta lavono? - susimąstęs prakošė pro dantis tardytojas. - Ar gali tai būti vienas iš žudikų? Jie galėjo susipykti tarpusavyje.

Žiro papurtė galvą.

- Šitas žmogus - prancūzas, galiu prisiekti...

Šią akimirką juos nutraukė tardytojas. Jis atrodė sutrikęs.

- Jūs sakote, kad šis žmogus nužudytas vakar ryte?

- Aš bandžiau nustatyti nužudymo laiką, remdamasis peilio vagyste, - paaiškino Žiro. - Žinoma, jį galėjo nužudyti ir vėliau.

- Vėliau? Nesąmonė! Šis žmogus mirė mažų mažiausiai prieš 48 valandas, o gal ir seniau.

Priblokšti ir nustebę, mes susižvalgėme.

15. FOTOGRAFIJOS

Gydytojo žodžiai buvo tokie netikėti, jog tiesiog apstulbino visus. Mes žiūrėjome į nužudytąjį, kuris buvo nudurtas peiliu, pavogtu vos prieš 24 valandas. O gydytojas Diuranas tebetvirtino, jog šis žmogus mirė mažų mažiausiai prieš 48 valandas! Visa tai atrodė neįtikėtina!

Mums dar nespėjus atsipeikėti po stulbinančio daktaro pareiškimo, man buvo atnešta telegrama. Atplėšęs voką pamačiau, kad ji - nuo

Puaro. Jis pranešė, kad grįžta traukiniu, kuris atvyks į Merlinvilį 12.28.

Aš dirstelėjau į laikrodį. Laiko, neskubant nukakti į stotį ir sutikti Puaro, buvo į valias. Man norėjosi kuo skubiau informuoti savo draugą apie naujus įvykius viloje.

Be abejonės, mąsčiau aš, Puaro Paryžiuje be vargo rado viską, ko ieškojo. Tai patvirtina toks greitas jo sugrįžimas. Aš negalėjau įsivaizduoti, kaip jis reaguos į naujienas, kurias jam pranešiu.

Traukinys vėlavo ir man teko be jokio tikslo vaikštinėti pirmyn - atgal po peroną. Netikėtai dingtelėjo mintis, kad galėčiau sutrumpinti laiką mėgindamas sužinoti, kas išvyko paskutiniu traukiniu iš Merlinvilio tą vakarą, kai įvyko tragedija.

Aš prisiartinau prie vyriausiojo nešiko, iš išvaizdos geraširdžio žmogaus, ir be vargo pradėjau pokalbį mane dominančia tema.

- Gėda, kad policija leidžia tokiems nusikaltėliams vaikščioti nenubaustiems, - karštai pareiškė jis.

Aš užsiminiau, jog yra prielaidų, kad nusikaltėliai išvyko iš Merlinvilio vidurnakčio traukiniu. Tačiau jis ryžtingai paneigė mano versiją. Jis buvo įsitikinęs, kad į du svetimšalius būtų tikrai atkreipęs dėmesį. Tuo traukiniu važiavo viso labo dvylika žmonių ir jis būtų užsieniečius pastebėjęs.

Kažkodėl man į galvą šovė idėja paklausti nešiką apie Žaką Reno. Galimas dalykas, mane pakurstė nerimas, nuskambėjęs mano nugirstuose Martos Dobreil žodžiuose.

Trumpai tariant, aš nelauktai paklausiau:

- Ar jaunasis Reno neišvažiavo tuo traukiniu?

- O ne, mesjė. Per pusvalandį suspėti atvykti ir išvykti - juk tai juokinga!

Aš įsmeigiau žvilgsnį į nešiką, nesuprasdamas jo žodžių prasmės. Tačiau pamažu ėmiau viską suvokti.

- Jūs pasakėte, kad mesjė Žakas Reno atvažiavo į Merlinvilį tą vakarą? - paklausiau aš jaudindamasis.

- Na, žinoma, mesjė. Paskutiniuoju traukiniu, atvykusiu be dvidešimt dvylika.

Man apsisuko galva. Vadinasi, štai kokia buvo kankinančio Martos nerimo priežastis! Bet kodėl jis tai nutylėjo? Kodėl sakė, kad tuo metu buvo Šerbure? Prisimindamas jo atvirą bernoikišką veidą, aš niekaip negalėjau prisiversti patikėti, kad jis kaip nors susijęs su nusikaltimu. Ir vis dėlto kodėl jis nuslėpė tokį svarbų faktą? Buvo aišku tik viena: Marta tai žinojo. Štai dėl ko ji buvo sunerimusi ir nekantriai klau-

sė Puaro, ar jis ką nors įtaria.

Mano svarstymus nutraukė atvykęs traukinys. Po minutės aš jau sveikinausi su Puaro. Seniokas švytėjo, nutviekstas spindulingos šypsenos, ir, užmiršęs mano anglišką santūrumą, karštai apglėbė mane stačiai perone.

- Mano mielas drauge, man pasisekė, stebuklingai pasisekė!

- Iš tikrųjų? Džiugu girdėti. O ar jūs žinote čionykštes naujienas?

- Iš kur jūs ištraukėte, kad aš galiu žinoti viską pasaulyje? Vadinasi, čia įvykiai taip pat pajudėjo? Gal narsusis Žiro jau ką nors areštavo? Galbūt net keletą žmonių? Tačiau aš padarysiu taip, jog jis liks kvailio vietoje. Kur jūs, mano drauge, mane tempiate? Kodėl mes neiname į viešbutį? Man būtinai reikia susitvarkyti savo ūsus, jie kelionės metu apgailėtinai nukaro nuo karščio. Be to, aš neabejoju, kad mano lietpaltis apdulkėjo. Ir kaklaraištis taip pat! Tiesiog būtina pasirišti kitą...

Aš pertraukiau šį nesulaikomą žodžių srautą:

- Mano mielas Puaro, pamirškite visa tai. Mes turime nedelsdami vykti į vilą. Ten įvykdyta dar viena žmogžudystė!

Man dažnai yra tekę nusivilti pranešinėjant savo draugui svarbias naujienas. Jis arba jau žinodavo jas, arba atmesdavo kaip nenaudingas tyrimui. Paprastai jis pasirodydavo esąs teisus. Bet šįsyk aš negalėjau skųstis efektu, kurį padarė mano pranešimas. Dievaži, dar nesu matęs labiau suglumusio žmogaus. Jo žandikaulis nukaro ir pražiota burna jis įsispoksojo į mane.

- Ką jūs sakote? Dar viena žmogžudystė? Ak, vadinasi, aš buvau neteisus. Apsijuokiau. Dabar Žiro gali tyčiotis iš manęs, tam jis turi puikų pagrindą.

- Vadinasi, jūs šito nesitikėjote?

- Nė už ką pasaulyje! Tai griauna mano teoriją, tai žudo ją, tai... Ak, ne! - jis sustojo kaip įbestas ir stuktelėjo sau į kaktą. - Neįmanoma. Aš negalėjau suklysti! Metodiškai atrinkti ir teisingai surikiuoti faktai viską paaiškina. Tai privalo būti tiesa! Aš teisus!

- Bet tada...

Jis pertraukė mane.

- Palaukite, mano drauge, aš turiu būti teisus, todėl nauja žmogžudystė neįmanoma, jeigu tiktai, jeigu tiktai... O, palaukite, maldauju jūsų. Nesakykite nė žodžio...

Jis truputį patylėjo, po to prabilo savo įprasta maniera - tyliu, įtaigiu balsu:

- Auka - vidutinio amžiaus vyriškis. Jo kūnas buvo surastas užrakin-

toje daržinėlėje, greta nusikaltimo vietos, ir jis jau buvo miręs ne mažiau kaip 48 valandas. Be to, jis tikriausiai nužudytas tokiu pat būdu, kaip mesjė Reno, nors nebūtinai dūriu į nugarą.

Dabar atėjo mano eilė prasižioti iš nuostabos. Per visą mūsų su Puaro pažinties laiką nesu girdėjęs tokių stebuklų. Todėl mano širdyje sukirbėjo abejonė.

- Puaro! - sušukau aš. - Jūs mane apgaudinėjate! Visa tai jūs jau esate girdėjęs.

Jis įdėmiai pažiūrėjo į mane savo tiesiu žvilgsniu.

- Nejaugi jūs netikite manimi? Aš tikrai absoliučiai nieko nesu girdėjęs. Jūs gi matėte, koks smūgis man buvo jūsų naujienos?

- Bet kaip jūs visa tai sužinojote?

- Vadinasi, aš teisus? Aš tai išmąsčiau. Mažosios pilkosios ląstelės, mano drauge, mažosios pilkosios ląstelės. Jos man pašnibždėjo. Tiktai taip ir ne kitaip galėjo įvykti antroji žmogžudystė. O dabar papasakokite man viską. Jeigu mes čia pasuksime į kairę, perkirsime golfo aikštelę ir kur kas greičiau pasieksime "Ženevjevos" vilą.

Kol mes ėjome Puaro nurodytu keliu, aš papasakojau jam viską, ką žinojau. Puaro įdėmiai klausėsi.

- Jūs sakote, kad peilis buvo paliktas žaizdoje? Įdomu! Jūs įsitikinęs, kad tai tikrai tas pats peilis?

- Esu tuo įsitikinęs. Antro tokio pagaminti neįmanoma.

- Pasaulyje nėra nieko neįmanomo. Peilių galėjo būti ir du.

Aš kilstelėjau antakius.

- Betgi tai, be abejonės, stačiai neįtikėtina. Sunku pagaminti du visiškai vienodus peilius.

- Jūs visada kalbate neapgalvojęs, Hastingsai. Kai kuriais atvejais du identiški ginklai būtų tiesiog neįmanomas dalykas. Tačiau tik ne šito atveju. Juk šis ginklas yra suvenyras, pagamintas pagal Žako Reno užsakymą. Labai įtikėtina prielaida, kad jis užsakė ne vieną peilį. Galimas dalykas, jog jis turėjo ir antrąjį, skirtą savo reikmėms.

- Tačiau niekas apie tai neužsiminė.

Puaro tonas pasidarė panašus į pamokslininko.

- Mano drauge, atliekant tokį tyrimą negalima pasikliauti tik tais faktais, kuriuos kas nors paminėjo. Apie daugelį dalykų, kurie galėtų būti svarbūs, nėra priežasčių kalbėti, ir lygiai taip pat gali būti priežasčių apie juos nekalbėti. Galite pasirinkti vieną iš šių dviejų prielaidų.

Aš nutilau. Jo žodžiai įtikino mane. Po keleto minučių mes prisiartinome prie daržinėlės. Mūsų draugai vis dar buvo ten. Su visais pasi-

sveikinęs, Puaro pradėjo apžiūrinėti.

Aš prisiminiau, kaip tai darė Žiro, ir dabar labai susidomėjęs stebėjau Puaro. Jis tik probėgšmais permetė akim bendrą vaizdą. Vieninteliai dalykai, kuriuos jis apžiūrėjo įdėmiai, buvo perplėštas švarkas ir kelnės, gulį prie durų. Žiro lūpose pasirodė gudri šypsenėlė ir, lyg būtų ją pastebėjęs, Puaro nusviedė skudurus ant grindų.

- Seni sodininko drabužiai? - paklausė jis.

- Būtent taip, - atsakė Žiro.

Puaro priklaupė šalia negyvo kūno. Jo pirštai judėjo greitai, tačiau metodiškai. Jis apžiūrėjo audinį, iš kurio buvo pasiūtas kostiumas, ir įsitikino, kad nuo drabužių nuardytos etiketės. Įdėmiausiai jis apžiūrėjo batus bei purvinus, aplūžinėjusius numirėlio rankų nagus. Atidžiai žvelgdamas į juos, jis paklausė Žiro:

- Jūs matėte juos?

- Taip, aš juos mačiau, - atsakė šis. Tariant šiuos žodžius jo veidas buvo neįžvelgiamas.

Staiga Puaro sustingo.

- Daktare Diuranai!

- Klausau! - priėjo artyn daktaras.

- Ant jo lūpų yra putų. Jūs pastebėjote tai?

- Prisipažinsiu, nepastebėjau.

- Bet dabar jūs matote jas?

- Žinoma.

Puaro vėl kreipėsi į Žiro:

- Jūs, žinoma, tai pastebėjote?

Žiro neatsakė. Puaro tęsė apžiūrą. Peilis buvo ištrauktas iš žaizdos ir įdėtas į stiklinį dėklą, stovintį greta negyvo kūno. Puaro apžiūrėjo jį, po to atidžiai ištyrinėjo žaizdą. Kai pagaliau jis pakėlė akis, jos iš susijaudinimo žėrėjo gerai man pažįstama žalia šviesa.

- Žaizda man pasirodė esanti keista! Ji nekraujavo. Be to, ant rūbų nėra dėmių. Šiek tiek sutepti peilio ašmenys, tačiau tai ir viskas. Ką jūs manote apie tai, ponas daktare?

- Aš galiu pasakyti tik tiek, kad tai visiškai nenatūralu.

- Nieko nenormalaus čia nėra. Viskas labai paprasta. Jį persmeigė peiliu po to, kai jis jau buvo nebegyvas, - rankos mostu nutildęs susirinkusiuosius, Puaro pasisuko į Žiro.

- Mesjė Žiro pritaria man, argi ne taip?

Kokia bebūtų buvusi Žiro nuomonė, jis pritarė, nė akim nemirktelėjęs. Ramiai ir kiek pabrėždamas jis pasakė:

- Žinoma, pritariu.

Vėl pasigirdo nuostabos ir susidomėjimo šūksniai.

- Tačiau kokia prasmė!? - šaukė Otė. - Smogti peiliu mirusiam žmogui! Barbariškumas! Negirdėta! Galbūt tai nesutramdoma neapykanta?

- Ne, pone tardytojau, - tarė Puaro. - Man nesunku įsivaizduoti, kad tai buvo padaryta visiškai šaltakraujiškai, siekiant sukurti tam tikrą įvaizdį.

- Kokį įvaizdį?

- Įvaizdį, kurio beveik buvo pasiekta, - atsakė Puaro orakulo tonu.

Komisaras Beksas nesuprato:

- Tai kaipgi buvo nužudytas šitas žmogus?

- Jis nebuvo nužudytas, jis mirė. Ir mirė, ponas tardytojau, jei neklystu, nuo epilepsijos priepuolio!

Šis Puaro pareiškimas vėl visus sujaudino. Daktaras Diuranas dar kartą atsiklaupė ant kelių ir pakartotinai pradėjo įdėmią apžiūrą. Pagaliau jis pakilo.

- Na ir kaip, daktare?

- Mesjė Puaro, aš pripažįstu, kad jūs teisus. Aš buvau pasukęs klaidingu keliu. Neginčijamas faktas, kad šis žmogus buvo nudurtas peiliu, nukreipė mano dėmesį nuo kitų požymių.

Puaro tapo dienos didvyriu. Tardytojas ir komisaras Beksas jį apipylė padėkomis. Puaro jiems elegantiškai linkčiojo ir, užsiminęs apie alkį ir kelionės nuovargį, pranešė apie savo ketinimą vykti į viešbutį. Mums susiruošus išeiti iš daržinės, prisiartino Žiro.

- Dar vienas įkaltis, mesjė Puaro, - tarė jis savo žemu balsu, - šis moters plaukas buvo apvyniotas aplink peilio rankeną.

- Moters plaukas!? - sušuko Puaro. - Įdomu, iš kurios moters galvos šis plaukas?

- Mane tai irgi domina, - burbtelėjo nueidamas Žiro.

- Labai jau gudrus ir užsidaręs tas Žiro, - tarė susimąstęs Puaro mums artėjant prie viešbučio. - Įdomu, kodėl jis stengiasi nukreipti mane klaidingu keliu. Moters plaukas, hm!

Mes sočiai papusryčiavome, tačiau aš pastebėjau, kad Puaro šiek tiek susikrimtęs ir išsiblaškęs. Po pusryčių mes pakilome į svetainę. Čia aš paprašiau Puaro papasakoti apie paslaptingąją išvyką į Paryžių.

- Su malonumu, mano drauge. Aš važiavau į Paryžių, kad surasčiau štai ką, - jis ištraukė iš kišenės nedidelę išblukusią laikraščio iškarpą. Joje buvo moters nuotrauka. Iškarpą jis ištiesė man. Aš šūktelėjau iš nuostabos.

- Pažinote šį veidą, mano drauge?

Aš linktelėjau. Nors buvo matyti, jog fotografuota prieš daugelį metų, be to, moters šukuosena buvo visiškai kitokia, panašumas buvo akivaizdus.

- Madam Dobreil! - sušukau aš.

- Ne visai tikslu, mano drauge. Jos pavardė tada buvo kitokia. Šis portretas - garsiosios madam Beroldi.

Madam Beroldi! Akimirksniu aš prisiminiau įžymųjį procesą žmogžudystės, sukėlusios viso pasaulio susidomėjimą.

16. BEROLDI BYLA

Maždaug dvidešimt metų prieš prasidedant šiai istorijai, Arnoldas Beroldi, kilęs iš Liono, atvyko į Paryžių lydimas gražutės žmonos ir visai dar mažylės dukrelės. Beroldi, pilnėjantis įmetėjęs vyriškis, mėgstantis džiaugtis gyvenimu, atsidavęs žavingajai savo žmonai ir neturintis nuopelnų nė vienoje srityje, buvo firmos, prekiaujančios vynu, jaunesnysis kompanionas. Firma buvo maža, ir, nors neblogai vertėsi, ypatingomis pajamomis jaunesniojo kompaniono nelepino. Beroldi šeima glaudėsi ankštame butuke ir iš pradžių gyveno labai kukliai.

Nepaisant kuklios komersanto Beroldi padėties, jo žmona sparčiai prasimušė į aukščiausius Paryžiaus visuomenės sluoksnius. Jauna ir graži, apdovanota žavingomis manieromis, madam Beroldi bematant sukėlė visuotinį susidomėjimą, ypač ėmus sklandyti gandams apie kažkokią įdomią paslaptį, gaubiančią jos gimimą. Sklido kalbos, kad ji - nesantuokinė rusų Didžiojo kunigaikščio duktė. Kiti įtikinėjo, kad ji austrų erhercogo duktė, kad santuoka buvusi tikra, nors ir nelygi. Tačiau visi pasakojimai turėjo vieną bendrą detalę: Žanos Beroldi gimimą iš tiesų gaubia kažkokia paslaptis. Smalsuolių apsupta madam Beroldi šių gandų neneigė. Priešingai, leisdavo suprasti, kad, nors ji ir priversta tylėti, visi šie gandai turi pagrindą. Artimiems draugams ji "atskleisdavo" kiek daugiau, papasakodama apie politines intrigas, vyriausybinius popierius ir nematomus pavojus, kurie jai esą gresia. Be to, ji puse lūpų prasitardavo apie būsimąjį savo tarpininkavimą perduodant Caro iždo brangenybes.

Tarp Beroldi šeimos draugų ir pažįstamų buvo jaunas advokatas

Žoržas Kono. Greitai nebebuvo paslaptis, kad patraukliojі ponia Žana visiškai pavergė jo širdį. Madam Beroldi nė nemanė atstumti jaunojo gerbėjo, tačiau niekada nepamiršdavo pabrėžti savo priklausomybės pagyvenusiam sutuoktiniui. Nepaisant to, pikti liežuviai tvirtino, kad jaunasis Kono buvo jos meilužis, ir, beje, ne vienintelis.

Beroldi šeimai pragyvenus Paryžiuje trejetą mėnesių, scenoje pasirodė dar vienas personažas. Tai buvo Hairamas P. Trepas, iš Jungtinių Valstijų kilęs labai turtingas žmogus. Jis buvo pristatytas žavingajai ir paslaptingajai madam Beroldi ir greitai tapo jos moteriškų kerų auka. Jo įsimylėjimas buvo aiškus kaip dieną, nors jis stengėsi tai nuslėpti.

Maždaug tuo pat metu madam Beroldi tapo dar "atviresnė". Keletui draugų ji patikliai prisipažino, jog labai nerimaujanti dėl vyro. Jis esą įtrauktas į dideles politines intrigas, jam patikėjus saugoti kažkokius vertingus dokumentus, slepiančius visai Europai reikšmingą "paslaptį". Šitų popierių ieškoma. Todėl madam Beroldi sakėsi visiškai praradusi ramybę ir tapusi nervinga. Ypač ją gąsdino vyro ryšiai su pavojingais Paryžiaus revoliucionieriais.

Nelaimė įvyko lapkričio 28-ąją. Moteris, kuri kasdien ateidavo gaminti valgį ir tvarkyti Beroldi kambarių, labai nustebo, radusi iki galo atlapotas buto duris. Prieš jos akis atsivėrė siaubingas reginys. Ant grindų surištomis rankomis ir kojomis gulėjo madam Beroldi ir, vargais negalais išstūmusi iš burnos kaištį, silpnai dejavo. Lovoje kraujo klane su peiliu širdy gulėjo Beroldi.

Madam Beroldi pasakojimas buvo gana paprastas. Netikėtai prabudusi, ji išvydo du virš jos pasilenkusius vyriškius. Jai nespėjus nė riktelėti, jie stvėrė ją, užkimšo burną ir surišo. Po to, reikalaudami išduoti svarbią "paslaptį", ėmė kvosti mesjė Beroldi. Tačiau bebaimis vyno pardavinėtojas griežtai atsisakė patenkinti jų prašymą. Tada vienas iš piktadarių įpykęs dūrė jam peiliu į širdį. Paėmę iš mirusiojo raktus, jie atrakino kampe stovintį seifą ir išsinešė daugybę dokumentų. Abu vyriškiai buvo su tankiomis barzdomis ir su kaukėmis. Tačiau madam Beroldi pareiškė nė kiek neabejojanti, jog tai - rusai.

Istorija sukėlė didžiulę sensaciją. Ją pavadino "Rusiškąja paslaptimi". Bėgo laikas, tačiau paslaptingųjų barzdočių surasti nepavyko. Ir kaip tik tada, kai publikos susidomėjimas jau buvo pradėjęs silpti, ėmė dėtis keisti dalykai. Madam Beroldi buvo areštuota ir apkaltinta savo vyro nužudymu.

Teismo procesas sukėlė visuotinį susidomėjimą. Kaltinamosios jaunystė ir grožis, jos paslaptinga kilmė išgarsino šią istoriją. Publika grei-

tai pasidalino į tuos, kurie buvo "už" kaltinamąją" ir tuos, kurie buvo nusiteikę "prieš". Tačiau jos šalininkai patyrė keletą stiprių smūgių: romantiška madam Beroldi praeitis, jos aristokratiškas kraujas ir paslaptingos istorijos pasirodė esą jos fantazijos vaisius. Buvo įrodyta, kad Žanos Beroldi tėvai - kuklūs ir garbingi žmonės, Liono apylinkėse prekiaujantys vaisiais. O Didysis rusų kunigaikštis, rūmų istorijos, politiniai sąmokslai - tai jos pačios sukurti mitai. Taip pat buvo įrodyta, kad Žana yra paėmusi stambias pinigų sumas iš patikėjusių išmone apie "caro iždo brangenybes". Tos brangenybės pasirodė esančios padirbtos iš paprasto molio. Visa jos gyvenimo istorija buvo be gailesčio apnuoginta. Žmogžudystės priežastimi tapo Hairamas P. Trepas, už kurio Žana nusprendė ištekėti.

Turtingasis amerikietis stengėsi laikytis šešėlyje, tačiau kryžminės apklausos metu visgi turėjo prisipažinti, kad mylėjo šią damą, ir, jei ji būtų buvusi laisva, būtų jai pasipiršęs. Žana Beroldi bandė teisintis, apeliuodama į platonišką jos ir Trepo santykių pobūdį, bet tai tik apsunkino jos padėtį. Buvo įrodyta, kad ji, dėl garbingo šio žmogaus charakterio neturėdama galimybių tapti jo meiluže, sugalvojo pasibaisėtiną planą, kaip atsikratyti pagyvenusiu, niekuo nepasižyminčiu savo vyru. Visą proceso laiką madam Beroldi išsaugojo absoliučią ramybę ir savitvardą. Ji nė karto nepakeitė parodymų. Madam Beroldi atkakliai tvirtino, kad yra kilusi iš aristokratiškos šeimos ir kad ją dar vaiką sukeitė su vaisių pardavėjo dukterimi. Ir, nors visi šie teiginiai buvo absurdiški ir niekuo nepagrįsti, daugelis žmonių besąlygiškai jais tikėjo.

Vis dėlto prokuroras buvo nepermaldaujamas. Jis įrodė, kad "rusai su kaukėmis" tebuvo mitas, o nusikaltimą įvykdė pati madam Beroldi su savo meilužiu Žoržu Kono. Buvo išduotas orderis Kono areštui, tačiau jis labai gudriai ir pačiu laiku išnyko. Ekspertizė nustatė, kad virvės, pančiojusios madam Beroldi, buvo prastai surištos ir ji galėjo lengvai išsilaisvinti.

Baigiantis procesui, prokuroras gavo laišką, išsiųstą Paryžiuje. Jis buvo nuo Žoržo Kono. Nuslėpdamas savo buvimo vietą, jis atvirai prisipažino įvykdęs nusikaltimą. Kono teigė buvęs kurstomas madam Beroldi. Nusikaltimą jie sugalvoję drauge. Patikėjęs, kad madam Beroldi vyras žiauriai su ja elgiasi, ir iki beprotybės apakintas aistros, jis smeigė mirtiną dūrį, turėjusį išvaduoti mylimą moterį iš nekenčiamų pančių. Kono buvo įsitikinęs, kad ir jis yra beprotiškai mylimas. O dabar, sužinojęs apie Hairamą P. Trepą, jis suprato, kad moteris, kurią mylėjo, jį išdavė! Ne dėl jo ji troško laisvės, o tam, kad galėtų ištekėti už turtuolio. Ji

pavertė jį savo įrankiu. O dabar, praregėjęs ir degdamas pavydu, jis nutarė jai atkeršyti, papasakodamas laiške visą tiesą. Ir tada madam Beroldi įrodė, kad ji - nepaprasta moteris. Nesvyruodama ji atsisakė ankstesnės savo versijos ir prisipažino, jog tikrasis žudikas yra Žoržas Kono. Apakintas meilės, jis įvykdė šį nusikaltimą, pagrasinęs, kad jei ji netylėsianti, jis žiauriai atkeršysiąs. Įbauginta grasinimų, ji tylėjo. Be to, ji bijojusi pasakyti teisybę ir todėl, kad ją galėjo įtarti kaip bendrininkę. Tačiau ji buvo tvirtai pasiryžusi nutraukti visus ryšius su savo vyro žudiku. Už tai Kono ir atkeršijo jai, parašydamas kaltinamąjį laišką. Ji iškilmingai prisiekė, kad nedalyvavo ruošiant nusikaltimą. Ji paprasčiausiai pabudo tą neužmirštamą naktį ir išvydo Žoržą Kono su kruvinu peiliu rankoje.

Teisėjai sutriko, suprasdami, kad vargu ar galima visiškai pasikliauti madam Beroldi pasakojimu. Tačiau ši moteris, kurios pasakomis apie rūmų intrigas taip lengvai patikėdavo visi aplinkiniai, buvo apdovanota talentu įtikinti. Ašarotu veidu ji kalbėjo apie savo kūdikį, moterišką garbę, troškimą dėl dukrelės išsaugoti savo reputaciją. Ji prisipažino, kad dėl to, jog Žoržas Kono buvo jos meilužis, ji jaučia moralinę atsakomybę už įvykdytą žmogžudystę, tačiau tik prieš Dievą, tik prieš Jį! Ji žinojo, kad sunkiai nusikalto, neišdavusi Kono iki teismo, tačiau, pasakė ji palūžusiu balsu, šito nebūtų padariusi nė viena moteris. Jinai mylėjo jį! Argi galėjo ji, užgniaužusi šį galingą jausmą, pasiųsti mylimąjį ant ešafoto? Ji daug kuo nusikalto, tačiau ne siaubinga žmogžudyste, kuria mėginama ją apkaltinti.

Kaip ten bebūtų, jos žavesys ir apsukrumas nugalėjo. Pasibaigus procesui, apie madam Beroldi daugiau niekas nieko negirdėjo. Pasiėmusi su savimi kūdikį, ji išvyko iš Paryžiaus ir pradėjo naują gyvenimą.

17. MES TĘSIAME TYRIMĄ

Aš papasakojau Beroldi istoriją. Žinoma, visų detalių neprisiminiau. Nepaisant to, manau, kad mano pasakojimas buvo gana nuoseklus. Kitados jis sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą ir buvo smulkiai aprašytas angliškuose laikraščiuose, iš kurių aš viską ir sužinojau.

Vieną akimirksnį man pasirodė, kad dabar jau viskas aišku. Prisipažinsiu, esu labai impulsyvus. Puaro smerkė mano įprotį daryti skubo-

tas išvadas. Tačiau, manau, šiuo atveju tai galima pateisinti. Mane bematant sužavėjo stebuklingas Puaro atradimas.

- Puaro! - sušukau aš. - Sveikinu jus. Dabar aš viską supratau.

- Jeigu taip yra iš tiesų, tai aš tegaliu jus pasveikinti, mano drauge. Juk ne taip jau dažnai jūs pasižymite greita nuovoka, ar ne?

Aš pajutau šiokį tokį susierzinimą.

- Na, užteks, nepilkite druskos ant maudžiančių žaizdų. Jūs visą tą laiką su savo užuominomis buvote toks velniškai paslaptingas, kad kiekvienas, manimi dėtas, nesuvoktų, ką jūs turite galvoje.

Puaro kaip visada nekantriai užsitraukė savo miniatiūrinę cigaretę. Paskui pažiūrėjo į mane.

- Na, jei jau dabar viską žinote, mano drauge, tai pasidalinkite su manimi tuo, ką jūs supratote.

- Nagi, tai, kad madam Dobreil-Beroldi nužudė Reno. Abiejų nusikaltimų tapatumas, be jokių abejonių, tai įrodo.

- Vadinasi, jūs manote, kad madam Beroldi buvo išteisinta per klaidą? Kad faktiškai ji buvo kalta dėl kurstymo nužudyti savo vyrą?

Aš išplėčiau akis.

- Na, žinoma! O argi jūs ne taip manote?

Puaro perėjo per kambarį, pataisė kėdę ir po to susimąstęs tarė:

- Taip, mano nuomonė tokia pati. Bet jokių "žinoma" čia negali būti, mano drauge. Kalbant juridiniais terminais, madam Beroldi nekalta.

- Galimas dalykas, jog nekalta dėl ano nusikaltimo. Bet tik ne dėl šito.

Puaro atsisėdo, mąsliai žvelgdamas į mane.

- Vadinasi, jūs tvirtai įsitikinęs, Hastingsai, kad madam Dobreil nužudė Reno?

- Taip.

- Bet kodėl?

Jis sviedė man šį klausimą taip netikėtai, kad aš buvau priblokštas.

- Kaip, kodėl? - pradėjau mikčioti. - Na, todėl, kad... - čia aš nutilau.

Puaro palingavo galvą.

- Na, matote, jūs iš karto užplaukėte ant povandeninės uolos. Kam madam Dobreil prireikė nužudyti Reno? Mes neaptinkame net paaiškinimo šešėlio. Jo mirtis nedavė jai jokios naudos. Jei žiūrėsime į ją kaip į meilužę ar šantažuotoją, pamatysime, kad ji absoliučiai pralaimėjo. Žmogžudysčių be priežasčių nebūna. Pirmasis nusikaltimas buvo kitokios kilmės. Tada ją masino turtingas jaunikis, kuris norėjo užimti vyro vietą.

- Pinigai ne vienintelė nusikaltimų priežastis, - protestavau aš.

- Teisingai, - ramiai sutiko Puaro. - Žmogžudystės turi daugybę priežasčių. Tai gali būti, pavyzdžiui, aistra arba rezultatas įkyrios idėjos, užvaldžiusios liguistos psichikos žmogžudį. Juk žudymo manija egzistuoja taip pat, kaip ir religinis fanatizmas. Tačiau mūsų atveju šios versijos visiškai netinka.

- O nusikaltimas dėl meilės? Tai mums irgi netinka? Jeigu madam Dobreil buvo Reno meilužė, jei ji pajuto, kad jo prieraišumas silpsta, arba kokios nors aplinkybės sužadino jai pavydą, argi ji įtūžio minutę negalėjo smogti jam peiliu?

Puaro palingavo galvą.

- Jeigu - įsidėmėkite, aš sakau "jeigu" - madam Dobreil buvo Reno meilužė, jam nebuvo laiko imti bodėtis ja. Šiaip ar taip, dėl jos charakterio jūs klystate. Tai moteris, galinti suvaidinti didžiulį emocinį stresą. Ji nuostabi aktorė. Tačiau, žvilgtelėjus atidžiau, matyti, jog jos gyvenimo kelias nebuvo rožėmis klotas. Visą gyvenimą ji buvo priversta būti atsargi ir gerai apskaičiuoti savo emocijas ir veiksmus. Ji sumanė nužudyti vyrą ne todėl, kad galėtų būti kartu su savo jaunu meilužiu. Jos tikslas buvo turtingas amerikietis, už kurį, galimas dalykas, ji nė skatiko neduotų. Jeigu ji tą nusikaltimą padarė dėl išskaičiavimo, tai ir antrąjį galėjo įvykdyti dėl naudos. O šiuo atveju naudos nėra. Be to, kaip jūs paaiškintumėte tai, kad buvo iškastas kapas? Juk tai - vyro darbas.

- Ji galėjo turėti bendrininką, - daviau pasiūlymą, nenorėdamas skirtis su savo idėja.

- Norėčiau suabejoti dar vienu dalyku. Jūs kalbėjote apie šių dviejų nusikaltimų panašumus. Kuo gi jie pasireiškia?

Spoksojau į jį nustebęs.

- Betgi, Puaro, juk jūs pats tai pastebėjote. Kaukėtų vyrų istorija, paslaptis, valstybiniai dokumentai!

Puaro šyptelėjo.

- Prašau jūsų taip nesipiktinti. Aš nieko neneigiu. Abiejų istorijų aplinkybės yra panašios. O dabar prisiminkite dar vieną įdomią detalę. Juk ne madam Dobreil mums papasakojo šią istoriją. Ją mums papasakojo madam Reno. Nejaugi ji - madam Dobreil sąjungininkė?

- Tiesiog nesinori tikėti, - lėtai tariau aš. - Bet jeigu tai pasitvirtintų, madam Reno galima būtų laikyti pačia įstabiausia aktore pasaulyje.

- Ta-ta-ta, - nekantriai ištarė Puaro. - Vėl jus valdo ne logika, o jausmai. Kuomet protingai nusikaltėlei reikia tapti apsukria aktore, ji dažniausiai savo vaidmenį suvaidina puikiai. Tačiau mūsų atvejis šiek tiek kitoks. Aš taip pat netikiu, kad madam Reno yra madam Dobreil

sąjungininkė dėl kelių priežasčių, kurias jau išvardijau. Todėl atmeskime šią galimybę ir mes priartėsime prie tiesos, kuri kaip visuomet yra labai įdomi ir viliojanti.

- Puaro! - sušukau aš. - Ką jūs dar žinote?

- Mano drauge, jūs privalote pats daryti išvadas. Juk jūs žinote faktus! Pasitelkite pagalbon savo pilkąsias ląsteles. Mąstykite ne kaip Žiro, o kaip Puaro.

- Jūs įsitikinęs?

- Mano drauge, buvo momentų, kai aš pasirodžiau esąs tiesiog kvailys. Bet pagaliau aš daug ką aiškiai supratau.

- Jums žinoma viskas?

- Aš aptikau tai, ką mesjė Reno norėjo, kad aš rasčiau.

- Ir jūs jau žinote, kas žudikas?

- Aš žinau vieną žudiką.

- Ką jūs norite tuo pasakyti?

- Kad čia ne vienas nusikaltimas, o du. Pirmąjį aš išsiaiškinau, o dėl antrojo, prisipažinsiu, dar nesu tikras.

- Tačiau, aš prisimenu, jūs sakėte, kad žmogus, rastas daržinėje, mirė natūralia mirtimi?

- Ta-ta-ta! - Puaro vėl sušuko savo mėgiamą šūkį, reiškiantį nekantravimą. - Jūs vis dar neprisimenate. Nusikaltimas gali būti be žudiko, bet šiems dviems nusikaltimams būtina turėti du negyvus kūnus.

Jo žodžiai taip sukrėtė mane sveiko proto stoka, kad aš žvilgtelėjau į Puaro su tam tikru nerimu. Bet jis atrodė visiškai normalus. Staiga jis pakilo ir priėjo prie lango.

- O štai ir jis, - tarė Puaro.

- Kas?

- Žakas Reno. Aš pasiunčiau jam į vilą raštelį ir paprašiau ateiti čia.

Tai pakeitė mano minčių tėkmę ir aš paklausiau Puaro, ar jis žinojo, kad Žakas Reno buvo Merlinvilyje tą naktį, kai įvyko nusikaltimas. Aš tikėjausi, kad mano įžvalgusis draugas sutriks, tačiau ir šį sykį jis buvo informuotas. Puaro, pasirodo, taip pat apie tai teiravosi stotyje.

- Ar jūs tik negalvojate... - pradėjau aš ir sustojau. - Ak, ne, tai būtų pernelyg baisu!

Puaro klausiamai pažiūrėjo į mane, bet aš nieko daugiau nekalbėjau. Man paprasčiausiai dingtelėjo mintis, kad šioje istorijoje tiesiogiai ar netiesiogiai įpainiota septynetas moterų: madam Reno, madam Dobreil ir jos duktė, paslaptingoji viešnia ir trys tarnaitės; o vyriškis buvo tik vienas, išskyrus senąjį Ogiustą, kurį vargu ar tikslinga būtų priskaičiuo-

ti. Ir tas vienintelis buvo Žakas Reno... Juk kapą iškasti galėjo tik vyras.

Aš neturėjau laiko toliau rutulioti šią siaubingą mintį, kadangi į kambarį įėjo Žakas Reno.

Puaro jį pasitiko dalykiškai:

- Prisėskite, mesjė. Aš labai apgailestauju, kad esu priverstas jus trukdyti. Bet jūs tikriausiai suprantate, kad vilos atmosfera ne itin man palanki? Mūsų su mesjė Žiro požiūriai nesutampa. Jis nelabai mandagiai elgiasi su manimi, o aš, kaip jūs suprantate, netrokštu, kad jis pasinaudotų tais mažais atradimais, kuriuos aš galiu padaryti.

- Be abejonės, mesjė Puaro, - pasakė jaunuolis. - Tas Žiro - grubus storžievis, ir aš norėčiau jį pamatyti nugalėtą.

- Taigi ar galiu paprašyti jūsų nedidelės paslaugos?

- Žinoma.

- Aš paprašysiu jus nueiti į stotį ir nuvažiuoti traukiniu iki Abalako. Paklauskite, ar nusikaltimo dieną du užsieniečiai nebuvo palikę saugojimo kameroje lagamino. Tai maža stotis, todėl tarnautojai tikriausiai prisimins tokį atvejį.

- Gerai, - tarė suintriguotas jaunuolis, pasiruošęs tuoj pat vykdyti užduotį.

- Aš ir mano draugas, deja, būsime užsiėmę kitoje vietoje, - atsakė Puaro. - Traukinys išvyksta po ketvirčio valandos, ir aš paprašysiu jūsų negrįžti į vilą, nes nenoriu, kad Žiro sužinotų apie šią užduotį.

- Aš eisiu tiesiai į stotį.

Jaunuolis pakilo, tačiau Puaro sustabdė jį.

- Vieną minutę, mesjė Reno, norėčiau užduoti jums nedidelį klausimėlį, kuris man neduoda ramybės. Kodėl jūs nepasakėte mesjė Otė, jog tą naktį, kai įvyko nusikaltimas, jūs buvote Merlinvilyje?

Žako Reno veidas įgavo violetinę spalvą. Jam vos pavyko susivaldyti.

- Jūs klystate. Aš buvau Šerbure. Tai, beje, ir sakiau šį rytą tardytojui.

Puaro atidžiai pasižiūrėjo į Žaką, jo akys susiaurėjo.

- Tačiau šią mano "klaidą" patvirtina geležinkelio stoties tarnautojai. Jie sako, kad jūs atvažiavote traukiniu 11.40.

Minutę Žakas Reno tylėjo, po to prislopintu balsu prabilo:

- O jeigu aš ir būčiau buvęs čia? Tikriausiai jūs nesiruošiate manęs apkaltinti savo tėvo nužudymu? - įžūliai paklausė jis.

- Aš norėčiau, kad jūs pasakytumėte savo sugrįžimo priežastį.

- Tai labai paprasta. Aš atvažiavau pasimatyti su savo sužadėtine - madmuazele Dobreil. Manęs laukė ilga kelionė ir aš nežinojau, kada iš

jos sugrįšių. Prieš išvykdamas aš norėjau ją pamatyti.

- Ir jūs pamatėte ją? - Puaro įsisiurbė žvilgsniu į jaunuolio veidą.

Stojo ilga pauzė. Paskui jis tarė:

- Taip.

- O po to?

- Supratęs, kad pavėlavau į paskutinį traukinį, nuėjau pėsčias į Sen Bovė ir ten pasisamdžiau automobilį, kad galėčiau grįžti į Šerburą.

- Sen Bovė? Tai 15 kilometrų nuo čia. Ilgas pasivaikščiojimas, mesjė Reno!

- Aš... norėjau pasivaikščioti.

Puaro linktelėjo galvą, tarsi leisdamas suprasti, kad jis priima šį paaiškinimą. Žakas Reno pasiėmė skrybėlę bei lazdelę ir išėjo. Akimirksniu Puaro pašoko:

- Greičiau, Hastingsai! Mes eisime paskui jį.

Išlaikydami padorų atstumą iki Žako, mes sekėme jį Merlinvilio gatvėmis. Tik kai Puaro įsitikino, kad Žakas pasuko stoties link, sustojo.

- Viskas gerai. Jis pakibo ant kabliuko. Jis važiuos į Abalaką ir klausinės apie mistinį lagaminą, kurį paliko mistiški užsieniečiai. Taip, mano drauge, tai nedidelis mano triukas.

- Jūs norėjote kurį laiką juo atsikratyti? - sušukau aš.

- Jūsų įžvalgumas šį kartą nuostabus, Hastingsai! O dabar eime į "Ženevjevos" vilą.

18. ŽIRO VEIKIA

- Beje, Puaro, - tariau aš, kai mes žingsniavome įkaitusiu dulkėtu keliu, - aš griežiu ant jūsų dantį. Neabejoju, kad jūs linkite man tik gero, tačiau, garbės žodis, nesuprantu, kodėl ėjote į "Diu Par" viešbutį, neperspėjęs manęs?

Puaro dėbtelėjo į mane.

- O iš kur jūs žinote, kad aš ten buvau? - paklausė jis.

Stojo nejauki tyla ir aš pajutau, kaip skruostus užliejo raudonis.

- Aš atsitiktinai užsukau ten, - paaiškinau kiek oriau.

Laukiau iš Puaro pašaipos, tačiau labai nustebau, kai jis su neįprastu rimtumu palingavo galva.

- Prašau atleisti, jeigu aš kuo nors įžeidžiau jūsų jausmus. Bet, pa-

tikėkite, aš darau viską, kad byla būtų kuo greičiau išnarpliota.

- Aš tai suprantu, - tariau, sugėdintas jo atsiprašinėjimo. - Žinau, kad jūs imate giliai į širdį mano nesėkmes. Tačiau savimi aš galiu puikiai pasirūpinti pats.

Atrodė, jog Puaro norėjo dar kažką pasakyti, tačiau susilaikė.

Kai mes priėjome vilą, Puaro pasuko daržinės, kurioje buvo rastas antrasis lavonas, link. Tačiau jis nėjo į vidų, o patraukė prie netoliese esančio suolelio, apie kurį kalbėjau anksčiau. Puaro susimąstęs pasižiūrėjo į jį, o po to ėmė atidžiai matuoti žingsniais atstumą iki gyvatvorės, skiriančios "Ženevjevos" vilą nuo "Margaritos" vilos. Visą tą laiką jis linkčiojo galva. Stabtelėjęs prie gyvatvorės, jis praskleidė rankomis krūmus.

- Jeigu mums pavyks, - sukuždėjo jis man per petį, - madmuazelė Marta gali pasirodyti sode. Man norėtųsi pasikalbėti su ja, tačiau aš nenorėčiau daryti oficialaus vizito į "Margaritos" vilą. Rodos, viskas gerai, štai ir jinai. Madmuazele! Š-š! Prašau jūsų prieiti arčiau.

Aš stovėjau šalia Puaro. Nustebusi Marta Dobreil pribėgo prie gyvatvorės.

- Vieną žodelį, madmuazele, jeigu galima?

Marta tylomis linktelėjo, jos akyse matėsi baimė ir nerimas.

- Madmuazele, ar pamenate, kaip bėgote paskui mane keliu tą dieną, kai aš apsilankiau jūsų namuose su tardytoju? Jūs tada klausėte, ką aš įtariu.

- O jūs atsakėte, jog įtariamieji - du čiliečiai, - ji pasitaisė plaukus ir prispaudė kairę ranką prie krūtinės.

- Ar nenorite šio klausimo pakartoti, madmuazele?

- Ką jūs norite tuo pasakyti?

- Štai ką. Jeigu jūs vėl užduotumėte tą patį klausimą, aš jums atsakyčiau kitaip. Įtariamasis ne čilietis.

- Kas gi?! - jos pusiau pravertos lūpos vos ištarė šiuos žodžius.

- Mesjė Žakas Reno.

- Kas?! - sušuko ji. - Žakas? Tai neįmanoma. Kas drįsta jį įtarinėti?

- Žiro!

- Žiro! - merginos veidas papilkėjo. - Aš bijau šito žmogaus. Jis piktas. Jis... Jis... Jis... - netikėtai ji nutilo. Iš ryžtingos Martos išvaizdos matėsi, jog ji telkė jėgas. Tuo metu aš supratau, kad ji pasiryžusi kovoti. Puaro ją sekė taip pat atidžiai.

- Jūs tikriausiai žinote, kad žmogžudystės naktį Žakas buvo čia? - paklausė Puaro.

- Taip, - atsakė ji negalvodama. - Jis man tai sakė.

- Labai blogai, kad jis nuslėpė šį faktą, - rimtai tarė Puaro.

- Taip, taip, - greitai sutiko mergina. - Bet mes neturėtume gaišti laiko apgailestavimams. Mes turime kaip nors jį gelbėti. Jis nekaltas. Tačiau tai nieko nereiškia Žiro, kuriam svarbu išgarsėti. Jam dabar būtina ką nors suimti ir suimtasis bus Žakas.

- Faktai liudija prieš jį, - tęsė Puaro. - Ar jūs tai suprantate?

Ji pasižiūrėjo jam tiesiai į veidą ir atsakė:

- Aš ne kūdikis, mesjė. Esu drąsi ir galiu žvelgti tiesai į akis. Tačiau jis nekaltas ir mes privalome jį išgelbėti.

Ji kalbėjo su kažkokia nevilties gaidele, po to paniuro, nutilo ir pasinėrė į savo mintis.

- Madmuazele, - nutraukė tylą Puaro, atidžiai žiūrėdamas į merginą, - o ar neslepiate jūs ko nors? Galbūt norėtumėte tai papasakoti mums?

Ji nesupratingai linktelėjo.

- Taip, kai ką. Bet vargu ar jūs patikėsite - tai atrodo taip absurdiška.

- Bet, šiaip ar taip, papasakokite mums, madmuazele.

- Na, mesjė Žiro ieškojo žmogaus, kuris galėtų atpažinti štai ten gulintį lavoną, - ji linktelėjo galva į daržinės pusę. - Jis kvietė daugelį, taip pat ir mane. Nužudytojo aš neatpažinau. Bent jau negalėjau atpažinti tuo metu. Tačiau nuo to laiko vis galvojau...

- Ir ką gi?

- Tai atrodo labai keista, tačiau esu beveik tikra. Papasakosiu viską iš eilės. Tą rytą, kai mesjė Reno buvo nužudytas, aš vaikščiojau čia, sode, ir staiga išgirdau vyriškus balsus. Aš praskleidžiau krūmus ir pasižiūrėjau. Du vyrai ginčijosi. Vienas iš jų buvo mesjė Reno, o kitas - valkata, apsitaisęs šlykščiais skudurais. Jis tai skundėsi, tai grasino. Supratau, kad jis prašo pinigų. Tačiau tuo metu mane pakvietė mama ir aš nuėjau. Štai ir viskas. Bet dabar esu beveik tikra, kad šis valkata ir negyvas žmogus daržinėje - vienas ir tas pats asmuo.

Puaro sušuko:

- Bet kodėl jūs apie tai nepapasakojote Žiro, madmuazele?!

- Dėl to, kad iš pradžių aš tik pagalvojau, jog jo veidas man šiek tiek pažįstamas. Jis gi buvo aprengtas gerais drabužiais, nors aiškiai priklausė vargetų luomui. Bet, pasakykite, mesjė Puaro, ar negali būti taip, kad šis valkata užpuolė mesjė Reno ir, nužudęs jį, pasiėmė drabužius bei pinigus?

- Įdomi mintis, madmuazele, - lėtai pratarė Puaro. - Tiesa, ji palieka daug neaiškumų, tačiau, be abejo, tai - idėja. Aš apie tai pagalvosiu.

Iš namo kažkas pašaukė Martą.

- Mama, - sukuždėjo jinai. - Aš turiu eiti, - ir ji prądingo tarp medžių.

- Eime, - tarė Puaro ir paėmęs mane už parankės nuvedė vilos link.

- Ką jūs galvojate iš tikrųjų? - smalsiai paklausiau aš. - Ar teisingas šis pasakojimas? O gal mergina sugalvojo jį, norėdama nukreipti įtarimą nuo savo draugužio?

- Tai keistas pasakojimas, - atsakė Puaro. - Tačiau aš tikiu jo neabejotinu teisingumu. Madmuazelė Marta nesąmoningai pasakė mums tiesą ir apie Žaką Reno. Ar jūs pastebėjote jo svyravimą, kuomet aš paklausiau, ar jis matė Martą Dobreil nusikaltimo naktį? Jis patylėjo ir tik po to ištarė: "Taip". Aš įtariau jį meluojant. Man būtinai reikėjo susitikti su madmuazele Marta prieš tai, kol jis ją perspės. Reikalingą informaciją man suteikė trys trumpi žodeliai. Kai aš paklausiau, ar ji žinanti, kad Žakas Reno tą naktį buvo čia, ji atsakė: "Jis man tai sakė". O dabar, Hastingsai, būtų įdomu sužinoti, ką tą kupiną įvykių vakarą čia veikė Žakas Reno, ir, jeigu jis nesusitiko su madmuazele Marta, tai su kuo jis susitiko?

- Garbės žodis, Puaro! - sušukau aš pasipiktinęs. - Nejaugi jūs tikite, kad toks jaunuolis gali nužudyti savo tėvą?

- Mano drauge, - švelniai tarė Puaro, - jūs tebeskrajojate debesyse. Man teko matyti motinų, kurios žudė savo mažus vaikus, norėdamos gauti draudimą! Po to galima patikėti viskuo, kuo tik nori.

- O motyvas?

- Žinoma, pinigai. Pamenate, juk Žakas Reno buvo tikras, kad po tėvo mirties jam atiteks pusė jo turtų.

- O valkata? Koks jo vaidmuo?

Puaro truktelėjo pečiais.

- Žiro tikriausiai pasakys, kad tai buvo bendrininkas, padėjęs jaunajam Reno įvykdyti nusikaltimą ir kurį jis galiausiai pašalino kaip liudininką.

- O plaukas ant kinžalo rankenos? Juk ten buvo moters plaukas!

- O-o... - šypsodamasis nutęsė Puaro. - Su tuo Žiro gali nesutikti. Sprendžiant iš jo kalbos, tai visai ne moters plaukas. Žiro gali tai tvirtinti, kadangi mūsų laikais daugumos jaunuolių šukuosenos panašios į moterų.

- Ir jūs taip pat tikite, kad tai buvo ne moters plaukas?

- Visai ne, - atsakė Puaro keistai šypsodamasis. - Tiesiog aš žinau, kad šis plaukas yra moters. Maža to, žinau, kokios moters!

- Madam Dobreil! - sušukau aš įsitikinęs.

- Galimas dalykas, - tarė Puaro, pašaipiai žiūrėdamas į mane.

Tačiau aš neleidau sau pratrūkti.

- Ką gi mes dabar darysime? - paklausiau aš, kuomet mes įėjome į "Ženevjevos" vilos holą.

- Norėčiau apžiūrėti Žako Reno daiktus. Štai kodėl aš norėjau atsikratyti juo keletui valandų.

- O argi Žiro jų dar neapžiūrėjo? - nustebau aš.

- Žinoma, apžiūrėjo. Jis konstruoja savo kaltinimą kaip bebras užtvanką - su mirtinu įkarščiu. Tačiau tikriausiai jis neieškojo tų daiktų, kurie domina mane. Jis neįvertintų jų svarbos, net jeigu jie būtų pasipainioję jam po akimis. Pradėkime.

Kruopščiai, neskubėdamas Puaro atidarinėjo dėžę po dėžės ir atidžiai apžiūrinėjo jų turinį. Po to tiksliai ta pačia tvarka dėliojo viską atgal. Tai buvo nepaprastai nuobodi ir monotoniška procedūra. Jis knaisiojosi tarp apykaklių, pižamų ir kojinių. Automobilio burzgimas privertė mane prieiti prie lango. Nedelsdamas sušukau:

- Puaro! Atvažiavo automobilis! Jame Žiro, Žakas Reno ir du žandarai!

- Prakeikimas! - sumurmėjo Puaro. - Šitas galvijas, vardu Žiro, negalėjo palaukti! Aš nebesuspėsiu gerai patikrinti paskutinės dėžės. Paskubėkime.

Be jokių ceremonijų jis iškratė ant grindų iš dėžės daiktus. Čia daugiausia buvo kaklaraiščių ir nosinių. Netikėtai Puaro triumfuodamas stvėrė mažą kartoninį kvadratą. Matyt, tai buvo fotografija. Įsikišęs ją į kišenę, jis grūdo į dėžę daiktus kaip papuolė ir, sugriebęs mane už rankos, ištempė iš kambario laiptais žemyn. Hole stovėjo Žiro, apžiūrinėdamas suimtąjį.

- Laba diena, mesjė Žiro, - nusišypsojo Puaro. - Ką jūs čia turite?

Žiro linktelėjo galva Žako pusėn.

- Jis bandė sprukti, tačiau aš numačiau tai. Žakas Reno įtariamas nužudęs savo tėvą.

Puaro staigiai pasisuko į jaunuolį, kurio veidas buvo pelenų pilkumo. Jis stovėjo vangiai atsišliejęs į durų staktą.

- Ką jūs į tai atsakysite, jaunuoli?

Žakas Reno šaltu bereikšmiu žvilgsniu spoksojo į Puaro.

- Nieko, - ištarė jis.

19. AŠ PASINAUDOJU SAVO PILKOSIOMIS LĄSTELĖMIS

Buvau sukrėstas. Iki paskutinės akimirkos negalėjau patikėti Žako Reno kaltumu. Kuomet Puaro jo paklausė, aš tikėjausi, jog jis neigs savo kaltę. Bet dabar, matydamas, kaip išbalęs ir bejėgis jis stovėjo atsirėmęs į sieną, ir girdėdamas, kaip vietoj pasiteisinimo iš jo lūpų išsprūdo abejingas "nieko", aš daugiau neabejojau.

Tuo metu Puaro atsisuko į Žiro.

- Kokie arešto motyvai?

- Nejaugi galvojate, kad aš tuoj pat juos išdėstysiu?

- Taip, mielai prašome.

Žiro įtariai pasižiūrėjo į Puaro. Jis blaškėsi tarp noro grubiai atsakyti ir malonumo triumfuoti priešininko akivaizdoje.

- Jūs galvojate, jog aš suklydau?! - nusišypsojo jis.

- Nenustebčiau, - valiūkiškai atsakė Puaro.

Žiro veidas ištįso.

- Na, gerai! Eime su manimi ir jūs pamatysite pats.

Jis atlapojo svetainės duris ir mes įėjome vidun, palikę Žaką Reno dviejų žandarų priežiūroje.

- Dabar, mesjė Puaro, - su kandžiu sarkazmu tarė Žiro, dėdamas ant stalo kepurę, - aš jums duosiu nedidelę seklio pamokėlę. Aš jums parodysiu, kaip dirbame mes, šiuolaikiniai detektyvai.

- Puiku! - atsakė Puaro ir pasiruošė klausytis. - O aš jums parodysiu, kaip nuostabiai moka klausytis senoji gvardija.

Užmerkęs akis, jis atsilošė krėsle. Tačiau tuoj pat trumpam atsimerkė ir pridūrė:

- Nebijokite, neužmigsiu. Klausysiu itin atidžiai.

- Tai štai, - pradėjo Žiro, - aš greitai išsiaiškinau visą šitą čilietišką nesąmonę. Į istoriją įpainioti du žmonės, tačiau tai - ne paslaptingi užsieniečiai! Visa tai melas.

- Kol kas viskas logiška, mano brangusis Žiro, - burbtelėjo Puaro. - Ypač po jų gudrios išmonės su degtuku ir nuorūka.

Žiro pašnairavo į jį ir tęsė toliau:

- Šioje istorijoje figūruoja vyras, kuris iškasė kapą ir kuriam nusikaltimas davė naudos. Tai gali būti tik vienas žmogus. Mes žinome apie

Žako Reno barnį ir jo grasinimus tėvui. Taigi tokie nusikaltimo motyvai. Dabar apie priemones.

Žakas Reno tą naktį buvo Merlinvilyje. Jis nuslėpė šį faktą ir tai įtarimą pavertė įkalčiu. Po to mes radome antrąją auką, nudurtą tuo pačiu peiliu. Iš kapitono Hastingso mes žinome, kad peilis buvo pavogtas. Aš patikrinau visus, gyvenančius šiame name, ir tik Žakas Reno, atvykęs iš Šerburo, galėjo jį paimti.

Puaro nutraukė jį.

- Jūs neteisus. Yra dar vienas žmogus, kuris galėjo paimti peilį.

- Jūs turite galvoje mesjė Stonorą? Jis atvažiavo automobiliu tiesiai iš Kalė. O, patikėkite, aš apgalvojau viską. Žakas Reno atvyko traukiniu. Tarp traukinio atvykimo ir jo pasirodymo name praėjo valanda. Be abejonės, jis matė, kaip kapitonas Hastingsas ir jo pažįstamoji išėjo iš daržinės, prasigavo ten, paėmė peilį, o po to nudūrė savo bendrininką...

- Kuris jau buvo miręs!

Žiro truktelėjo pečiais.

- Galimas dalykas, kad jis to nepastebėjo. Jis galėjo pagalvoti, kad tasai miega. Be abejo, jie buvo susitikę. Šiaip ar taip, jis žinojo, kad ši antroji žmogžudystė smarkiai supainios reikalą. Tai ir įvyko.

- Bet tai nesupainiojo mesjė Žiro, - burbtelėjo Puaro.

- Jūs šaipotės iš manęs! Tačiau aš pateiksiu paskutinį, neginčytiną įrodymą. Madam Reno pasakojimas išgalvotas - melas nuo pradžios iki galo. Mes tikime, kad ji mylėjo savo vyrą. Tačiau ji melavo, norėdama nuslėpti žudiką. Kodėl moteris meluoja? Kartais dėl savęs, kartais dėl mylimo vyro ir visada - dėl vaikų. Tai ir yra neginčytinas įrodymas.

Išraudęs, triumfuojantis Žiro nutilo. Puaro prisimerkęs žiūrėjo į jį.

- Tokie mano įrodymai, - baigė Žiro. - Ką jūs galite apie tai pasakyti?

- Jūs neatkreipėte dėmesio į vieną dalyką.

- Kokį?

- Žakas Reno tikriausiai gerai žinojo golfo aikštelės išplanavimą. Jis žinojo, kad kūnas bus aptiktas iš karto, kai tik prasidės bunkerio kasimo darbai.

Žiro garsiai nusikvatojo.

- Tai, ką jūs sakote - absurdas! Žakas Reno būtent ir norėjo, kad kūnas būtų surastas! Kol nėra kūno, negalima konstatuoti mirties ir, žinoma, paveldėti turto.

Aš pamačiau, kaip žalsvos kibirkštėlės sužaibavo Puaro akyse. Jis atsistojo.

- Bet kam tuomet jį reikėjo laidoti? - švelniu balsu paklausė jis. -

Pagalvokite, Žiro. Jeigu Žakui Reno rūpėjo, kad kūnas būtų nedelsiant surastas, tai kam reikėjo kasti duobę apskritai?

Klausimas buvo netikėtas ir Žiro neatsakė. Jis tik truktelėjo pečiais, tarsi parodydamas, jog tai nesvarbu.

Puaro pasuko durų link. Aš nusekiau jam iš paskos.

- Jūs neatkreipėte dėmesio į dar vieną dalyką, - drėbtelėjo jis išeidamas.

- Į kokį?

- Į švininio vamzdžio gabalą, - rimtu tonu pareiškė Puaro ir išėjo iš kambario.

Žakas Reno vis dar tebestovėjo hole. Jis atrodė viskam abejingas, tačiau kai mes išėjome iš salono Žakas krūptelėjo ir įdėmiai pasižiūrėjo į mus. Tuo metu ant laiptų pasigirdo žingsniai. Tai leidosi madam Reno. Pamačiusi sūnų tarp dviejų įstatymo sergėtojų, ji sustojo tarsi suakmenėjusi.

- Žakai! - dusdama sušuko ji. - Žakai, ką visa tai reiškia?

Jis pažvelgė į motiną beviltišku žvilgsniu ir ištarė:

- Jie areštavo mane, mama.

- Ką?

Kraupiai surikusi, ji susiūbavo ir sunkiai susmuko ant laiptų. Mes abu greitai pribėgome prie jos ir pakėlėme. Puaro prabilo pirmasis:

- Ji smarkiai prasiskėlė galvą į laiptelio briauną. Man regis, gali būti smegenų sutrenkimas. Jeigu Žiro norės gauti iš jos parodymus, jam teks palaukti. Galimas dalykas, ji bus be sąmonės ne mažiau kaip savaitę.

Denira ir Fransuaza ėmė rūpintis savo šeimininke, o Puaro išėjo. Jis buvo nuleidęs galvą ir labai susirūpinęs. Ilgą laiką aš neištariau nė žodžio, kol galų gale išdrįsau paklausti.

- Vadinasi, jūs vis dėlto netikite, jog Žakas Reno kaltas?

Puaro atsakė ne iš karto. Po ilgos pauzės jis tarė:

- Nežinau, Hastingsai, Žiro nuo pradžios iki galo neteisus. Jeigu Žakas Reno ir kaltas, tai neturi nieko bendro su Žiro įrodymais. Pats sunkiausias kaltinimas žinomas tik man.

- Koks? - nustebęs paklausiau.

- Jeigu jūs pajudinsite savo pilkąsias ląsteles ir išstudijuosite bylą taip atidžiai kaip aš, suprasite pats, mano drauge.

Tai buvo vienas iš erzinančių Puaro atsakymų.

Nelaukdamas mano pasiteisinimo, jis tęsė:

- Eime prie jūros, atsisėsime ant kranto ir išanalizuosime šią bylą. Sužinosite tai, ką žinau aš. Tačiau aš norėčiau, kad jūs atrastumėte kelią

į tiesą savarankiškai ir kad man nereikėtų jūsų vedžioti už rankelės.

Mes įsitaisėme ant žole apaugusios kalvos, nuo kurios matėsi nuostabi jūra.

- Galvokite, mano drauge, - padrąsinančiai tarė Puaro. - Surikiuokite savo mintis. Būkite metodiškas. Būkite nuoseklus. Visa tai - sėkmės garantas.

Aš stengiausi jam paklusti ir dėliojau mintyse visas bylos detales. Staiga krūptelėjau - mano smegenyse gimė pritrenkiančiai aiškus atsakymas. Užmerkęs akis, aš perkračiau mintyse visas bylos smulkmenas.

- Matau, dauguži, jums į galvą atėjo kažkokia šviesi mintis! - prie mano ausies pasigirdo draugiškas Puaro balsas. - Puiku, mes darome pažangą.

Truktelėjęs pypkę ir džiaugsmingai švytėdamas, sušukau:

- Puaro, man regis, mes abudu nekreipėme dėmesio į smulkmenas. Aš sakau "mes", nors būtų teisingiau sakyti "aš". Tačiau jūs turite būti nubaustas už savo įgimtą slapukavimą. Todėl aš dar kartą kartoju: mes buvome nedėmesingi. Yra dar kai kas, ką mes pamiršome.

- Ir kas gi tai? - švytinčiomis akimis susidomėjo Puaro.

- Žoržas Kono!

20. PRITRENKIANTIS PATVIRTINIMAS

Puaro pašoko ir pabučiavo mane į žandą.

- Pagaliau! Įspėjote! Ir visiškai savarankiškai. Nuostabu! Mąstykite toliau. Jūs einate teisingu keliu. Pamiršdami Žoržą Kono, mes padarėme didelę klaidą.

Aš buvau taip suglumęs nuo šio mažo žmogeliuko pagyrimų, jog negalėjau pratarti nė žodžio. Bet tuoj pat susikaupiau ir tęsiau toliau:

- Žoržas Kono dingo prieš dvidešimt metų, tačiau mes juk neturime pagrindo galvoti, kad jis miręs.

- Jokiu būdu, - pritarė Puaro. - Tęskite.

- Reikia manyti, kad jis tebėra gyvas.

- Visiškai teisingai.

- Arba jis buvo gyvas dar visai neseniai.

- Jūs mąstote vis geriau.

- Įsivaizduokime, - entuziastingai kalbėjau aš, - kad paskutiniaisiais metais jis nuskurdo. Tapo nusikaltėlis, banditas, valkata ar dar kas nors. Atsitiktinai jis atsiduria Merlinvilyje ir susitinka moterį, kurią vis dar tebemyli.

- Venkite sentimentų, Hastingsai, - perspėjo Puaro.

- "Kur yra meilė, ten yra ir neapykanta", - ištariau kažkur girdėtus žodžius. - Kaip ten bebūtų, Žoržas Kono atpažįsta ją, nepaisant išgalvotos pavardės. Tačiau ji jau turi kitą meilužį - turtuolį Reno. Prigesusios aistros vėl užverda ir Kono susikivirčija su Reno. Jis patyko Reno, kai šis aplanko meilužę ir nužudo jį peilio dūriu į nugarą. Galima numanyti, kad madam Dobreil pasipriešina savo buvusiam meilužiui. Įvyksta kraupi scena. Kono bando nutempti ją į daržinę, tačiau netikėtai jį ištinka epilepsijos priepuolis, nuo kurio jis miršta. Tuo metu pasirodo Žakas Reno. Madam Dobreil jam viską papasakoja ir paaiškina, kokių nemalonumų gali turėti jos duktė, jeigu vėl iškils į paviršių jų skandalinga praeitis. Tėvo žudikas nebegyvas, tačiau dabar jiems reikia viską užmaskuoti. Madam Dobreil sukuria legendą apie barzdočius. Žakas Reno sutinka ir eina namo pasitarti su motina. Ji pritaria jų planui, leisdama save surišti. Na, Puaro, ką jūs apie tai galvojate? - aš loštelėjau atgal, didžiuodamasis savo sėkmingais spėliojimais.

Puaro įdėmiai pažiūrėjo į mane.

- Manau, kad jums vertėtų rašyti scenarijus kinematografui, drauguži, - galų gale pakomentavo jis.

- Jūs norite pasakyti...

- Noriu pasakyti, kad iš istorijos, kurią jūs čia papasakojote, išeitų geras filmas. Tačiau ji nė kiek nepanaši į tikrąją istoriją.

- Sutinku, aš galėjau neatkreipti dėmesio į kai kurias smulkmenas, tačiau...

- Pasakysiu tik tiek, kad jūs nuostabiai įsigudrinate nekreipti į jas jokio dėmesio. Na, o ką jūs manote apie nužudytųjų drabužius? Nejaugi jūs galvojate, kad nudūręs savo auką Kono pasiėmė jos kostiumą, o po to įkišo peilį į žaizdą?

- Nesuprantu, kokią tai turi reikšmę, - pasitikinčiu balsu tariau aš. - Drabužius ir peilį jis galėjo gauti dar anksčiau, grasindamas madam Dobreil.

- Grasindamas? Hm... Jūs tai rimtai sakote?

- Žinoma. Jis galėjo grasinti, kad pasakys Reno šeimai tikrąjį jos vardą, o tai galutinai išardytų dukters vedybas.

- Jūs klystate, Hastingsai. Jis negalėjo jos šantažuoti, nes virvės galas buvo jos rankose. Prisiminkite, kad Žoržas Kono vis dar tebeieškomas nusikaltėlis. Vienas jos žodis - ir jam gresia ešafotas.

Buvau priverstas pripažinti savo draugo žodžių teisingumą.

- Jūsų versijoje, - klastingai dėbtelėjau aš, - be jokios abejonės, nepraleista nė viena detalė.

- Mano versija - tai tiesa, - ramiai tarė Puaro. - O tiesa visuomet būna teisinga. Samprotaudamas jūs padarėte vieną klaidą. Jūs leidote vaizduotei save klaidinti, pasiduodamas vizijoms apie paslaptingus pasimatymus ir aistringos meilės scenas. Tačiau tirdami įvykį mes negalime remtis banalybėmis. Ar jums bus įdomūs mano spėliojimai?

- Žinoma, prašau suteikti man šį malonumą.

Puaro išsitiesė ir, energingai gestikuliuodamas, tarė:

- Pradėsiu taip pat, kaip ir jūs - nuo užmirštojo personažo Žoržo Kono. Taigi legenda apie "rusų barzdočius", kurią pasakojo teisme madam Beroldi, laikoma išgalvota. Jeigu ji nebuvo įsipainiojusi į nusikaltimą, tai kokiam tikslui jai reikėjo kurti šitą legendą? Tikslingiau manyti, kad ji buvo bendrininkė. Tokiu atveju legendą galėjo sukurti abu - madam Beroldi ir Žoržas Kono.

Byloje, kurią mes tiriame, vėl figūruoja ta pati pasaka apie barzdočius. Tačiau aš jums jau sakiau, jog madam Dobreil nesuinteresuota, kad mesjė Reno mirtų, todėl mažai tikėtina, kad ji galėjo vėl panaudoti šią pasakaitę. Logiška būtų manyti, kad naujo nusikaltimo planas gimė Žoržo Kono galvoje. Taigi Žoržas Kono sumanė šį nusikaltimą, o madam Reno tapo jo bendrininke. Ji - pirmajame plane, o už jos slėpėsi figūra, kurios tikrąjį vardą mes jau žinome.

Dar kartą panagrinėkime Reno bylą nuo pat pradžių, chronologine tvarka. Ar turite užrašų knygelę ir pieštuką? Gerai. Na, koks bus pirmasis įrašas?

- Laiškas jums!

- Tai pirmasis dalykas, kurį mes sužinojome. Tačiau tokia pradžia mūsų istorijai netinka. Aš pasakyčiau, kad pirmasis įvykis, turintis reikšmės, tai permainos Reno elgesyje, jam atvykus į Merlinvilį. Juo labiau, kad tai patvirtino keletas liudininkų. Be to, mes turime atkreipti dėmesį į jo draugystę su mada Dobreil ir didžiulės pinigų sumos pervedimą į jos sąskaitą. Nuo čia mes galime pereiti prie gegužės 23-osios.

Puaro patylėjo, atsikosėjo ir davė ženklą, kad rašyčiau:

Gegužės 23. Reno susipyksta su savo sūnumi, kuris ketina vesti Martą Dobreil. Sūnus išvažiuoja į Paryžių.

Gegužės 24. Reno pakeičia testamentą, palikdamas visą turtą žmonai.

Birželio 7. Kivirčas su valkata sode, kurį matė Marta Dobreil.

Laiškas Erkiuliui Puaro, kuriame maldaujama pagalbos.

Telegrama Žakui Reno, kurioje įsakoma vykti “Anzora” į Buenos Aires.

Vairuotojas Mastersas išsiunčiamas atostogų.

Kažkokios ledi vizitas pas Reno vakare. Lydėdamas ją, jis sako: “Taip, taip, bet ne dabar, dėl Dievo, išeikite...”

Puaro nutilo.

- Taigi, Hastingsai, nuosekliai peržiūrėkite visus faktus, įdėmiai apgalvokite kiekvieną atskirai ir visus kartu ir pažiūrėkite, ar byla neatsiskleis jums naujoje šviesoje.

Aš pamėginau sąžiningai atlikti tai, ką jis sakė. Po minutės kitos aš nedrąsiai pradėjau:

- Kalbant apie pirmąjį punktą, derėtų išsiaiškinti, kas taip netikėtai pakeitė Reno elgesį - šantažas ar susižavėjimas Dobreil?

- Tikriausiai šantažas. Juk jūs girdėjote, ką pasakė Stonoras apie jo charakterį ir įpročius.

- Madam Reno šito nepatvirtino, - paprieštaravau aš.

- Mes jau įsitikinome, kad madam Reno parodymais jokiu būdu negalima tikėti. Šiuo atveju mes turime pasitikėti Stonoru.

- Ir vis dėlto, jeigu Reno ir turėjo intymių ryšių su moterimi, vardu Bela, tai nereiškia, kad tuo pat metu jis negalėjo mylėti madam Dobreil.

- Sutinku, Hastingsai, tai įmanoma. Bet ar iš tikrųjų taip yra?

- Laiškas, Puaro. Jūs pamiršote laišką.

- Ne, nepamiršau. Bet kodėl jūs galvojate, kad laiškas adresuotas Reno?

- Bet juk jį surado jo kišenėje ir... ir...

- Ir viskas, - nutraukė mane Puaro. - Laiške nepaminėtas joks vardas, kuris galėtų parodyti, kam jis adresuotas. Mes galvojome, kad jis skirtas velioniui, kadangi buvo surastas jo apsiausto kišenėje. Bet, mano drauge, tas apsiaustas man pasirodė įtartinas. Aš jį išmatavau ir sakiau, kad jis velioniui per ilgas. Ši pastaba jums turėjo sukelti minčių.

- Aš galvojau, kad jūs sakote tai šiaip sau, - prisipažinau aš.

- Kokia keista mintis! Vėliau jūs stebėjote, kaip aš matavau Žako Reno apsiaustą. Beje, Žako Reno apsiaustas pasirodė esąs per trumpas. Sugretinkite šiuos du faktus su trečiuoju - išvažiuodamas į Paryžių, Žakas Reno išbėgo iš namų skubėdamas, ir padarykite išvadą!

- Pradedu suprasti, - lėtai tariau aš. - Laiškas buvo parašytas Žakui Reno, o ne tėvui. Skubėdamas ir jaudindamasis jis supainiojo apsiaustus.

Puaro linktelėjo.

- Teisingai! Mes dar galėsime sugrįžti prie šio klausimo vėliau. Šį kartą pasitenkinkime, kad laiškas neturi jokio ryšio su mesjė Reno - tėvu, ir chronologine tvarka pereikime prie kito įvykio.

- "Gegužės 23, - perskaičiau aš. - Reno susipyksta su savo sūnumi, kuris ketina vesti Martą Dobreil. Sūnus išvažiuoja į Paryžių". Nematau, ką būtų galima iš to išspausti. Testamento pakeitimas taip pat atrodo logiškas. Tai tiesioginis kivirčo rezultatas.

- Dėl priežasties, mano drauge, mūsų nuomonės sutampa. Bet ką jūs pasakysite apie tikrąjį Reno - tėvo elgesio motyvą?

Iš nuostabos aš atmerkiau akis.

- Žinoma, pyktis sūnui.

- Tačiau tėvas rašė jam į Paryžių šiltus laiškus.

- Taip sako Žakas Reno, tačiau jis negali jų parodyti.

- Gerai, palikime tai ramybėje.

- Dabar mes pereiname prie tragiškosios dienos. Ryto įvykius jūs išdėstėte tam tikra tvarka. Ar galite paaiškinti, kodėl?

- Aš išsiaiškinau, kad laiškas man buvo išsiųstas tuo pat metu, kaip ir telegrama Žakui. Iš karto po to Mastersas buvo išleistas atostogų. Manau, kad šiuos įvykius nulėmė kivirčas su valkata.

- Aš nemanau, kad tai galima tvirtinti, nepatikslinus su madmuazele Dobreil susijusių aplinkybių.

- Tai nebūtina. Aš esu tuo tikras. Ir jeigu jūs šito nesuprantate, vadinasi, jūs nesuprantate nieko!

Kokią minutę žiūrėjau į jį įsižeidęs.

- Žinoma! Aš idiotas. Jeigu valkata - Žoržas Kono, tai po audringo pokalbio su juo Reno turėjo pajusti pavojų. Jis išsiuntė vairuotoją Mastersą, įtardamas, kad pastarasis yra papirktas, išsiuntė telegramą ir iškvietė jus.

Puaro lūpose suvirpėjo lengva šypsenėlė.

- Ar jums neatrodo keista, kad jo laiške yra tokių pat frazių, kurias vėliau duodama parodymus ištarė madam Reno? Jeigu Santjago paminėjimas - apgaulė, tai kodėl Reno kalba apie tai, negana to, - siunčia ten savo sūnų?

- Sutinku, tai mįslingas dalykas. Tačiau galbūt vėliau mes galėsime tai kaip nors paaiškinti. Dabar mes kalbėsime apie tą vakarą, kai mesjė

Reno aplankė paslaptingoji ledi. Prisipažįstu, jeigu tai buvo ne madam Dobreil, kaip tvirtina Fransuaza, tai aš atsidursiu aklavietėje.

Puaro palingavo galvą.

- Mano drauge, kur klaidžioja jūsų mintys? Prisiminkite čekio skiautelę ir tai, kad Belos Diuven vardą žino Stonoras. Aš manau, kad Bela Diuven - Žakui rašiusios moters vardas ir kad būtent ji lankėsi "Ženevjevos" viloje tą naktį. Ar ji norėjo susitikti su Žaku, ar iš pat pradžių norėjo kreiptis į tėvą, mes nežinome. Tačiau aš galvoju, kad įvyko štai kas. Ji išdėstė reikalavimus Žakui, galimas dalykas, parodė jo rašytus laiškus, ir tėvas, norėdamas atsipirkti, išrašė čekį. Pasipiktinusi Bela suplėšė jį. Jos laiškas kupinas nuoširdžios meilės ir, matyt, pasiūlyti pinigai ją skaudžiai įžeidė. Galų gale Reno jos atsikratė ir čia ypatingą reikšmę turi žodžiai, kuriuos jis pasakė.

- "Taip, taip, bet dabar, dėl Dievo, išeikite", - priminiau aš. - Manau, kad juose glūdi šioks toks susierzinimas, ne daugiau.

- To pakanka. Reno nervinosi. Jis norėjo, kad mergina greičiau išeitų. Kodėl? Ne todėl, kad pokalbis buvo nemalonus, o todėl, kad jis skubėjo, jis neturėjo laiko...

- Bet kodėl gi? - paklausiau aš.

- Kodėl? Pamėginkime išsiaiškinti drauge. Prisiminkite rankinį laikrodį. Kažkas jį pasuko dviem valandomis į priekį. Tai dar kartą įrodo, kad šiame nusikaltime labai svarbią reikšmę turėjo laikas. Taigi Bela Diuven išeina pusę vienuolikos. Čia mes tiesiogiai priartėjome prie dramos, kuri, mano manymu, įvyko maždaug prieš dvyliktą. Apie tai galima spręsti, palyginus madam Reno parodymus ir tai, ką užfiksavo laikrodis. Mes peržiūrėjome visus įvykius, turėjusius įtakos nužudymui. Tačiau yra dar vienas dalykas - valkatos mirtis. Apžiūrėjęs lavoną gydytojas teigia, kad jis buvo miręs mažiausiai prieš 48, o daugiausia prieš 62 valandas. Remdamasis tuo ir faktais, kuriuos mes jau aptarėme, aš darau išvadą, kad valkata mirė birželio 7-osios rytą.

Priblokštas aš įsistebeilijau į Puaro.

- Juk tik taip galima paaiškinti logišką įvykių seką. Mano drauge, aš jus vedžiojau žingsnis po žingsnio. Nejaugi jūs dar nematote to, kas akinančiai akivaizdu?

- Mano brangusis Puaro, aš nematau nieko stulbinančio. Buvau bepradedąs galvoti, kad kai ką suprantu, bet dabar aš vėl klaidžioju migloje. Dėl Dievo, pasakykite, kas nužudė Reno?

- Šito kol kas aš pats tiksliai nežinau.

- Tačiau jūs sakėte, kad jums viskas aišku kaip dieną.

- Mes nesuprantame vienas kito. Nepamirškite, kad tiriame du nusikaltimus. Pirmuoju atveju mes turime lavoną. Na, na, nepykite! Aš viską paaiškinsiu. Mes dar užmiršome ką tik išraustą duobę golfo aikštelėje. Tačiau iš pradžių peržiūrėkime tris momentus, susijusius su Reno elgesio pasikeitimais. Pirmą kartą tai įvyksta vos tik jam atvykus į Merlinvilį, antrą - susikivirčijus su sūnumi, trečią - birželio 7-osios rytą. Dabar apie priežastis. Pirmąjį atvejį galime motyvuoti susitikimu su madam Dobreil. Antroji priežastis netiesiogiai susijusi su madam Dobreil, nes kalbama apie jos dukters ir Reno sūnaus vedybas. Trečiosios priežasties mes nežinome. Ją reikia logiškai atsekti. Dabar, mano drauge, leiskite paklausti, kas, jūsų manymu, nusikaltimo iniciatorius?

- Žoržas Kono, - netvirtai ištariau aš, šnairuodamas į Puaro.

- Visiškai teisingai. Prisiminkite Žiro aksiomą: moteris gali meluoti dėl savęs, dėl mylimo vyro ir dėl kūdikio. Kadangi mes įsitikinome, jog būtent Žoržas Kono pasufleravo madam Reno legendą apie barzdočius, ir žinome, kad Žoržas Kono - tai ne Žakas Reno, vadinasi, trečiąjį variantą galime atmesti. Pripažinę, kad nusikaltimą padarė Žoržas Kono, galime atmesti ir pirmąjį variantą. Todėl mes priversti kalbėti apie antrąjį variantą - madam Reno melavo dėl mylimo vyro, kitaip tariant, dėl Žoržo Kono. Sutinkate?

- Taip, - sutikau aš. - Tai, atrodo, pakankamai logiška.

- Gerai! Madam Reno myli Žoržą Kono. Kas gi tada Žoržas Kono?

- Valkata.

- Ar jūs turite kokių nors įrodymų, kad madam Reno myli valkatą?

- Ne, tačiau...

- Labai gerai. Nesigriebkite teorijų, kurios neparemtos faktais. Geriau paklauskite savęs, ką gi madam Reno mylėjo?

Susipainiojęs aš papurčiau galvą.

- Dieve mano, jūs puikiai žinote. Ką madam Reno mylėjo taip stipriai, jog, pamačiusi jo negyvą kūną, iš karto nualpo?

- Savo vyrą! - iškvėpiau aš.

Puaro linktelėjo.

- Savo vyrą, arba Žoržą Kono, vadinkite jį, kaip norite.

- Bet juk tai neįmanoma.

- Kodėl neįmanoma? Argi mes ką tik neišsiaiškinome, kad madam Dobreil galėjo šantažuoti tik Žoržą Kono?

- Taip, bet...

- Ir argi ji nepakankamai efektingai šantažavo Reno?

- Tai visiškai teisinga, bet...

- Ir argi neakivaizdu, kad mes nieko nežinome apie mesjė Reno jaunystę ir auklėjimą? Ir tai, kad jis prieš dvidešimt trejus metus pasirodo scenoje kaip Kanados prancūzas?

- Viskas tiesa, - šiek tiek tvirčiau tariau aš, - bet man atrodo, kad jūs išleidote iš savo akiračio vieną akivaizdžią detalę.

- Kokią, mano drauge?

- Na, kaipgi, mes juk išsiaiškinome, kad nusikaltimą sumanė Žoržas Kono. Tai mus atveda iki juokingos išvados, kad jis pats suorganizavo savo nužudymą!

- Taip, mano drauge, - ramiai tarė Puaro, - būtent tai jis ir padarė!

21. ERKIULIS PUARO PASAKOJA

Ramiu tonu Puaro pradėjo aiškinti.

- Jums atrodo keista, mano drauge, kad žmogui teko planuoti savo mirtį. Tai taip keista, kad jūs linkęs priimti tiesą kaip fantaziją ir vėl motyvuoti, jog žmogžudystė įvykdyta iš pavydo, nors tai dešimteriopai nerealiau. Taip, Reno suplanavo savo mirtį. Tačiau čia yra viena smulkmena, kurios, galimas dalykas, jūs neužčiuopėte: jis nesiruošė mirti.

Aš pakinkavau galvą.

- Ne, ne, iš tikrųjų viskas buvo daugiau negu paprasta, - geranoriškai tęsė toliau Puaro. - Nusikaltimui, kurį sumanė Reno, žudikas buvo nereikalingas. Kaip aš jums jau sakiau, buvo reikalingas tik negyvas kūnas. Pabandykite dar kartą atkurti įvykius, tačiau šį kartą iš kito taško.

Žoržas Kono bėga nuo teisėtvarkos organų į Kanadą. Čia, prisidengęs svetima pavarde, veda ir galų gale įgyja didžiulį turtą Pietų Amerikoje. Tačiau jį kankina tėvynės ilgesys. Praėjo 20 metų, jo išorė smarkiai pasikeitė. Be to, jis užima tokią aukštą padėtį visuomenėje, kad vargu ar kas begali sieti jo vardą su prieš daugelį metų pabėgusiu nusikaltėliu. Jis įsitikinęs, kad gali visiškai ramiai sugrįžti. Nuolatine savo gyvenamąja vieta Kono pasirenka Angliją. Po to ruošiasi vasaros sezoną praleisti Prancūzijoje. Ir kvailas atsitiktinumas - tas aukščiausiasis teisingumas, kuris valdo žmonių likimus ir neleidžia išvengti pelnytos bausmės - atveda jį į Merlinvilį. Ir čia jo kelyje pasirodo vienintelis asmuo Prancūzijo-

je, kuris gali jį atpažinti... Žinoma, šis susitikimas atvėrė madam Dobreil priėjimą prie Reno pinigų. Ir ji kaipmat tuo pasinaudojo. Reno atsidūrė visiškoje jos valdžioje.

Tačiau čia įvyksta tai, kas neišvengiama. Žakas Reno įsimyli gražią merginą, kurią kasdien mato. Jis nori ją vesti. Tėvas pasipiktinęs. Jis pasiruošęs bet kuria kaina užkirsti kelią sūnaus vedyboms su šia vagile. Žakas Reno nieko nežino apie tėvo praeitį, tačiau madam Reno žino viską. Tai stipraus charakterio, visiškai savo vyrui atsidavusi moteris. Jie tariasi. Reno mato tik vieną išsigelbėjimą - "mirtį". Jis pasirodys miręs ir pradės viską iš naujo kita pavarde, kitoje šalyje, o madam Reno, suvaidinusi našlės vaidmenį, po tam tikro laiko galės atvykti pas jį. Labai svarbu, kad ji galėtų valdyti pinigus, todėl Reno pakeičia testamentą. Iš kur jie ruošėsi gauti lavoną, aš nežinau: galbūt tikėjosi pagrobti iš anatomiją besimokančių studentų, neatpažįstamai jį sudarkyti ar padaryti ką nors panašaus. Tačiau jiems bekuriant planą, netikėtai susidaro palanki situacija. Purvinas, apskretęs valkata įsibrauna į sodą. Reno stengiasi jį išprašyti, tačiau netikėtai valkatą ištinka epilepsijos priepuolis ir jis miršta. Mesjė Reno pasikviečia žmoną. Abu jie nutempia negyvėlį į daržinaitę. Mes žinome, kad šis atsitikimas įvyko kaip tik netoli jos. Sutuoktiniai Reno suprato, kokia puiki proga jiems pasitaikė. Valkata iš veido nė kiek nepanašus į Reno, tačiau figūra - lygiai tokia pati. To pakanka.

Aš įsivaizduoju, kaip jie sėdėjo ten, ant suoliuko, kur jų negalėjo girdėti namiškiai, ir kūrė planą. Netikėtai jiems kilo idėja.

Atpažinti lavoną turėjo tik madam Reno. Žakas Reno ir vairuotojas, kuris tarnavo pas Reno dvejus metus, turėjo būti pašalinti. Prancūzės tarnaitės vargu ar išdrįs prieiti prie lavono.

Reno buvo pasiruošęs imtis priemonių, kad apgautų žmones, kurie nekreipia dėmesio į smulkmenas. Mastersas buvo išsiųstas, Žakui nusiųsta telegrama. Beje, Buenos Aires buvo pasirinktas siekiant suteikti tikroviškumo Reno pasirinktam istorijos variantui. Apie mane jis buvo girdėjęs kaip apie kažkokį neaiškų pagyvenusį seklį. Ir štai jis išsiunčia man laišką, kuriame prašo pagalbos žinodamas, kad kuomet aš atvažiuosiu ir parodysiu jį, tai padarys didžiulį įspūdį tardytojui. Taip, beje, ir buvo.

Jie aprengia valkatos kūną Reno drabužiais, o suplyšusią striukę ir kelnes, nesiryždami nešti namo, palieka prie daržinės durų. Po to, norėdami madam Reno pasakojimą padaryti įtikinamesnį, įbeda plieninį peilį į valkatos širdį. Artimiausią naktį Reno turėjo surišti žmoną, užkimšti

jai burną, o po to, paėmęs kastuvą, užkasti kūną golfo aikštelėje, toje pačioje vietoje, kur turėjo būti būsimasis bunkeris. Svarbu, kad kūnas būtų greitai surastas. Madam Dobreil neturėjo nieko įtarti. Po to Reno, apsirengęs valkatos skudurais, šlitinėdamas eis stoties link, iš kur ten nepastebimai išvyks traukiniu 12.10. Kadangi nusikaltimas įvyko po dviejų valandų, jokio įtarimo jo atžvilgiu nekils.

Dabar aišku, kodėl jis taip nervinosi dėl Belos vizito. Kiekviena uždelsta minutė galėjo sužlugdyti jo planus. Vis dėlto jis greitai atsikrato ja. O dabar jis imasi veiklos! Reno palieka lauko duris praviras, norėdamas sudaryti įspūdį, jog piktadariai išėjo pro jas. Po to stipriai suriša madam Reno, ištaisydamas prieš dvidešimt metų padarytą klaidą, kuomet silpnai užveržta virvė sukėlė įtarimą, kad auka - jo bendrininkė. Jis užkemša savo žmonai burną ir palieka ją, duodamas peno pasakojimams, kuriuos jis sukūrė anksčiau, tuo patvirtindamas nesąmoningą proto priešinimąsi originalumui. Naktis buvo vėsi, todėl jis ant apatinių rūbų užsimeta apsiaustą, tikėdamasis numesti jį į kapą kartu su lavonu. Jis išlipa per langą, nusliuogia medžio kamienu, rūpestingai užlygina klombą, palikdamas pakankamai rimtų įkalčių. Jis nueina į tuščią golfo aikštelę, pradeda kasti ir tada...

- Kas?

- Ir tada, - niūriai pakartojo Puaro, - susilaukia teisingumo, kurio jis taip ilgai vengė. Nežinoma ranka smeigia jam į nugarą... O dabar, Hastingsai, jūs suprasite, ką turėjau galvoje, kalbėdamas apie du nusikaltimus. Pirmasis nusikaltimas išaiškintas. Tai nusikaltimas, kurį savimi pasitikintis Reno mus prašė ištirti. Čia jis padarė didžiulę klaidą! Jis neįvertino Erkiulio Puaro. Tačiau už šio nusikaltimo slypi kur kas sudėtingesnis uždavinys - surasti Reno žudiką. Ir išspręsti jį bus labai sunku, todėl, kad žudikas, išmintingai pamąstęs, pasinaudojo vien tik tuo, ką buvo paruošęs pats Reno. Tai paini ir paslaptinga istorija, kurią reikia išnarplioti. Toks jaunas darbuotojas, kaip Žiro, kuris nė kiek nesiremia psichologija, tikriausiai patirs nesėkmę.

- Esate nuostabus, Puaro, - susižavėjęs tariau aš. - Nepaprastai nuostabus. Nė vienas žmogus žemėje, išskyrus jus, negalėtų šito įspėti!

Aš galvojau, kad mano pagyrimas jam patiks. Pirmą kartą gyvenime jis atrodė beveik suglumintas.

- Ak, vadinasi, jūs dabar daugiau nebeįtarinėjate vargšo senojo tėtušio Puaro? Jūs grąžinate man savo pagarbą, kurią paskutiniu metu skyrėte tam pėdsekiui?

Pravardė, kuria jis pavadino Žiro, privertė mane nusišypsoti.

- Žinoma. Jūs taip gražiai įveikėte jį.

- Vargšas Žiro, - nuoširdžiai užjausdamas tarė Puaro. - Žinoma, jo klaidų negalima pavadinti kvailomis. Jam nepavyko porą kartų. Pavyzdžiui, juodas plaukas, apvyniotas aplink peilio rankeną. Tai jį suklaidino.

- Atvirai kalbant, Puaro, - prisipažinau, - aš net dabar nesuprantu, kieno gi tai buvo plaukas?

- Žinoma, madam Reno. Su šiuo plauku jam ir nepasisekė. Iki vyro nužudymo jos plaukai buvo tamsūs, su žilomis sruogomis, o po to beveik visiškai pražilo. Todėl ant peilio rankenos galėjo atsirasti ir jos žilas plaukas - ir tada Žiro jokiu būdu negalėtų savęs įtikinti, kad tai Žako Reno plaukas! Visa tai - vienos grandinės grandys. Faktai visuomet turi atitikti išvadas! Argi nesurado Žiro daržinėje dviejų žmonių - vyro ir moters - pėdas? Ir kaip tai atitinka jo išvadas? Sakau jums: visiškai neatitinka ir todėl apie tai mes daugiau neišgirsim! Klausiu jūsų: ar tai logiškas darbo stilius? Didysis Žiro! Didysis Žiro viso labo žaislinis balionėlis, pripūstas savimeilės. Tačiau Erkiulis Puaro, kurį jis niekina, bus ta maža adatėlė, pradurianti šį balioną - jūs pamatysite. - Ir jis padarė išraiškingą gestą. Po to nusiraminęs tęsė:

- Be abejonės, madam Reno prabils, kai tik atsigaus. Tikimybė, kad jos sūnų apkaltins žmogžudyste, jai negalėjo ateiti į galvą. Na ir kaip tai galėjo atsitikti, jeigu ji tikėjo, kad jis sėkmingai plaukia "Arizonos" laivu? Čia tai bent moteris, Hastingsai! Kokia jėga, kokia savitvarda! Ji padarė tik vieną klaidą. Kai sūnus netikėtai sugrįžo, ji pasakė: "Dabar tai neturi reikšmės". Ir niekas neatkreipė dėmesio, niekas neįvertino šių žodžių reikšmės. Vargšė moteris, kokį siaubingą vaidmenį ji turėjo suvaidinti. Įsivaizduokite jos būseną, kai ji ėjo atpažinti negyvėlio kūno ir, užuot pamačiusi tai, ko tikėjosi, išvydo negyvą savo vyrą, kuris tuo metu turėjo būti už daugybės mylių nuo čia. Ji negali pasakyti nė žodžio, kuris padėtų mums susekti tikrojo žudiko pėdsakus. Dėl savo sūnaus ji privalo tylėti, kad niekas nesužinotų, jog Polis Reno - tai buvęs nusikaltėlis Žoržas Kono. Paskutinis ir žiauriausias smūgis - jos viešas prisipažinimas, kad madam Dobreil buvo jos vyro meilužė, kadangi vienintelė užuomina apie šantažą galėjo turėti lemtingos reikšmės atskleidžiant paslaptį. Kaip išmintingai ji susidorojo su tardytoju, kuomet jis paklausė, ar jos vyras neturėjo praeityje paslapčių. "Nieko romantiško, pone tardytojau!" Tai buvo nuostabiai įtikinanti frazė. Tardytojas Otė pasijuto kvailai tarsi melodramoje. Taip, tai nuostabi moteris! Nors ji mylėjo nusikaltėlį, tačiau darė tai kilniadvasiškai!

Puaro pasinėrė į apmąstymus.

- Dar vienas klausimas, Puaro. Kam buvo reikalingas švininio vamzdžio gabalas?

- Tam, kad būtų galima neatpažįstamai sudarkyti valkatos veidą. Šis radinys ir nukreipė mane teisinga linkme. O tas kretinas Žiro ropojo skersai ir išilgai, ieškodamas degtukų! Argi aš jums nesakiau, kad dviejų pėdų ilgio įkaltis nė kiek ne menkesnis už dviejų colių ilgio įkaltį?

- Na, dabar Žiro kitaip užgiedos, - paskubomis pasakiau aš, norėdamas nukreipti kalbą nuo savo asmeninių nesėkmių.

- Kažin! Jeigu jis atrinko įkalčius naudodamasis neteisinga metodologija, tai vargu ar jaus kokį nors sąžinės graužimą.

- Tačiau neabejotina... - aš nutilau, pastebėjęs, kad Puaro susimąstė.

- Jūs matote, Hastingsai, kad mes turime pradėti viską iš naujo. Kas nužudė Polį Reno? Kažkas, buvęs tą naktį prie vilos apie dvyliktą valandą: kažkas, kam Polio Reno mirtis buvo naudinga. Šie momentai pernelyg gerai tiko Žakui Reno. Iš anksto apgalvoti nusikaltimo nebūtinai reikėjo. Na ir peilis...

- Žinoma, - tariau aš, - peilis, kurį mes aptikome valkatos krūtinėje, priklausė madam Reno. Bet tada jie buvo du.

- Be abejo, ir, kadangi jie buvo vienodi, galima numanyti, kad abu jie priklausė Žakui Reno. Tačiau tai manęs per daug nejaudina. Šiuo atžvilgiu aš turiu nedidukę idėją. Ne, pats rimčiausias kaltinimas Žakui yra psichologinis - tai paveldimumas, mano drauge, paveldimumas! Obuolys nuo obels netoli tenurieda. Kaip ten bebūtų, vis dėlto Žakas Reno - Žoržo Kono sūnus.

Puaro balsas buvo rimtas ir liūdnas, ir aš taip pat nuliūdau.

- O kokia ta mažytė idėja, kurią jūs ką tik paminėjote? - paklausiau.

Užuot atsakęs, Puaro pažiūrėjo į savo svogūno formos laikrodį. Po to tarė:

- Kelintą valandą išvyksta dieninis garlaivis į Kalė?

- Man regis, apie penktą.

- Tai visiškai tinka. Mes kaip tik suspėsime.

- Vadinasi, mes vykstame į Angliją?

- Taip, mano drauge.

- Kodėl?

- Ieškoti galimo liudininko.

- Kokio?

Keistokai šypsodamasis, Puaro atsakė:

- Mis Belos Diuven.

- Bet kaip jūs surasite ją? Ką jūs žinote apie ją?

- Aš apie ją nežinau nieko, tačiau daug ką numanau. Mes galime tvirtai sakyti, kad ją vadina Bela Diuven, ir, kadangi šis vardas pasirodė girdėtas misteriui Stonorui, visiškai galimas dalykas, jog ji yra susijusi su teatru. Žakas Reno - jaunas ir turtingas žmogus. Jam dvidešimt metų. Esu įsitikinęs, kad teatras buvo jo pirmosios meilės prieglobstis. Tai patvirtina ir mesjė Reno bandymas atsikratyti merginos, pakišant jai piniginį čekį. Aš tikiu, kad būtinai ją surasiu. Ypač man padės šis daikčiukas.

Ir jis išsitraukė fotografiją, kurią buvo radęs Žako Reno lagamine. “Su meile - nuo Belos” buvo užrašyta jos kitos pusės kampe. Tačiau mano dėmesį patraukė ne tai. Panašumas su originalu nebuvo aukščiausios klasės, tačiau vis dėlto aš atpažinau merginą. Mano kūną nupurtė šaltis. Atrodė, jog nepaaiškinama nelaimė užgriuvo mane.

Tai buvo Sindrelės veidas.

22. AŠ SUTINKU MEILĘ

Akimirką ar dvi sėdėjau nejudėdamas, atrodė, lyg mane kas būtų užšaldęs. Fotografija sustingo mano rankoje. Po to, sukaupęs visas jėgas, aš ištiesiau ją atgal. Tuo pat metu trumpam žvilgtelėjau į Puaro. Ar pastebėjo jis ką nors? Mano laimei, atrodė, kad jis nekreipė į mane dėmesio. Matyt, jis nepastebėjo mano elgesio pasikeitimų.

Puaro greitai atsistojo.

- Negalime gaišti laiko. Privalome išvykti kuo greičiau. Oras palankus, jūra bus rami.

Kelionės sumaištyje neturėjau laiko apmąstymams, tačiau, užlipęs į denį ir įsitikinęs, kad Puaro nekreipia į mane dėmesio - jis kaip visuomet praktikavo pagal savo mylimą Laveržjė sistemą, - pradėjau šaltakraujiškai analizuoti faktus. Ką žinojo Puaro? Ar suprato jis, kad mano pažįstamoji ir Bela Diuven - vienas ir tas pats asmuo? Kodėl jis lankėsi “Diu Par” viešbutyje? Galbūt jaudinosi dėl manęs, kaip aš galvojau anksčiau? O gal aš klydau? Galbūt šio vizito tikslas kitoks? Kodėl Puaro taip stengėsi surasti šią merginą? Ar jis galvojo apie tai, kad mergina galėjo matyti, kaip Žakas Reno įvykdė nusikaltimą? O gal jis įtaria ją pačią? Bet juk tai neįmanoma. Mergina neturėjo ko pykti ant senojo Reno, trokšti

jo mirties jai nebuvo prasmės. Kas atvedė ją į nusikaltimo vietą? Kruopščiai narpliojau visus faktus. Ji tikriausiai išlipo iš traukinio Kalė, ten, kur tą dieną mes išsiskyrėme. Nenuostabu, kad aš nesuradau jos garlaivyje. Jeigu papietavusi Kalė ji būtų sėdusi į Merlinvilio traukinį, ji būtų pasiekusi "Ženevjevos" vilą kaip tik tuo laiku, kurį nurodė Fransuaza. Ką ji veikė, kai po dešimtos išėjo iš namo? Galime manyti, kad nuėjo į viešbutį arba grįžo į Kalė. O po to? Nusikaltimas įvyko antradienio naktį. Ketvirtadienio rytą ji vėl buvo Merlinvilyje. Ar ji apskritai buvo išvykusi iš Prancūzijos? Aš labai tuo abejojau. Kodėl ji buvo čia? Tikėjosi sutikti Žaką Reno? Aš jai minėjau, - beje, ir mes patys tuo metu taip galvojome, - kad jis buvo atviroje jūroje pakeliui į Buenos Aires. Galimas dalykas, ji žinojo, kad "Anzora" neišplaukė. Tačiau, norėdama tai sužinoti, ji turėjo susitikti su Žaku. Ar ne dėl to dabar taip skuba Puaro? Ar, grįžęs pasimatyti su Marta Dobreil, Žakas Reno nesusitiko Belos Diuven, kurią beširdiškai pametė?

Pamažu mano sąmonėje ėmė šviesėti. Jeigu visa tai tiesa, tai Žakas gali turėti jam reikalingą alibi. Tačiau susiklosčius tokioms aplinkybėms jo tylėjimą buvo sunku paaiškinti. Kodėl gi jam nepapasakojus visko? Gal jis bijojo, kad jo ankstesnis romanas pasieks Martos Dobreil ausis? Aš neigiamai papurčiau galvą. Jo susižavėjimas Bela Diuven, ko gero, buvo trumpalaikis ir nerimtas. Aš ciniškai galvojau, kad vargu ar dėl to milijonieriaus sūnų būtų atstūmusi prancūzė Marta Dobreil, neturinti kišenėje nė skatiko, be to, beprotiškai jį mylinti.

Viską apmąstęs, supratau, kad tai paini ir neaiški istorija. Man buvo labai nemalonu kartu su Puaro dalyvauti merginos medžioklėje, tačiau, neatskleidęs jam savo kortų, aš negalėjau to išvengti. O šito dėl kai kurių priežasčių aš nenorėjau daryti.

Duvre Puaro išlipo iš garlaivio šypsodamasis. Tolesnė mūsų kelionė į Londoną buvo rami ir monotoniška. Mes atvykome po devintos ir aš maniau, kad važiuosime į savo butą ir iki ryto nesiimsime jokių veiksmų. Tačiau Puaro turėjo kitokių planų.

- Mes negalime gaišti laiko, mano drauge, - atkirto jis.

Aš ne visai supratau jo svarstymus ir tiesiai paklausiau, kaip jis ruošiasi ieškoti merginos.

- Jūs pamenate teatro agentą Džozefą Aronsą? Ne? Aš kitados jam padėjau išsiaiškinti vieną klausimą, susijusį su japonų imtynininku. Tai buvo trumpa, tačiau maloni pažintis. Aš kada nors jums apie tai papasakosiu. Be abejo, jis galės mus nukreipti ten, kur mes rasime tai, ko ieškome.

Kuomet mes suradome misterį Aronsą, jau buvo po pusiaunakčio.

Jis pasveikino Puaro ir užtikrino, kad bus laimingas, galėdamas mums padėti.

- Pasaulyje yra nedaug dalykų, susijusių su teatru, kurių aš nežinočiau, - geraširdiškai šypsodamasis pareiškė jis.

- Na, gerai, misteri Aronsai, aš noriu rasti jauną merginą, vardu Bela Diuven.

- Bela Diuven. Aš esu girdėjęs šį vardą. Tačiau iš karto negaliu pasakyti, kas ji. Kokiam žanrui ji atstovauja?

- Šito aš nežinau, bet štai jos fotografija.

Minutę misteris Aronsas tyrinėjo fotografiją, po to jo veidas nušvito.

- Pamenu! - suplojo jis sau per šlaunis. - Mažylės Dalsibela, prisiekiu Dievu!

- Mažylės Dalsibela?

- Žinoma. Tai seserys. Akrobatės, šokėjos ir dainininkės. Rodo nedidelę, bet labai mielą programėlę. Žinau, jos dabar gastroliuoja kažkur provincijoje. Žinoma, jei neatostogauja. Gerai žinau, kad paskutines dvi tris savaites buvo Paryžiuje.

- Ar negalėtumėte patikslinti jų dabartinės buvimo vietos?

- Tai paprasta kaip šutinta ropė. Eikite namo, o rytoj ryte aš jums atsiųsiu visą informaciją.

Gavę pažadą, mes palikome misterį Aronsą. Jis ištesėjo duotąjį žodį. Kitą dieną, apie vienuoliktą valandą, mes gavome trumpą jo laiškelį: “Seserys Dalsibela pasirodo kilnojamame Konventri teatre. Linkiu sėkmės”.

Be didelių klaidžiojimų nuvykome į Konventri. Puaro nerinko jokių duomenų apie teatrą. Jis pasitenkino, nusipirkęs du bilietus parteryje į vakarinę varjetė programą.

Programa buvo neapsakomai nuobodi ir slegianti. Tiesa, galbūt tam turėjo reikšmės mano nuotaika. Japonų šeima, rizikuodama gyvybe, balansavo ant lyno, kažkokie iš išvaizdos pasaulietiški vyrai paplėkusiais frakais ir kruopščiai sulaižytais plaukais tauškė visokiausius niekus ir nepriekaištingai šoko, stora primadona dainavo aukštu, sunkiai žmogui pasiekiamu balsu, o pamėgdžiojantis komikas bandė pavaizduoti misterį Džordžą Robį ir sukėlė skandalą.

Galų gale buvo paskelbtas numeris: “Mažylės Dalsibela”. Mano širdis pradėjo smarkiau plakti. Štai ir jos: vienos plaukai lininiai, kitos - tamsūs, abi vienodo ūgio, trumpučiais pūstais sijonėliais, su didžiuliais kaspinais. Seserys atrodė kaip pikantiškų vaikų pora. Jos pradėjo dainuoti. Jų balsai skambėjo gaiviai ir melodingai, buvo šiek tiek aukštoki,

bet malonūs.

Tai buvo labai mielas mažas vaidinimas. Jos nuostabiai šoko ir parodė keletą išradingų akrobatinių figūrų. Jų dainelės buvo linksmos ir šmaikščios. Nusileidus uždangai, pasigirdo pelnyti aplodismentai. Mažylės Dalsibela turėjo neabejotiną pasisekimą.

Staiga man pasidarė negera. Aš pasakiau Puaro, kad išeinu.

- Žinoma, mano drauge, eikite. Man patinka programa ir aš pabūsiu čia iki galo. Po .programos aš susirasiu jus.

Nuo teatro iki viešbučio buvo vos keli žingsniai. Aš užlipau į kavinę, užsisakiau viskio su sodos vandeniu ir siurbčiodamas šitą mišinį sėdėjau ir žiūrėjau į tuščią židinį. Aš išgirdau, kaip atsidarė durys, tačiau net nepasukau galvos, manydamas, kad įėjo Puaro. Po to tarsi koks šeštasis pojūtis pakėlė mane ant kojų ir aš atsisukau. Ant slenksčio stovėjo Sindrelė. Ji kvėpavo nelygiai, kalbėjo užsikirsdama.

- Aš mačiau jus parteryje. Jus ir jūsų draugą. Kai jūs pasukote išėjimo link, aš taip pat išėjau į gatvę ir nusekiau jus. Kodėl jūs čia, Konventri? Ką jūs veikiate teatre? Ar vyras, kuris buvo su jumis - seklys?

Sutrikusi ji stovėjo priešais mane. Skraistė, kurią ji buvo užsimetusi ant teatrinių drabužių, slydo nuo pečių. Aš mačiau, kaip paraudo jos balti skruostai, ir girdėjau baugštų jos balsą. Ir tuo metu aš supratau, kodėl Puaro jos ieškojo, ko ji bijojo, ir galų gale supratau savo širdį.

- Taip, - švelniai tariau aš.

- Jis ieško manęs? - beveik sušnibždėjo ji.

Man tai patvirtinus, ji krito ant grindų šalia didžiulio krėslo ir ėmė garsiai raudoti.

Aš atsiklaupiau šalia, apkabinau ją ir nužėriau nuo veido plaukų sruogą.

- Neverk, mažyle, neverk, dėl Dievo. Tau čia niekas negresia. Aš pasirūpinsiu tavim. Neverk, brangioji. Aš viską žinau.

- O ne, jūs nežinote.

- Manau, kad taip, - ir po minutės, kai ji liovėsi raudojusi, paklausiau: - Vadinasi, tu paėmei peilį?

- Taip.

- Tai štai dėl ko tu norėjai, kad aš tau viską parodyčiau! Tu apsimetei, kad nualpai?

Ji linktelėjo. Keista mintis atėjo man į galvą. Aš netikėtai nudžiugau, kad jos elgesį nulėmė kažkokia kita priežastis, o ne kruvino reginio troškimas, apie kurį tada galvojau. Kaip tą dieną ji drąsiai suvaidino savo vaidmenį, nors jos širdį draskė baimė ir jaudinimasis!

- Kodėl tu paėmei peilį? - po kurio laiko paklausiau aš.

Ji atsakė paprastai tarsi vaikas:

- Bijojau, kad ant jo galėjo būti likę pirštų atspaudai.

- Bet negi tu neatsimeni, jog mūvėjai pirštines?

Ji, tarsi nustebusi, papurtė galvą, o po to lėtai ištarė:

- Jūs norite mane išduoti... policijai?

- Dieve mano, žinoma, ne!

Jos sąžiningas ir atviras žvilgsnis įsmigo man į veidą. Po to ji baugščiai tyliu balsu paklausė:

- O kodėl gi ne?

Tai buvo keista vieta ir keistas laikas meilės prisipažinimui, be to, Dievas mato, aš niekada nemaniau, kad meilė gali ateiti taip nelauktai. Bet aš atsakiau tiesiai ir paprastai:

- Todėl, kad aš myliu tave, Sindrele.

Ji panarino galvą lyg gėdindamasi ir vos girdimai pralemeno:

- Jūs negalite... Jūs negalite... Juk jūs nežinote... - ir po to, lyg suėmusi save į rankas, ji pasisuko veidu į mane ir paklausė:

- Ką gi jūs žinote?

- Aš žinau, kad tą naktį jūs atėjote susitikti su tėvu Reno. Jis pasiūlė jums čekį, kurį jūs su panieka suplėšėte. Po to jūs išėjote iš namo... - aš nutilau.

- Tęskite, kas gi toliau?

- Aš nesu tikras, kad jūs žinojote, jog Žakas Reno tą naktį ateis, galbūt jūs paprasčiausiai pasilikote, vildamasi, kad jį pamatysite, tačiau iš tikrųjų jūs pasilikote laukti netoliese. Galbūt jūs tiesiog jautėtės nelaiminga ir klaidžiojote be jokio tikslo, tačiau, šiaip ar taip, apie dvyliktą nakties jūs vis dar buvote netoliese ir pamatėte golfo aikštelėje žmogų...

Aš vėl nutilau. Tragediją suvokiau tą akimirką, kai Sindrelė įėjo į kambarį, tačiau dabar ji iškilo man prieš akis dar ryškiau. Aš aiškiai įsivaizdavau originalų Žako apsiausto audinį ir prisiminiau tą stulbinantį panašumą, kuris tą akimirką, kai sūnus mūsų pasitarimo metu įsiveržė į svetainę, privertė mane patikėti, kad negyvėlis prisikėlė iš numirusiųjų.

- Tęskite, - ryžtingai pakartojo mergina.

- Aš įsivaizduoju, kad jis stovėjo nugara į jus, bet jūs atpažinote jį arba bent pamanėte, kad atpažinote. Jo eisena ir laikysena buvo jums pažįstama taip pat gerai, kaip ir jo apsiausto audinys, - aš stabtelėjau. - Traukinyje jūs kalbėjote, kad jūsų gyslomis teka itališkas kraujas, dėl kurio kartą vos nepatekote į bėdą. Viename iš savo laiškų jūs grasinote

Žakui Reno. Kai jūs ten išvydote jį, įtūžis ir pavydas aptemdė jums protą ir jūs smogėte jam peiliu! Aš nė minutę nepatikėsiu, kad jūs norėjote nužudyti žmogų. Tačiau vis dėlto jūs nužudėte jį, Sindrele.

Ji užsidengė veidą rankomis ir užsikirsdama pratarė:

- Jūs teisus... Jūs teisus... Kai jūs kalbate, tas vaizdas iškyla man prieš akis, - staiga ji žaibiškai atsisuko į mane: - Ir jūs mane mylite? Kaip, žinodamas visa tai, jūs galite mane mylėti?

- Nežinau, - atsakiau aš pavargusiu balsu. - Manau, meilei tai būdinga, jos negalima nugalėti. Aš kovoju su ja nuo pat pirmos dienos, kai tik jus pamačiau. Bet meilė pasirodė esanti stipresnė už mane.

Ir vėl nelauktai, kai aš mažiausiai to tikėjausi, ją užvaldė sielvartas, ji parkrito ant grindų ir ėmė baisiai raudoti.

- O, aš negaliu! - šaukė ji. - Aš nežinau, ką man daryti! Aš nežinau, kur man dingti! O, pasigailėkite manęs, pasigailėkite manęs kas nors ir pasakykite, ką man daryti?

Aš vėl atsiklaupiau šalia jos ramindamas, kaip tik mokėjau.

- Nebijokite manęs, Bela! Dėl Dievo, nebijokite! Aš jus myliu, tai tiesa, myliu ir nieko neprašau mainais. Tik leiskite man padėti jums. Ir toliau, jei norite, mylėkite jį, bet leiskite man padėti jums, nes jis to negali padaryti.

Nuo mano žodžių Sindrelė lyg suakmenėjo. Ji pakėlė galvą, patraukė nuo veido rankas ir pažiūrėjo į mane sustingusiu žvilgsniu.

- Jūs taip manote? - sušnibždėjo ji. - Jūs manote, kad aš myliu Žaką Reno?

Paskui, pusiau juokdamasi, pusiau verkdama, ji puolė man ant kaklo ir prisiglaudė man prie skruosto mielu ašarotu veideliu.

- Bet ne taip, kaip myliu jus, - sušnibždėjo ji.

Jos lūpos slydo mano skruostu, susitiko manąsias ir apipylė mane daugybe bučinių, neįsivaizduojamai švelnių ir karštų. Jų nuoširdumas... Netikėtumas... Aš neužmiršiu to niekada, iki savo gyvenimo pabaigos!

Už durų pasigirdęs šnaresys privertė mus atsisukti. Ten stovėjo Puaro ir nustebęs žiūrėjo.

Vienu šuoliu aš atsidūriau greta jo ir prispaudžiau jam rankas prie šonų.

- Greičiau, - pasakiau aš merginai. - Kiek galima greičiau bėkite iš čia. Aš jį sulaikysiu.

Tik kartą žvilgtelėjusi į mane, ji puolė iš kambario. Aš laikiau Puaro savo geležiniame glėbyje.

- Mano drauge, - pasakė Puaro, - jums tai labai gerai sekasi. Stiprus

vyriškis suspaudžia mane savo rankose ir aš jaučiuosi bejėgis kaip kūdikis. Bet visa tai labai nepatogu ir truputį juokinga. Geriau prisėskime ir nusiraminkime.

- Vadinasi, jūs nepersekiosite jos?

- Dieve mano, ne! Aš juk ne Žiro! Paleiskite mane, drauge.

Nenuleisdamas nuo Puaro akių, aš paleidau jį. Atsargiai čiupinėdamas savo rankas, jis atsisėdo į krėslą.

- Įpykęs jūs pasidarote stiprus kaip bulius, Hastingsai. Jūs galvojate, kad su savo senu draugu pasielgėte gerai? Parodau merginos fotografiją, jūs atpažįstate ją, tačiau nesakote nė žodžio...

- Jeigu jūs supratote, kad aš ją atpažinau, vadinasi, nebuvo būtinybės apskritai ką nors kalbėti, - tariau aš, šiek tiek karščiuodamasis. Vadinasi, Puaro apie tai viską žinojo! Aš neapgavau jo nė minutę.

- Ta, ta! Tačiau jūs juk neįsivaizdavote, kad aš tai žinojau. Ir dabar, kai mes taip sunkiai suradome merginą, jūs padėjote jai pasislėpti! Na, gerai, tačiau reikia išsiaiškinti viena - ar jūs ruošiatės dirbti su manimi, ar prieš mane, Hastingsai?

Minutę ar dvi aš tylėjau. Išsiskyrimas su savo senuoju draugu man būtų buvęs labai skausmingas. Ir vis dėlto tam tikru atžvilgiu aš turėjau veikti prieš jį. Ar jis kada nors atleis man tai? - klausiau savęs.

Iki paskutinės akimirkos jis buvo įtartinai ramus, tačiau aš žinojau, kokia nuostabi jo savitvarda.

- Puaro, - tariau aš. - Atleiskite. Prisipažįstu, kad visoje šioje istorijoje su jumis elgiausi labai blogai. Tačiau būna momentų, kai žmogus negali pasirinkti. Ir ateityje aš turėsiu laikytis savo asmeninės pozicijos.

Puaro keletą kartų linktelėjo galvą.

- Suprantu, - pasakė jis. Pašaipios ugnelės galutinai užgeso jo akyse ir su stebinančiu nuoširdumu ir gerumu jis ištarė: - Tai - ta pati istorija, mano drauge, ar ne tiesa? Meilė atėjo ne taip, kaip įsivaizdavote, ne valiūkiška, ryškiai apsiplunksnavusi, o liūdna, kraujuojančiomis pėdomis. Na, na, aš juk perspėjau jus. Supratęs, kad ši mergina galėjo paimti peilį, aš jus perspėjau. Galbūt tai jūs prisimenate. Tačiau tada jau buvo vėlu. Sakykite, ką jūs dar žinote?

Aš sutikau jo žvilgsnį nemirksėdamas.

- Ką jūs man besakytumėte, Puaro, aš nenustebsiu. Supraskite tai. Tačiau jeigu jūs sugalvosite atnaujinti mis Diuven paieškas, norėčiau, kad gerai atsimintumėte vieną dalyką. Jeigu jūs manote, kad ji įsivėlusi į nusikaltimą arba kad buvo ta paslaptingąja dama, kuri tą naktį lankėsi pas Reno, jūs klystate. Tą dieną aš keliavau su ja iš Prancūzijos traukiniu

ir išsiskyriau vakare Viktorijos stotyje. Taigi tuo metu būti Merlinvilyje ji negalėjo.

- Ak! - Puaro mįslingai žvelgė į mane. - Ir jūs teismo salėje galėsite prisiekti, jog viskas buvo būtent taip?

- Žinoma, prisieksiu.

Puaro atsistojo ir nusilenkė.

- Mano drauge! Tegyvuoja meilė! Ji daro stebuklus. Tai, ką jūs sugalvojote, yra genialu. Tai pritrenkia net Erkiulį Puaro!

23 SUNKUMAI PRIEŠAKYJE

Po didelio streso neišvengiamai ateina nuovargis. Tą naktį aš nuėjau gulti anksti. Jaučiausi esąs nugalėtojas, tačiau pabudęs ryte supratau, kad toli gražu dar ne viską išsiaiškinau. Tiesa, tame alibi, kurį taip netikėtai sugalvojau, aš neradau nė vienos silpnos vietos. Man tereikėjo tvirtai laikytis savo legendos ir Belą apkaltinti būtų buvę neįmanoma. Mūsų nesiejo jokia sena draugystė, kurią būtų galėję atkapstyti ir dėl kurios mane būtų galima įtarti duodant melagingus parodymus. Aš galėjau įrodyti, kad merginą mačiau tik tris kartus. Žodžiu, aš buvau patenkintas savo idėja. Net patsai Puaro, tai išgirdęs, prisipažino esąs nugalėtas.

Tačiau aš supratau, kad ateityje reikės būti labai atsargiam. Galėjo būti taip, kad mano mažasis draugas prisipažino esąs nugalėtas pasimetimo minutę. Aš pernelyg vertinau jo talentą, kad būčiau galėjęs įsivaizduoti, jog jį patenkins tokia padėtis. Apie savo protinius sugebėjimus aš buvau gana kuklios nuomonės, ypač kai man tekdavo lyginti savo jėgas su Puaro. Jis taip lengvai nesusitaikys su pralaimėjimu. Mane jaudino tai, kad jis pasistengs atsigriebti. Ir padarys tai tokiu momentu, kai mažiausiai to tikėsiuosi.

Kitą rytą mes susitikome prie pusryčių stalo, tarsi nieko nebūtų atsitikę. Puaro buvo gerai nusiteikęs. Ir vis dėlto jo elgesyje buvo galima pajusti šiek tiek perdėtą santūrumą. Papusryčiavęs aš pareiškiau, jog noriu pasivaikščioti. Puaro akyse šmėstelėjo klastingos ugnelės.

- Jeigu jus domina informacija, tai galite per daug nesivarginti. Seserys Dalsibela nutraukė kontraktą ir išvyko iš Konventri nežinoma kryptimi?

- Ar tai tiesa, Puaro?

- Patikėkite manimi, Hastingsai. Šią informaciją aš gavau ryte. Galų gale, ko jūs dar tikėjotės?

Atvirai kalbant, taip susiklosčius aplinkybėms nieko daugiau ir nebuvo galima tikėtis. Sindrelė pasinaudojo nedidele laiko atkarpa, kurią aš jai suteikiau ir, žinoma, negaišdama nė minutės išslydo iš persekiotojo rankų. Tai ir buvo būtent tai, ko aš siekiau. Tačiau čia buvo ir neigiamų momentų. Mano ryšys su Sindrele nutrūko tuo metu, kai jai buvo būtina žinoti, kaip aš ruošiuosi ją apginti. Žinoma, ji galėjo pamėginti kaip nors duoti man žinią, tačiau šito aš mažai tikėjausi. Ji puikiai žino, kad tai rizikinga. Juk laiškelį gali perimti Puaro. Buvo aišku, kad geriausia - kuriam laikui dingti be pėdsakų.

Bet ką gi rezga Puaro? Aš atidžiai pasižiūrėjau į jį. Nutaisęs absoliučiai nekaltą veido išraišką jis žvelgė į tolį. Puaro atrodė ramus ir tingus. Aš pažinojau jo elgseną ir supratau, kad kuo nekalčiau jis atrodo, tuo yra pavojingesnis. Jo ramumas mane sujaudino. Pastebėjęs mano sunerimusį žvilgsnį, Puaro draugiškai nusišypsojo:

- Esate suintriguotas, Hastingsai? Jus jaudina tai, kad aš nesiimu persekioti merginos?

- Na... panašiai.

- Tai yra būtent tai, ką jūs darytumėte būdamas mano vietoje. Suprantu. Bet aš esu ne iš tų, kurie, kaip jūs, anglai, sakote, ieškodami adatos šieno kupetoje bėgioja po šalį skersai ir išilgai. Na, tegul madmuazelė Bela Diuven slapstosi. Žinoma, kai ateis laikas, aš ją surasiu. O dabar aš sutinku laukti.

Aš žiūrėjau į jį nepasitikėdamas. Galbūt jis stengėsi išmušti mane iš vėžių? Jaučiau, kad net dabar jis yra padėties šeimininkas. Vidinis pasitenkinimas manyje ėmė blėsti. Aš suorganizavau merginos pabėgimą ir sugalvojau puikų planą, kaip ją išgelbėti nuo neapgalvoto poelgio pasekmių. Tačiau tai nenuramino manęs. Visiškas Puaro neveiklumas žadino manyje tūkstančius nemalonių nuojautų.

- Aš manau, Puaro, - pasakiau abejingu tonu, - kad neprivalau domėtis jūsų planais. Aš praradau tam teisę.

- Nė kiek. Juose nėra nieko slapto. Negaišdami laiko mes grįžtame į Prancūziją.

- Mes?

- Taip, tikrai - mes! Jūs puikiai suprantate, kad tėtušio Puaro negalite išleisti iš savo akiračio. Argi ne taip, mano drauge? Nors, jeigu norite, galite pasilikti Anglijoje.

Aš papurčiau galvą. Jis pataikė į taikinį. Aš negalėjau jo išleisti iš

akių. Nors po viso to aš ir negalėjau tikėtis jo atvirumo, vis dėlto turėjau galimybę sekti jo veiksmus.

Vienintelis pavojus, kuris grėsė Belai, buvo Puaro. Žiro ir prancūzų policija nežinojo apie jos egzistavimą. Bet kuria kaina aš privalėjau laikytis arti Puaro.

Tuo tarpu Puaro atidžiai stebėjo mane ir patenkintas linktelėjo.

- Aš teisus, ar ne taip? Žinoma, kaip nors pakeitęs savo išvaizdą, jūs galite mane sekti. Pavyzdžiui, prisiklijavęs dirbtinę barzdą, kuri greičiausiai nieko neapgaus. Todėl aš linkęs keliauti kartu. Man bus nemalonu, jeigu iš jūsų kas nors ims šaipytis.

- Labai gerai. Tačiau manau, kad iš mano pusės būtų sąžininga perspėti jus...

- Žinau, viską žinau. Jūs - mano priešas! Na, ką gi, būkite mano priešas. Tai manęs nė kiek nebaugina.

- Kol viskas vyks sąžiningai ir teisingai, aš neturiu nieko prieš jus.

- Jūs sklidinas angliškos aistros žaisti sąžiningai. Dabar, kai jūsų sąžinė nurimo, paskubėkime į kelionę. Mes negalime gaišti laiko. Mūsų vizitas Anglijoje buvo trumpas, tačiau sėkmingas. Aš sužinojau tai, ką norėjau sužinoti.

Visa tai jis pasakė vienu ypu, tačiau jo žodžiuose man pasivaideno slaptas grasinimas.

- Vis dėlto... - pradėjau aš ir užsičiaupiau.

- Vis dėlto... Jūs norėjote pasakyti, kad esate patenkintas savo vaidmeniu? Na, ką gi, o aš užsiimsiu Žaku Reno!

Žakas Reno! Šis vardas privertė mane krūptelėti. Aš visiškai užmiršau, kad jis sėdi kalėjime ir kad jo perspektyva patekti ant ešafoto! Dabar aš supratau, koks mano vaidmuo Žako Reno atžvilgiu. Taip, aš galėjau išgelbėti Belą, tačiau tuo pačiu metu aš pasmerkiau mirti nekaltą žmogų. Siaubo apimtas nuvijau šią mintį šalin. Tai neturi įvykti. Jį išteisins. Žinoma, jį išteisins! Tačiau stingdanti baimė vėl apėmė mane. O jeigu jo neišteisins? Kas tada? Ar galėsiu gyventi, turėdamas tokią nešvarią sąžinę?! Reikia rinktis... Arba Bela, arba Žakas... Širdis kuždėjo man, kad bet kuria kaina privalau išgelbėti mylimą merginą. Tačiau ar gali dėl jos kaltės mirti kitas žmogus?

Ką į tai būtų atsakiusi pati mergina? Prisiminiau, kad nė vienu žodžiu neužsiminiau jai apie Žako Reno areštą. Tikriausiai dar ir dabar ji nežino, kad jos buvęs mylimasis sėdi kalėjime ir kad jam pateikti siaubingi kaltinimai, susiję su nusikaltimu, kurio jis nepadarė... Kaip ji pasielgtų, sužinojusi tai? Ar leistų ji gelbėti savo gyvybę jo gyvybės sąskai-

ta? Žinoma, ji neturi daryti nieko neapgalvotai. Galimas ir labai tikėtinas dalykas, kad Žakas Reno bus išteisintas ir be jos įsikišimo. Jeigu taip, tai viskas gerai. Bet jeigu jo neišteisins? Į šį siaubingą klausimą atsakymo neradau. Sindrelei negrėstų aukščiausia bausmė. Jos padaryto nusikaltimo motyvai yra visiškai kitokio pobūdžio. Ji galėtų motyvuoti nusikaltimą pavydu ir nepaprastu susijaudinimu, jos jaunystė ir žavesys tam padėtų. Tai, kad dėl lemtingos klaidos nukentėjo vyresnysis Reno, o ne jo sūnus, nepakeis nusikaltimo sudėties, tačiau, koks bebūtų švelnus teismo nuosprendis, vis dėlto nusikaltėlei tektų sėdėti kalėjime gana ilgą laiką.

Be jokios abejonės, būtina apsaugoti Belą ir tuo pat metu išgelbėti Žaką Reno. Kaip tai padaryti, aš neturėjau aiškaus supratimo. Beliko tik pasikliauti Puaro. Kaip bebūtų, jis žino, ką daryti. Jis sugebės išgelbėti nekaltąjį ir suras kokią nors išeitį. Galimas dalykas, jog tai bus sunku, tačiau jis su tuo kaip nors susidoros.

Taip aš raminau save. Tačiau širdies gelmėse tebejutau stingdantį siaubą.

24. "IŠGELBĖKITE JĮ!"

Iš Anglijos mes grįžome vakariniu garlaiviu ir kitą rytą jau buvome Sen Omere, kur buvo įkalintas Žakas Reno. Negaišdamas laiko, Puaro aplankė tardytoją Otė. Jis neprieštaravo, kad aš dalyvaučiau, todėl palaikiau jam kompaniją.

Po ilgų formalumų ir klausinėjimų mus nuvedė į tardytojo kabinetą. Jis nuoširdžiai mus priėmė.

- Man sakė, kad jūs sugrįžote į Angliją, mesjė Puaro. Džiaugiuosi sužinojęs, kad taip nėra.

- Aš iš tikrųjų ten buvau, mesjė Otė, tačiau tai tebuvo trumpalaikis vizitas. Antraeilis dalykas, tačiau toks, kad vertėjo jį išsiaiškinti.

- Ir iš tikrųjų vertėjo?

Puaro truktelėjo pečiais. Tardytojas atsidusdamas linktelėjo.

- Manau, kad mums teks pritarti Žiro versijai. Šitas galvijas šlykščiai elgiasi, tačiau jis, be jokių abejonių, protingas. Maža tikimybė, kad jis suklydo.

- Jūs manote, kad nesuklydo?

Dabar tardytojas truktelėjo pečiais.

- Nejaugi jūs padarėte kokią nors kitokią išvadą?

- Atvirai kalbant, pone tardytojau, man regis, kad Žiro versijoje daug neaiškių vietų.

- Pavyzdžiui?

Tačiau iš Puaro buvo sunku ką nors išpešti.

- Aš jų dar nespėjau sukonkretinti, - nutęsė jis. - Mano pastabos yra bendro pobūdžio. Man patinka šis jaunas žmogus ir aš negaliu patikėti, kad jis įvykdė tokį siaubingą nusikaltimą. Beje, ką jis pats apie tai sako?

Tardytojas paniuro.

- Aš jo nesuprantu. Susidarė įspūdis, kad jis visiškai nesugeba gintis. Reikėjo daug pastangų, kol priverčiau jį atsakinėti į klausimus. Jis abstrakčiai neigia savo kaltę, o visa kita slepia atkakliai tylėdamas. Rytoj aš jį vėl tardysiu. Galbūt ir jūs norėtumėte dalyvauti?

Mes mielai priėmėme kvietimą.

- Liūdna istorija, - atsidusdamas tarė tardytojas,. - Nuoširdžiai užjaučiu madam Reno.

- Kaip ji jaučiasi?

- Ji dar neatsigavo. Tai savotiškas likimo gailestingumas. Vargšė moteris nors dabar išvaduota nuo kančios. Gydytojai sako, kad tai nepavojinga, tačiau kai ji atsigaus, jai bus reikalinga visiška ramybė. Aš manau, kad dabartinei jos būsenai turėjo įtakos ne tik kritimas, bet ir dvasinė trauma. Būtų siaubinga, jeigu ji išprotėtų. Tačiau dėl to aš nė trupučio nenustebčiau... - linguodamas galvą, Otė atsilošė krėsle.

Pagaliau jis grįžo į realybę ir susigriebęs sumurmėjo:

- Ak, taip! Turiu jums laišką, mesjė Puaro. Palaukite minutėlę, kurgi aš jį padėjau?

Jis ėmė raustis popieriuose. Pagaliau surado laišką ir padavė jį Puaro.

- Jis buvo įdėtas į voką su mano adresu, matyt, tam, kad persiųsčiau jums, - paaiškino jis. - O kadangi jūs nepalikote adreso, aš to negalėjau padaryti.

Puaro susidomėjęs apžiūrinėjo laišką. Adresas ant voko buvo užrašytas plačiomis, pasvirusiomis raidėmis, tačiau buvo aišku, kad rašė moteris. Puaro laiško neskaitė. Jis įsidėjo jį į kišenę ir atsistojo.

- Iki rytojaus, pone tardytojau. Labai ačiū jums už paslaugą.

- Aš visada esu jūsų paslaugoms. Tie Žiro mokyklos sekliai visi vienodi - grubūs, savimi pasitikintys vaikinai. Jie nesupranta, kad tardytojas, turintis mano... e... patirtį, įgyja savotišką nuojautą. Galų gale tak-

tiškumas, būdingas senajai mokyklai, man arčiau širdies. Todėl, mano brangusis drauge, naudokitės mano paslaugomis, kai tik prireiks. Juk mes kai ką žinome. Jūs ir aš... e?

Ir nuoširdžiai juokdamasis, savimi besižavintis Otė atsisveikino su mumis. Deja, turiu pasakyti, kad pirmoji Puaro frazė mums išėjus į koridorių buvo: "Tas senas idiotas tardytojas įsimylėjęs save! Jo kvailumas tiesiog apgailėtinas!"

Išeidami iš pastato, mes akis į akį susidūrėme su Žiro, kuris atrodė pasipūtęs.

- Mesjė Puaro! - grubiai linktelėjo jis. - Vadinasi, jūs sugrįžote iš Anglijos?

- Matote, - atsakė Puaro.

- Bylos pabaiga ne taip jau toli!

- Sutinku su jumis, mesjė Žiro.

Puaro atsakinėjo santūriai. Atrodė, kad jo rimtas veidas džiugino Žiro.

- Tai pats didžiausias silpnavalis iš visų man žinomų nusikaltėlių. Nė menkiausios idėjos, jokio sugebėjimo apsiginti. Tiesiog nesuprantama!

- Taip nesuprantama, kad verčia susimąstyti, ar ne taip? - maloniu balsu reziumavo Puaro.

Tačiau Žiro jo nesiklausė. Patenkintas savimi, jis drėbtelėjo:

- Viso gero, mesjė Puaro. Džiaugiuosi, kad jūs pagaliau įsitikinote jaunojo Reno kalte.

- Atleiskite, bet aš galvoju priešingai - Žakas Reno nekaltas.

Žiro minutę atrodė sutrikęs, po to pradėjo kvatotis ir išraiškingai pirštu barbendamas į galvą tarė:

- Jis pakvaišo!

Puaro santūriai pasitempė. Jo akyse įsižiebė pavojingos ugnelės.

- Mesjė Žiro, tiriančią bylą jūs elgėtės su manimi labai įžūliai ir grubiai! Jus vertėtų pamokyti. Esu pasiruošęs kirsti lažybų iš 500 frankų, jog surasiu mesjė Reno žudiką anksčiau, negu tai padarysite jūs. Sutinkate?

Žiro apgailėtinu žvilgsniu nužvelgė jį ir vėl burbtelėjo:

- Kvaištelėjęs!

- Na, sutinkate? - neatstojo Puaro.

- Man nereikia jūsų pinigų.

- Nesijaudinkite, jūs negausite jų.

- Na, gerai, sutinku! Jūs sakote, kad mano elgesys jus įžeidžia. Ta-

čiau jūsų manieros mane taip pat kartais erzindavo.

- Stebiuosi tai girdėdamas, - tarė Puaro. - Linkiu jums geros dienos, mesjė Žiro. Eime, Hastingsai.

Kol mes ėjome gatve, aš nepratariau nė žodžio. Man spaudė širdį. Savo ketinimus Puaro išdėstė pernelyg kategoriškai. Dabar labiau negu kada nors anksčiau abejojau savo jėgomis išgelbėti Belą nuo bausmės. Šis nelauktas susidūrimas su Žiro supykdė Puaro ir sukėlė jam įniršį.

Netikėtai aš pajutau ant savo peties kažkieno ranką. Atsisukęs pamačiau Gabrielį Stonorą. Mes sustojome ir pasisveikinome. Stonoras pasisiūlė mus palydėti iki viešbučio.

- O ką jūs čia veikiate, misteri Stonorai? - paklausė Puaro.

- Žmogus neturi palikti savo draugų nelaimėje, - sausai atsakė jis. - Ypač, kai kas nors neteisingai apkaltina juos.

- Vadinasi, jūs netikite, kad Žakas Reno įvykdė šį nusikaltimą? - nekantriai paklausiau aš.

- Žinoma, ne. Aš pažįstu šitą jaunuolį. Prisipažįstu, kad šioje byloje buvo vienas ar du momentai, kurie pritrenkė mane, tačiau, nepaisant jo kvailo elgesio, aš niekada nepatikėsiu, jog Žakas Reno gali būti žudikas.

Mano prielankumas sekretoriui padidėjo. Jo žodžiai tarsi nuėmė nuo mano širdies nematomą svorį.

- Aš neabejoju, kad daug kas taip galvoja! - sušukau aš. - Juk įkalčiai prieš jį juokingai menki. Aš manau, kad jį išteisins. Tuo nereikia abejoti.

Tačiau Stonoras į šiuos žodžius atsakė kitaip, negu aš tikėjausi.

- Labai norėčiau, kad jūsų optimizmas pasitvirtintų, - liūdnai tarė jis. Po to, pasisukęs į Puaro, paklausė: - O kokia jūsų nuomonė, mesjė?

- Aš manau, kad Žako reikalai eina blogyn, - ramiai atsakė Puaro.

- Jūs tikite, kad jis kaltas? - staiga paklausė Stonoras.

- Ne. Tačiau manau, kad jam bus labai sunku įrodyti savo nekaltumą.

- Jis elgiasi pernelyg keistai, - sumurmėjo Stonoras. - Žinoma, aš suprantu, kad reikalas kur kas sudėtingesnis, negu atrodo iš pirmo žvilgsnio. Žiro čia pirmą kartą, todėl neinformuotas. Tačiau visa ši istorija velniškai keista. Ir jeigu jau taip viskas klostosi, tai žodžiai nieko nepakeis. Madam Reno nori kažką nuslėpti ir aš paseksiu jos pavyzdžiu. Tai jos spektaklis, o aš pernelyg gerbiu šią moterį, todėl nekaišiosiu pagalių į ratus. Tačiau aš niekaip negaliu suprasti Žako elgesio. Kaip ten bebūtų, jis privalo gintis.

- Žako kaltė - nesąmonė! - sušukau aš, įsiterpdamas į pokalbį. - Visų pirma peilis...

Nežinodamas, kaip reaguos į mano pasisakymą Puaro, pritilau, po to, rinkdamas žodžius, pratęsiau:

- Mes žinome, kad tą vakarą Žakas Reno peilio pasiėmęs nebuvo, madam Reno gali tai patvirtinti.

- Teisingai, - tarė Stonoras. - Kai tik atsigaus, ji, be abejo, pasakys ir tai, ir dar daug ką. Na, o dabar aš turiu jus palikti.

- Palaukite minutėlę, - šūktelėjo Puaro Stonorui. - Ar negalėsite duoti man žinią, kai tik madam Reno atsigaus?

- Be abejo. Tuojau pat, - sušuko per petį Stonoras ir nužingsniavo į "Ženevjevos" vilos pusę.

- Įrodymas, susijęs su peiliu, bus įtikinamas ir teisme, - pasakiau aš, mums belipant laiptais. - Stonorui girdint aš negalėjau kalbėti atvirai.

- Jūs pasielgėte visiškai teisingai. Susidariusioje situacijoje savo žinias kiek įmanoma turime maskuoti. Tačiau jūsų įrodymas dėl peilio nebuvimo vargu ar Žakui Reno padės. Jūs pastebėjote, kad prieš mums išvykstant į Londoną buvau valandai atsiskyręs?

- Taip.

- Aš ieškojau firmos, kurioje Žakas Reno buvo užsakęs savo suvenyrus. Tai buvo nelabai sunku. Vienu žodžiu, Hastingsai, jo užsakymu jie pagamino ne du, kaip mes manėme, o tris peilius.

- Tai bent! Ir kokią išvadą iš to galima padaryti?

- Ogi štai kokią. Po to, kai jis vieną peilį padovanojo motinai, o kitą - Belai Diuven, jam liko trečiasis. Ir aš bijau, Hastingsai, kad dabar mums jau niekas nebepadės išgelbėti jį nuo giljotinos.

- Betgi tai neįmanoma! - sukrėstas sušukau aš.

Mano draugas liūdnai palingavo galvą.

- Išgelbėkite jį! - sušvokščiau aš.

Puaro priekaištingai pažiūrėjo į mane.

- O ar ne jūs padarėte šį dalyką neįmanomą, mano drauge?

- Sugalvokite ką nors, - sumurmėjau aš.

- Prakeikimas! Jūs reikalaujate iš manęs stebuklų. Nekalbėkite daugiau nieko. Pažiūrėsime, kas parašyta šiame laiške.

Puaro išsitraukė iš vidinės švarko kišenės voką ir išsiėmė nedidelį laiškelį.

Skaitydamas laišką jis susiraukė, po to ištiesė plonytį lapelį man.

- Yra ir daugiau kenčiančių moterų pasaulyje, Hastingsai.

Braižas buvo sunkiai įskaitomas. Laiško autorė, matyt, rašydama buvo labai susijaudinusi.

"Brangusis mesjė Puaro!

Jeigu šis laiškas pasieks Jus, maldauju padėti. Aš daugiau neturiu į ką kreiptis pagalbos, o Žaką reikia išgelbėti bet kokia kaina. Aš, klūpėdama ant kelių, maldauju Jus padėti...

Marta Dobreil"

Susijaudinęs aš grąžinau raštelį.

- Jūs važiuosite?

- Tuojau pat. Paimkite automobilį.

Po pusvalandžio mes jau buvome "Margaritos" viloje. Marta pasitiko mus prie durų ir nusivedė Puaro į namą, suspaudusi jo ranką savajame delne.

- Koks jūs geras! Nežinodama, ką daryti, aš buvau praradusi viltį. Jie net neleidžia man aplankyti jo kalėjime. Ar tiesa, kad jis neneigia padaręs nusikaltimą? Bet juk tai - beprotybė. Jis negalėjo to padaryti! Aš tuo niekada nepatikėsiu!

- Aš taip pat tuo netikiu, madmuazele, - švelniai tarė Puaro.

- Tai kodėl gi jis tyli? Nesuprantu.

- Galimas dalykas, jis bando ką nors apsaugoti, - pasakė Puaro stebėdamas merginą.

Marta paniuro.

- Bando ką nors apsaugoti? Jūs turite galvoje jo motiną? Aš nuo pat pradžios ją įtarinėjau. Kas paveldės visą šitą didžiulį turtą? Jinai. Lengva būti našle, gedėti ir veidmainiauti. Sako, kad sužinojusi apie jo areštą ji štai taip parkrito, - Marta padarė dramatišką gestą. - Ir, be abejo, jai talkino sekretorius Stonoras. Šių dviejų vandeniu neperliesi. Tiesa, ji vyresnė, tačiau kai moteris turtinga, vyrai nebūna išrankūs.

Jos balsas buvo suirzęs.

- Stonoras tuo metu buvo Anglijoje, - pasakiau aš.

- Tik jis pats tai sako.

- Madmuazele, - ramiai tarė Puaro, - jeigu mes sutarsime dirbti kartu, turėsime būti visiškai atviri vienas kitam. Visų pirma aš noriu jūsų paklausti.

- Taip, mesjė?

- Ar jūs žinote tikrąją savo motinos pavardę?

Marta žiūrėjo į jį minutę, po to jos galva nusviro ant sukryžiuotų rankų ir ji pradėjo raudoti.

- Na, na, - pasakė Puaro, tapšnodamas jai per petį. - Nusiraminkite,

mažyle, matau, kad žinote. Dabar antrasis klausimas. Ar jūs žinote, kas toksai buvo mesjė Reno?

- Mesjė Reno? - ji pakėlė galvą ir pasižiūrėjo į jį nustebusiu žvilgsniu.

- Matau, kad šito jūs nežinote. O dabar atidžiai išklausykite manęs. Žingsnis po žingsnio jis atsekė visą bylą iš naujo, kaip tai darė mums vykstant į Angliją. Marta klausėsi tarsi užkerėta. Puaro baigus, ji giliai atsiduso ir teatrališkai pareiškė:

- Jūs nuostabus! Jūs - geriausias pasaulyje seklys!

Staigiu judesiu Marta nuslydo nuo kėdės ir nusileido ant kelių priešais Puaro.

- Išgelbėkite Žaką, mesjė! - sušuko ji. - Aš myliu jį. O, išgelbėkite jį, išgelbėkite jį!

25. NETIKĖTA ATOMAZGA

Kitą rytą mes dalyvavome Žako Reno tardyme. Nepaisant to, kad laiko buvo praėję nedaug, jaunasis kalinys atrodė baisiai pasikeitęs. Mane tai sukrėtė. Išblyškęs, pajuodusiais paakiais jis atrodė palaužtas ir išvargęs, kaip žmogus, kuris keletą naktų nesėkmingai bandė užmigti.

Areštuotasis ir jo advokatas metras Grosjė atsisėdo. Grėsmingos išvaizdos sargybinis su puošniu kardu stovėjo prie durų. Stenografuotojas atsisėdo į savo vietą. Prasidėjo tardymas.

- Reno, - pradėjo tardytojas, - ar jūs neigiate, kad buvote Merlinvilyje tą naktį, kai įvyko nusikaltimas?

Žakas atsakė ne iš karto. O kai pradėjo kalbėti, buvo sunku klausyti matant jo neryžtingumą:

- Aš... aš sakiau jums, kad buvau Šerbure.

Metras Grosjė paniuro ir atsiduso. Aš iš karto supratau, kad Žakas Reno atkakliai laikosi savo linijos, tuo šokiruodamas advokatą.

Tardytojas staigiai atsigręžė.

- Įveskite liudininkus iš stoties.

Po vienos dviejų minučių durys atsidarė ir įėjo vyras, kurį aš iš karto pažinau. Tai buvo Merlinvilio stoties budėtojas.

- Ar jūs budėjote naktį į birželio septintąją?

- Taip, mesjė.

- Ar jūs buvote atvykstant traukiniui 11.40?

- Taip, mesjė.

- Pasižiūrėkite į areštuotąjį. Ar tai nėra vienas iš keleivių, atvykusių minėtu traukiniu?

- Taip, pone tardytojau.

- Jūs neklystate?

- Ne, mesjė. Aš gerai pažįstu mesjė Žaką Reno.

- Ar jūs nesupainiojote datos?

- Ne, mesjė, nes kaip tik kitą dieną, birželio aštuntąją, mes išgirdome apie nužudymą.

Įvedė dar vieną geležinkelio stoties tarnautoją, kuris patvirtino budėtojo parodymus. Tardytojas pažvelgė į Žaką Reno.

- Šie žmonės akivaizdžiai jus atpažino. Ką jūs pasakysite?

- Nieko.

Otė susižvalgė su stenografuotoju.

- Reno, - tęsė tardytojas, - ar jūs pažįstate šį daiktą?

Jis paėmė nuo stalo kažkokį daiktą ir ištiesė jį areštuotajam. Krūptelėjęs aš atpažinau peilį, pagamintą iš aviacinio plieno.

- Atleiskite! - sušuko metras Grosjė. - Aš noriu pasikalbėti su savo klientu prieš jam atsakant į šį klausimą.

Tačiau Žakas Reno visiškai nepaisė nelaimingojo Grosjė. Jis atstūmė jį ir ramiai atsakė:

- Žinoma, pažįstu. Tai suvenyras, kurį aš padovanojau motinai.

- O ar yra šio peilio kopija?

Metras Grosjė vėl mėgino įsiterpti, tačiau Žakas jį pertraukė.

- Kiek man žinoma, ne. Aš jį padariau pats.

Išgirdęs tokį drąsų atsakymą, žagtelėjo net tardytojas. Atrodė, kad Žakas skuba pasitikti savo likimą. Žinoma, aš supratau, kaip jam buvo svarbu dėl Belos nuslėpti tai, kad yra dar vienas peilis - pirmojo kopija. Kol buvo kalbama apie vieną peilį, vargu ar kas galėjo įtarti Belą, kuri turėjo antrąjį peilį. Žakas kilniadvasiškai dangstė merginą, kurią kadaise mylėjo. Bet kokia kaina! Man pasidarė aišku, kokį sunkų svorį užkroviau ant Puaro pečių. Nepasakius visos tiesos, išteisinti Žaką bus beprotiškai sunku.

Otė prakalbo vėl:

- Madam Reno mums sakė, kad nusikaltimo naktį peilis gulėjo ant jos tualetinio stalelio. Tačiau madam Reno - motina. Be abejo, jūs prieštarausite, Reno, tačiau aš manau, kad jūsų motina suklydo ir kad, galimas dalykas, jūs dėl neapdairumo pasiėmėte jį į Paryžių. Žinoma, jūs tam

prieštaraujate...

Aš pamačiau, kaip įsitempė antrankiais sukaustytos jaunuolio rankos. Jo kakta išrasojo nuo prakaito. Pagaliau sukaupęs visas pastangas, Žakas pertraukė Otė užkimusiu balsu:

- Aš jums neprieštarausiu. Tai įmanoma...

Tai buvo stulbinantis momentas. Metras Grosjė protestuodamas pašoko:

- Mano klientas patyrė didžiulį nervinį sukrėtimą. Prašau užrašyti, kad šiuo metu jis negali būti atsakingas už savo žodžius.

Tardytojas piktai nutraukė jį. Akimirką atrodė, kad jis pats suabejojo kaltinamojo žodžiais. Žakas Reno akivaizdžiai žaidė. Tardytojas pasilenkė į priekį ir klausiamai pasižiūrėjo į areštuotąjį.

- Ar jūs aiškiai suvokiate, Reno, kad, remiantis jūsų parodymais, man nelieka daugiau nieko, kaip perduoti jus teismui?

Išblyškęs Žako veidas staiga plykstelėjo, tačiau jis nenuleido akių.

- Mesjė Otė, prisiekiu, kad aš nenužudžiau savo tėvo.

Tačiau trumpa akimirka, kuomet tardytojas abejojo, praėjo. Jis nemaloniai sukrizeno.

- Be abejonės, be abejonės... Mūsų areštuotieji visada būna nekalti. Jūs pats save nuteisėte. Jūs nepateikėte jokios gynybos, jūs neturite alibi... Vien tik patikinimais jūs neapgausite nė kūdikio. Jūs nužudėte savo tėvą, Reno. Klastingai ir žiauriai - dėl pinigų, kurie, jūsų manymu, turėjo atitekti jums po jo mirties. Įvykdžius nusikaltimą, jūsų bendrininke tapo motina. Be abejo, atsižvelgdamas į tai, jog tokį jos poelgį nulėmė motiniški jausmai, teismas gali padaryti jai nuolaidą, kurios jokiu būdu negalite tikėtis jūs. Ir visiškai pagrįstai! Jūsų padarytas nusikaltimas siaubingas, jis sukels Dievo ir žmonių pasipiktinimą! - Otė mėgavosi savo gražbylyste. - Jūs nužudėte, todėl privalote būti atitinkamai nubaustas. Kreipiuosi į jus ne kaip žmogus, o kaip Teisingumas, nenumaldomas Teisingumas, kuris...

Otė kalbą, didžiuliam jo nusivylimui, nutraukė triukšmas koridoriuje. Atsivėrė durys.

- Pone tardytojau, pone tardytojau, - jaudindamasis mikčiojo sargybinis, - ten dama, kuri pareiškė... kuri sako...

- Kas ten ir ką sako?! - sušuko tardytojas. - Tai visiškai neleistinas dalykas. Aš draudžiu čia įeiti pašaliniams! - tačiau mažytė grakšti figūrėlė nustūmė policininką nuo durų. Į kambarį įsiveržė juodai apsirengusi moteris. Jos veidą dengė ilgas vualis.

Aš pajutau stiprų skausmą širdyje. Vis dėlto ji atėjo! Visos mano

pastangos nuėjo veltui! Tačiau aš negalėjau nesižavėti drąsa, kuri privertė ją žengti šį ryžtingą žingsnį.

Moteris pakėlė vualį ir man užgniaužė kvapą. Nepaisant to, jog seserys buvo panašios viena į kitą kaip du žirniai, tai buvo ne Sindrelė.

Dabar, kai aš pamačiau šią merginą be šviesaus peruko, su kuriuo ji buvo scenoje, atpažinau tą, kuri buvo iš Žako Reno paimtoje fotografijoje.

- Jūs mesjė Otė? Jūs tardytojas? - paklausė ji uždusi.

- Taip, ir aš draudžiu...

- Aš esu Bela Diuven. Aš prisipažįstu, jog nužudžiau mesjė Reno.

26. AŠ GAUNU LAIŠKĄ

"Mano drauge!

Kai gausite šį laišką, Jūs jau žinosite viską. Jokie mano įkalbinėjimai negalėjo paveikti Belos. Ji pati atidavė save į teisingumo rankas... Taigi aš lioviausi kovojusi.

Dabar jūs žinote, kad aš jus apgaudinėjau. Jūs pasitikėjote manimi, o aš atsidėkojau melu. Galimas dalykas, kad mano bandymas teisintis Jums pasirodys esąs beprasmiškas, tačiau aš, visam laikui išeidama iš jūsų gyvenimo, norėjau papasakoti, kodėl viskas taip įvyko. Jeigu aš galėčiau tikėtis, kad Jūs man atleisite, man būtų lengviau gyventi pasaulyje! Visa tai aš dariau ne dėl savęs - štai vienintelis mano pasiteisinimas.

Pradėsiu nuo tos dienos, kai mes susitikome traukinyje. Aš jaudinausi dėl Belos. Ji kraustėsi iš proto dėl Žako Reno. Sesuo buvo pasiruošusi tapti kilimu po jo kojomis. O kai jis pradėjo rečiau rašyti jai laiškus, atsitiko kažkas baisaus. Ji įsikalė sau į galvą, kad jis įsimylėjo kitą merginą... Ir, kaip vėliau pasirodė, buvo visiškai teisi. Sesuo sumanė nuvažiuoti į Reno vilą Merlinvilyje ir pabandyti susitikti su Žaku. Ji žinojo, jog aš tam prieštarauju, todėl išvyko paslapčia. Kalė aš pastebėjau, kad ji dingo iš traukinio ir nusprendžiau į Angliją viena nevažiuoti. Aš nujaučiau, jog gali įvykti kažkas baisaus.

Aš palaukiau kito Paryžiaus traukinio. Mano sesuo buvo ten. Ji buvo ryžtingai nusiteikusi tučtuojau važiuoti į Merlinvilį. Aš priešinausi tam, kiek leido mano jėgos, tačiau veltui. Ji buvo įsiaudrinusi ir užsi-

spyrusi. Na, tada aš "nusiploviau rankas". Juk padariau viską, ką galėjau! Diena ėjo į pavakarį. Aš nuvažiavau į viešbutį, o Bela - į Merlinvilį. Mane kankino nuojauta, kuri knygose vadinama "neišvengiama nelaime".

Atėjo kita diena. Belos vis dar nebuvo. Mes susitarėme susitikti viešbutyje, tačiau ji neatėjo. Visą dieną aš jos laukiau ir pradėjau vis labiau jaudintis. O po to vakariniuose laikraščiuose pasirodė siaubinga naujiena.

Man pasidarė baisu. Aš įsivaizdavau, kaip Bela susitiko su Žako tėvu ir papasakojo jam apie save ir Žaką, o jis įžeidė ją ar panašiai. Mes abi esame impulsyvios, todėl aš neatmečiau paties blogiausio.

Netrukus pasklido versija apie kaukėtus užsieniečius, todėl aš šiek tiek aprimau. Tačiau mane neramino faktas, kad Bela vis dar nepasirodė viešbutyje.

Kitą rytą aš taip susinervinau, kad buvau priversta nuvažiuoti ir pasižiūrėti pati, kas ten vyksta. Ir iš karto sutikau Jus. Jūs tai jau žinojote. Pamačiusi negyvėlį, labai panašų į Žaką, vėl ėmiau galvoti apie blogiausią. Be to, stikliniame ąsotyje aš pamačiau lygiai tokį pat peilį popieriui pjaustyti, kokį Žakas padovanojo Belai; galėjau kirsti lažybų, kad ant jo buvo sesers pirštų atspaudai. Aš neturiu jėgų nupasakoti Jums, kokia neviltis apėmė mane. Man buvo aišku tik viena - aš privalau paimti šį peilį ir kuo greičiau pasislėpti. Aš apsimečiau, kad nualpau, ir tuo metu, kai Jūs nubėgote vandens, pagriebiau jį ir paslėpiau.

Aš pasakiau Jums, kad apsistojau "Diu Par" viešbutyje, o iš tikrųjų nuvykau tiesiai į Kalė, iš ten - pirmuoju garlaiviu - į Angliją. Kai mes buvome sąsiaurio viduryje, aš išmečiau prakeiktą peilį į jūrą ir iš karto pajutau palengvėjimą.

Bela jau buvo Londone, mūsų urvelyje. Ji atrodė kaip šmėkla. Aš pasakiau, ką padariau, ir nuraminau ją. Sesuo įbedė į mane akis, o po to pradėjo juoktis... juoktis... juoktis. Buvo kraupu klausytis to juoko. Aš nutariau, kad visų geriausia mums užsiimti savo reikalais. Jei ji visą laiką galvos apie įvykį, išeis iš proto. Laimei, beveik iš karto mes gavome pakvietimą vaidinti.

O po to aš pamačiau Jus ir Jūsų draugą žiūrovų salėje. Supratau, kad jūs kažką įtariate, priešingu atveju nebūtumėte mūsų persekioję. Privalėjau sužinoti, kas atsitiko, ir nusekiau paskui Jus... Ir staiga, dar nespėjus Jūsų pavyti, pratarti bent vieną žodį, aš supratau, kad Jūs įtariate mane, o ne Belą. Arba, blogiausiu atveju, kad Jūs laikote mane Bela, kadangi aš nugvelbiau peilį.

Ak, brangusis, kad jūs tą minutę būtumėte pažvelgęs į mano sielą. Galimas dalykas, Jūs man būtumėte atleidęs. Aš buvau tokia baikšti, mintys painiojosi, mane apėmė neviltis. Supratau, jog Jūs norite man padėti. Aš nežinojau, ar panorėsite Jūs išgelbėti Belą. Tikriausiai ne, galvojau aš. Juk tai - du skirtingi žmonės. O aš negalėjau rizikuoti. Mes su Bela dvynės. Aš privalėjau padaryti viską dėl jos. Ir dėl to melavau toliau. Jaučiausi esanti niekšė. Panašiai jaučiuosi ir dabar. Štai ir viskas. Man reikėjo Jumis pasitikėti anksčiau, tačiau, jeigu aš būčiau taip pasielgusi...

Vos tik laikraščiuose pasirodė žinia, kad Žakas Reno suimtas, Bela nebenorėjo ilgiau laukti.

Aš labai pavargau. Daugiau neturiu jėgų rašyti."

Žemiau buvo užbrauktas žodis *"Sindrelė"*, o šalia jos - *"Dalsi Diuven"*.

Tai buvo skubotai parašytas, rašalu sutepliotas laiškas, tačiau aš jį saugau dar ir šiandien.

Puaro matė, kaip aš skaičiau laišką. Lapai krito iš mano rankų. Baigęs skaityti, aš pasižiūrėjau į jį ir paklausiau:

- Ar jūs žinote, kad tai buvo... kita?

- Taip, mano drauge.

- Kodėl gi jūs nieko nesakėte?

- Iš pradžių aš negalėjau įsivaizduoti, kad jūs galėjote taip suklysti. Seserys labai panašios, tačiau vis dėlto skiriasi.

- O šviesūs plaukai?

- Tai perukas, kuris turėjo sukurti pikantiško kontrasto įvaizdį scenoje. Visiškai įtikėtina, kad viena dvynė gali būti šviesi, o kita - tamsi.

- Kodėl gi jūs apie tai nepasakėte man tą vakarą Konventri viešbutyje?

- Jūsų elgesys buvo pakankamai nesantūrus, mano drauge, - sausai atsakė Puaro. - Jūs nesuteikėte man tokios galimybės.

- Na, o vėliau?

- Ak, vėliau! Reikėtų pradėti nuo to, kad aš buvau supykęs ant jūsų dėl nepakankamo pasitikėjimo manimi! O po to aš norėjau pažiūrėti, kaip jūsų jausmai atlaikys laiko išbandymus. Ar tai tikra meilė, ar tik akimirkos susižavėjimas? Tačiau dėl šios klaidos aš nesiruošiu ilgai laikyti jus nežinioje.

Aš linktelėjau. Puaro kalbėjo su manim taip švelniai, jog aš negalėjau ant jo pykti. Aš pažvelgiau į nukritusius laiško lapus. Staiga aš pakė-

liau juos ir ištiesiau jam.

- Perskaitykite tai, - pasakiau aš. - Norėčiau, kad jūs perskaitytumėte.

Jis perskaitė laišką tylėdamas, o po to pasižiūrėjo į mane.

- Kas jus jaudina, Hastingsai?

Ramus ir rimtas Puaro tonas buvo man netikėtas. Įpročio išjuokti mano silpnybes ir trūkumus, atrodė, lyg nebūtų buvę. Bet aš paklausiau to, kas mane kankino:

- Ji nesako... nesako... na, kad myli mane, ar ne!

Puaro mostelėjo laiško lapais.

- Man regis, jūs klystate, Hastingsai.

- Kurgi tai parašyta?! - sušukau aš ir nekantriai žengtelėjau artyn.

Puaro nusišypsojo.

- Ji sako jums apie tai kiekviena savo laiško eilute, mano drauge.

- Bet kur man jos ieškoti? Ant voko nėra atgalinio adreso. Tik prancūziškas pašto ženklas, ir viskas.

- Nesijaudinkite taip smarkiai. Patikėkite paieškas tėtušiui Puaro. Aš surasiu ją per pirmąsias penkias laisvo laiko minutes.

27. ŽAKO RENO PASAKOJIMAS

- Sveikinu, mesjė Žakai, - tarė Puaro, tvirtai spausdamas jaunuolio ranką.

Jaunesnysis Reno užėjo pas mus į viešbutį, kai tik jį paleido. Po to jis ruošėsi vykti į Merlinvilį pas Martą ir motiną. Jį lydėjo Stonoras, kurio sveika išvaizda buvo ryškus kontrastas išsekusio jaunuolio išorei. Matėsi, kad Žakas balansuoja ties nervinio pakrikimo riba. Jis liūdnai nusišypsojo Puaro ir tyliu balsu ištarė:

- Aš dariau viską, kad ją apsaugočiau, o dabar jai jau niekas nebepadės.

- Vargu ar buvo galima tikėtis, jog padori mergina norės išsigelbėti jūsų gyvybės kaina, - sausai pasakė Stonoras. - Sužinojusi, kad jums gresia giljotina, ji privalėjo iš karto gailėtis.

- Prisiekiu garbe, kad ir jums galėjo tai grėsti, - gudriai mirktelėjęs, pasakė Stonoras, - ant jūsų sąžinės gultų metro Grosjė išprotėjimas.

- Mano advokatas - tikras asilas, - pasakė Žakas. - Jis siaubingai pykdė mane. Aš visiškai negalėjau juo pasitikėti. Bet kas dabar bus Belai?

- Būdamas jūsų vietoje, - nuoširdžiai tarė Puaro, - aš nelabai liūdėčiau. Prancūzijos teismai gana atlaidūs jaunystei, grožiui ir nužudymui iš pavydo.

Protingas juristas surengs garsų procesą su atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis. Tačiau jums bus ne itin malonu...

- Dabar man vis vien. Matote, mesjė Puaro, kai kuriais atžvilgiais aš iš tikrųjų jaučiu kaltę dėl tėvo mirties. Jeigu ne aš ir ne mano painūs santykiai su šia mergina, šiandien jis būtų gyvas ir sveikas. Ir dar tas prakeiktas mano žioplumas, dėl kurio aš paėmiau ne savo apsiaustą. Aš jaučiuosi esąs kaltas dėl šios mirties. Ji visą laiką slėgs mane!

- Ne, ne, - bandžiau raminti jį.

- Žinoma, man baisu pagalvoti, kad Bela nužudė mano tėvą, - tęsė Žakas. - Tačiau aš su ja gėdingai pasielgiau. Po to, kai sutikau Martą, kurią pamilau, man reikėjo jai parašyti ir viską sąžiningai prisipažinti. Tačiau mane siaubingai gąsdino mintis, kad įvyks skandalas ir Marta viską sužinos. Juk ji galėjo pagalvoti, kad buvo kas nors daugiau, negu iš tikrųjų... Vienu žodžiu, aš pasielgiau kaip kvailys ir tikėjausi, jog viskas išsispręs savaime. Aš tiesiog plaukiau pasroviui, nesuprasdamas, kad vargšė mergina dėl to kenčia. Jeigu ji iš tikrųjų būtų papjovusi mane, tai būtų teisinga. Ji visą laiką buvo padorus žmogus. Jos savanoriškas prisipažinimas dar kartą tai patvirtina. Todėl aš buvau pasiruošęs už viską sumokėti.

Minutę ar dvi jis tylėjo, po to vėl liūdnai prabilo:

- Mane kankina klausimas: kodėl tėvas vaikštinėjo naktį su vienais apatiniais drabužiais ir mano apsiaustu. Matyt, jis ką tik buvo ištrūkęs iš tų užsieniečių rankų... Ir tikriausiai motina suklydo, sakydama, kad buvo antra valanda, kai jie pasirodė... Arba... O gal tai buvo klastotė? Noriu pasakyti, ar negalėjo motina... Ar negalėjo ji pagalvoti... kad... kad vienas iš jų - buvau aš?

Puaro nuramino jį:

- Ne, ne, mesjė Žakai. Dėl to nesijaudinkite. O apie kitus dalykus aš jums papasakosiu artimiausiu metu. Tai gana įdomu. Ar negalėtumėte mums papasakoti, kas atsitiko jums tą siaubingą vakarą?

- Aš jums jau minėjau, kad atvažiavau iš Šerburo norėdamas prieš išvykstant į kitą pasaulio galą pamatyti Martą. Traukinys atvyko vėlai ir aš nusprendžiau eiti pačiu tiesiausiu keliu - per golfo aikštelę. Iš ten aš galėjau lengvai patekti į "Margaritos" vilą. Aš jau buvau beveik priėjęs, tik staiga...

Jis nutilo, nervingai sukinėdamas sagą.

- Kas atsitiko po to?

- Aš išgirdau kažkokį siaubingą riksmą. Jis buvo negarsus, atrodė, lyg kažką būtų ištikęs priepuolis. Aš išsigandau. Minutę stovėjau nejudėdamas. Po to atsargiai apėjau krūmus. Blankioje mėnulio šviesoje aš pamačiau išraustą duobę ir šalia kniūbsčiomis gulintį žmogų, kurio nugaroje, širdies pusėje, styrojo peilis. O po to... po to... aš pamačiau ją. Ji žiūrėjo į mane kaip į šmėklą. Tikriausiai ji taip ir pagalvojo. Jos veidas buvo sustingęs iš siaubo. Po to ji suklykė, apsisuko ir nubėgo. Aš siaubingai pasimečiau ir tamsoje neatpažinau nužudytojo.

Jis nutilo, bandydamas suvaldyti savo emocijas.

- Kas buvo toliau? - meiliai paklausė Puaro.

- Šią sceną aš prisimenu tarsi pro miglą. Pamenu, kad ilgai stovėjau kaip įbestas. Man į galvą nešovė mintis, jog mane gali įtarti, tačiau bijojau, kad man teks duoti parodymus prieš Belą. Aš nuėjau į Sen Bovė, beje, apie tai jau esu jums sakęs, ir iš ten automobiliu grįžau į Šerburą.

Kažkas pasibeldė į duris. Įėjo pasiuntinys ir įteikė Stonorui telegramą. Ją perskaitęs, Stonoras atsistojo.

- Madam Reno atgavo sąmonę, - tarė jis.

- O! - ėmė nekantrauti Puaro. - Važiuokime tiesiai į Merlinvilį!

Neatidėliodami mes tuoj pat išvykome. Žako paprašytas, Stonoras sutiko pasilikti ir daryti viską, kas įmanoma, kad padėtų Belai Diuven.

Puaro, Žakas Reno ir aš sėdome į Reno automobilį. Kelionė truko ne daugiau kaip keturiasdešimt minučių. Kai važiavome pro "Margaritos" vilos duris, Žakas Reno metė į Puaro maldaujantį žvilgsnį.

- Kaip atrodytų, jeigu jūs atvažiuotumėte pas motušę be manęs ir pirmasis praneštumėte naujieną apie mano išlaisvinimą?

- O jūs tuo metu asmeniškai pranešite tai madmuazelei Martai? - blykčiodamas akimis ir šypsodamasis pareiškė Puaro. - Ką gi, bėkite, aš ką tik pats norėjau jums tai pasiūlyti.

Ilgai nelaukęs, Žakas sustabdė automobilį, iššoko iš jo ir nubėgo takeliu prie paradinių durų.

Mes nuvažiavome į "Ženevjevos" vilą.

- Puaro, - pasakiau aš, - ar jūs pamenate, kaip mes atvykome čia pirmą dieną? Ir mus pasitiko naujiena, kad nužudytas Reno?

- O taip, žinoma, prisimenu. Juk visa tai buvo ne taip seniai. Bet kiek visko įvyko nuo to laiko! Ypač daug pakitimų aš pastebėjau jumyse, mano drauge!

- Taip, iš tikrųjų, - rausdamas atsidusau aš.

- Jūs vėl įžvelgėte mano žodžiuose tik intymią prasmę, Hastingsai.

Bet aš turėjau galvoje ne tik jus. Tikėkimės, kad madmuazelės Belos atžvilgiu teisingumo organai bus atlaidūs. Be to, Žakas Reno negali vesti iškart abi merginas! Aš padarydavau užuominų apie jūsų klaidžiojimus bylos labirintuose. Ir nenuostabu. Tai labai gudriai parengtas nusikaltimas, kurį turėtų tirti ne vienas seklys. Žoržo Kono sugalvotas scenarijus tobulas, tačiau realizavimas... O ne! Žmogus, nužudytas atsitiktinai, mergiško pavydo akimirką... Iš tikrųjų, kur čia gudrus planas ar logika?

Keisti Puaro išvedžiojimai sukėlė man juoką. Tuo metu atsivėrė durys ir pasirodė Fransuaza.

Puaro paaiškino jai, kad tučtuojau norėtų pamatyti madam Reno, ir senutė palydėjo jį į viršų. Aš pasilikau svetainėje. Netrukus Puaro grįžo. Jis atrodė neįprastai rimtas.

- Na ir reikaliukai, Hastingsai! Velniai griebtų! Artėja audros!

- Ką jūs turite galvoje?! - sušukau aš.

- Neįtikėtina, - susimąstęs ištarė Puaro, - bet moterims savaitėje - septyni penktadieniai.

- Ateina Žakas ir Marta Dobreil! - pasižiūrėjęs pro langą, šūktelėjau aš.

Puaro iššoko iš kambario ir pasitiko jaunąją porą prieangyje.

- Neikite pas ją. Nereikia. Jūsų motušė labai susijaudinusi.

- Žinau, - pasakė Žakas. - Tačiau aš privalau ją pamatyti.

- Ne, ne, sakau jums. Dabar nereikia...

- Tačiau Marta ir aš...

- Šiaip ar taip, nesiveskite madmuazelės. Eikite, jeigu jūs taip labai norite, tačiau jūsų vietoje būtų protingiau kartu pasiimti mane.

Balsas, pasigirdęs nuo laiptų, privertė mus visus krūptelėti.

- Dėkoju jums už paslaugas, mesjė Puaro, bet aš noriu tučtuojau išreikšti savo valią.

Nustebę mes atsisukome.

Madam Reno, remdamasi į Leoni ranką, leidosi laiptais žemyn, jos galva vis dar buvo subintuota. Tarnaitė maldavo šeimininkę sugrįžti į patalą.

- Madam žudo save. Tai prieštarauja visiems gydytojo nurodymams!

Tačiau madam Reno vis tiek leidosi.

- Mama! - sušuko Žakas ir puolė jos pasitikti. Tačiau ji gestu sustabdė Žaką.

- Aš tau - ne motina! Tu man - ne sūnus! Nuo šios dienos ir valandos aš išsižadu tavęs.

- Mama! - priblokštas pakartojo jaunuolis.

Akimirką atrodė, kad motina, sujaudinta jo skausmingo balso, svyruoja. Puaro, lyg pritardamas susitaikymui, mostelėjo ranka. Tačiau madam Reno vėl tvirtino savo.

- Tu susitepęs tėvo krauju. Esi morališkai kaltas dėl jo mirties. Štai dėl šios merginos tu nepaklusai tėvui, o beširdiškai elgdamasis su kita mergina, tu pastūmėjai ją į nusikaltimą. Lauk iš mano namų. Rytoj aš imsiuosi visų priemonių, kad tu niekuomet negautum nė vieno jo penso. Rinkis pats sau kelią, vesk savo tėvo aršiausiojo priešo dukrą!

Vis dar nuo kančios iškreiptu veidu ji pradėjo lėtai kilti laiptais į viršų.

Mes, visiškai nesitikėję tokios scenos, buvome priblokšti. Iškankintas Žakas Reno susvyravo ir vos nenugriuvo. Mes su Puaro spėjome jį sugriebti...

- Jis pervargo,- sušnibždėjo Martai Puaro. - Kur jį vešime?

- Žinoma, pas mus! Į "Margaritos" vilą. Mes su mama prižiūrėsime jį. Vargšas Žakas!

Mes nugabenome jaunuolį į vilą, kur jis beveik be sąmonės susmuko ant kėdės. Puaro palietė jo kaktą ir delnus.

- Jis visas dega. Štai ką reiškia ilga įtampa. Dabar dar šitas smūgis. Guldykite jį, o mes su Hastingsu iškviesime daktarą.

Netrukus daktaras atvyko. Apžiūrėjęs ligonį, jis konstatavo, jog visa tai - nervinės įtampos rezultatas. Jaunuolis greit pasveiks, jeigu jo niekas nejaudins ir jam netrukdys. Priešingu atveju liga gali progresuoti. Pageidautina, kad kas nors nuolat budėtų prie jo.

Viskuo pasirūpinę, mes išvažiavome į miestą. Su Žaku pasiliko Marta ir jos motina.

Kadangi mūsų įprastinis pietų metas jau buvo praėjęs, mes velniškai norėjome valgyti. Pirmame pasitaikiusiame restorane savo skrandžių aistras mes numalšinome puikiu omletu ir nė kiek ne prastesniais antrekotais.

- Na, o dabar dėl nakvynės, - pasakė Puaro, kai mes jau gurkšnojome kavą. - Pabandykime įsitaisyti mūsų senajame "Diu Beno" viešbutyje.

Ilgai nedvejodami mes ir nukulniavome ten. Portjė, maloniai pasisveikinęs, pasakė, kad yra laisvi du puikūs numeriai su vaizdu į jūrą. Aš labai nustebau, kai Puaro paklausė portjė:

- Ar atvyko mis Robinson iš Anglijos?

- Taip, mesjė, ji mažajame salone.

- Puaro, kas ta mis Robinson? - sušukau aš, kai mes ėjome koridoriumi.

Puaro geraširdiškai nusišypsojo.

Hastingsai, tai jūsų vedyboms tinkamas objektas.

- Bet aš...

- Eikite gi! - draugiškai tarė Puaro, stumtelėdamas mane per slenkstį.

- Jūs manote, kad Merlinvilyje aš noriu garsiai šaukti Diuven pavardę?

Salone iš tikrųjų mūsų laukė Sindrelė. Aš suspaudžiau jos ranką. Toliau viską pasakė akys.

Puaro kostelėjo.

- Mano vaikai, - tarė jis, - šiuo metu mes neturime laiko jausmams. Laukia darbas. Madmuazele, ar jūs atvežėte tai, ko aš jūsų prašiau?

Sindrelė iš rankinuko ištraukė kažkokį daiktą, suvyniotą į popierių, ir tylėdama padavė Puaro. Šis jį išvyniojo. Aš krūptelėjau - tai buvo iš aviacinio plieno pagamintas peilis, kurį, aš maniau, ji seniai buvo išmetusi į jūrą. Stebėtina, kodėl moterys taip nenoriai naikina jas kompromituojančius daiktus ir dokumentus!

- Labai gerai, mano vaike, - pasakė Puaro. - Aš jumis patenkintas. Dabar eikite ir ilsėkitės. Mums su Hastingsu reikia darbuotis. Jūs pasimatysite su juo rytoj.

- Kur jūs eisite? - išplėtusi akis, paklausė mergina.

- Jūs viską sužinosite rytoj.

- Na jau ne, kur beeitumėt, aš noriu būti kartu su jumis.

- Bet, madmuazele...

- Aš eisiu su jumis.

Puaro, matydamas, kad ginčytis beviltiška, pasidavė.

- Gerai, madmuazele. Bet tai ne pasilinksminimas. Tikriausiai ir pavojingų nuotykių nebus.

Mergina neatsakė. Mes išėjome maždaug po dvidešimties minučių. Buvo jau visiškai tamsu. Tvyrojo sunkus ir slegiantis vakaras. Puaro mus vedė “Ženevjevos” vilos link. Prie “Margaritos” vilos jis stabtelėjo.

- Hastingsai, eime su manimi. Noriu sužinoti, kaip jaučiasi Žakas Reno. Madmuazelė tikriausiai pasiliks lauke. Madam Dobreil gali jai pasakyti ką nors įžeidžiančio.

Mes atvėrėme vartelius ir nuėjome takeliu. Kai prisiartinome prie namo, aš atkreipiau Puaro dėmesį į langą antrame aukšte. Pro užuolaidas ryškiai matėsi Martos Dobreil profilis.

- Taip... - nutęsė Puaro. - Aš manau, kad šitame kambaryje mes ir rasime Žaką Reno.

Duris atidarė madam Dobreil. Ji paaiškino, kad Žako būklė beveik

nepasikeitė ir pasiūlė patiems tuo įsitikinti.

Madam Dobreil mus nuvedė į viršuje esantį miegamąjį. Marta sėdėjo prie stalo ir siuvinėjo.

Pamačiusi mus, ji pridėjo pirštą prie lūpų.

Žakas Reno liguistai miegojo, jo galva blaškėsi ant pagalvių, veidas degė.

- Ar daktaras ateis dar kartą? - tyliai paklausė Puaro.

- Jeigu mes jį atvešime. Žakas miega, o tai labai svarbu. Mama jam išvirė raminančių žolių.

Marta vėl ėmėsi siuvinėti. Madam Dobreil palydėjo mus laiptais žemyn. Žinodamas madam Dobreil praeitį, aš su neslepiamu įdomumu apžiūrinėjau ją. Ji stovėjo nuleidusi akis, o veide švietė ta pati vos pastebima paslaptinga šypsena. Staiga aš išsigandau, kaip išsigąstama gražios nuodingos gyvatės.

- Tikiuosi, madam, mes jūsų nesutrukdėme? - mandagiai paklausė Puaro, kai ji palydėjo mus prie durų.

- Visiškai ne, mesjė.

- Beje, ar nebuvo šiandien Merlinvilyje ponas Stonoras? - paklausė Puaro.

Gerai pažindamas Puaro, aš supratau, kad šį klausimą jis uždavė norėdamas pateisinti mūsų vizitą ir išblaškyti motinos ir dukters įtarimus.

Madam Dobreil visiškai ramiai atsakė:

- Kiek man žinoma, ne.

- Ar jis kalbėjosi su madam Reno?

- Iš kur aš galiu žinoti, mesjė?

- Jūs teisi, - pasakė Puaro. - Aš pagalvojau, kad jūs galėjote matyti jį ateinant ar išeinant, štai ir viskas. Labanakt, madam.

- Kodėl... - pradėjau aš.

- Jokių "kodėl", Hastingsai. Dabar ne laikas.

Mes grįžome pas Sindrelę ir skubiai nuėjome į "Ženevjevos" vilą. Vieną kartą Puaro atsigręžė ir įdėmiai pažiūrėjo į šviečiantį langą su siuvinėjančios Martos profiliu.

- Šiaip ar taip, jį saugo, - sumurmėjo jis.

Pasiekę "Ženevjevos" vilą, mes pasislėpėme paradinių durų dešinėje augančiuose krūmuose, iš kur gerai matėsi namas, tuo tarpu kai mūsų visiškai nesimatė. Tamsoje vilos kontūrai buvo vos įžiūrimi, be abejo, jos gyventojai miegojo. Mes įsitaisėme prieš atvertą madam Reno miegamojo langą. Man pasirodė, kad Puaro nenuleidžia nuo jo akių.

- Ką jūs ruošiatės daryti? - sušnibždėjau aš.

- Stebėti.

- Bet...

- Nesu tikras, kad kas nors įvyks artimiausiu laiku, tačiau...

Jo žodžius nutraukė pratisas beviltiškas šauksmas:

- Gelbėkite!

Antrojo aukšto kambaryje, į dešinę nuo paradinių durų, užsidegė šviesa. Šauksmas sklido iš ten. Mes spėjome pro užuolaidą pastebėti dviejų besigrumiančių žmonių šešėlius.

- Velniai griebtų! - sušuko Puaro. - Turbūt ji pasikeitė kambarį.

Pribėgęs prie paradinių durų, jis ėmė be perstojo jas daužyti kumščiais. Po to puolė prie medžio, augusio klomboje, ir katės greitumu užsiropštė į antrąjį aukštą.

Aš puoliau paskui jį. Mes įšokome pro atvirą langą. Atsigręžęs aš pamačiau, kaip Sindrelė, lipdama nuo šakos ant šakos, ryžtingai sekė paskui mus.

- Atsargiau! - sušukau aš.

- Pasirūpinkite savo senele, man tai - vaikų žaidimas, - juokdamasi pasakė ji.

Puaro pirmasis perbėgo tuščią miegamąjį ir pabandė atidaryti koridoriaus duris.

- Užsklęsta iš kitos pusės, - subaubė jis. - Reikia tučtuojau laužti šias duris.

Pagalbos šauksmas pastebimai silpo. Puaro akyse aš išvydau neviltį. Mes abu trenkėmės į duris.

Tuo metu pasigirdo ramus ir bebaimis Sindrelės balsas:

- Jūs pavėluosite. Aš žinau, ką daryti.

Aš nespėjau sustabdyti, kai ji šoko į tamsą. Pribėgau prie lango. Su siaubu aš pamačiau, kad ji kabo, laikydamasi rankomis už stogo, ir pamažu slenka apšviesto lango link.

- Dieve mano! Ji užsimuš! - sušukau aš.

- Jūs užmiršote, kad ji profesionali akrobatė, Hastingsai. Tai Dievo Apvaizda, kad ji šį vakarą išėjo su mumis. Tik melskite Dievą, kad ji laiku suspėtų.

Kai mergina, atvėrusi langą, įšoko į kambarį, nakties tamsoje pasklido siaubingas šauksmas. Po to pasigirdo skardus Sindrelės balsas:

- Ramiai, nejudėkite. Mano rankos stiprios kaip plienas.

Tuo metu Fransuaza atsargiai atidarė mūsų kalėjimo duris. Puaro be jokių ceremonijų nustūmė ją ir strimgalviais puolė koridoriumi durų

link. Čia jau spietėsi tarnaitės.

- Jos užrakintos iš vidaus, mesjė.

Už durų kažkas dusliai trinktelėjo. Po minutės raktas iš vidaus lėtai pasisuko duryse ir jos atsivėrė. Labai išbalusi Sindrelė davė ženklą, kad įeitume.

- Ar jai nieko neatsitiko? - paklausė Puaro.

- Ne, aš laiku suspėjau. Ji jau nebeturėjo jėgų.

Madam Reno, pusiau gulėdama lovoje, sunkiai gaudė orą.

- Manęs vos nepasmaugė, - sukaupusi jėgas sušvokštė ji.

Mergina kažką pakėlė nuo grindų ir atidavė Puaro. Tai buvo susuktos kopėčios, padarytos iš šilkinių virvių, labai plonų, bet pakankamai stiprių.

- Priemonė pabėgti, - tarė Puaro. - Per langą, kol mes beldėmės į duris. O kur jų savininkas?

Mergina truputį pasitraukė ir parodė į kampą. Ten, ant grindų, gulėjo lavonas, kurio veidą dengė antklodė, nukritusi nuo madam Reno lovos.

- Mirusi?

Ji linktelėjo.

- Manau, kad taip. Tikriausiai galva atsitrenkė į židinio groteles.

- Bet kas tai? - sušukau aš.

- Mesjė Reno žudikė, Hastingsai. Ir potenciali madam Reno žudikė.

Nieko nesuprasdamas atsiklaupiau ir pakėlęs antklodę pamačiau gražų mirusios Martos Dobreil veidą.

28. KELIONĖS PABAIGA

Tolesni tos dienos įvykiai visai susipainiojo mano atmintyje. Pamenu tik, kad Puaro buvo kurčias visiems mano klausimams. Jis energingai priekaištavo Fransuazai, kad ji neperspėjo jo, jog pakeisianti madam Reno miegamąjį.

Aš sugriebiau Puaro už peties, tikėdamasis taip atkreipti jo dėmesį ir priversti klausytis manęs.

- Tačiau jūs privalėjote žinoti, kur persikėlė madam, - gyniau aš Fransuazą. - Juk jūs kalbėjotės su ja dieną.

Pagaliau Puaro teikėsi trumpam mane pastebėti.

- Dieną ją su sofa laikinai išstūmė į vidurinį kambarį, - paaiškino

jis.

- Tačiau, mesjė! - sušuko Fransuaza. - Madam pakeitė kambarį beveik iškart po vyro mirties. Prisiminimai jai buvo pernelyg liūdni.

- Bet kodėl tuomet jūs apie tai nepranešėte man? - sušuko Puaro, trenkdamas delnu į stalą įniršęs lyg pirmokas. - Klausiu jūsų: kodėl nepranešėte man? Jūs - kuoktelėjusi senė! Ir Leoni, ir Denira - ne geresnės! Jūs visos - trejetas idiočių! Jūsų bukumas vos netapo jūsų šeimininkės mirties priežastimi. Jeigu ne šitas ryžtingas vaikas...

Puaro netikėtai nutilo. Jis nuskubėjo prie merginos, pasilenkusios ties madam Reno, ir su galietišku temperamentu pabučiavo ją, sukeldamas man pavydą.

Iš proto sumaišties mane išvadavo Puaro nurodymai tučtuojau iškviesti madam Reno gydytoją, o po to - ir policiją. Ir, norėdamas įžeisti mane dar labiau, pridūrė:

- Jums neverta čia grįžti. Aš būsiu pernelyg užsiėmęs, kad galėčiau skirti jums dėmesio. O madmuazelė pabus slauge.

Stengdamasis išlikti orus, aš pasišalinau. Įvykdęs užduotį, aš grįžau į viešbutį. Visa tai, kas įvyko, netilpo mano galvoje. Tos nakties įvykiai atrodė man fantastiški ir neįtikėtini. Niekas nenorėjo atsakinėti į mano klausimus. Atrodė, jog jų niekas negirdėjo. Pykčio apimtas, aš griuvau į lovą ir užmigau išmušto iš vėžių ir visiškai iškankinto žmogaus miegu.

Pabudęs aš pamačiau, kad saulės šviesa liejasi pro mano atvirą langą, o tvarkingas ir besišypsantis Puaro sėdi ant mano lovos.

- Pagaliau jūs pabudote! Betgi jūs stebėtinas miegalis, Hastingsai. Ar jūs žinote, kad jau vienuolikta valanda?

Aš sudejavau ir pridėjau ranką prie kaktos.

- Ko gero, aš sapnavau, - tariau. - Taip, aš iš tiesų sapnavau, jog madam Reno kambaryje mes radome Martos Dobreil lavoną ir kad būtent ji nužudė mesjė Reno.

- Tai ne sapnas. Tai - tikra tiesa.

- Bet juk Bela Diuven nužudė mesjė Reno?

- O ne, Hastingsai, ji nežudė! Bela pasakė "taip" dėl to, kad išgelbėtų nuo giljotinos mylimą žmogų.

- Nejaugi?

- Prisiminkite Žako Reno pasakojimą. Jie tuo pačiu metu atsidūrė nusikaltimo vietoje ir palaikė vienas kitą žudiku. Mergina, siaubo apimta, pažvelgė į jį ir klykdama nubėgo. Tačiau išgirdusi, kad jis kaltinamas žmogžudyste, ji, negalėdama to ištverti, nusprendė išgelbėti jį nuo neišvengiamos mirties, pasiaukodama pati.

Puaro atsilošė kėdėje ir jam būdinga maniera suglaudė pirštų galiukus.

- Rodos, viskas paaiškėjo, bet širdyje liko kažkoks nepasitenkinimas, - giliai atsidusęs tęsė jis. - Visą laiką manėme, jog tai šaltakraujiškai apgalvotas nusikaltimas, įvykdytas nusikaltėlio, labai gudriai išnaudojusio asmeninius Reno, norėjusio suklaidinti policiją, planus. Jeigu pamenate, didieji nusikaltėliai, apie kuriuos aš jums pasakojau, elgėsi labai paprastai.

Aš linktelėjau galvą.

- Tai sukėlė man mintį, jog nusikaltėlis smulkiai žinojo Reno planus. Iš čia kelias veda pas madam Reno - ji, be abejo, juos žinojo. Tačiau ji negalėjo būti vyro žudikė vien dėl to, kad nuoširdžiai mylėjo Reno. Ar dar kas nors žinojo apie tai? Taip. Iš Martos Dobreil mes girdėjome prisipažinimą, kad ji slapčia klausėsi Reno kivirčo su valkata. Jeigu ji turėjo galimybę slapčia klausytis šito pokalbio, tai kodėl ji negalėjo klausytis ir toliau, juolab, kad mesjė ir madam Reno buvo tokie neatsargūs, jog savo planus aptarinėjo susėdę ant suolelio. Prisiminkite, kaip nesunkiai iš tos pačios vietos jūs klausėtės Martos ir Žako Reno pokalbio.

- Bet kokia dingstimi Marta turėjo žudyti mesjė Reno? - paklausiau aš.

- Kokia dingstis? Pinigai! Reno buvo milijonierius. Po mirties pusę jo didžiulio turto paveldėtų sūnus - bent jau taip manė Marta ir Žakas. Panagrinėkime įvykus iš Martos Dobreil taško. Marta slapčia klausosi Reno ir jo žmonos pokalbio. Motinai ir dukrai Dobreil Reno buvo solidžių pajamų šaltinis, tačiau dabar jis ketina išsinarplioti iš šio tinklo. Tikriausiai pirmoji mintis, kuri jai šovė - sutrukdyti pabėgimą. Tačiau Džin Beroldi dukrai į galvą ateina dar drąsesnė mintis! Juk Reno labiausiai priešinosi jos ir Žako vedyboms. Jeigu Žakas priešinsis tėvo valiai, taps elgeta. Tačiau madmuazelė Marta svajoja visai ne apie tai. Iš tikrųjų, aš abejoju, kad ji bent truputėlį mylėjo Žaką Reno. Ji mokėjo apsimetinėti, nes jos protas buvo toks pat šaltas ir racionalus, kaip ir jos motinos. Aš taip pat abejoju, ar ji tikėjo valdanti jaunuolio jausmus. Ji sužavėjo Žaką ir laikinai prikaustė jo dėmesį. Tačiau, jeigu jis būtų atsidūręs toli nuo jos, o to, kaip mes žinome, siekė tėvas, ji galėjo jo netekti. Bet jeigu Reno mirs, ir Žakas paveldės pusę jo milijonų, bus galima iš karto švęsti vestuves. Vienu mostu ji gauna milžiniškus turtus, o ne niekingus tūkstančius, kuriuos ji su motina melžė iš vyresniojo Reno iki šiol. Jos aštrus protas suvokė šios idėjos paprastumą. Viskas labai nesudėtinga. Reno apgalvojo "savo mirties" aplinkybes, jai beliko pasirodyti reikiamu mo-

mentu ir farsą paversti siaubinga realybe. Ir štai aš aptikau antrą įkaltį, kuris neklystamai atvedė mane pas Martą Dobreil - tai peilis. Žakas pagamino tris peilius. Vieną jis padovanojo motinai, kitą - Belai Diuven. Kam jis galėjo atiduoti trečiąjį? Argi neįtikėtina, kad trečiąjį peilį jis galėjo padovanoti Martai Dobreil?

O dabar padarykime išvadas. Martos Dobreil nenaudai liudija keturi faktai:

1. Marta Dobreil galėjo slapčia sužinoti Reno planus.

2. Marta Dobreil buvo tiesiogiai suinteresuota Reno mirtimi.

3. Marta Dobreil buvo duktė liūdnai pagarsėjusios madam Beroldi, kuri, mano manymu, buvo savo vyro žudikė, nors faktiškai smogė Žoržas Kono.

4. Marta Dobreil buvo vienintelis žmogus, kuris, be Žako Reno, galėjo turėti trečiąjį peilį.

Puaro nutilo ir kostelėjo.

- Žinoma, aš žinojau apie kitos merginos, Belos Diuven, egzistavimą. Aš leidau sau manyti, kad galbūt Reno nužudė ji. Tačiau ši versija manęs neviliojo, nes, kaip aš jums sakiau, Hastingsai, aš mėgstu kautis su vertu dėmesio priešininku. Visus nusikaltimus tenka priimti tokius, kokie jie yra, o ne kokius mes norime matyti. Mažai įtikėtina, kad Bela Diuven galėjo klaidžioti "Ženevjevos" vilos apylinkėse su dovanotuoju peiliu rankoje. Žinoma, ji galėjo galvoti apie kerštą Žakui Reno. Kai ji pati atėjo ir prisipažino nužudžiusi, atrodė, jog viskas baigta. Ir vis dėlto... aš nebuvau patenkintas, mano drauge. Aš nebuvau patenkintas.

Aš vėl kruopščiai ištyriau bylą ir padariau tas pačias išvadas, kaip ir anksčiau. Jeigu žudikė ne Bela Diuven, tai vienintelis žmogus, kuris galėjo įvykdyti nusikaltimą, buvo Marta Dobreil. Tačiau aš neturėjau nė vieno įrodymo!

Ir tuomet jūs man parodėte madmuazelės Dalsi laišką. Jame aš įžvelgiau galimybę išsiaiškinti viską ir visiems laikams. Pirmąjį peilį pavogė Dalsi Diuven ir išmetė į jūrą, nes galvojo, kad tai - jos sesers peilis. Bet jeigu nusikaltimo įrankiu buvo ne Belos peilis, o tas, kurį Žakas padovanojo Martai Dobreil, vadinasi, Bela Diuven peilį tebeturėjo. Aš jums nesakiau nė žodžio, Hastingsai, - nebuvo laiko romantikai. Tačiau aš susiradau madmuazelę Dalsi, papasakojau jai, kas buvo būtina, ir paprašiau paieškoti peilio tarp sesers daiktų. Įsivaizduokite mano džiaugsmą, kai ji, kaip aš to ir tikėjausi, susirado mane kaip mis Robinson ir įteikė man brangią dovaną.

Tuo metu aš dariau žygių, kad priversčiau madmuazelę Martą veikti

atvirai. Man paprašius, madam Reno viešai atsisakė sūnaus ir pareiškė apie būsimą testamentą, pagal kurį sūnus neteks nė dalies tėvo palikimo. Tai buvo labai griežtas, tačiau būtinas žingsnis, ir madam Reno rizikavo. Nelaimei, ji užmiršo, jog pakeitė miegamąjį. Manau, kad ji galvojo, jog aš, savaime suprantama, tai žinau. Viskas vyko taip, kaip aš galvojau. Marta Dobreil žengė paskutinį drąsų žingsnį Reno milijonų link ir patyrė nesėkmę!

- Viena, kas man visiškai nesuprantama, - tariau aš, - kaip ji galėjo nepastebima patekti į namą. Tai atrodo kaip tikras stebuklas. Mes ją palikome "Margaritos" viloje ir nuėjome tiesiai į "Ženevjevą". Ir vis dėlto ji mus aplenkė.

- Ji nė minutės nesėdėjo namuose. Mums bekalbant su jos motina hole, ji išsmuko per slaptąjį "Margaritos" vilos išėjimą. Čia, kaip sako amerikiečiai, ji aplenkė Erkiulį Puaro!

- O šešėlis ant užuolaidos? Mes jį matėme nuo kelio.

- Dieve mano, kai mes išėjome ir pažiūrėjome į langą, madam Dobreil jau spėjo užbėgti į viršų ir užimti Martos vietą.

- Madam Dobreil?

- Taip, jų profiliai labai panašūs, o iš šešėlio ant užuolaidos nesuprasi, kad viena iš jų sena, o kita jauna, viena - tamsiaplaukė, kita - šviesiaplaukė. Netgi aš to neįtariau - trigubas mulkis! Aš galvojau, kad ji stengsis į vilą patekti kur kas vėliau ir kad mes turime laiko. Ji buvo supratinga, ta gražioji madmuazelė Marta.

- Ir jos tikslas buvo nužudyti madam Reno?

- Taip. Tuomet visas turtas atitektų sūnui. Ir viskas būtų inscenizuota kaip savižudybė, mano drauge! Šalia Martos lavono aš radau pagalvėlę, chloroformo buteliuką ir švirkštą. Iš pradžių chloroformas, po to, kai auka neteks sąmonės - švirkštas. Iki ryto chloroformo kvapas išnyktų, o švirkštas gulėtų ten, kur iškrito iš madam Reno rankos. Ką, tai pamatęs, būtų pasakęs pastabusis mesjė Otė? "Vargšė moteris! Ką aš jums sakiau! Džiaugsmo šokas, jai jis pasirodė esąs nepakeliamas! Argi aš jums nesakiau, kad nenustebsiu, jei madam išprotės. Taip, tai be galo tragiška byla, Reno byla!"

Deja, Hastingsai, viskas įvyko ne visai taip, kaip buvo sumaniusi madmuazelė Marta. Visų pirma madam Reno nemiegojo ir laukė jos. Prasidėjo grumtynės. Tačiau madam Reno dar buvo siaubingai silpna. Martai Dobreil liko paskutinis šansas. Idėja apie savižudybę žlugo. Bet jeigu ji savo stipriomis rankomis nutildys madam Reno, ir, kol mes laužėme duris, nusileis šilkinėmis kopėčiomis, anksčiau už mus sugrįš į

"Margaritos" vilą, ir tuomet bus sunku įrodyti jos kaltę. Ir vis dėlto ji pralaimėjo, tačiau ne Erkiuliui Puaro, o mažajai akrobatei.

Aš susimąsčiau apie tai, ką pasakė Puaro.

- Kada jūs pradėjote įtarti Martą Dobreil, Puaro? Ar tuomet, kai ji papasakojo mums apie kivirčą sode?

Puaro nusišypsojo.

- Mano drauge, jūs pamenate, kai mes pirmą kartą atvažiavome į Merlinvilį. Prie "Margaritos" vilos vartų stovėjo graži mergina. Jūs paklausėte manęs, ar aš nepastebėjau jaunos deivės, o aš atsakiau, kad mačiau tik merginą su nerimu akyse. Būtent taip aš galvojau apie Martą Dobreil nuo pat pradžių. Mergina su nerimu akyse! Dėl ko ji nerimavo? Ne dėl Žako, kadangi tada ji dar nežinojo, jog išvakarėse jis buvo Merlinvilyje.

- Beje, - sušukau aš, - o kaip Žakas Reno?

- Jam jau geriau. Jis vis dar tebėra "Margaritos" viloje. Tačiau madam Dobreil dingo. Policija ieško jos.

- Kaip jūs manote, ar ji buvo dukros suokalbininkė?

- Mes niekuomet to nesužinosime. Madam - moteris, kuri moka saugoti savo paslaptis. Ir aš labai smarkiai abejoju, kad policija kada nors ją suras.

- Ar Žakui Reno viską papasakojote?

- Dar ne.

- Jam tai bus baisus smūgis.

- Žinoma. Ir vis dėlto, Hastingsai, aš nesu tikras, kad jo širdis buvo rimtai pavergta. Iki šiol į Belą Diuven mes žiūrėjome kaip į laikiną mylimąją, o į Martą Dobreil - kaip į merginą, kurią jis rimtai myli. Tačiau aš manau, kad, sukeitę vietomis vardus, būsime arčiau tiesos. Marta Dobreil buvo labai graži. Ji nusprendė pakerėti Žaką ir tai jai pavyko, tačiau, prisiminkite, jis buvo pasiruošęs žengti ant ešafoto, kad išgelbėtų Belą. Aš manau, kad, sužinojęs teisybę, jis pasibaisės Marta ir jo trumpalaikė meilė nuvys.

- O kaip laikosi Žiro?

- Jį ištiko nervų priepuolis! Jis priverstas grįžti į Paryžių.

Mes abu nusišypsojome.

Viskas įvyko taip, kaip numatė Puaro. Netrukus daktaras paskelbė, kad Žakas Reno pakankamai sustiprėjo ir gali išgirsti visą tiesą, taigi Puaro jam viską papasakojo. Smūgis iš tikrųjų buvo siaubingas. Tačiau Žakas jį pakėlė kur kas lengviau, negu aš maniau. Motinos meilė padėjo jam išgyventi šias sunkias dienas. Dabar motina ir sūnus tapo neišskiria-

mi.

Po to buvo atskleista dar viena tiesa. Puaro pasakė madam Reno, jog žino jos paslaptį ir mano, kad Žakas privalo žinoti savo tėvo praeitį.

- Nuslėpti tiesą visuomet negerai, madam! Turėkite drąsos ir pasakykite jam viską.

Skaudančia širdimi madam Reno sutiko. Taigi Žakas sužinojo, kad jo mylimas tėvas slapstėsi nuo teisingumo organų. Žinoma, Žakas labai nusivylė, tačiau Puaro greitai jį nuramino:

- Nesijaudinkite, mesjė Žakai. Aš visiškai neprivalau šią paslaptį patikėti policijai. Aš atvykau čia, pakviestas jūsų tėvo. Bausmės jis vis tiek neišvengė ir kam dabar rūpės, kad jis ir Žoržas Kono - tas pats asmuo. Žinoma, byloje buvo momentų, kurie policijai taip ir liko mįslingi, tačiau Puaro buvo toks įtaigus, jog palaipsniui visi patikėjo jo versija.

Sugrįžęs į Londoną, aš pastebėjau, kad Puaro židinys pasipuošė puikia bronzine pėdsekio šuns statulėle.

Atsakydamas į mano klausimą, Puaro tarė:

- Gavęs penkis šimtus frankų, aš įsigijau šį puikų suvenyrą. Ir pavadinau jį "Žiro"!

Netrukus pas mus apsilankė ryžtingai nusiteikęs Žakas Reno.

- Mesjė Puaro, atėjau atsisveikinti. Rytoj mes išplaukiame į Pietų Ameriką. Mano tėvas ten investavęs daug kapitalo. Be to man norisi kuo toliau išvažiuoti nuo šių liūdnų vietų.

- Su kuo jūs važiuojate, mesjė Žakai?

- Su manimi vyksta motina ir Stonoras, kuris bus mano sekretoriumi. Jam patinka tolimi kraštai.

- Ar daugiau su jumis niekas nevažiuoja?

Žakas paraudo.

- Jūs kalbate apie...

- Apie merginą, kuri jus myli taip stipriai, kad norėjo už jus atiduoti gyvybę.

- Kaip aš galiu jos prašyti? - sumurmėjo jaunuolis. - Po viso, kas įvyko, ar galiu aš nueiti pas ją... Ką aš jai pasakysiu!

- Moterys... jos viską supranta iš pusės žodžio.

- Taip, bet... aš buvau toks lengvabūdis!

- Visi mes kartkartėmis būname tokie, - filosofiškai pareiškė Puaro.

Žako veidas paniuro.

- Tačiau ne visų tėvai tokie, kaip mano. Ar tekės kuri nors už manęs, žinodama tai?

- Sakote, jūsų tėvas... Hastingsas patvirtins, jog aš tikiu paveldi-

mumu, tačiau...

- Palaukite. Aš pažįstu moterį - drąsią ir kantrią, gebančią karštai mylėti ir nesavanaudiškai aukotis...

Žakas pakėlė galvą, jo akys švietė gerumu.

- Mano mama!

- Taip. Jūs esąte ne tik tėvo, bet ir motinos sūnus. Tad eikite pas madmuazelę Belą. Papasakokite jai viską. Nieko neslėpkite ir paklausykite, ką jinai pasakys jums!

Žakas žvelgė nepatikliai.

- Eikite pas ją ne kaip berniukas, o kaip vyras, kurio praeityje nelepino likimas, tačiau kuris žvelgia į ateitį su viltimi, tikėdamas nauju ir nuostabiu gyvenimu. Paprašykite jos pasidalinti su jumis šiuo gyvenimu. Mirtis išbandė jūsų meilę. Jūs buvote pasiryžęs atiduoti vienas už kitą gyvybę.

Dabar tikriausiai skaitytoją domina kuklaus šių įvykių metraštininko kapitono Artūro Hastingso reikalai.

Sklinda gandai, kad jis su Reno šeima išplaukė į rančą už okeano, tačiau, norėdamas užbaigti pasakojimą, vieną rytą jis turėjo grįžti į "Ženevjevos" vilos sodą.

- Aš negaliu vadinti tavęs Bela, - tariau aš, nes tai - tavo sesers vardas. O Dalsi atrodo man toks svetimas. Tad teks tau būti Sindrele. Sindrelė ištekėjo už princo, pameni? Aš ne princas, bet...

Ji pertraukė mane.

- Sindrelė perspėjo princą, kad vargu ar galės tapti princese, juk ji buvo viso labo tik kukli tarnaitė.

- O dabar princo eilė įsiterpti, - pareiškiau aš. - Ar žinai, ką jis atsakė jai?

- Ne!

- Velniai griebtų! - tarė princas ir pabučiavo merginą.

Ir aš patvirtinau savo žodžius veiksmais.

TURINYS

Kristi A.
Kr267 Žmogžudystė golfo aikštelėje: Romanas / Iš rusų k. vertė E. Mališauskas. - K.: Europa, 1994. - 160 p. (Bestseleriai; 11)

ISBN 9986-436-20-6

Erkiulis Puaro gauna telegramą, kurioje milijonierius Reno skubiai prašo jo paslaugų. Tačiau seklys pavėluoja. Žmogžudystė jau įvykdyta. Netrukus aptinkama dar viena auka. Įtariamųjų daug: žmona, sūnus, netekęs tėvo palikimo, buvusi meilužė Dobreil, seserys Dalsibela... Kokie nusikaltimų motyvai - pavydas ar išskaičiavimas?

Išmintingasis seklys Erkiulis Puaro pamažu ves skaitytoją sudėtingais žmonių psichologijos labirintais netikėtos atomazgos link.

UDK 820-3

Agata KRISTI
ŽMOGŽUDYSTĖ GOLFO AIKŠTELĖJE

Romanas

Iš rusų kalbos vertė Edmundas Mališauskas
Vyriausiasis redaktorius Jaroslavas Banevičius
Redaktorė Gailina Ligeikienė
Korektorė Iveta Skliutaitė
Kompiuteriu maketavo Algis Balčius

SL 774. Pasirašyta spaudai 1994 02 05. 10 apsk. leid. l. Tiražas 25000 egz. Užsakymo Nr. 1879.

Kaina sutartinė

Išleido "Vasario" koncerno "Europos" leidykla, Laisvės al. 101a, 3000 Kaunas
Rinko ir maketavo "Vasario" techninis centras
Spausdino "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr. 25, 3000 Kaunas

NGIAMA SPAUDAI:

A. Hitleris
Užstalės kalbos

D. Levisas
Seksšpionažas

Ž. Aleksanderis
Kruvinas mėnulis

O. Mirabo
Kankinimų sodas

